૪૫૪૮

# દીવાને કાસમ.

## બૈત.

દીવાને કાસમ દેખકર દીલકો અપને શાદ કર,
એ ઈલ્મ ઉસકુ જાનકર શીર હરચીઝ ન ફરીયાદ કર.
રાગોંકે ઉપર કર નઝર ગઝલોંકા શીર ઈસ્તાદ કર,
હર શેરકે મઝમુકે તઈ આબાદ ખ્યાબરબાદ કર.
દીણુવા જાએ બીજાને ખ્યાદ તારી ઔકાત કર,
ફકર ગુઝરીનો જામો તનથી તાર બાદ કર.
સુધ રાખ ઠેકાણે અને સીધી તારી નાડ કર,
નહી કાસમ થોડી બાબતને રૂપ આપી ઝાડ કર.

બનાવનાર,

## કાસમભાઈ આહમદભાઈ.

દાનેસે કાસમ તથા કાસમ સંગ્રનો કર્તા.

સને ૧૮૯૦.

કીંમત રૂ. ૧॥.

મુંબઈ,—તત્વવિવેચક છાપખાનામાં છપાવ્યું.

---

# દીબાચો.

---

કવેત જેને આપણો ગાયણ કહીએ તો ચાલે, એ બનાવાનો શોંખ, મને આજે કેટલી મુદત થઈ મારા દીલમા ઉસકેરાએલો, હતો, પણ મારી બનાવેલી કવેતો, અથવાતો ગાયણ બાહેર પાડવાની મે કોઇએ વખતે પેરવી કીધી હોએ, તો તે આએ પહેલીજ છે, અને તે બનાવાની અંદર મારાથી કોઇપિણ પરકારની ભુલ અથવા ખામી થઈ હોએ તો ઈનસાનને હમેસા, ભુલને પાત્ર સમજી દરગુજર કરસો.

આએ દીવાનના કેટલા એક શબદોનો, અથવા તો તેની કોઇપિણ ઈબારતનો, નીચે તરજુમો ટાંકી, અથવા તો તેની સમજ દરશાવી, તેને મોટી બનાવી મારૂ નામ દીપતુ કરવાની, જે મે મારા ધારેયા પરમાણે ખોટી ખાએસ રાખી નથી, તેને તમે વાંચનાર વાહાલા મીત્રો, એક મતે મલતા થશો.

આ દીવાન મા બનાવેલા કેટલા એક ગાએણો હીનદુસ્થાની તથા કેટલા એક ગુજરાતીછે, એ બેઉ ભાશાઓનો હુ બીલકુલ પુરવીણ નથી, તેમા ખસુસ કરીને, હીનદુસ્થાની હુ બીલકુલ સીખેયો નથી, અલબતા ગુજરાતી ભાશાનો હુ નજીવો જાણનારછુ, તેથી આએ દીવાનમાએલા ગાએણોના ઉચાર અથવા તો શબદોમા ફેરફાર હોએ તો, મુજની ઉપર દરશાવેલી અનજાણતા કબુલ રાખી, તે ઉપર તમો વાહાલા મીત્રો આંખ વીચામણ કરસો.

આએ દીવાનમા સમાવેલા સવા સાતસો ગાયણોના આસરે, જુદી જુદી ઢપ તથા કેટલા એક જુદી જુદી રાગ

રાગણીઓના બનાવેલા છે, એમા મને જે રાગ રાગણીઓ ની આવડ હતી તેજ રાગ તથા રાગણીઓના બનાવેલા છે, પણ અનજાણ્યા રાગ કોઈ ઉસતાદથી સાંભલી તે ઉપર બીજા ગાયણો બનાવી અથવા તો કેટલા એક રાગો જે આજે હસ્તીમા નથી, તેની ઉપર એકાદ બે ટચકા નકામા મુકી, મારી રાગદારીની પુરવીણતા દેખાડવાની મે બીલકુલ કોસેસ કીધી નથી, એ દીવાનમા કેટલા એક ગાયણો ઉપર રાગદારી પણ જણાવામા આવી નથી, પણ ફક્ત આજે બીજા ગવાતા ગાયણની તરજ મુકવામા આવીછે, તેનુ ફક્ત એજ કારણ કેતે રાગની મને આવડ હતી નહી, અને બીજા કોઈ પુરૂશને પુછી તે ઉપર રાગ દરશાવી પારકી અકલનો ચલકતો જામો મારા અંગની ઉપર બેડોલ લાગસે એવા હેતુથી તે જામો પેરવાની વેતરણ કીધી નહી, પારકી ચીજોથી પોતાના ઘેરને સીંગારે યા કરતા તેને સાધુ અને સુતરૂ રાખવુ વધારે બેહેતર છે.

આએ દીવાન એટલી મુદતની અંદર કેયારની છપાઈ બાહાર પડત પણ છાપનારા સાહેબોના કારખાનામા કામ બહુ બોહોલુ હોવાથી તેમ થઈ સકયુ નહી તેથી તેટલી મુદતની ફરસુદમા મે બીજી બે કીતાબો નામે **( દાનેસે કાસમ )** તથા **( કાસમ સંગ્ર )** નામની છાપવા આપીછે, જેમાએલી પહેલી કીતાબમા હર બાબદો ઉપર નસીહત રાગ રાગણી ઓમા, તથા બીજી કીતાબમા કીસમતના ખેલ ઉપર એક વારતા તથા બીજી પરચુતન વારતાઓ લખીછે, ઉમેદછે કે આલમની પરસંદતા મેલવશે.

હર હમેસાં દરએક શાએરનો દસતુર છે કે કોઈ પણ ગાયણ બનાવી છાપવા આપવાની અગાઉ, કોઈ બીજા કાબીલ

પુરૂશ પાસેથી ભુલ ભાલ જોઇતે ઉપર તેની સલા લેવી, અને હર પરકારના સુધારાની ભલામણ લેવી, પણ મારો કોઈ એવો શાહેર દોસ્ત અથવા તો ઓલખીતો ન હોવાથી, મુજથી તેમ બની સકીયુ નહી, તેથી કોઈ પરકારની ભુલ જોવામો આવે તે ઉપર દરગુજર કરસો.

આએ દીવાનામા ના કેટલા એક ગાયણોમા, મારી નજર ચુકથી તથા છાપનાર સાહેઓના ગુજરાતી તથા હીનદુસ્થાની ભાશાઓના અનજાણતા પણાથી, બાજે ઠેકાણે છાપવામાં ભુલો થઇછે, તેથી વાંચનાર સાહેઓ એ મેહેરબાની કરી ભુલ સુધારી વાંચવુ, હમેસાં ગાયણોની અંદર તેની આગલ પાછલની કડીયો ઉપરથી, ઉપર હઆ નીચે જે ભુલ થઇહોએ તે, તથા લખનાર ઇયા બનાવનારનો હેતુ હમેસાં સાફ દેખાઈ આવેછે, તેથી તે ઇયાદ રાખી ભુલ સુધારી લેવી.

આએ ગાયણો બનાવામા શાયરનો લકબ, તથા વારતા અને નસીહત લખવામા બાહોસ લખનાર તરીકેનુ માન મેલવ્વાની કોઈ પણ ખોટી ઉમેદ રાખી નથી, પણ કુદરતી પોતાના મગજને જે સારૂં સુજે જેથી આપણને એવુ દેખાએ કે આલમને ફાએદો થસે, તેવો જે મારા દીલનો ખરો હેતુછે, તે પરમાણે જેટલી મુજથી આલમની સેવા થસે તે કરવામા સદા તતપર રહીસ.

હુછુ તમારો નમ્ર સેવક.

**કાસમભાઈ આહમદભાઈ.**

ના સલામ સાથે.

## સાકળીયુ.

# દીવાને કાસમ.

## હોલી.

કાનાં હોલી કીયું નાંખેલોરે કાનાં હોલી.
સમુંદર કે કાંઠે મેહેલ બંધાયો,
મધ ભરા હુઆં પે આયો;
બાદરકો મેગ બરસન લાગો,
ઇનદરકો હુઓ હયે મેલોરે કાનાં.
આમદ આમદકા શોર મચાયા,
મધ રાત દેખન આયા;
ધન ધન બુંદંન બરસન લાગે,
બાઇ બનો હયે અલબેલોરે કાનાં.
ઇનદર મહારાજ તખતે બીરાજે,
હસીન લુગઇઆ શબ સાજે;
બીરેહેકી માતી આવન લાગી,
બન ઠન પેને હય સેલોરે કાનાં.

---

નાથ કઇસે ગંજકે બંધ છુડાંઓની તરજ.

બલા મેંને તેરે ભેદોંકો પાયા,
અંગ ખાક અબીરો રમાયા બલા.
આહદ હોકે આહામદ બના હયે,
રાઝ પીનહા બનાયા;

આઇન ગઇનકા ફરક દીખાકે,
આપમે આપ સમાયા. ભલા.
બોલા અનલ હક દીલસે તેરે,
મનસુર સુલી ચડાયા;
શમસ બન કે જબ નીચું આયા,
શમસ્ત બરેઝ, કહે લાયા. ભલા.
મુલા બનકે શરીયતપે કાયમ,
સુપી કે*સરકો કટાયા;
મજનુ બનુકે લેલાંકો દેખા,
રંગમે રંગકો જમાયા. ભલા.
ફર હાદ બનકે શીરીંપે આશક,
કોહોકો સારે ફુડાયા;
દીખલાયા દુનીઆંકો તુને સારે,
લાશોંકો સાથ ગડાયા. ભલા.
લીખા તુને તુહી સુનાયા,
આહદસે આહામદકો આયા;
કુદરતસે તેરે કાયલ બનકે, ભલા.
કાસમ દિલમે શરમાયા

---

## શારંગ.

કીતલાઓ મેરા શેજ પાહાડનમે, રાહા.

પેઆરે મોહીયુદીન, બને સરતાજ મોરે. પેઆરે.
શાઇઅદ બનકે સેખ, કહે લાયે,
વીરદે મખદુમ, લાગે દીલસે મોરે. પેઆરે.

ગોસલ આઝમ, પીરાન પીર હયે;
કુતબુલ આઝમ, ચાંદસે હયે ગોરે. પેઆરે.

ખાજા સુલતાન, આરફ પેઆરે;
ઝીકરે મવલાના, શાહ હંમગે તોરે. પેઆરે.

કાસમ કે સરતાજ, આપી વલી હો;
શરીફ અરજી, શુનો કરતે શોરે. પેઆરે.

---

## જીલોટી.

બંગરી મોરી મરોરીરે કાનાની રાહ.

આવો મોહોયુદીન પેઆરે,
આપી હો મેરે નેનો કે તારે. આવો.

પુતલી બીછાતું કદમોં ત્હોરે,
પેઆરે બયઠો મતવારે. આવો.

દીલ ચાહે મોરા દરશન કો તોરે,
કીયું રીરતે નેયારે નેયારે. આવો.

ખાને જાત કાસમ પે મેહર કીજો,
સીસ લાગે કદમો તેહારે. આવો.

---

## ધનાશરી.

કાંરે ખડા, હીનદુસ્થાનીની રાહા.

થાતુ એમન બના હય અફીફી,
ઇનસાંસે આમદ જાતે હકીકી, થાતું.
બેદોંકો તેરે કાસમને પાયા,

દીલને બનાયા તુજે હર જાયા;
બીમકા પરદા દીલમે ફુટા,
તુ કોન હય એ બાત હમને નકીકી. થાતું.
શરીયતમે સોયા મારફત મે જાગા,
હકીકત તરીકત સબ દીલકો લાગા;
એ આકુલ હો રયા હયે દીલ હમારા,
મીસાલ હુઇ હએ પવન ચકીકી. થાતું.
આહદ આહામદ ફરક હમને પાયા,
અઇન ગઇન કરકે દીખલાયા;
નુકતે ને કીયા સારી ખરાબી,
કુરબાન સાહે મદની મકીકી. થાતું.

---

## મીઆકી મલાર.

આએ બદરા કારે કારેની રાહા.

રૂમ જુમ રૂમ જુમ મેહા બરસે, નવેરી લાડલી જીયા તોરા તરસે;
આઇ ઘટા સાવનકી કારી, ચમક રહી બીજલી મતવારી;
બારીશ આવે, જીયા ડરાવે, છાંડ ચલે પીઉ ઘરસે.

રૂમ જુમ રૂમ જુમ.

છાઇ બદરીયા લાગે પીઆરી, કોયલ કુક રહી દઇ મારી;
પાતીન આયે જીયા ગભરાયે, નેનન મેહા બરસે,

રૂમ જુમ રૂમ જુમ.

કહેતા કાસમ સુન અયે નારી, પીઉ બીન ભઇ દુખીયારી;
મલાર ગાવો તાન સુનાવો, આજ બીરહન તરસે.

રૂમ જુમ રૂમ જુમ.

---

## બાહાર.

આઈ ફુલોંદી બહાર, આઈ ફુલોંદી બહાર;
માલન તેરોં નયો, નયો નયો ઢંગ. આઈ ફુ.
માસુકં બેઠી હય બન, ઠન કરકે શીનગાર;
ગલે દારી હય પેઆરે, મોતીઓાં દે હાર; આઈ ફુ.

---

## છોરી બામનકી. ની–સહા.

મુરશદ પેઆરે મોરે મુરીદ બના હું મેં કદમોપે તેરે,
રાહા દીનકી પાઈ, તુમને સીખલાઈ. મુરશદ.
રખે તુમને સરપે અહેસાન બોહોતેરે. મુરશદ.
દુરનઇ હએ મુજકો, જબ દેખું જબ તુજકો,
આન ખડે હો પાસ, લાખ બલાને ઘેરે. મુરશદ.
આહાદ આહામદકો પાઆ તુમને સીખલાઆ,
સરપે રખે હાથ પાર કીએ હએ દેરે. મુરશદ.
હકીકત તરી કત જાનો, મારફત પેએછાનો,
હું આબી આકે તુમ શરીઅતપે ઠેરે. મુરસદ.
વજુદમે તો આના ગુલામકો ફરમાના.
મુરીદ કાસમ કરતા, તેરે ગલનકે ફેરે, મુરશદ.

---

## જોગી આનો ઝીલો.

પતીતુએ સુરત, વીસારી હમારી,
એવી કોણ મળી દુસ્ટનારી. પતીતુએ.
દીનરાત તારી ઇઆદ કરૂછુ, સુરત કાંહે વીસારી,

તારી જુદાઇ મા રૂદંન કરૂંછુ, જખમ કીધો તુએ કારી. પતીતુએ.
દુશટ નારીને પાલે પડીને, આસુ કીધા મારા જારી,
પેઆરા પતી દરસ્ન દેજો, લાગી પ્રેમ કટારી. પતીતુએ.
અબલા જાતના હાએ કહણુછે, પડસે તે તું પે ભારી;
કેછે કાસમ સાંભલઓ ભાઇ, ના તરસાવ તુ નારી. પતીતુએ.

---

## ભેરવી.

તેરી મધુર લુગતી આરે નીરાહા.
ભેંસો ગઈ છે ચરવારે, ઓ ભરવાડ,
ઓ ગોવાલ. ભેંસો ગઈ છે.
અન આપે ધન મલે, મફત ન કાંઈ મલે,
માતા સમાન એ ધન પુરછે,
જાણુ જાણુ જાણુ કાસમ કે છે,
નકી જાણુ એણે તુને આપી,
હરચીજ માછે વેયાપી. ભેંસો ગઇ છે.

---

## જોગીઆ હોરી.

દેખા જીસ દીનસે શીકલે તેહારી,
લાગી ઉસદીનસે પરેમ કટારી. દેખા.
હાલે દીલકા મે કીસકો સુનાવું,
કોઈ દરદ મંદ નઈ કે બતાવું;
રો રો ચશમોંસે હુએ અસ્ક જારી. લાગી.
કોઇ તદબીર મુજકો બતાવો,

સનમ મેરેસે મુજકો મીલાવો ;
દીલપે રંજો અલમ હએ એભારી. લાગી.
ઉસકે ખાતર હુવામૈં દીવાના,
ખાક સહેરાંકી શબમેને છાના;
કંઈ મુજકો મીલી નઈ પેઆરી. લાગી.
અએ અઝીઝો કરો મેહેરબાની,
લા મીલાવો મેરા મજસે જાની;
દીલપે ખાયા હુવા જખમ કારી. લાગી.
દીલપે ઉસકા હએ નકશો નગીના,
ઉસકે ખાતર જલતા હયે સીના;
બુરી ઇશકોકી હએ એ બી મારી. લાગી.
બીન ખુદાકે સીવા કુછ ન ચારા,
હીઆ તો કોઈ ન વાલી હમારા;
રાત કટતી હએ રોને મેં સારી. લાગી.
ખતમ હાંસે મેરી હએ કાહાની,
લીખા કાસમને અપની જબાની;
હકસે રખતે હએ ઉમેદ હમારી. લાગી.

---

## એહાગ.

છોડે વતનકો આકે હમ જંગલ બસાએં હંએ,
ઇઆદે ખુદામે અપને દીલકો લગાએ હંએ. છોડે.
ન માલો ઝરકી હમકો તમા, ઓર ન કીસકી ચાહા ;
બસ ગમમે ઉસકે હમનેએ, ધુની રમાએ હંએ. છોડે.
દુનીઆમે આકે હમને સબી એશ કર ચુકે,
અએશો મઝાએ દીલસે, સબ અપને ઉઠાએ હંએ. છોડે.

અબ દીલસે એ'ઉ, સમજ તે હએ દુનીઆમેં કુછ નહીં,
ઇઆદે ખુદામે ઘરકો, જો અપને લુટાએ હંએ. છોડે.
જીસને ખુદાકે ઇઆદમે, સીરકો કટાએ હંએ,
જનતમેં જાકે મહેલ વો આપને બનાએ હંએ. છોડે.
કાસમકી ઇલતેજા હએ, દીદાર હો નસીબ,
દીદાર તેરા દેખને એ દાગ ખાએ હંએ. છોડે.

---

મૈને તેરાગમ ખાગઈ હો બાંકે ઇઆરની તરજ.

તુને મેરા દીલ લીનો હોં પેઆરે ઇઆર,
હો પેઆરે ઇઆર, ભલા હો, નેઆરે ઇઆર. તુને.
દીલ મેરા લીનો, કેઆ ફલ દીનો,
મુજસે છીનલે, બરબાદ તુને કીનો, હો પેઆરે ઇઆર. તુને.
મેને દીલ લીનો, તાવીઝ કીનો,
બાજુબંધ બનાઓ, ધડક રઓ સીનો. હો પેઆરે ઇઆર. તુને.
શાકકર કીનો, કાસમ ચડાયો મીનો,
હીરા તુને પાયા, અંધા ભઓ બીનો, હો પેઆરે, ઇઆર. તુને.

---

## જેજયવનતી.

અગનમે મતસો રે તુશજની નીરાહા.

એહેકો સહુંગી અન બીહાઇ રહુંગી,
ચાહે સોહો મૈં કછુ ના કહુંગી. એહે.
શાદી કરકે, પેઆરે કે ઘરકે,
તાને તીશને નાહીં સહુંગી. એહે.

---

### ઝુગટકો અટ પલટ દેની રાહા.

મીમકો છુપાયા, ઇનસાંન બનકે આયા,
દીખલાયા ભેદ ન્યારેરે. મીમકો.
આહાદ થાતુ પેઆરે, આહામદ હો બન આયા,
ખલકતકો મનાયા;
શરીઅત બનાયા કાયમ, આલમકે સરકે ઉપર,
તરીકત છુપાયા પેઆરેરે. મીમકો.
સુલી મનસુર ચડાયા, સુરીકા સર કટાયા;
ક્યા ક્યા ભેદ સમાયા,
શીરીં ફરહાદ બતાયા, મજનુ બતાયા લેલા;
અનેક ભેદ તેહા રેરે. મીમકો.
કાસમ ગુલામ તેરા, તેરે ગલનકા ફેરા,
રંગમે રંગ જમાયા;
મારફતકો બનાઇ, શરીઆતમે મનાઇ,
ઉડે તુરકે, કયારે રે. મીમકો.

---

### દેશમલાર.

ચમકે બીજલી ડર મોકુ લગે નીરાહા.

આવો મુરશદ પેઆરે મોરે,
સીસ લાગે ચરનો તોરે. આવો.
રાહા દીનકી જબસે દીખાઈ,
તબસે દુનીઆકો હમને છોડે. આવો.
રાહાઓ અએસી કઠનથી પેઆરે,
ફરહાદને જાકે કોહોકો તોડે. આવો.

લએલી મજનુ કો આશક બનાયા,
યુસફ ઝુલેખાં કો તુમને જોડે. આવો.
ગુલામ કાસમ તુમરે દરશનકો,
દીલસે હો રહે હૈં થોડે થોડે. આવો.

---

## માંઢવો.

આજનવેલીકે લાઓ મોરે બનડે નીરાલા.

આજ પેઆરી કે આએ મોરે બનરે,
દુલહન તોરે કારન, પેઆરી તોરે કારન;
ફુલોં કા મંડવા શજાયારે બનરે. આજ.
હીરે મોતી ચોંદા સેરાબના હયે,
કલગી લગી તુરેદાર, મોરે બનરે. આજ.
યાકુત એમનકા સીનગાર સજા હુએ,
ગલન પડે ફૂલોંદે હાર, મોરે બનરે. આજ.
દુવાએ કાસમ બનાબનીપે,
કાયમ રહે તુમારા પેઆર, મોરે બનરે. આજ.

---

## ઝીલા હોલીકા.

જાઓ જાઓ સઇઆંકો લેઆઓ નીરાલા.

જાઓ જાવો એ પતી આં સુનાવો,
મેરા પીઆ બીન જીઆ ઘબરાએ બેગીલે આવો જાવો.
ફાગન આયા પીઆ નહી પાયા,
જાકે કોઇ મનાવો. જાવો.

બીરહન ભઈરે સુધબુધ ગઈરે,
જાકે પીરો મનાવો. જાવો.
કાસમ કી અરજી પીયુકી મરજી,
બૈઠે હોલી બનાવો. જાવો.

---

## દેશમલાર.

ચમકે બીજલી ડર મોકો લાગે નીરહા.

આએ બરસાદ મોસમ કી બાહાંર,
પીઆ મોરે પરદેસ ગએ. આએ.
લીખયો જો સખી પીઆકો મોરે,
ઉજલે મોરે કેસ ભએ. આએ.
કાસું મેં તુજકો એરી શખીરી,
કયું કદમોં તેરે નેહેસ ભએ. આએ.
રંગકે કફની પોશાક બનાઉં,
સુહાગીન કે મોરે ભેસ ગએ. આએ.
જીસદીન પીઆ મોરે દુર સીધારે,
કાસમકા ગાના ઔર દેસ ગએ. આએ.

---

## ધનાશરી.

કાંરે ખડા હીનદુસ્થાની નીરાહા.

રબને કીઆ હએ દીલમે ઠીકાના,
મુરખ અબતક નઈ તુને જાના. રબ.

જો તેરે મનમે, ઓહી તેરે તનમે,
સુન, ગર હએ ચતુર સીઆના. મુરખ અબ.
આપી બોલત હએ, દીળકો બોલત હએ,
સમજે, કુઉં, ઉસકુ બીગાના. મુરખ.
ઇનિસાન, બંદા. બના હએ તુ અંધા,
ના દીલકો અપને પહેછાના. મુરખ.
કહેતા હએ કાસમ, સુનો સારે આલમ,
ચરખને બનાંયા દીવાના. મુરખ.

---

## મલાર.

મેગવા રૂમજુમ લાગે બરસન નીરાહા.

ભએ આજ મઇકો મોહનુ દીન દરશન,
લાગે હૈ મુજપે મેહેરોંકો બરશન. ભએ.
ગુલામ કાસમ પે મેહેર તુમારી,
હમ મરમર પૈરોંકો તરસન. ભએ.

---

## પીલુ.

શઇયાં બી દેસ ગએ-રે માધુ નીરાહા.

સઇયાંકી દેખો એરીત, રીતરે સાધુ સઇયાંકી.
જીઆકો કસત હએ, હર શએમેં બસ્ત હએ.
દેખીતોરી પરતીત, પરતીત રે સાધુ સઇયાંકી.
આવો મોરે સ્વામી, જીઆકે અનતર જામી,
દીલ ચાહે તોરી પ્રીત. પ્રીતરે સાધુ સઇયાંકી.

ઇતિના તુમ કીજો, દરશન દીજો,
કાસમ કો લાગા હએ ચીત. ચીત રે સાધુ સઇયાંકી.

---

## પીલુ.

છાએ માધુ બનમે નીરાલા.

કીની પ્રીત બાલે પનમે, અરે લાલા હો,
સીલગ રહીરે સારે તનમે; હેજી લલા કીની.
પ્રીતમ પ્યાઆરે કો એગી લે આ.ઓ,
ઢુંડ ફીરી માધુ બનમે. કીની.
કાસમ ભુલા સુધ બુધ સારી.
રબ્બાં ભડકી મોરે મનમે. કીની

---

## દાદરા.

મેરી નઇઆ મંજે ધાર નીરાલા.

મેરા બેડા કરો પાર, અલી હૈદરે કરાર;
દેતા હું મે દુવાઇએ ઝુલફુકાર. મેરા બેડા કરો પાર.
ખાને જાત કાસમ ગુલામ તુમારા,
કુનબેકો જીસકે આપને સંવારા;
એ દેનગી હય આપકી,
ઇયા મેરે આકા સરદાર. મેરા બેડા.
યે મેહેર તુમ સબપે કીજો,
આબરૂ ઇઝતસેં રખ લીજો;
એ કામ હય આપકા,
ઔર તુમી કરતાર. મેરા બેડા.

પાર કીસ્તીકો લગાવો,
સોતા હય દીલ ઉસકો જગાવો;
ગુલામ કરે તુમારે,
દરશન હરબાર. મેરા બેડા.
ગુલામ સમજો દીલસે પેઆરે,
ભેદ હય અનેક આપકે ન્યારે;
કુબત કીશતી કે,
આપી તારન હાર. મેરા બેડા.

## મલાર.

મોસમે બરસાદમે નીરાહ.

મોસમે બરસાદ હએ, બદલી ભઈ કારીયાં;
પેહેન કે ફુલન કે હાર, નાચત હએ મત વારીયાં. મોસમે.
રંગ હએ સબકા ગેરા, દીલલુચાવત હય મેરા;
હાર સજે ફુલોં કે, ઓડે ચુનર સાડીયાં. મોસમે.
અકલ ગઈ વ્હાંપે મારી, રાગ રંગકી તઈયારી;
દેખા હય કાસમને પ્યારે ગટાથા ઓર ઝાડીયાં. મોસમે.

મલારાવ સેહરનો સુઓ કીયારે આવશેઃ એરાગ.

કીયાથી આવ્યો જમડોવેરી, લીધા લાખોને ઘેરી. કીયાથી.
આ તારૂં મારૂં કરીનેરે, માયા દુનીયા કેરી;
દફતર તમારા હવે લપેટો, પુરી કીધી ફેરી. ટેક.
ઇસ્તરી તારી બાલ જો પીખે, હાલત માત પીતા કેરી;
છોકરા બચા રૂદન કરેરે, ગોર અંધેરી. કીયાથી.

કાળ આવી ઘેરશે તુને, દફતર તારાફેરી;
બંદીવાન કરશે તુને, ક્યાંરેશે તેરી મેરી. કીયા.
જંગલ તારૂં વતન થશે, હતો પહેલે શેહેરી;
કે છે કાસમ સાંભળો આલમ, અંતતે સમસાન ઠેરી. કીયા.

---

## મલાર.

મેગવા રૂમ જુમ લાગે નીરાલ.

આલી ધન તોએ મેઘ પીઆ, લાગે બરસન. આલી.
મેગ વાદલએ બરસત બીજલી હએ ચમકત.
દુખી નારી કો દીજે દરશન. આલી.
જલસા ભયો હએ, કાસમ ગયો હએ;
નાચત સબ ગોપી કરશન. આલી.

---

## ખમાચના ઠુમરી.

પીઉ તન મન ધન સબ તુમપેં વારૂં,
આપી હોનેનો કે તારે પીઉ તન.
ચોસર રચી હએ બાજીમચી હએ,
તુમ જીતે મય હારૂ. પીઉ તન.
આપકી કારસાજી, કાસમકી બાજી,
પાર લાંગોગે તુમ તારૂ. પીઉ તન.

---

## જીલા જીંજોટી.

મુરશદ પેઆરે મોરે, દીલમે સમાએ. મુરશદ.

વીરદમૈને પાયા તુમને બતાયા.
એ લુત્ફ તુમસે કમાએ. મુરશદ.
રાહા મૈં નેપાઇ, તુમને બતાઇ,
દીલકા આપને જમાએ. મુરશદ.
પરવા નઈ સદમોંકી બરકત કદમોંકી,
દીલકા કાસમકે બસાએ. મુરશદ.

---

## કાહારવો તાલ ખેમટાની તરજ.

ખાજા મોઇનુદીન સુલતાન. ખાજા.
અજમેર શરીફમે બેઠક તેરી,
સબ પીરો વલીઓકી હુએગી ફેરીરે. ખાજા.
ખાજા ઉસમાનસે નેઆમત પાએ,
સરતાજ હીનદલવલી કહેલાએરે. ખાજા.
કાયલ તેરે હેવાનો ઇનસાન,
રહીઓ કાસમકા નીગે બાનરે. ખાજા.

---

## પીલુ ઠુમરી.

સીલોની સઈઆ જલજાઇઓ તોરી પ્રીત,
રીત હુએ તોરી ન્યારી ન્યારી. સીલોની
નજર દીવાની પેઆરે હુએ તેરી,
કાહા કરૂ એ પ્રીત. સીલોની.
સનસાર જગતમે હીલમીલ રહેના,
મરદઝનો કીએ રીત. સીલોની.

---

## જીલા જીજોટી.

જલ જાઇઓ મોહન તેરા રાજ,
હમકો નાહી હએ રહેના. જલ જાઇઓ.
હમારે આવત નાહી ગયરકો જાત પીઆ,
એ દુઃખ કીસીસેં કહેના. હમકો નાહી.
હમ સંગ જોગ ઓર સંગ ભોગ,
આગળગો એ ગહેના. હમકો નાહીં.
જીના થોડા હએ હીલમીલ ચલીએ,
એહી કાસમકા કહેના. હમકો નાહીં.

---

## જોગીઆ–અસાવરી.

મોહીયુદીન મીરાં તુ હએ દસ્તગીરાં,
સબ પીરોમે હએ પીરાન પીરા. મોહીયુદીન.
ઇમામે હસનસેં હે ઓલાદ તેરી,
આલે નબીકા તુ હએ નબીરા. મોહીયુદીન.
સબ વલીઅનકા સરતાજ તુ હએ,
દરજજા હએ તેરા સબમેં કબીરા. મોહીયુદીન.
દરબારસે તેરે સાયલ ન જાવે,
સારે અમીરોંકા તુ હએ અમીરા. મોહીયુદીન.
ગુલામ કાસમ તેરે વીરદકો,
તન પે મલા હએ ખાકો અબીરા. મોહીયુદીન.

---

## જોગીઆ.

મલકલમોતકી આઈ સવારી,
હુઆંપે અકલ ગઇ સબકી મારી. મલકલ.

મઇઆ હમારી છતીઆ ફુટત હએ.
બાપ કરે આહો જારી
ભાઈ બહેના સબ કોઈ રોવે,
બાલ બીખત હએ નારી. દુઆપે.

દોસ્ત બીરાદર સબ સાથ હુએ હએં,
દીલપે હશરત ભારી.
કહેતા હએ કાસમ સુનો મોમીનો,
જુડીએ દુંનીઆદારી. દુઆપે.

---

## ભેરવી.

કેયું બીસારૂં તોરી યાદ,
મખદુમ પ્યારે અરે હાંરે સઇયદપ્યારે: કેયુ

વીરદ દીલસે ગૌસલ આગ્ઝમહે તેરારે,
પીરાન પીર કો પુકારૂં ખાજા પ્યારે ;
અરે હાંરે વલીપ્યારે. કેયુ.

આરબ ખ્વાનદ કુતબુલ આગ્ઝમ તુજકુરે,
સુલ્તાન કહે ડારૂં આરફ પ્યારે;
અરે હાંરે શાહાપ્યારે. કેયુ.

મૌલાના મેરે કાસમ વીરદકો તેરે રે,
શેખ કહેકેહારૂ શરીફપ્યારે.
અરે હાંરે ગ્ઝાહદ પેયારે. કેયુ.

---

## ઠુમરી.

કાંએ રોસે બલમામોરા ની તરજ.

પ્યારેસે લાગોહૈ જીયા, પેઆરે
નૈનોંકો સંભાલ પ્યારે નૈનોંકો સંભાલ.
દીલ કી માલા હરદમ જપતહું મૈ, પેઆરે.
વીરદ લાગો દીલસેપ્યારે.
કહાં ગયે હયે મોરે, પીયા, પેઆરે.
કાસમ બનાહૈ દીલસે દીવાનારે.
નુરબરસન લાગો પેઆરે,
રબને જોતોહે દીઆ. પેઆરે.

---

## ભેરવી.

ફલક લેચલ મદીનેમેં તરજ.

આજ સપનવામે મેરે, પીરાનપીર આયે,
પેઆરે કદમો ચુમલુંમે, દરશન આ દીખાએ. આજ.
વીરદ સફલ હુવા મેરા, મુજકો હુઆ દીદાર તેરા,
કદમોં તએ પુતલી બીછાવુ, આપ પેઆરે આયે. આજ.
મોગરા ચમબેલી જાઈ, ફુલોકે ગુંદાવુ હાર,
આપને કીની કરમો બખસીશ, ગુલામકો બસાયે. આજ.
દીમાગ મેરા મોઅત્તર હુવા, કબુલ કીની મેરી દુવા,
કીશતી પાર કીની મોરી, કાસમને તુમે પાયે. આજ.

---

## ભેરવી.

દેખીએ નવાબ સાબ નીરાલા.

વીરદ પડો દીલસે પેઆરે ઇસમે રસુલ,
ગર ચાતે હો જન્ન ખુદાસે વસુલ. વીરદ.
આહામદ બના હએ, જાતે બારી,
મીમકે પરદેકો દેખ દીલસેના ભુલ. વીરદ.
દીવાના કાસમ, ખાનેઝાદ તેરા,
દીલમે કીઆ અપાન ગૈનોં કામુલ. વીરદ.

---

## ભેરવીનો દાદરો.

જગાએ હારીરે નીરાલા.

કાસમ ઉમેદ ચારીરે, ચશમોંસે દેખે હેદરે કરારીરે. કાસમ.
પારસી આનમ હેદરમ, દર ફરંગમ સનતીઆન,
બને બજે હીંદુઆનમ, કીષ્ન મુરારીરે. કાસમ.

---

## ધનાસરી.

કાંરે ખડા હીનદુસ્થાની રાહ.

અરજી કરતા હએ, કાસમ હીનદુસ્થાની,
સુનો અરજી ખાજા પીરાનપીરાની. અરજી.
અરજી હમારી મરજી તેહારી.
દરશનકી કરો મેહેરબાની, સુનો અરજી.
દરજા હએ આલા, આપકા પેઆરે,
અમીરે બાવફાકે દીલજાની. સુનો અરજી.

શીકર મીટાવો, રાહાકો બતાવો,
શોર કરતે હઆ શાહે જીલાની. સુનો અરજી.
રૂતબા હએ આલા, કરમ કરનેવાલા,
રશકે ગુલેરાના, માશુક સુબહાની. સુનો અરજી.

---

## માળકોશ.

રહે બાકી દોલતના શાહી હએં બાકી.

મોહીયુદીન પેઆરે, સરતાજ મોરેં,
કબુલ કીજે ગુલામો મે તોંરે. મોહીયુ.

સુલતાન બાવ ફા હો સારી જાંહાંકે,
બનાવો ગુલામ કરતે હએ શોરે. મોહીયુ.

લાસાની દરબાર, પીરાન પીરકા હએ,
બીચ બીરાજે સુલતાન ગોરે ગોરે. મોહીયુ.

અરજી કાસમકી સુનો શાહા પેઆરે,
મુજકુ મુરીદ, આપ મુરશદ બનોરે. મોહીયુ.

---

## માલકોસ.

ગરીબન પર પરવરશી જોકીજીયે નીરાહા.

પીરાનપીરકા દરબાર લાસાની હએ,
ઓર મેરા સરતાજ દીલજાની હએ. પીરાન.
ગરીબોંકી પરવરશી જો તુમ કીજીઓ,
પાર લાંગે બેડા, મેહેરબાની હએ. પીરાન.

નજર કાસમકી, કબુલ કીજીએ,
લેઆ યા હએ માનત, ઉસને માની હએ. પીરાન.

## માલકોસ.

ગરીબન પરવરશી જો કીજી એ નીરાહા.

દેખીએ મુબારક દીદારે રસુલ,
ચાહાતે હએ જીસસે જનત વસુલ. દેખીએ.
આકે બત મેં હમારી શરમ રખીએ,
રખીએ ઇઆંદ પેઆરે, દીલસે ન ભુલ. દેખી.
તલબગાર કાસમ, જનત તુજસે,
હીરા તુ બના હએ, ખુદા કરે મુલ. દેખી.

હજારા મેરા કાનકા મોતી નીરાહા.

જલદ આવો કાહાં લગાઇ દેર, ટેક.
તડપત હુમે બીરહાકી માતી;
દરસ્નકી કરો કાંહે દેર. જલદ આવો.
બીનતી કરતહુ, પૈર પડતહું,
બીરહનપર કરો તુમ મેહેર. જલદ આવો.
કાસમકી અરજી તોરી મરજી,
બીનતી કરત પડું તોરે પેર. જલદ આવો.

કંથબીન રહી એકલી મોરી જાન નીરાહા.

પીરાનપીરકા વીરદ કરો તુમ ભાઈ,
કાયમ કરલો એહી ઝીકરકો. પીરાન.

આલે નબીસે આપજો આએ,
દીએ એ સબકો દીખાઈ;
મીમકા પરદા કીઆઓ ઝાહેર,
આપમે આપ સમાઈ. પીરાન.
કાસમકો ઝીક્ર તુમને સીખાયા,
ઓર પાયાઓ સારી કમાઇ;
રાઝપીનહા ઝાહેર કરદી,
દીખાયા સારી ખુદાઈ. પીરાન.

---

મેરા શામ સુનદર બનસીવાળા, નીરાહા.

મેરા હેગા ઓ રબ પાલન વાળા,
રૂતબા જીસકા હએ સબમે આળા. મેરા.
આપી દેવે, આપી દીલાવે,
આપી બના તારનવાળા. મેરા.
મૈકો દીલાવે, આપી પીલાવે,
આપી બના મત વાળા. મેરા.
આપી રેવે આપી ખેવે,
આપી બના ઘરવાળા. મેરા.
કાસમકી અરજી, સઈયાંકી મરજી,
આકબતકા તુજકો હવાળા. મેરા.

---

હજારા મેરા કાનકા મોતી નીરાહા.

મવલા મેરે, કરો બેડા પાર,
ગહેરી નદીયાં, નાવ પુરાની, આપી હો કરતાર. મવલા.

આપકી નજરીયાં, જાુની ખજરીઆ,
હુવા તેરી દરબાર. મવલા.
સુનો હૈ દરમ અરજે કાસમ,
આવો હૈદરે કરાર. મવલા.

---

દરઝીનેખી ગાદી મોરી અંગીઆ નીરાલા.

સાંવરે ને દીનો મોહે કળંક લગાએ,
કલંક લગાએ પેઆરે, કળંક લગાએ. સાંવરે.
ખ્રીજ કીનારી, બનઠન નીકસી,
લાજન દીનો મોએકો ભગાએ. સાંવરે
હોરી ખેલત હએ, ખ્રેહકી માતી
પેઆરકો ટીનો દીલમે દગાએ. સાંવરે.
કહેતા હએ કાસમ સુનો નરનારી,
મુરખ હએ જો ખ્રેહેકો જગાએ. સાંવરે.

---

## સારંગ.

કીને મારા મેરા મોર નીરાહા.

બને મોરે પેઆરે સરતાજ આએ. ટેક. બને.
સહેલીયોં પેઆરી સારંગ ગાવે,
બરાતીલે સંગઓ ધરઆએ. બને
તબલા સારંગી, મુરદંગ બાજે
રાગરંગકો તાલપે ખુબ લાએ. બને

---

## બેહાગ.

અબતુ ખોજ લગોરે નીરાહા.

પીરાન પીરકે દરશનકો પાયા,
જોગી મૈને દીલકી તપતા બુજાયા. પીરાન.

ચંપા ચંબેલી જાઈ જુઈકો,
કદમો તેહારે બીછાયા;
ઘટ મેરા કાયમ હીલન લાગો,
આપમે આપ સમાયા. જોગી.

ગુલદાઉદી સેવંતી નરગીસ મોગરા,
મેને મંડવા છવાયા;
બાગ બનાયા નીકા પેઆરે,
આપી દેખનકો આયા. જોગી.

તાલ મુરદંગ સબ બાજન લાગે,
બેહાગ કાસમ જમાયા;
ઘટ ઘટમે ઓ નાચન લાગો,
રંગમે રંગકો જમાયા. જોગી.

---

## અસાવરી જોગીઆ.

મોહીયુદીન દરબાર મોરી ગુદડીયાં સીદે. મો.

તનકર કપડા મનકર તાગા,
કાસમકી ગોદડી સીદે. મોહીયુદીન.

---

**કાંઇ ઉલજે શામ કુનજનમે નીરાહા.**

**વીરહ દીલસે હૈ ઇસકા ગવારા,**
ઓખાજા મોહોયુદીન પેઆરા. વીરહ.
ઝીકરે મવલાના દીલસે હએલાગા,
શાહે ગોસલવરા હએ હમારા. વીરહ.
બરાતી હંએ સારે, દુલાતુ બના હએ,
અરશો આઝમ પે તુજકો સવાંરા. વીરહ.
દસ્તોં બડાઓ, દસતગીર કહે લાઓ,
કાસમ મારે હએ દીનરાત નારા. વીરહ.

---

મોતીમાહાલકે બીચરે મેરા રાઇકા બંગલા ની તરજ.

કલંદર પેઆરે કે દરબારરી,
મોરી અરજી સુનાવો. કલન.
અરજી કરતહું, પૈઇઆં પડતહુ,
મોકુ જલદી મરજી સુનાવો. કલન.
કહેતા હએ કાસમ, સુનો ભાઇ મોમીન,
કોઇજા મોરી ગરજી સુનાવો. કલ ન.

---

સઇયાં તોરે પૈયાં લાગુ બઇઆં ના મરોડ નીરાહા.

સઇયાં પેઆરે આવો બૈઠો,
નઇઆ મંજેધાર, સઇયાં.
ભરતી ચડત હએ, મોજ બડતહે,
બીનતી કરત રહી અલબેલી નાર;

ઇતની બીનતી તુમ માનો પીઆ,
નઇયા રહત નાહીં એકઠાર. સઇયાં.
નારી કહત હએ, નદીઆં બહત હએ,
માનંત નાહીં પેઆરા કહ્યુ એક બાર;
ખાજા ખીદરને મેહેર કીની,
નઇઆ મોરીજા લાંગી પાર. સઇયાં

## ભેરવીનો ટપો.

ઇઆરબ્બા સુનીએ નીરાહા.

યા અલીજી દીજીયે, દરશન તુમારા,
પેર તુમારા, સીસ હમારા,
અરજી કબુલ, કીજીયે. યા અલીજી.

## ભેરવીનો ટપો.

ઇઆરબ્બા સુનીએ નીરાહા.

ઇઆ મોહીયુદીન લીજીયે, નજર હમારી,
કાસમ ધરતહૈ, પૈર પડત હયરે;
મુરાદ ઉસીકી દીજીએ. ઇઆ મોહીયુદીન.

## ગરબો.

પ્રીતમ બોલો નીરાહા.

તમે બીરહન પરકરો કાંઈ મેર. હરીવર આવોને.

દીપક બાલી પોશાક સજીને,
જોઉં છું તમારી વાટરે,
સોકનને મંદીર તમે પધારેઆ,
કેયારે આવસો ઘેર. હરીવર.

ઘેરે આવો ફુલે વધાવું,
સેજ પલંગ સજવાવુંરે,
પેઆરી તમને અરદાસ કરેછે,
કેયારે કરસો લેહેર. હરીવર.

કાસમ કરે છે વીનતી પેઆરીની,
સાંભલો અલબેલા પેયારારે,
હલીમલીને પ્યારીને રમાડો,
નેણે વહેછે નેહેર. હરીવર.

---

જરા સમજોએ દુનીઆકોં નીરાહા.

ચલો પેઆરે ચલો હીંયાસે,
દેખા દુનીયાંકો હયે ફાની.
ખુદાકી ઇયાદ ભુલીહય,
ખુદીમે ભઇ હએ દીવાની. ચલો.

તેરી કુદરત કે થે કાયલ,
દુનીયાને કરદીઆ ઘાયલ,
જવાબ વ્હાંપે કેયા દેવેંગે,
તેરા દરબાર લાસાની. ચલો.

વજીફે વીરદ કો છોડે,
તેરી દરબારસે મુંમોડે.

સમજતે નઇએ દુનયાંકો,
દો દીનકી હય જીંદગાની. ચલો.
નહીં કોઇ શચે હીંયાપે ફેરી,
નહી રહેગી તેરી મેરી.
કાયમ નહીં જીસકા પાયા,
ઉસીકો કેયા તુનેમાની. ચલો.
મલકલ મૌતઆવે જબ,
નીકલે મુસેઇયા અલ્લારબ,
કાસમ કહેતા હય પુકાર,
મદદ કુન શાહે જીલાની. ચલો.

---

## ભેરવી.

દેખીયે નવાબસાબ નીરાલા.

ગેંદે નરગીસ કી આઇ બાહાર,
આવો પેઆરી મીલપૈનેંગે હાર,
જોબન જવાની હય દીન દસકી,
ખીલી જવાની કરેગેં બાહાર. આવો.
કાસમ કહેતાહય દેખા હય મૈને,
રંગ રંગેલી પેઆરી ઓનાર. આવો.

---

## દેસ.

મારે વચને પલજોરે નીરાલા.

નારીયે કીધી અરજોરે,
પ્રીતમ હઇડે ધરજો. નારીયે.

જે અરદાસ્ તમને કહુંછું,
તેજઈ વાહાલાને કરજો. પ્રીતમ.
પરનારીની પ્રીતકરોતો,
વાહલા પ્રભુથી ડરજો. પ્રીતમ.
કાસમ કેછે સુણો નરનારી,
ભવ સાગર સાથે તરજો. પ્રીતમ.

---

## ભોર.

અલબેલીના કુંવર નીરાહા.

ઉઠોને પેઆરા મારા, ફજરના વાગે નગારા. ઉઠોને.
એ વખતે બંદગી કામીલગણાએ,
કેમબાંધો સુસ્તીના ભારારે. ઉઠોને.
માંગોતે વખતે ખુશીથી મલસે,
રોજીના ખુલ્લા છે દુવારારે. ઉઠોને.
કાસમ કે છે સુસ્તી જો કરસો,
થસો રખને અકારારે. ઉઠોને.

---

નાના માતા હમે નઇ જઇએ નીરાહા.

આવો પ્રીયપ્રાણુનાથ મારા, કરૂં હઇડાના હાર,
જીંદગી અકારી તમવીના, સુણો અરદાસે નાર. આવો.
ઘેર આંગણુ સઉ લાગે સુના, સુની લાગેરે સેજ,
જુવાની નાદીન વીતી જાએ, ભાવે નઇરે સણગાર. આવો.
બ્રેહે આગ લગાડે તનમા, બલીને થાએ ખાક,
ધીક નારી એને પડજો, જેના હરનઇ દુવાર. આવો.

કાસમ અરજ કરે તમને, સાંભલો સઉ નરનાર,
હલીમલી પ્રેમ ચાખજો, કાં થાઓછો ખુવાર. આવો.

---

લાગી મોરે પેઆરેસે નજરીઆં નીરાહા.

હોગઇ ભોર પેઆરે, હોગઇ ફજરીઆ. હોગઇ.
તુરાની ચેરા, દેખા તેરા,
સાંવલી સુરત બાંકી નજરીઆ. હોગઇ.
રસભરી સુરત, મોહોની મુરત,
બાંકો પેઆરો નીકી નીકી સેજરીંઆં. હોગઇ.

---

## ધનાસરી.

કાંહાંરે ખડા હીનદુસ્તાની નીરાહા.

ફલકને બનાયા કાસમકો દીવાના,
સુધબુધ લીની રહાના ઠીકાના. ફલકને.
જો કોઇ ગયા હીંઆંસે પીછુ ન આયા,
જાતે હંએ કાંહાંકો ઔર કાંહાંકા બાહાના. ફલકને.
જાહાંસે તુ આયા હુઓકો ચલા હએ,
માટીકા ઓઢન ઓર માટી બીછાના. ફલકને.
આશકે સાબીર હુંઆ નઇ પેઆરે,
કું ચેમાશુકકી ખાંકનઈ છાંના. ફલકને.
આશક બનલે માશુક બનાલે,
જુલેગરએ બાતનઇ તુને માના. ફલકને.
સીદી નજરીઆં, જબ તેરી લાગે,
કાંહા રહે હરમ ઔર કાંહા બુતખાના. ફલકને.

એ માશુક હએ નાઝ નખરેવાલી,
પારહા બેડા જો તુ પહેછાના. ફલકને.

---

## દાદરા.

ચલજા બે દરદી. નીરાહા.

ઘુંગટ પેઆરા હમારા મેનાઈ ખોલતી, ટેક
ઇસ ઘુંગટમે લાલ લગે હએ,
લાલપીર અનમોલ લગે હયે;
હાઇ વુઇ કેઆ નખરેસે ડોલતી. ઘુંગટ.

---

## ઠુમરી.

રસીઆને મેરા મન ફેરલીઓ, રસીઆને.
નાંમુસે બોલે, ના દીલકો ખોલે,
બીજકી લુગઇઆ મે ઘેરલીઓ. રસીઆને.
દીલકો ફસાયા, નારી હસાયા,
ટોના કરદીલ હેરલીઓ. રસીઆને.

---

## મલાર.

આએ બદરા કારે કારે નીરાહા.

નવજવાં કએસે ઓ પેઆરે પેઆરે,
છોડે દુનીઆ, મુલકે અદમકો સીધારે. નવજવાં.
ઉડીઓ ગારમે જોકોઇ ગીરાહએ,
નઇ ઓ હુંઆસે પીછે પીરા હએ;

તીરન હારા કેઆકરે બીચારા,
નહી જીસકો કીનારે. નવજવાં.
સબી કરતે હંએ મોતકા બાહાના,
ફીર નહી હએ ઊનકા ઠીકાના;
કાંસમ ગાવેતાન સુનાવે,
બૈઠે હંએ જીઆકો મારે. નવજવાં.

---

કાંએ રોસે બલમા મોરા, નીરાહા.

બોલ પેઆરી બોલ તુ,
દીલકા ઘુંગટ ખોલ પેઆરી;
દીલકા ઘુંગટ ખોલ. બોલ.
ચાર દીન્નકી દુનીઆ હમારી,
કેઉં કરતી કલોલ પેઆરી;
કેઉં કરતી કલોલ. બોલ.
કાંહે કાસમ જીંદગી ગમાવે,
કર ઉસકા તુમોલ પેઆરી;
કર ઉસકા તુમોલ. બોલ.

---

કાહારવા.

ચોસર કી રમત હએ નેઆરી,
પાસા ગીરતે નરદ ગઇ મારીરે. ચોસર.
આશક માશુક દોનુ ખેલત હંએં,
માશુક બઇ મતવારીરે. ચોસર.
જોઈ ઘાટસે પેઆરા ખેલત હએ,
રચના બનાઈ ભારીરે. ચોસર

બારાકી બાંટે અઠારાકી પેંડે,
ખેલત સબ નરનારીરે. ચોસર.
રચના કાસમને અઇસી બનાઇ,
સમજે નઇ સનસારીરે. ચોસર.

---

## કાહારવા.

કેઆ રચના રચી હએ ભારીરે,
કાસમકી અકલગઇ મારીરે. કેઆ.
નાટકકા તખતા દુનીઆ બનાઈ,
નાટક કરે નરનારીરે. કેઆ.
કદ તેરા છોટા ઉસને બનાયા,
સરપે ગઠડી ભારીરે. કેઆ.

---

આજને સુભરોજે સાજન ખુબીઓ ગવાઇરે નીરાહા.

ભેદતુ બતાદે પેયારે, ભેખ તુને પાયા;
નગરી હેગી કીસકી તેરી, ઓર કોન હએ સમાયા. ભેદતુ.
તેરી નગરીકા તુ ધની ઓર રાજા હએ પરાયા,
જોગી જુગત જાને, નઇ કપડે કેઉ રંગાયા. ભેદતુ.
માલી તુંઈ બાગ તુંઈ, તુંઈ દેખનકો આયા,
જોગી બને બનકો ચલે, કેયા ઉસસે કમાયા. ભેદતુ.
ભેદ તેરા ભેખ તેરા તુંઈ કાસમકો પાયા,
ઇસમેઝાત કા વીરદ કીઆ આપમે આપ સમાયા. ભેદતુ.

---

## સારંગ.

આવો પેયારે ગલે લગાઉંરે,
ગલે લગાઉં પેયારે મનાવુંરે. આવો.
બીન્તી કરતહું પડુંતોરે પંઈઆ,
દીલકી તપતા બુજાવુંરે. આવો.
બ્રેહેકી માતી દીન જાએ બીતી,
પીરોં વલીકો મનાઉંરે. આવો.
હોતા હુએ કાસમ પેરોંકે સદકે,
અબીર ગુલાલ ઉડાઉંરે. આવો.

---

## સારંગ

આવો પેઆરે સુનો બાત મોરી,
દીન ગયા બીતે રૈન હુએ થોડી. આવો.
તુ મેડાં જાની મે દીલ માની,
કુરપા માંગત હું તોરી. આવો.
કુરપા કીજો દરશન દીજો,
દુલહન હુંમે બાલી બોહરી. આવો.
કાસમ સહેવે પીઆકો કહેવે,
બીન્તી કરત હુએ તેરી ગોરી. આવો.

---

## ભેરવી.

પંજતનકી સેવા કરલે મીઆં નીતરજ.

પંજતનકી દુહાઈ દેલે મીઆં,
રબસે ચાહાતા હુએ લેલે મીઆં. પંજતન.

ઇયાદે માહામદ ફાતમા અલીકા,
હસન હુસેન દીલસે કહેલે મીઆ. પંજતન.
વીદ પડતા કાસમ જબ ઉનકા,
જાને દીલ ખુબ બહેલે મીઆ. પંજતન.

---

## સારંગ.

મેદરસનકી પેઆસી મેરા દીલ ઉદાસીરે. મેદર.
મકા દેખા મદીના દેખા, દેખા નાથદુવારા કાશીરે. મેદર.
પીરોંકો પુછુ વલીઓંસે પુછું, પૂછું સંત સનેઆસી રે. મેદર.
કાસમ રોવે દીલમે એહાવે, મીલેજબ દીલકે બાંસીરે. મેદર.

---

## બેહાગ, ગજલ.

ઇલમે લદુન્ની દે ખુદા મેરી ઝબાનમે,
વસફાસના લીખું હરજા મૈ તેરી શાનમે. ઇલમે.
લવલા કલીમા જીસકે લીએ માબુદ ને કહા,
તારીફ તેરી હએ લીખી હરજા કુરાનમે. ઇલમે.
પૈદા કીઆ ખુદાને તુજે અપને નુરસે,
નામ તેરા સુનતે હંએ હરદમ અઝાનમે. ઇલમે.
રબને દીઆ શફાએત સબકી તેરે હાતમે,
તુઇ બનેગા શાહા પેઆરે હશરકે મેદાનમે. ઇલમે.
હાદી તુઇ સુલતાન તુઇ, હએ પેશવા સાલાર,
દરજા તેરા લાસાની હએ કૌનો મકાનમે. ઇલમે.
કાસમ કી શફાઅત હશરમે તુમ કીજીઓ નબી,
જીસકો વઝીફા વીરદ હએ તેરા હર આનમે. ઇલમે.

---

### લાગીરે મોરી જાન નીરાહા.

લાગારે મોરા દીલ, સાંવલીઆસે. લાગારે.
અખીઆં લાગી, નીંદસે જાગી,
નીંદને કીઆ હએ અભાગી. લાગારે.
રેનભર રોવું નીંદનહીં સોવું,
સપનવામે સબ કુછ ખોવું. લાગારે.
કાસમ ગાવે, તાન સુનાવે,
કબતક તીનકે ચુનાવે. લાગારે.

---

### જારાહા.

ગઈ ગઈ મોરી લાજ આજરે નીરાહા.

દેખોરે દીવાની ભઇ આજ,
નામેં બોલી વારી નામેં ચાલી;
બીજ કી લુગાઇઆંમે લીનો લાજ. દેખોરે.
ગમકો પીતે બહોત દીન બીતે,
બીસર ગએ મોરે સરતાજ; દેખોરે.
કાસમ રોવે પેઆરે કો ખોવે,
કબ પધારોગે માહારાજ. દેખોરે.

---

### દેસ.

નારીએ કીધી અરજોરે નીરાહા.

ખુસીથી આવી મલજોરે,
પેઆરા વેલા વલજો. ખુસીથી.

તમવીના હું દુખીઆરી,
હરઘડી સંદેસા મોકલજો;
પેઆરા વેલા વલજો. ખુસીથી.
અરજ કરૂંછુ સીસ ધરૂંછું,
હલી મલી સઊને ભલજો;
પેઆરા વેલા વલજો. ખુસીથી.
કરો નઈ ગમ કેછે કાસમ,
નારીની આસીસ ફલજો;
પેઆરા વેલા વલજો. ખુસીથી.

---

## ઠુમરી.

ગોરી તેરા રાતકો ચુડા બલ ખાગયો નીરાહા.

પેઆરા મોરા મોહે ગારી દેગયો,
ગારી દેગઓ, દીલ મેરા લેગયો. પેઆરા.
નામૈને બોલી, નામૈને ચાલી,
મસતી મેં આ કછુ કહે ગયો. પેઆરા.

---

## હોલી.

પીઆ છોડ ચલે મોકુ બનમે,
પ્રીત લગાઈ બાલેપન મે. પીઆ.
બેહકી આગને જલાયો હએ સારો,
સીલગરહી મોરે તનમે. પીઆ.
બીનતી કરતહું પડતહું મૈં પયઆં,
વાયેદા કીઆ હએ ફાગનમેં. પીઆ.

બાવરી ભઈહું દરશનકી પેઆસી,
પીઆને છાંડે ઈસ રીનમેં. પીઆ.
કાસમ બનાઈ હોલી સુનાઈ,
પીઆ આવે થોડે દીનમેં. પીઆ.

---

## હોલી.

જાવો જાવો પીઆકો લેઆવો નીરાહા.

જોગી સોચત હએ કેઆ મનમે,
દેખ ઊસકો જો હએ તોરે તનમેં. જોગી.
ઘટઘટ મેં તેરે ખેલ રહા હૈ,
બસત હએ ઓસારે બદનમેં. જોગી.
જુવાની ખુદા પે કી સંગ નીભાયા,
એહીથી તેરે બાલેપનમે. જોગી.
કાસમ ગાવે હોલી સુનાવે,
પીઆ બસત ઉસકે અંગનમે. જોગી.

---

## હોલી.

જાઓ જાઓ એ પતીઆં સુનાવો નીરાહા.

મોહીયુદીન કો જાકે સુનાવું,
તન મનકો ઊંસકા બનાવું. મોહીયુદીન.
પીરાનપીર હો સરતાજ હમારે,
દરસનકો કબ મૈં આવું. મોદીયુદીન.
ગુલામ કાસમ મુરીદ હએ તુમારા,
મુરશદ પેઆરે કો મનાવુ. મોહીયુદીન.

---

હોતે જઇએ બાંકે ઇઆર નીતરજ.

કબુ હીઆંબી આવો સરતાજ,
દરશનકી પેયાસી ભઇમૈં આજ. કબુ.
બીન્તી કરતહું પકુંતોરે પૈઈઆં,
રખલીજે મોરી લાજ. કબુ.
જોધટ મેરા, ઓઈ હયે દેરા,
આપીહો પાલનવાલે રાજ. કબુ.
કાસમ ગાવે, બીન્તી સુનાવે,
કરદીજે ઉસકા કાજ. કબુ.

---

## લાવની.

આલે નબીને સર કટવાકે શાહાદત પાઇ હએ નીરાહા.

જબસે હુએ હમ તેરે આશક, તબસે નહી પાયા આરામ,
અએ દીલે માશુક ભરકે ઉલફતકા.

પીઆ નહી તેરે જામ, અએ દીલે માશુક, જબસે.
નીર ભરકે ચલી જબ ધરકો અજબ નૈન મતવારેથે,
બાન તુમારે હમી આશકોં કો તુમને મારેથે બાન તુમારે.
ઉજલી બતીસી ગોરે ગાલ એ અજબ મુંપેસવાંરેથે.
બતાવો હમકો, સનમવો કએસે તુમારે ઈશારેથે.
દેખાહું જીસ દીનસે જપક ઉસ દીનસે હુવા હએ ખાબ હરામ.
અએ દીલે માશુક ભરકે ઉલફતકા.

કહેતા હએ આશક સુન અએ ગોરી હમે છોડ કાંહાં જાતી હએ.
અપને ઇશકકી, આગ ઈસિ દીલપે કેઉં તુ લગાતી હએ.

આહુકી ચશમે કમર પતલી, કેઆ ઝોકસે તુમને મરોડેથે.
કહેદો પેઆરી, કેઆ ઓ નખરે નઝાકત થોડેથે.
નહી છોડુંગા કદમ તુમારે ફીરૂં દીવાના સુબો ઓર શામ.
અએ દીલે માશુક ભરકે ઉલફતકા.

બાંતેં સુનકે લગીવો કહેને, સુનો હમારે દીલજાની.
ના દીલ જલાવો, ફરૂંગી જાનમૈં તુમપે કુરબાની.
ટીકીરહો આજકી રૈન સનમ તુમ હોગી તુમારી મેહરબાની.
ગલે લગાવો, ખૈરકેઆ દોદીનકી હએ જીંદગાની.
લીખા મુકતેસર બયાન કાસમ ઔર મીઆંકા નીકલા કામ.
અએ દીલે માશુક ભરકે ઉલફતકા.

---

## ગરબો.

પ્રીતમ બોલોની નીરાહા.

મોહીયુદીન મારા સરતાજ, કરમ તમે કરજોરે,
તમે મારા બનદે નવાજ દીલમા ધરજોરે. મોહીયુદીન.
હાથ બાંધી અરદાસુરે કરીએ, સુણો સુલતાન પેઆરારે,
છાયો તમારો સરપરરેજો, મેહેરબાની સરજોરે.
કરમ તમે કરજોરે, મોહીયુદીન.

પેગમબરના છો તમે નબીરા, દરજ્જા તમારા કબીરારે,
કુરપા કરીને દીલમા પધારો, બરલાવો સઉગરજોરે.
કરમ તમે કરજોરે, મોહીયુદીન.

ખાને જાત કાસમ ગુલામ તમારો, તેના દીલને સમારોરે,
દીન રાત ઇબાદ તમને કરેછે, તમારો મોટો દરજ્જોરે.
કરમ તમે કરજોરે મોહીયુદીન.

---

## દેસ.

નારીએ કીધી અરજો નીરાહા.

ફરશતા મોવકલ સાથે મલીને, કેજો હઝરત અલીને.

દરશ્નનો પેઆસો ગુલામ તમારો,
સંદેસો કેજો ખુદાના વલીને. કેજો હઝરત અલીને.
ઇઆદમાં તપારી શેરોશેરે ભટકું,
મુકી નથી કોઇ કુચાગલીને. કેજો હઝરત અલીને.
ફરશ બીછાવું ફુલોની ચાદર,
ગુંથુ હાથે હરએક કલીને. કેજો હઝરત અલીને.
બરાએ ખુદા તમે સંદેસો કેજો,
કાસમ આપે કસમ દીલથી જલીને. કેજો હઝરત અલીને

---

## ધનાસરી.

દુનીઆંમા બુરૂ નઇ કોઇ આપણ જેવું,
સાંભલતુ બુરૂપણુ બુરૂ નઇ કેવું. દુનીઆમાં.
હલાલની રોજી બરકત લાવે,
ખુશીથી આપે ખુશીથી લેવું. દુનીઆમાં.
ફકીરી લીધી દુનીઆ તજી દીધી,
કોઇ કહેતે ખુશીથી સેહેવું. દુનીઆમાં.
કાસમ કેહેછે શુમરન કરીલે,
સુખ મળસે જાન એવું. દુનીઆમા.

---

## અસાવરી જોગીઓ.

મુરશદ પેઆરે મોરે મેરી ખબરીઆં લીજો. મુરશદ.
ઇસમે ઞાત સીખાવો, મારફત દીખાવો,
હકીકત તરીકત આગાહા કીજો. મુરશદ.
કાસમ કાહત હએ, વીલાયેત બેશકહએ,
જો દીલમે હએ તુમારે દેદીજો. મુરશદ.

---

## અસાવરી જોગીઓ.

કલનદર દરબારમોરી ચુનરીઆ ધોદે,
તનકર કપડા? મનકર સાબુન. કલ૦
દાગ દીલોંદા ધોદે. કલનદર દરબાર.

---

## અસાવરી જોગીઓ.

રસુલ પેઆરે, મોરી શફાયેત કીજો,
મેહરબાની કીજો! દરશન દીજો;
બાંહ મોરી હશરમે લેલીજો. રસુલ.
કાસમકુ લીજો, ગુલામોં મેં કીજો,
મકાન જન્નતમેં દે દીજો.

---

નઝારા ભરમારારે નીરાહા.

જોબન કીઆ મતવારીરે,
બારીશકી મોસમ નેઆરીરે. જોબન.

કરાર નઇ આવે, સઈઆં કહાં જાવે,
તડપ રહી હએ પેઆરીરે. જોબન.
સઈઆં નહીં આએ, કરાર નહી પાએ,
એહે જલાએ ડારીરે. જોબન.
કાસમ ગાવે, દીલકો લગાવે,
એહી ઊમેદ સારીરે. જોબન.

---

## ગઝલ.

ઊમેદવારહું તેરે ફઝલો કરમકા,
આશક ચંગા ઓકીનકીયા અબતેરે ઝખમકા. ઊમેદ.
દીલ મેરા તુજે ચાહે તુનાઝો ગમઝા કરે,
ખુદાકે લીએ ઊઠાદે અબ પરદા શરમકા. ઊમેદ.
તુજકો બીઠાકે સામને, સીજદા કીઆ કરૂં,
સીઝદા મુજે હરામ હએ, અબ એતુલ હરમકા. ઊમેદ.
આંએથે ગુલશન મે હમ, ઊમીદકી નપાઇ કલી,
ઊમેદવાર રહેગયા, અબ તેરે મરહમકા. ઊમેદ.
દીદારે કાફર હોગયા, બુતખાનેકો પુજા,
અબ મુજસે સરોકાર નહીં દીનો ધરમકા. ઊમેદ.
નીમબીસમીલ હો તડપતાહું તેરે હીજરોંમેં,
એ ગઝલ બના હુવા કાસમકેકલમકા, ઊમેદ.

---

## જોગીઓ.

સાંભલો સાંભલો સખી ઓ પેઆરી,
હુંતો થઇ જનમ દુખી આરી. સાંભલો

બાલમારો ધણી, હુ સેજ તણી.
જુવાની આ કેમ જાએ,
કરમે કજોડું જગમાં વીગોડું;
હું તો હાંહાં હું તો સઉમાં દુખી નારી. હુ તો.
બાપે નઇ જોયું, ભવ મારૂં ખોયું.
જુવાની અકારત જાએ,
દસ વરસનો મારો ધણીને;
સોલે હાંહાં સોલે વરસની હું નારી. હુ તો.
જુવાની સુકા એ, મારૂં હું હાએ:
અવતાર આ કેમ જાએ,
ધણીની ચીંતા દીલમા પાએ;
નેનો હાંહાં નેનો કરે પાણી જારી. હું તો.
એવી સગાઇ, સાંભલો સઉ બાઇ.
એવા કામો થી શરમાવો,
બેટી ને દુખ જનમનુ આપી;
પડસે હાંહાં પડસે તેની હાએ ભારી. હુ તો.
પઇસાને જાપી, છેકરી આપી.
જનમનાં દુખમાં હોમાવી,
અરે જરા બેટીનુ સુખ તપાસો;
જુવો હાંહાં જુવો તેની સુખાકારી. હુ તો.
દીલનો સાથી સરખો હાથી.
સમ તોલ ભાર કેવાએ,
ભાર તપાસી પાર ઉતારો;
જેથી હાંહાં જેથી ન થાએ જખમકારી. હુ તો.

## અસાવરી જોગીઓ.

ખાજા દરબાર મોરી ગુદડીઆ સીદે. ખાજા.
તનકર અઇના, મનકર દરપન,
દરશન અપના દેદે, ખાજા.
તનકર કપડા, મનકર તાગા.
કાસમકી ગોદડી સીદે. ખાજા.

---

## અસાવરી જોગીઓ.

મોહીયુદીન દરબાર, મોરા બગીચા લગાદે. મોહી.
બાંઇકો લેવો, મારફત દેવો,
સોતે હુએ દીલ કો જગાદે. મોહીયુદીન.
કાસમકા કહેના, દરશન કો દેના,
ખોટીમાયાકો દીલસે ભગાદે. મોહીયુદીન.

---

## જેજવંતી.

ગોરે ગોરે અંગ છુપાવત પેઆરી નીરાહા.

દાલાન મે મત સોરે તુ પેઆરી,
બાદે સબા કીરૂત હએ નેઆરી. દાલાન.
બીજલી ચમકે, બાદલ ગરજે,
ઓર શીરરૈન હએ અંધીઆરી. દાલાન.
બેહે કે દીન હંએ, તુ કમસીન હયે,
ઓર દુલહન હએ બાલી મતવારી. દાલાન.

સુંદર નારી, નઝાકત હએ ભારી,
કાસમ કરત હએ તારીફ તેહારી. દાલાન.

---

## જેજવંતી.

દાલાનમે મત સોરતુ રાહા.

સુનીએ અલીજી, ગુલામકી અરઝી,
સુને દુવા મેરી, હું મેં ગરઝી. સુનીએ.
શેરકી સુરત હએ, મોહની મુરત હએ,
દેખા રૂતએ કો છાતી લરઝી. સુનીએ.
અરજી કરત હું, સીસ ધરતહું,
દુવાએ કાસમ આપકી મરઝી. સુનીએ.

---

## જેજવંતી.

અંગન મેં મત સોરે તુ સજની નીરાહા.

મોહીયુદીન પેઆરે, વલીઓમેં નેઆરે,
દરબાર મેં ઉડત હએ નુર કે ફેઆરે. મોહીયુદીન.
બાંધકો લીજે, પાર કર દીજે,
ગુલામ હમ હંએગે તે હારે. મોહીયુદીન,
ગુલામ કાસમ, હએ વો બેગમ,
દીલકો જીસકે આપને સંવારે. મોહીયુદીન.

---

## જેજવંતી.

નીપટ નાગરનટ વરોવર ડગર મગર હેરે નીરાહા.

તુમને તો પેઆરે દરબારસે,
અપને કોઇ કોના ફેરે. તુમને.

દુવા એ કાસમ કીજો કબુલ,
તેરી દર ગાહામે હો મકબુલ. તુમને.
કીજો કીજો મોહીયુદીન મેરે,
કીજો કરમ કી લેહેરે. તુમને.

---

## જેજવંતી.

પૈંયાં પડુંગી નીરાહા.

બીનતી કરૂંગી, ના તો સેજે ચડુંગી,
બલજોરી કરોગે તો શોર કરૂંગી. બીનતી.
કમસીન હું મૈં માનત નાહીં,
બહોત કરોગે તો રોહી પડુંગી. બીનતી.
છોટી ઉમરકી મૈબાલી બોહોરી,
છાંડો મોરા હાથ મૈંતો સોએ રહુંગી. બીનતી.

---

## ઠુમરી.

ચલ બગલેમે નીરાહા.

નદીઆ ગહેરી, સઇઆં કો ભઇ દેરીરે;
સઇઆં કો ભઇ દેરી,
સઇઆં કો ભઇ દેરીરે. નદીઆ.
પાંઉમેં તોકું, ચૈન પડે મોકુ,
હર ઘડી ઘડી કરૂં મે ફેરીરે. નદીઆ.
તેરી જવાની, નાવ પુરાની,
જાએ જમનાજી મે હેરીરે. નદીઆ.

કાસમ ગાવે, નારીયેલ ચડાવે;
ખાજા ખીદરબહે લેહેરીરે. નદીઆ.

---

સંઇઆંજી કહે ચલ રંગ મેહેલમેં નીરાહા.

ઉગલીસે મોરી છતીઆં માપે.
મોરી છતીઆં થર થર કાંપે. ઉગલી.
નઇ લાયા ગજકો, નાહીં કતરકો;
બચ ગઇ હરી પરતાપે. ઉગલી.

---

સઇઆજી કહે નીરાહા.

મૈથી સહેલીઓં કે ખેલમેં,
સઇઆં બુલાવે મહેલમે. મેથી.
ગુલાલ ઉડાવું પેઆરીકે સંગમે,
બૈઠત હએ મેરે ગહેલમેં. સઇઆ બુલાવે.
સંઇ આજી કહે ચલો, નીરાહા.
અએસી નજરીઆ નમારો બેદરદા,
દીલમે આરપાર કરદા. અએસી.
એકેતો નજરીઆ, દુજી ફજરીઆ;
અબતો હોવે રંગ ઝરદા. અઇરી.

---

## બેહાગ.

ગઝલ નીરાહા.

બેદાર હો દીલ મેરા તુ કાહેકો સોતા હએ;
રતન આયા હાથ તેરે કાહેકો ખોતા હએ. બેદાર.

કાયા સારી જુઠી, માયા સારી જુઠી;
ઉસસે દીવાના કેઊં તુ અપને દીલકો મોતા હએ. બેદાર.
દૌલત જવાહેર હાથી, ના તેરા કોઇ સાથી;
જુઠી દુનીઆંકે પેચમે કેઉં મગરૂર હોતા હએ. બેદાર.
કાસમ કહેતા હએ ગરીબ, સુનલો મેરે સબ રફીક;
જુઠે બીજ બાગમે કેઉં અપને તુ બોતા હએ. બેદાર.

---

## સારંગ.

પેઆરા બના આયા, દુલહન સંવારો. પેઆરા.
હીરે મોતીઓંદા હાર બનાવો,
દુલહન સેજ સીનગારો. પેઆરા.
મા. પીતા તોએ આસીસ દેવે,
દુલહન સાસરે પધારો. પેઆરા.
આસીસે કાસમ જુગ જુગ જીઓ,
નારી ઔર મતવારો. પેઆરા.

---

## સારંગ.

દુલા બરાતીઆયે, દુલહનકે દરબારરે. દુલા.
સએલી બેહેનોને સાથ મીલકે,
ફુલન સેજ સીંગારે. દુલા.
દુલા દુલહન જબ સાથ મીલે હએ,
આમીન કાસમને પુકારે. દુલા.

---

## જીંઝોટીની ઠુમરી.

લાગીરે મોરી આન નીરાહા.

પેઆરે બીનાના સુહાએ,
લાગી અખીઆંરે. પેઆરે.

જો કોઇ આવે; પીઆકો લાવે,
દીલસે દેઉંગીમેં દુવાયે. પેઆરે.

દરશન દીજો; કુરપા કીજો,
તન મન સારા સુકાએ. પેઆરે.

---

## પીલુ.

કેઆ ગલેપડી ગોપાલના નીરાહા

હમે મત છેડોરે કાના,
હમે હએ મથરા કુ જાના. હમેમત.

ઇત ગોકુલ ઉતમ મથુરા નગરી,
બીચ જમનાને ઘેરી. હમેમત.

નાહાવત એ કીશના ગોપીયન,
દુઆંઇ મુજે હએ નાહાના. હમેમત.

---

## જીંઝોટી ઠુમરી.

આજે બનસીઆં કાનરસ બીનીરે નીરાહા.

તુનેતો પેઆરે મોરી, સુધ બુધ લીનીરે;
સુધ બુધલીની! નઝર નઇ કીનીરે. તુનેતો.

તેરી સોહોની સુરત, મોહની મુરત,
મોરે મનકોભાયે, બીગાની સીકર દીનીરે. તુનેતો.

---

ગલેસેલગાજા સુલતાને આલમ નીરાહ્યા.

પ્રીત લગા કર નેયારે ભએ તુમ,
દીલમે બોહોત પછતાનીરે. પ્રીત લગા.
દરશન મનાઉં, ગલે લગાઉ;
છાંડ ગએ દીલ જાનીરે. પ્રીત લગા.
કાસમ ગાવે, પીઆ નહ પાવે;
માનત પીરોંપે માનીરે. પ્રીત લગા.

---

ગલેસેલગાજા સુલતાને આલમ નીરાહ્યા.

જમીન આસમા ઢુંડા સારા,
પાયા નહ તેરા સાનીરે. જમીન.
દરબાર તેરી, ભરી કચેરી;
પાયા તુજે લાસાનીરે. જમીન.
દુનીઆ રચી હએ, બાજી મચી હએ;
કેઉ બનાઈ ફાનીરે. જમીન.
ખાએ ગફલત એ તેરી ઉલફત,
સબહે કીસ્સા કાનીરે. જમીન.
કાસમ ગાવે, તાન સુનાવે!
સમજે તુજે દીલ જાનીરે. જમીન.

---

## દાદરા.

કાહે મારો નૈના બાન નીરાલા.

કાહે મારો મુજે તાના, પેઆરેરે;
નારી પેઆરી, હુંમે તેહારી; આજ રહે કલ જાના. કાહે.
કાસમ કેવે, કેણીં દુખ દેવે; સમજે ચતુર સીઆના. કાહે.

---

## ભેરવી, દાદરો.

જોબનકી ભઇ મત વારીરે,
ચાહેસો કહો હું મે તેહારીરે. જોબન.
લાગુ પંઇઆ તોરે, સુનો સંઇઆ મોરે;
બીન્તી કરતમેં હારીરે. જોબન.
ફુલન બધાણીં, દીલસે મનાણીં!
બાલી બોહોરી હું મે નારીરે. જોબન.
ઝુકાવું સરકો, મનાણીં મે હરકો;
કાસમ જાત બલ હારીરે. જોબન.

---

## હોરી.

નાહક સર ટકરાનારે ભાઈ,
રબકે ભેદોકો નઇ તુને જાના. નાહક.
કાંહા હએ મકા કાં હએ મદીના,
અંધા ભયા તુ બીના,
ઘટઘટમે ઓ રામ રયા હએ,
ઢુંડે ચતર સીઆનારે ભાઇ. રબકે.

ક્હાં હુએ કાસી ગંગા કા થમના,
કાહા ત્રીવેની ઓર જમના,
સાધુ બનકે ઘટઘટમેં નાયા,
સભી હુએ દીલકા બાહાનારે ભાઈ. રબકે.
ઓ તેરે દીલમે હરદમ બસ્ત હુએ,
તેરેહી દીલકો કસ્ત હુએ,
ખુદ તેરા નાખુદ બના હુએ,
ઉસકો વજુદ મેળાનારે ભાઈ. રબકે.
કાસમકે દીલમે ઉસને બનાઈ,
બનાકે આલમ સુનાઈ
સભી કારોંકો ઓહી કરત હુએ,
સમજે મગર હુએ દાનારે ભાઈ. રબકે.

---

દારેફનાસે દીલકો ઉઠાવેગા હુઆ નહીં નીરાહા.

મરતા હુએ દીલ મેરા મગર ઉસકો ખબર નહીં,
કેઆ બેખબર હુએ પેઆરે, મુતલક ખબર નહીં. મરતા.
તડપે હુએ દીલ મેરા એ સનમ તેરી ચાહામે,
કહેતાહુ હરઘડી લેકીન ઉસકો સબર નહીં. મરતા.
કાસીદ ઇતના પૈગામ તુ પેઆરે કો દીજીઓ,
દીલ મેરા તડપે હીઆ તુમે હુંઆં કુછ અસર નહી. મરતા.
કાસમ તેરી જુદાઇમે રોતા હુએ શબોરોઝ,
સમજે હો ઉસકો આપને કેઆઓ બશર નહીં. મરતા.

---

શબે મેરાજ કે જાને વાળા નીરાહા.

આવો દીલ શાદ કરો મેરે મોહીયુદીન પેઆરે. આવો.

દીલ મેરા તડપે હએ દરશનકો તેરે અએ સાહેબ,
દીદાર હેતે નહીં ફીરતે હો નેઆરે નેઆરે. આવો.
દીલ જલા જાતા હએ હરદમ તેરી જુદાઇસે,
ઝાહેર હોતે નહીં ફીરતેહો પેઆરે પેઆરે. આવો
ખાને જાત કાસમકી ઇલતેજા કીજે કુબુલ,
બાગમે આપકે ઉડે નુરકે કેઆરે કેઆરે. આવો

---

## ભેરવી–દાદરો.

કાસીદ ઇતના તુ કીજે કામ;
દેદીજીઓ મેરા સલામ. કાશુદ.
બીનતી કરતહું પડત તોરે પંઇઆ,
પોચાઇઓ મેરા પૈગામ. દેદીજીઓ
સંદેસા દીજે મેહેર કીજે,
જબસે બીગડે મોરે શામ. દેદીજીઓ.
મછલીસી તડપું માલા જડપું,
જાનત હએ ઓ મેરા રામ. દેદીજીઓ.
જબસે ગએ હંએ આંસુબહેં હએ,
કરાર નઇ સુઓ શામ. દેદીજીઓ.
જુદા તુમ ભએ હએ સબરો કરાર ગએ હએ,
એહી કાસમકે કળામ. દેદીજીઓ.

---

## ભેરવી.

કાંહા ગએ સૈંજાદા જાની પેઆરા નીરાલા.
બીતી જાત જવાની, કાંહાં ગએ મોરે દીલજાની.
બીતી જાત.

હું આપે આંઉ જાહાંમે પાઉં, માનત તેરી માની.
કાંહાં ગએ મેરે દીલજાની.
તુજકો મે પાઉં દીલ બેહેળાઉં, સમજા દુનીઆં ફાની.
કાંહા ગએ મેરે.
કાસમ કેહેવે જુદાઇ નઇં સેહેવે, નઇ કોઇ તેરા સાની.
કાંહાં ગએ.

---

## ભેરવી.

દેખી એ નવાબ સાબ નીરાલા.

અખીઆં તુમારી હએ જાદુ ભરી,
દીલમે મેરે પેઆરે મોહોબત ભરી. અખીઆં.
દરશન દીનો બાવરી કીનો,
મુસો નીકલ ગયા હરી હરી. અખાઆં.
સરકોમૈ પટકું જંગલોમૈ ભટકું,
પુકારૂ હરદમ મૈ પરી પરી. અખીઆં.

---

## કાલીગડો.

પોપઇઆરે નીરાલા.

મેના પેઆરી પેઆરીકી બોલીના બોલ,
બોલીના બોલ બોલીના બોલ. મૈના પેઆરી.
ઇઆદ આવત હએ દીલમે હમારે,
અખીઆંસે લીજે આંસુતોલ. મૈના પેઆરી
કરેગી તુ બેદમ ઉડજા તુ ઇસદમ,
કેઉં કરતી હએ કલોલ. મૈના પેઆરી.

કાસમ ગાવે તાન સુનાવે,
ઘુંગટકો પેઆરી ખોલ. મૈના પેઆરી.

---

## કાલીંગડો.

### પતલી આને રબ્જુ.

હું તો આવી પેઆરાના દુવારે,
સહેલીઓ મંગલ ગાએ. હુંતોઆપી.
સાસુ સાસરા સબ આસીસ આપે,
લીધી વધાવી મારા દુવા રેરે. સહેલીઓ મંગલ
સાહેલી નંણદો સબ ઘેલકરેરે,
શરમમા થઇગઇ હું તો ખુવારેરે. સહેલીઓ મંગલ.

---

## કાલીંગડો.

### પાતલીઆને રબ છું મનાએ નીરાહા.

મોહીયુદીન કી માનત મનાઉં,
ગૌસલ આઝમ દરશન દીજો. મોહેયુ.
શેખ સુલતાન સઇઅદ પ્યારે,
ખુત બુલ આઝમ મેહર કીજો. મોજોયુ.
ખાજા મવલાના વલી આરફ,
મખાહુંમ મુજકો બચાએ લીજો. મોહેયુ.
કાસમકી ગોદડી ભઇ હએપુરાની,
મખદુમ પેઆરે બનાયે દીજો. મોહેયુ.

---

## કાલીંગડો.

જગાકે જોબન લુટા નીરાહા.

રશુલે ખુદાઘરકો આએ,આજ દીલ ભરકો હમને પાએ. રસુ.
ફુલોંહા સેરા બીછાઉં કદમોંદે, મેરેપે કરમ ફરમાએ. રસુ.
ઇતર ગુલાબોકા મેહા બરસાવું,
અખીંઓ મે મેરે આ સમા એ. રસુ.
બાને જાત કાસમ ગુલામ તુમારો,
રાહા દીનકી તુમ સેપાએ. રસુ.

---

## કાલીંગડો.

મેરા નંનદોયા લાલારે નીરાહા.

મુજે ઇશકોને મારડાલારે મોરે, સુરત દેખમેં બાવરી ભઇ. મુ.
પ્યાદોને તેરી મુજકુહયે ઘેરી, હીરદે બીચ જપુ માલારે. મુ.
છોડો ઝગડો બાલીકા રૂપકડો, પડા હે તુજસે પાલા રે. મુ.
કાસમ કેહેવે કેઉં દુખદેવે, સુનઅએ ગુલે લાલારે. મુ.

---

સુનરે સએલી તુમોરી પહેલી નીરાહા.

સુન બાતમોરી પેઆરી સહેલી,
સઇઆંકે ઘરકો ગઇથી અકેલી. સુનબાત
બરાતલાએ બરાતી સારે.
સહેલીઓને મીલકે કપડે સવાંરે,
અતર ખુશઓ મેંહેદી લગાએ;
બનાયે મુજકો દુલહ નવેલી. સુનબાત.
સબગરત લેકે દુલાજો આયા,

માઇ બાપોને કંગના બંધાયા;
શાદીકી રસમેં સારીબનાઈ,
પીઆ સંગ મૈને ચોથી ખેલી. સુનબાત.
અપનેં બીરાને મીલને આયે,
માઇ બાપોને છાતી લગાએ;
ભાઇ બહેનોને દુવાએ દીની,
સદાસુખી રહેતુ અલબેલી. સુનબાત.
પીતમકે ઘરમે જબસે ગઇમૈ,
સાસ નંનદકે તીશને સહીમૈં;
સંઇઆં મેરે બાલે ભોહોરે,
કીસમતને લાકે યહાંઆપે ધકેલી. સુનબાત.
કાસમકી બતી આં સુન લીજો બાઇ,
સાસુ નંનદ હએ સદાંકી પરાઇ;
દુનીઆં સદાંહએ માતમકા ડેરા,
બનજા કીસી તુ ગુરૂકી ચેલી. સુનબાત.

---

## સુંધર ભેરવી.

દીજો મેરાસલામ ખુદાકે રસુલકો,
હસનૈનકો અલીકો જનાબે બુતુલકો. દીજો.
બાદ સલામ દીજીઓ, અબાબકરો ઉમરકેતઈં,
ફીરકઇઓ ઉસમાન ગની સાહેબે હુસુલકો. દીજો.
આરઝુ કાસમકે દીલમે, હોમેરા સલામ કુબુલ,
દામન રસુલ ચાહાતાહું, જનત ઉસુલકો. દીજો.

તમતબીલખેર.

## ઠુમરી.

નાજુકડો મારોજી સઇઆં નીતરજ.

આજ પેઆરે મોરે આએ,
સઇઆં આજ પેઆરે મોરે આએ. આજ.
બોહોત દીનનકે બીછડે મીલે હંએ,
બડા કરમ ફરમાએ. આજ.
હીરે•મોતીઊંદા સીંગાર બનાઊં,
મેરે ઘરકો બસાએ. આજ.
અતર ખુશબોઇ સે મોઅત્તર બનાઊં,
પેઆરે મનકો ભાએ. આજ.
ફરશ ફુરૂશ કો સાફ બીછાવું,
પેઆરે તશરીફ લાએ. આજ.
જુગ જુગ જીવો સબ નરો નારી,
તાનકે કાસમ ગાએ. આજ.

---

મોએ હરી બીના નહી ગમતારે નીતરજ.

મોએ માઆબુદ બીના નઇ ગમતા,
દીલ ઠીકાને મોરા નઇ જમતારે. મોએ.
અરબા અનાસર કી ગાડી બનાઈ,
ઊસમે આલમ બીઠાઇ;
હાકન હારા આપ બના હએ,
જાંહાં કા ચકર નહી થમતારે. મોએ.
બેપારી બનકે બેપાર ચલાવે,
એક જાવે દુસરા આવે;

આવત જાવત કોઈ ના દેખે,
એક ઉંચા દુસરા નમતારે. મોએ.

કાસુમ સારી આલમ જતાયા,
બેદોંમે બાત બનાયા;
એહી વખત હએ કાર કરનકો,
ફીર આના નઇ બનતારે. મોએ.

---

## યમન કલેયાન ધ્રૂપદ.

મુશકીલ કરો આસાન કીસ્તી મોરી નીતરજ.

મોહીયુદીન પેઆરે માગું મેહેર તોરી,
સુન પેઆરે એ અરજી મોરી. મોહીયુદીન.

ગરીબન નવાજ હો, પીરોં કે સરતાજ હો,
મટકી ભરો મેરી કોરી. મોહીયુદીન.

રૂતબા સબ મે આલા હો, કરમ કરને વાલા હો,
બરસો કેયું લાગે દેર તોરી. મોહીયુદીન

પએમબર કે જાન હો, કાસમ તુમપે કુરબાન હો,
પાસ મુજકો અપને રખોરી. મોહીયુદીન.

---

## યમન કલેયાન ધ્રૂપદ.

મુશકીલ કરો આસાન કીસ્તી મોરી નીતરજ.

રસુલે ખુદા પેયારે મોરે આવો,
ગુલામ પે કરમ ફરમાવો. રસુલે ખુદા.

પાક આપકી જાત હએ,

આપમે સબ સીફાત હુએ;
ખુદા સે જન્નત દીલાવો. રસુલે ખુદા.
આખરી પયગંબર તુમ બને,
રોશન હુવે સબ જગ મને;
જમાલ આપકા દીખાવો. રસુલે ખુદા.
ખુદાકે ઘરકે સાજ હો,
કાસમ કે સરતાજ હો;
આકે મોરે દીલકા બસાવો. રસુલે ખુદા.

---

## જીંજોટી પદ.

તેરે નૈના મતવારે સુલતાની આલમ દ્રીગલોચન નીનરજ.

મોસમે બરસાદ હુએ રૂત રંગેલી,
જુલે બૈઠો હુએ મતવારીઆં;
નાઝસે નખરેસે ઠાઠસે,
ઓડે સુરખ સાડીયાં. મોસમે.
મોગરા ચમબેલી જાઈજુઈ,
ફુલોંકી હય બાહાર;
ઝુલા ઝુલાવે સખી એં પ્યારી,
નઝાકત સે નારીયાં. મોસમે.
ગુલાબ ચંપા ગેંદા,
નરગીસ કે બનાઈ હાર;
રેશમ ડોર બંધે હુએ,
પેયારી આંમબોકી ડારીઆં. મોસમે.
મેંદી ભરી હથેલીને,
કરદીયા કાસમ કો ઘાયલ;

આસમાં ને બદલા હએ રંગ,
બદલી ભઈ હૈ કારીઆં. મોસમે.

---

## જીંઝોટી પદ.

મનાવું તુજકો દીલસે પેઆરે,
અરજી સુનતુ બનમાલી. મનાવું તુજકો.
ઢુંઢું તુજકો કહીં નહીં પાવું,
રહેત હએ તુ ડાલી ડાલી;
ફુલ ઇસ રંગતકે તુ બનાયા,
કોઇ સુરખ હએ કોઇ કાલી. મનાવું તુજકો.
પાહાડોં મે દેખું ઝાહાડોં મે દેખું,
પાણીમે નહી તુજસે ખાલી;.
તુજસીવા ફુલ કોઇના તોડે,
અયેસી તેરી હએ રખવાલી. મનાવુ તુજકો.
બાગ બનાયા અએસા નીકા,
રંગત જીસકી હએ લાલી;
કાસમ અરજી કરત હએ તુજકો,
રહેયો ઉસકા તુ વાલી. મનાવું તુજકો.

---

## કાફી પદ.

સઇઆં તોરે ધુંગર વારે બાલ નીતરજ.

રબ હએ મેરા રખવાલ,
કુદરત જીસકી ભરી બાલો બાલ. રબ હએ.
બનદા હું તેરા તુ સાહેબ મેરા,
રખના મેરા તુખેયાલ. રબ હએ.

કાસમ કહેવે બલઇઆં લેવે,
તુજબીના કેયા હાલ. રબ હએ.

## હોલી.

લાગ ગઇ તબ લાજ કાહાં નીતરજ.

પીઆ ગએ હએ સોતનીઆં કે ડેરે,
દીપક મેરે મએ હએં અંધેરે. પીઆ.
ઓત સમજાઇ પીયા નહીં માને,
મેતો બાવરીસી કરતી હું ફેરે. દીપક મેરે.
કોસું તુજે મેં એરી સખીરી,
કેયું છીને પેઆરે મોરે. દીપક મેરે.
કહેતા હએ કાસમ સમજ અયે નારી,
દુનીઆં મે ઢંગ હંએ ઓતેરે. દીપક મેરે.

## કાફી પદની ઠુમરી.

નઝારા ભર મારારે નીતરજ.

કાંહા જાંઊ પેઆરે મોરે નાથ હએ હમારારે,
નાથ હએ હમારારે વોહી મેરા પેઆરારે. કાંહા.
કાંહાકો જાઉ કાંહાકો પાવું,
વજુદ કો સુધારારે. નાથ.
કાંહાકોં આવુ કેયા સંગ લાંઉં,
દીલ કીતપતાને મારારે. નાથ.
નામ હએ તેરા કાં હએ ડેરા,
સનસાર ભુલે સારારે. નાથ.

ઇઆદ ને તેરી કાસમ કો ઘેરી,
પુકાર કરકે હારારે. નાથ.

---

## પીલુ પદના ઠુમરી.

કાંએ રોસે બલમા મોરો નીતરજ.

ચલો ચલો હ્યાંસે ચલો ચલો બીઆબાન,
ચલો બીઆબાન પેઆરે હીયાં નઈ ઠીકાન. ચલો.
જબકે મૈં આયા ભેદ નઇ પાયા,
માત પીતા સબ ખુશ હુયે રખા નહી ધેયાન. ચલો
જાસે કોઈ આતા હુંઆંકો ઓ જાતા,
એહી મસલ બની મેરી શમશેર ભઇ મેયાન. ચલો.
ઉસ ને હી લીનો જેતોએ દીનો,
કાસમ એહી વીરદ કરલે રબકા હરઆન. ચલો

---

## કાલીંગડો.

કોઇ કછુ કહો મર લાગારે નીરાહા.
કોઇ કછુ કહો સબ બાહાનારે. ટેક
દુનીયાં ફાની સબકીસ્સા કાની,
માટી ઓઢન માટી સીરાનારે. કોઇ કછુ
હજારો ને માની સબકી નાદાની,
માટી સંગ ચલે માટી બીછાનારે. કોઇ કછુ
સગે સોદરે સારે ખેલ હએ નેઆરે,
ગોર તેરા ઘર હએ નાહી પએ છાંનારે. કોઇ કછુ
હુઆંતુ બાઉલાસાયે ઘરકો ભુલા,
બંદી ખલાસ ભઇ હું આકો જાનારે. કોઇ કછુ.

રખીયો દીલમે ગંમ કહેતા હએ કાસમ,
સમજે દીલમે ચતુર સીઆંનારે. કોઇ કહુ.

---

## યમન કલેયાન ધ્રુપદ.

મુસકીલ કરો આસાન ફીશતી મેરી નીતર.૮.

દુનીઆં જગતમે દેખા સારી ઠગાઇ,
નાતે રીસતે દાનો દીલસે લગાઇ. દુનીઆ જગતમે
કોઇ મા બાપ કહેલાવે,
કોઇ રીસતે મે આકે મીલાવે;
કોઇ તો બેહેન બની કોઇ ભાઇ. દુનીઆ જગતમે.
કોઇ નાના નાની બનકે આવે,
કોઇ મામા મામી કહેલાવે;
દેખા કઇસી બની હએ સગાઇ. દુનીઆ જગતમે.
કાસમ એ સબ જગતમેં હએ,
કોઇ લડકા કોઇ લડકી બને હએ;
દેખો કએસી એ રચના બનાઇ. દુનીઆ જગતમે.

---

## ધનાસરી.

કાંરે ખડા હીનદુસ્તાની નીતરજ.

ચાહાતે હો જાતે ખુદાકો જાનો,
આપને વજુદકો અવલ પયેછાનો. ચાહાતે.
ઇનસાન બંદા સદા કા હએ ગંદા,
દો કતરેકી અવકાત જાનો. ચાહાતે.
તુમકો કેયા સુજે પરાયે કો પુજે,
જો હએ દીલમે ઊસકોહી માનો. ચાહાતે.

દીલ હુએજો તેરા બના હુએ ઓ દેશ,
પરાએ કો પૂજો કેયું અન જાનો. ચાહાતે.
મારફત તરીકત શરીયત હકીકત,
ગૌર કરો ઊસકો તુમ ઇનસાનો. ચાહાતે.
કેયું મારો ઓમાં ઘટઘટમે રામા.
કાસમ કહે નહી જાને હેવાનો. ચાહાતે.

---

બાગરી કોન સુધારે નાથ બીન બીગરી નીતરજ.

નાહાક ભેખ બનાયા સાધુ,
ભેદ નહીંતુ પાયારે;
જોગી બનકે ઘટ ઘટ મે નાચો,
નાહાક અલક જગાયોરે. નાહાક.
ગગા જમના બદરી દુવારકા,
દેસ દેસ ફીર આયારે;
ઘટ ઘટમે જો રામ રહા હુએ,
ઉસકો નહી તુ પાયારે. નાહાક
મકે ગયાતુ મદીને ગયાતુ,
વ્હાંસે હાજીહો આયારે;
પાપ કટનકો વ્હાંપે ગયાથા,
વ્હાંસે કેયાતુ લાયારે. નાહાક.
ભેખ બનાયા કપડે રંગાયા,
ઉસ્સે મરહમ કેયા પાયારે;
પાપ ધોવનકો ઘટ ઘટમે નાયા,
ઊલટા પાપ બડાયારે. નાહાક.

દીલમે આયા ઉસ્સે નઇ પાયા,
ઘટ ઘટમે તેરે છાયારે;
કેઆ કરે જોગી કેઆ કરે સાધુ,
કેઆ કરે હાજી બન આયારે. નાહા૪.

નામ નીરનજંન કાસમકા તન મન,
આપમે આપ સમાયારે;
ઓહી હએ પરદા ઓહી બેદરદા,
ઓહી બના હર જાયારે. નાહા:

---

બીગરી કોન સુધારે નાથ નીતરંજ.

દેખો દુનીયા કએસી રચી હએ,
પૈસેકી સબ બાજી મચી હએ. દેખો દુનીયા.

પૈસે માઇબાપ કહે લાવે,
પૈસેસે છોરા છોરી આવે;
પૈસે જોરૂ સાસુ સસરા,
પૈસેસે જુઠી બાત સચી હએ. દેખો દુનીયા

પૈસેસે સગે સોદરે કહેલાવે,
નાહી જાનત ઓબી ઘર આવે;
પૈસા જગતમે અફસર કહેલાવે,
પૈસેસે સારી ધુમમચી હએ. દેખો દુનીયા.

કહેતા હએ કાસમ સુનો ભાઇ મોમીન,
કેયા તુ લાયા આયા જીસ દીન;
કાયા જુઠી સારી માયા જુઠી,
પૈસેકી માયા સારી કચી હએ. દેખો દુનીયા.

---

## ભજન નીરાહા.

મરી જાવું છે માયા મેલીરે  મરી જાવું છે.  ટેક.
જમડા આવીને મારૂ જાન જેલેસે,
મઇયત લંઇ જાસે મારી વેલીરે.  મરી જાવું છે.
માઇને બાપ મારા ભાઇને બેનોરે,
બાલ પીખે અસત્રી ઘેલીરે.  મરી જાવું છે.
દોસ્ત બીરાદર સઉ ઓટલે આવીને,
વાતો કરસે સહેલી સહેલીરે.  મરી જાવું છે.
દીવસ ત્રણે જારે પુરૂં સઉ થાસેરે,
પેટી ફોડી ગણુસે થેલીરે.  મરી જાવું છે.
ઘેર ને બાર સઉ પેઆરે બંધાવીયું રે,
પારકા ને હાથે હવેલીરે.  મરી જાવું છે.
હતું સરજત મારૂ પુરૂં મે કીધું રે,
જાઊં છું બાજી મારી ખેલીરે.  મરી જાવું છે.
થોડી મુદતે હું તો ઇઆદ ન આવુંરે,
નામ દીધું મારૂં હડસેલીરે.  મરી જાવું છે.
કેછે કાસમ સાંભળો સઉ નર નારીરે,
એની જુગતી કરજો પેલીરે.  મરી જાવું છે.

---

## બેલાવલ.

બાજની કે જાએ લાજ હુ લેઓ પાવેરી નીતરજ.
ગીનકા કે જાએ બેટ બાપ કીસકુ કેવે રઈ.
ગીનકા કે જાએ.
શેર કે જાએ શેર હી હોત હએં,
ગધા ના હોવે અરપ તાજી આના ખાએસે;

આસમા જો ગીરદ હએ સો ગીરદહી રહેત હએ,
બાદલ ના હોવં આસમાં બારીશ કે બરસાનેસે.
ગીનકા કે જાએ.

નરકે જાએ કોઇ નર હોત હએં,
લોંડી જાયા ના હો નર દીલકે બહેલાનેસે;
કહેતા હએ કાસમ સુનો સારે આલમ,
દીલ ના હોવ ઊજલા ધોબી કે ધુલાવનેસે.
ગીનકા કે જાએ.

---

## ઠુમરી.

તુને મોરા દીલ લીનો હો પેઆરે ઇઆર નીતરજ.

તુને બાવરી મોહે કીનો પેયારે સાંવલીઆ,
પેયારે સાંવલીઆ બલાનીકે સાંવલીઆ.
તુને બાવરી.

સુધ બુધ લીની બાવરી કીની,
કેઊ છાંડ મોહે દીની પેઆરે સાંવલીઆ.
તુને બાવરી.

દીલ નહી તે ચીજુવાની બીતે,
મોરી ખબર નહી લીની પેઆરે સાવલીઆ.
તુને બાવરી.

ઓહે બડત હએ તુ બીછડત હએ,
મોસમ આંઇ હએ બીની પેઆરે સાંવલીઆ.
તુને બાવરી.

કાસમ ગાવે તાલ બજાવે,
તુજ બીગર કઊં જીની પેઆરે સાવલીઆ.
તુને બાવરી.

---

## કાહારવો.

કીતે સેર બેચેગી કરેલવા નીતરજ.

કીતે કો બેચેગી જોબનવા, અરે હા ટેક.
તુ બતાદે ઇસકા મોલ. કીતે કો.
જોબન તેહારા દીલકો હએ પેઆરા,
પેઆરી હસ કે ઘુંગટ ખોલ. કીતે કો.
ભ્રહેુ કો ખેંચો જોબન ન બેંચો,
કરો દીલમે ઊસકા તોલ. કીતે કો.
તેરે કુંચેકા ફેરા આશક હુ મેં તેરા,
મુજસે હસ કે પેઆરી બોલ. કીતે કો.
કાસમ ગાવે નારી કો સુનાવે,
કેઉં દીલ પડા તેરા હોલ. કીતે કો.

---

## રાગ દેસ.

મારૂજી ચાંદની રાત નીતરજ.

સીખામણ દીલમા ધરજોરે,
સુમરણે આલસ મકરજો. સીખામણ.
ઇસવરનુ દેરૂ દીલ તમ કેરૂ,
એમા સુસતી મભરજો. સુમરણે.

દીલજે તમારૂ હરનુ છે દવારૂ,
દયા સનતોશ એમા સરજો. સુમરણે.
કાસમ ઊઠાવે હાથ સાંભલો હરનાથ,
બર લાવો સઉ અરજોરે. સુમરણે.

---

### રાગ દેસ.

મારૂજી ચાંદની રાત નીતરજ.

દુનીઆ જગત સબ હએ સપનારે,
રબકો દીલમે જપના. દુનીઆ.
જોઆયાં હીયાંકો, સોઇ જાવેગા,
સબ બીગાને કોઇ નઈ અપના. રબકો.
કાસમ ગાવે આંખોસે બહાવેનીરે,
સંભાલો મુજે અએ રબના. રબકો.

---

### હાલરડું.

કુવરને હાલરડુ વાહાલુ નીતરજ.

પેઆરાને જોબનીયું વાહાલુ, ટેક.
તારી લટકતી ચાલ; લાંબા માથાના બાલ,
જુવાનીનો ખેયાલ બેસો બેસો દીલને ઉજાલું. પેઆ.
આવો મારી નાર કરૂં તમને હું પેયાર,
આવે દીલને કરાર આવો આવો દીવસને હુંટાલુ. પેઆ.
કહે કાસમ અપેવીર, દીલમા ધર ધીર,
નલાવ આંખે નીર ગણી ગણી પગલાં ને હું ચાલું. પેઆ.

---

## ઠુમરી.

જોબનવા પેલાલ જડે રસીઆ બાલમરે નીતરજ.

જોબન મેરા દીનો બીગાડ તુને અયે ઝાલમરે,
તુનેતો ઝાલમરે, તુનેતો ઝાલમરે. જોબ.
કમસીન ઉમર કીથી બાલી બોહોરી,
કેઆ થા મુજપે રંગ રૂપકા આલમરે. જોબ.
રસ ભરા તુથા મેરે દીલકા પેઆરારે,
કીની ખરાંબી તુને રસીઆં બાલમરે. જોબ.

---

## ભેરવી.

દેખો દેખો જમાનેકા એહી હુએ ઢંગ નીતરજ.

દેખો દેખોરે ઇઆરો જમાનેકી રસમ,
જીને હુએ છોડકે કરતે હએ ખસમ. દેખો.
ફરેબોંકો લાવે, અસરાફ કહેલાવે,
હરઘડી ખાતે હંએ જુઠી કસમ. જીને.
કાસમને દેખા દુનીઆં કારોંકો,
ખુશી નાઆુદબઇ કરતે હએ ગમ. જીને.

---

## અસાવરી તોડી.

હમ રઇઆં રાત બીરહન કે સાથ નીતરજ.

આએ મોરે ઇઆર દુલહન કે દુવાર,
તાલ દફ સબને કીનો કાજ. આએ મોરે.

બરાતી મીલકે સબધસ્ત લાએ,
દુલહન કીનો આજ સીંગાર. આએ મોરે.
માત પીતા ને આસીસ દીનો,
જીઓ મેરે લાડલી કે હાર. આએ મોરે.
સેરા સજા હએ પેઆરે બનેકા,
આસીસે કાસમ બાર બાર. આએ મોરે.

---

## અસાવરી તોડી.

આજ આએ પેઆરે રસુલ,
સબ કારેંકો ગઇ દીલસે ભુલ. આજ આએ.
ઇતર ગુલાબોં કા છીડકાવ કરાવું,
રસતે મે ઉડેતા ન ધુલ. આજ આએ.
ફુલોંદા સેરા કાસમ ગુંદાવે,
ઉનીસે હએ જનત ઉસુલ. આજ આએ.

---

## અસાવરી તોડી.

મોહીયુદીન પેઆરે મોરે આવો,
ગરીબ ખાનેકો મોરે બસાવો. મોહીયુદીન.
આંખો કી પુતલી કદમોં દે બીછાવુ,
મુજપે કરમ ફરમાવો. મોહીયુદીન.
કાસમ તુમસે બીન્તી કરત હએ,
મુરાદ રબસે દીલાવો. મોહીયુદીન.

---

## શામ કલેઆન.

દીન તો ડુબ ગયો રાજા પાહાડન મે નીતરજ.

હમતો ખેલતે હંએ રાજા બરસાદન મે,
બરસાદનમે ઇન બરસાદનમે. હમતો.

બડે બડે બુંદીયન ડરાવન લાગે,
સહેલી ખડી સબ આંગનમે. હમતો.

બડે બડે જુલે સહેલી જુલાવે,
જુલા બાંધે હંએ જાહાડંનમે. હમતો.

શાહ કલેઆન કો કાસમ ગાવે,
દીન ડુબ ચલા પાહાડનમે. હમતો.

---

## દાદરા.

મેરી નઇઆ મંજધાર કરો બેડા તુમ પાર નીતરજ.

મેરા બેડા કરો પાર, ઇઆ શાહે ઝુલફુકાર,
ગુલામ હું મે ઓર મેરા ઘરબાર. મેરા બેડા.

ખાને જાત કાસમ ગુલામ તુમારા,
વીરદ જીસકો આપકા ગવારા;
ઇઆ અલી ઇઆ એલીઆ,
મઐ કહેતા હુ પુકાર. મેરા બેડા.

લાફતા ઇલા અલીહો,
સારે જાંહાકે તુમ વલીહો;
હીનદુ ખુવાનમ,
તુજે કીસન અવતાર. મેરા બેડા.

માહીયાં દર આએ ખોવાન્બ,
હલચતા કહે હબશી આનમ;
શાપીએ રોઝેજઝા,
તુ મેરા કરતાર. મેરા બેડા.

---

## કાહારવો.

મંદમેં સાબ લાબીઆં બોલો નીતરજ.

હો પેઆરી જરા મુખસે બોલો,
મુખસે બોલો ઘુંગટ ખોલો. હો પેઆરી.
કમર તેરી પતલી પતલી ગોરા તેરા રંગ,
નઝાકતકી તુ હએ મારી કેચું છોડે હએ સંગ. હો પેઆરી.
આંખે તેરી બડી બડી સીના તેરા તંગ,
હુસ્ન તેરા આઇસા બના આશક હોવે દંગ. હો પેઆરી.
સુરાહી દાર ગરદન તેરી લંબે લંબે બાલ,
ચેરાં તેરા આઇસા બના દીલમે હોવે ખેઆલ. હો પેઆરી.
પાંઉ તેરે નાઝુક નાઝુક ઊંગલી તેરી ગોલ,
મેંદી ભરે હાથ તેરે દીલકી ગીરહાં ખોલ. હો પેઆરી.

---

## રાગ મલાર.

માધુબાન શામ ગએ જબ ઘરસે નીતરજ.
મોહીયુ દીન પેઆરે મેહેર તોરીબરસે,
ગુલામ તુમારે દરશનકો તરસે. મોહીયુ.
મુરીદ તુમારે તુમસે જો માંગે,

પાર ઊનકી નઇઆ જો લાગે;
મેહેર કરનકો દરબાર તુમારા,
માંગત હું તુજ ધરસે. મોહીકું.
આનેંજાત કાસમ મુરીદ તુમારા,
દીજો ઉસકો આપકા સહારા;
સરતાજ ઉસકે આપી બનેહો,
માંગત હું તુજ દરસે. મોહીકુ.

---

## દરબારી કાનડા.

એહી આરઝુ હએ દીલ માહી, દેખું લાલશા સાંઈ. ટેક
કુબત હુંમે ગુલામ તુમારા, પકડો જલદ મોરીબાંઈ. દેખુ.
નહી હએ તાકત આઉમેં હુંઆકો મીલો તુમમુજકો હીઆંઈ. દેખુ.
ધુપ પડત હએ સરપે મેરે, મેહેરસે કરદો છાંઈ. દેખુ.
આનેજાત કાસમ ગુલામ તુમારા,
આપ પરબત ઓ રાઈ. દેખુ લાલશા.

---

## બાહાર હોલી.

ફાગનકે દીન ચાર નીતરજ.

જુ આલીકે દરબાર, દરબારી મોરી અરજી સુનાવો,
કલંનદર પેઆરેકે કે દરબારરી. અરજી.
જનતકી કલીહો બેશક વાલીહો, જીસમસેહોશાહે સવાર,
સવારરી મોરી અરજી સુનાવો. અરજી.
કલંદર પેઆરેકે દર બાર,
વીલાતી તરના તુમારા ધરાના, તુમહી હો બાગો.

બાહારરી મોરી અરજી સુનાવો,
કલંનદર પેઆરેકે દરબાર.
કાસમ કાહત હએ દીલસે ચાહાત હએ, દેખુ તેરા દીદાર,
દીદારરી મોરી અરજી સુનાવો કલંનદર પેઆરેકે દરબાર.

---

## ઠુમરી.

જાનેદે એહારી બલમા નીતરજ.

જાવાદે પેઆરા મારા હરી સંગે કામ છેજી. ટેક.
હરીના ચરણે મારે સીસ દેવુંછે,
રદય મા મારા વસે રામ છેજી. જાવાદે
માલા દીલની હરદંમ જપુંછું,
જેના દરશનની મને ખામ છેજી. જાવાદે.
દરશન દેવાની કુરપા કરજો,
એહી વીનંતી સુબો સામ છેજી. જાવાદે.
કાસમ કેહેછે સુમરન કરજો,
એહી વીનંતી ખાસો આમ છેજી. જાવાદે.

---

## માંડ.

જગમાં ગુમાવેઓ જનમ જેણે પ્રીત નહી કરી નીતરજ.

કેયા રચના બનાઇ ભારીરે જગત સન સારકી,
જુઠી બનાવટ સારીરે હર તાર તારકી. કેયા રચના.
કાયા જુઠી માયા જુઠી જુઠા સારા ખેલ,
જબ તુ હીંઆંસે જાવેગા કાંહાં દોલત કાંહાં મેહેલ;
ફીકર કરના તુજે ચાહીએ રબકે દુવારકી. કેયા રચના.

છોરા છોરી સંગના ચાલે ના ચાલે માઇ બાપ,
સગે સોદરે સારે તેરે જુદે હોવે આપ ;
લાઝીમ તુજે હએ સોંચકરલે પીછલે કારકી. કેયા રચના.
માલ મીલકત છાંડકે જબ તુ દીયાંસે જાએ,
પૈસે જો પેયારે તુજકો પરાએ આ ખાએ ;
જવાબદારી તુજપે ભારી હએ હુંઆંકે સરકારકી. કેયા.
કાસમ કહે સુન અય પેયારે રબકા ધર તુ ધેયાન,
એહી સમજ દીલસે અપને રબ હએ હરઆન ;
ઠાઠ દેખા હએ ના દેખેગા હુંઆંકે દરબારકી. કેયા.

## ધનાસરી.

કાંરે ખડા હીનદુસ્તાની તેરી નજર દીવાની નીતરજ.

એહી બસા હએ મોરે મનમે,
છોડું દુનીઆ કો જાઉં બનમે. એહી.
જુવાની બુઢાપા નાહક ગમાયા,
ખેલત રહા બાલેપનમે. છોડું દુનીઆ.
કારે દુનીઆ દીલસે ન ભાઈ,
આગ લગે મોરે તનમે. છોડું દુનીઆ.
મરદુદે દુનીઆ તલાક હએ દીલસે,
દીલ ચાહાતા જાઉં રબકે આંગનમે. છોડું.
તીલાક દેકે જો કોઇ ગયા હએ,
પાયા ઉસકો રબકે બાગનમે. છોડું દુનીઆ.
કાસમ ફસા હએ કારે દુનીઆમે,
કોઇ ફસે નાગ ઓર નાગનમે. છોડું દુનીઆ.

## માહાતંમ.

હાએરે શાહાકે નવાસે કો મારા નીતરજ.

વોએ હાએરે દુનીઆ બનાયા ફાની,
દુનીયા બનાયા ફાનીફ;
દો દીનકી એ સારી મહેમાનીરે. વોએ હાએરે.
લાકે માયા મે દીલકો બસાયા,
સારે પૈસેકે લોભ મે ફસાયા;
કેઆ કેઆ રંગમે એ દુનીઆ લુભાનીરે. વોએ
માઇ બાપો કોઇ કો બનાયા,
લડકા લડકી કીસીકો ગીનાયા;
ઓર ફીર દો દીનકી જીંદગાનીરે. વોએ હાએરે
કોઇ માયામે આકે ફસે હંએ,
કોઇ જાક ઓ જંગલ બસે હએ;
કીસ કીસ તરેકી એ પરે શાનીરે. વોએ હાએરે.
કોઇ કોઇ કો વીનકે ચુનાવે,
કાસમ ગાકે એ માતમ સુનાવે;
આખર એ સબ કીસા કાનીરે. વોહે હાએરે.

---

કુંવરી કુંવર મારા લાડકા નીતરજ.

મલું તેને જે મારા દીલમાં સમાએ,
મારૂ હઇડુ ખુસી થાએ. મલું તેને જે.
મકે હજ કરવા હાજી ગીઓ તેથી હાજી ન થાએ,
ભેખ રંગાવેયો જોગીએ તેથી જોગી ન થાએ.
મલું તેને જે.

મકા મદીના કરી આવેઓ દીધા મુસ્લલા બીછાએ,
મનનો કુફ્ર કાપેયો નહી હજ કરવે સુંથાએ.
ભલું તેને જે.

જોગી જુગત જાણેનહી કપડા સુરંગે થાએ,
રંગમા રંગતો મલેઓ નહીંભગવા પેરે સુંથાએ.
ભલું તુને જે.

કાજી કીતાબો ખોલીને, દલીલ આપેસું માએ,
અદલ ઇનસાફ સમજે નહી બને આલીમ સુંથાએ.
ભલું તુને જે.

કાસમ કહે સુનમાનવી ભગતી કરવાં કેયાંજાએ,
હુંમારા ઘટની પુજાકરૂં એછે સારી કમાએ.
ભલું તુને જે.

---

## ઠુમરી ભોપાલી.

અનાકીની તરીકરૂં મન ઘરની નીતરજ.

હવે કેટલી રાખુ મનને હુંધીરર,
ધીર—ધીર—ધીર. હવે કેટલી.

સીસ ધરૂંછું અરજ કરૂંછું,
આવો મારા પીર–પીર–પીર. હવે કેટલી.

જ્યારથી ગયાછો પારકા થયાછો,
આંખે વહે નીર–નીર–નીર. હવે કેટલી.

---

## ઠુમરી.

અઇસાતો બેદરદી સઇઆં નીતરજ.

તુમનેતો બીગાર ડારી, અઇસો કપટી સઇઆં. તુમને.
ભર જોબનમે આએ માધુ બનમે,
ચુનર સારી ફારડારી અઇસે કપટી સઇઆં. તુમને.
જુવાનીકે દીનમે નનીસી સીનમે,
હસન લાગે સુખીઆં સારી, અઇસે કપટી સઇઆં. તુમને.
ફાગન આયો દીલકો લુભાયો,
બાની રતહુએ પેઆરી પેઆરી; અઇસે કપટી સઇઆ. તુમને.

---

## શાહાન.

અલબેલી જ્યારે તારે દેખન ચલી નીતરજ.

મતવારી નારીરે માનતકો જાવે,
જ્યા બચેકી માનત ચડાવે;
બચેકો ઝુલના જુલાવે. મન વારી.
સદકે પીરોંકે બલ બલ જાવે,
મુરાદ દીલકી બર આવે.

---

## ઠુમરી.

મોસે સઇઆં કરે ચતુરાઇરે નીતરજ.

મોંકુ મોરે પીઆને બુલાઇરે,
કાસીદ આયા સંધેસા લાયા. મોંકુ.

થી ગ્રહેકી માતી ઓર મધમાતી,
સુધ બુધ સારી ભુલાઈ ભુલાઈ. મોંકુ.
પીઆ મોરે પાએ દીલકો મેરે ભાએ,
ગાંઠ ગ્રહેકી ખુલાઈ ખુલાઈ. મોંકુ.

---

## ખમાચ ઠુમરી.

### શીવ શંકર બમ બમ બોલા નીતરજ.

શમ્સતબ્રેજ કુમ કુમ બોલા,
એ ઇઝનીલ્લા કરકે ઉઠાયા. શમસત.
મારફત કો પાયા હુકુમત બતાયા,
કુમએ ઇઝની કરકે ઉઠાયા. શમસત.
ખુદને દીખાયા ખુદને છીપાયા,
હુકુમતસે મુરદા જીલાયા. શમસત.
શરીઅતકો પાલા ખાલકો નીકાલા,
હોગયા શેહરોંસે નીરાલા. શમસત.
કસાઇસે લાયા ગોશત ભુનાયા,
ગોશત ભુનને શમસ નીચુઆયા. શમસત.
ખુદાકે પેઆરે સબસે હએ નેઆરે,
ગુલામ કાસમકો તેરે સાહારે. શમસત.

---

## આસાવરી તોડી.

### નવલીઆ જાંજરી નીતરજ.

પેઆરી લાડલી આનખડી હએ દુલેકે દરબારે. પેઆ

હીરે ફુલોંદા સેરા બીરાજે,
મોતી ઓંદા કીનો હએ સીંગારે. પેઆ.
સોના રૂપેદા સેજ બીછાયા,
ગલે બીચડારી ફુલોંદે હાર. પેઆ.
બહેનો સહેલીઓાને મંગલ ગાયો,
મુબારકી દીની હરબાર. પેઆ.
બરાતી કાસમ ઉસકે બને હંએ,
કાયમ રહે તેરા ઘરબાર. પેઆ.

---

## રાગ સોરઠ.

સઇઆંકા મએકો કોઇ પતા દીજોરે,
મેતો બીરહન બાવરી ભઇ. સઇઆંકા.
મક્કામેં દેખી કાસીમે દેખી,
મોરે સઇઆં કા બતા દીજોરે. મેતો બીરહન.
બાવરીસી બનકે ઘટઘટ મેં દેખા,
મોરે સઇઆં કા જતા દીજોરે. મેતો બીરહન.

---

## બેહાગ.

ચલો સો રહેં આધી રૈન ભઇ નીરાહા.
ચલો ઘર જાએં મધ રૈન ભઇ,
મધ રૈન ભઇ મધ રૈન ભઇ. ચલો ઘર.
મધ રૈન કે નીકલ આએ તારે,
હવા સારી બીની બઈ. ચલો ઘર.

આધી રાતકા પીછલા પહેરવા,
મુરગે ને બાંગ દઇ. ચલો ઘર.
કાસમ ઇબાદત ઇસ વખત હુએ કામીલ,
બાંત મેરી માનો સહી. ચલો ઘર.

---

## બેહાગ.

પીઆ મોરા ગુનવનતા નીતરજ.

હેરી માઇ પીઆ મોરા હુએ રંગીલા, ટેક.
પીઆ હુએ રંગીલા વારી ઉસકી સેજ રંગીલી,
રંગીલો હુએ સબ સાથ. હેરી માઇ.
મએ રંગેલીવારી સબ સેજ રંગેલી,
ઓર રંગેલી હુએ સબ બાત. હેરી માઇ.

---

## બેહાગ.

સેરા મેરે બનેકો બના નીતરજ.

સેરા કેઆ ખુબ સજા હુએ દુલે નવ બાહાર કે,
દીલસે બલાંઇ લુંમે પેઆરે હરતાર તારકે. સેરા.
ઇસ પેઆરે બનેકી હુએગી મગર લાડલી બના,
મકના કેઆ ખુબ ચમકે ઇસિ ગુલ ઉઝારકે. સેરા.
મંડવા સજાયા ફુલોંસે સારે બરાતી ને,
સદકે જાઇએ ઉન હાથોંકે બનાયા ઇસ બાહારકે. સેરા.
કાસમ દેખા હુએ મંડવે કે સારે બાહારકો,
તારીફ કરતા હુએ ઓ દીલસે સારે કારકે. સેરા.

---

## કાલીંગડો.

મોએ જગાકે જોબન લુટારે નીતરજ.

પેઆરા મેરા મુજસે રૂઠારે,
સોહાગકા હાર મેરા ટુટારે. પેઆરા મેરા.
જબસે પેઆરે મોરે નેયારે ભએ હંએ,
સુખ આરાંમ સારા લુટારે. પેઆરા મેરા.
નાહક જગડા કરકે ગએ હંએ,
ચેનો કરાર દીળસે છુટારે. પેઆરા મેરા
સુન અએ.કાસમ નારી સુનાવે,
થા પેઆરા મેરા ગુલબુટારે. પેઆરા મેરા.

---

ઢીલા પેંચા છોડો મારી નીંદતો નીતરજ.

પેઆરા મોરા છાંડો મેંતો બાવરી ભઇ,
બાવરી ભઇ મંએં તો બાવરી ભઇ. પેઆરા.
રાતકી મએ જાગી આંખો મે નીંદ રહી. પેઆરા.
પેઆરે કો બતાકે રસકસ સારી લઇ. પેઆરા.
તોરી હુમે પેઆરી જો કુછ કહો સો સહી. પેઆરા.
કાસમ ઇસકુ ગાતે આધી રૈન ગઇ. પેઆરા.

---

## પરજ.

મોએ પીઆ મીલનકો જાનેદે ઐરન માન નીતરજ.

મને પયારા મળવાનો શોખ પેઆરી માન. ટેક.
નણુંદ મારી માંને નહી જીવ તરસે પેયારાવીના,
એટલી વીનંતી કરૂં તને નહી તો તજીસ મારો પ્રાણ.
મને પીયારા મળવાનો.

હાથ જોડી અરદાસ કરૂં સીસ તારે કદમે ધરૂં,
એટલું કહઉં પેયારી માન મરીસ હું તત્કાલ તુ જાણુ.
મને પીયારા મલવાનો.
કાસમ કહે સુણ એ નાર ખરો સમજુંછું તારો પેઆર,
નણુંદ તારી દુસમન જાણુ પ્રીતથી ખરી અનજાણુ.
મને પીયારા મલવાને.

---

## પરજ.

ઢીલાપોંચા છોડો મારી નીંદ તોઅઈ નીતરજ.

ગોસલ સકલેન કી માંગત હુંમે મેહેર,
લાસાની દરબાર લાગે નાહી દેર. ગોસલ.
કુરપા કીજે દરશન દીજે,
સમજો કારે ખેર માંગત હુંમે મેહેર. ગોસલ.
બાંહીકો લેવો દરશન દેવો,
કહત કુંબેર બેર લાગે નહીદેર. ગોસલ.
કાસમ રોવે દીલમેં એ હોવે,
દેખું બગદાદ સેહેર માંગત હુમે મેહેર. ગોસલ.

---

## ભેરવીનો ટપો.

મજનુ કાંહે ગમ કરંદા રેમજનુ ટેક.
આપી સાગર આપી સીસારે,
આપી બના રંગ ઝરદારે મજનું. કાંહે ગમ.
આપી પીયાલા આપી મત વાલા,
આપી બના હએ પરદારે મજનુ. કાંહે ગમ.

રંગમે રંગકા લાયા સગકા,
લૈલી મહી બેદરદા રે મજનું. કાંહે ગમ.

કાસમને પાયા આપકા સાયા,
બના દીલસે સરદા રે મજનું. કાંહે ગમ.

---

## બેરવીનો ટપો.

મેરા રબં હયે પાલનવાલા હો મીઆ. ટેક.
આપી રેવે, આપી ખેવે,
આપી બના તારન વાલા હોમીઆં. મેરા.
આપી કેહેવે આપી દેવે,
આપી ભયા નીરાલા હો મીઆં. મેરા.
આપી સુખ હએ આપી દુખ હએ,
આપી દાલનવાલા હો મીઆં. મેરા.
આપી કાસમ હએ આપી બેગમ હએ,
આપી હએ કારન વાલા હો મીઆં. મેરા.

---

## કાફી.

સોબત મે સામીરન જીઅલા નીતરજ.

મોહીયુદીન પેઆરે કો આજ હમને પાએ. ટેક.
ઇતર ફુલોંદા મંડવા સજાવું,
આંખો દી પુતલી બીછાવું;
આજ કરમ મોરે જાગે,
ધરકો મોરે આબસાએ. મોહીયુદીન.

હીરે મોતી ઉંદા ફરશ બીછાતું,
સેરા હાથોં દા ગુંદાતું;
આજ મુજપે કરમ કીનો,
મોરીં આંખોમે આ સમાએ. મોહીયુદીન.
મુરીદ કાસમ ગુલામ તુમારા,
દીલકો જીસકે આપને સવાંરા;
હાથ બાંધે અરજ કરત હું એ,
પકડો જલદ મોરી બાંએ. મોહીયુદીન.

---

## ભજન.

તુમતો સુનો મેરી બહના રે નીતરજ.
પેઆરે મુજકો તુ કહેનારે,
એ દુખ કાહાંતક હએ દેના. પેઆરે.
જો દુખ હોવે જગત સારી રોવે,
અબ દીલકો કાંહાતક હએ સયેનારે. પેઆરે
દીલકો હએ પેયારે જન જનાવર સારે,
રોવે પોપટ મયેનારે. એ દુખ કાહાંતક
બાઈબંધ સારે દીલસે પુકારે,
રોવે સબ સહેલી બહેનારે. એ દુખ કાહાંતક.
કાસમ કહેવે તબતક એ સેહેવે,
મનકો છાંડ કરો તનકા ગહેનારે. એ દુખ.

---

## હોલી.

સઇઆં ને મોરી એકન માની નીતરજ.
સઇઆંને મોરી બતીઆં ન માની ન માની. સઇઆંને.

તબસે હુઇ તન મનસે દીવાની. સઇઆંને.
જબસે ગએ મોરી સુધહુના લીની,
દીલસે કીનો મુજકો બીગાની. સઇઆંને.
મોરી ખબર કોના પઠાએ પઠાઈ,
તબસે હુઇએ દીલકો હયેરાની. સઇઆંને.

---

### ગઝલ રાગ જીંજોટી.

જાગતા હએ મુજકો નામ જો પેઆર મોહામ્મદી નીતરજ.

નામ મુજકો પેઆરા હએ પીરાન પીરક,
પીરાન પીરકા વલા રોશન ઝમીરકા. નામ
કંઇ લાખ વલી હોગએ દુનીઆં મને પેઆરે,
હએ દસ્ત સબકે સરપે મેરે દસ્તગીરકા. નામ
રબને દીયાં વીલાયેતકો અબતેરે હાથમે,
બંદે ગીરાં છોડાઇએ અબ ઇસ અસીરકા. નામ.
લાખો સવાલી બેઠે હંએ દરબાર મેં તેરે,
દીન રાત મુજકો ખેયાલ હએ તુજસે અમીરકા. નામ.
મહેશર કા મુજકુ ખોફો ખતર હોવે કીસ લીએ,
દામન હએ મેરે હાથમે તુજસે કબીરકા. નામ
તુને કીયા ચીરાગે વીલાયતકે તંઇ રોશન,
હએગા તેરા ઘરાના જનાબે સબપીરકા. નામ.
કાસમ કી બર ઉમેદ હોઅબ તેરે હાથસે,
ઝાંયા સવાલ જાવે નહી તેરે ફકીરકા. નામ.

---

## ભજન જીલા જીંઝોટી.

શતય વચન નીત બોલ નીતરજ.

દીલકી ગીરહાં ખોલ, ખોલરી,
તોએ રામ મીલેગે દીલકી ગીરહાં ખોલ.
દીલસે હએ ચાહાતા દેખન સાંઇકો,
કીજો તેરે દીલકા મોલ, મોલરી. તોએ.
લાનત કાઝબીનો કો ઉસને દીયા હએ,
સતય વચન તુ બોલ, બોલરી. તોએ.
પાપ ઓર પુનપે ખુબ ખેયાલ કીજો,
નેકી બદીકુ તોલ, તોલરી. તોએ.
ઓહી તેરે હીરદે હરજા બસ્ત હએ,
ઇઆદ કર ફકીરોંદા કોલ, કોલરી. તોએ.
રંગ રંગ મે તેરે ઓહી ખેલત હએ,
દીલ કેયું કરે તુ હોલ, હોલરી. તોએ.
કાસમ હએ શાકીર ઉસકે રહેમપે,
કરે કેયું નાહક કલોલ, કલોલરી. તોએ.

---

## ધ્રુરપદ.

પીઆ કર ઘર દેખો ધડકત હએ મોરી છતીઆં નીતરજ

પીઆં રેન ભઇ કએસી કારી,
ભર ભર આવે બદરીઆં;
અએસી એ રતીઆ ડરસે જીઆ ડરાવે,
કાંહે સૌતન ઘર જાવે મોરી અખીઆં ભર ભર આવે.
પીઆ રેન.

નહની નહની બુંદીઅન લાગે બરસન,
જીઆ મોરા તરસન પીઆં દેત નાહી દરસન;
અબ સુની પડી મોરી મંદરીઆરે. પીઆ રેન.

---

## ઠુમરી.

### મતરો માન નીતરજ.

જાના તુ ઘરસે પેઆરે માન,
નારી હુંમે બાલી અનજાન. જાના તુ ઘરસે.
બદલી ડારાવે પેયારે તુ જાવે,
રખલો મેરી કુછસાન. જાના તુ ઘરસે.
જીઆમે વારૂં તોપે નીસારૂં,
કદમો પે દેઉંગી જાન. જાના તુ ઘરસે.
નારી હું તોરી તુ આંખેં મોરી,
તુજસે મુજે હએ ઇતમીનાન. જાના તુ ઘરસે.

---

## ઠુમરી.

### જાનેદે તુ ઘરસે પેયારે માન નીતરજ.

દોસ્તી પાછલ આપજે તું જાન,
કામ ન આવે એ પથર સમાન. દોસ્તી.
વરસાદ આવે આબાદી લાવે,
સું કામની વરસાદી કમાન. દોસ્તી.
દોસ્તીના તાપે જે જાન આપે,
જીવ આપેઓ તે પાછાલ પરમાણુ. દોસ્તી.

કાસમ કેછે સીખામણુ દેછે,
સઉમા મોટી ઓલખાણ. દોસ્તી.

---

## ઠુમરી.

દરશન બીન અખીઆં તરસ રહી નીતરજ.

દરસન બીન અખીઆં બરસ રહે,
હાથોદેં કંગને મોરે કરસ રહે. દરસન.

સોકન મોરીને પીયા બીરમાયો,.
તબસે જીઆરા મોરા તરસ રહે. દરસન.

દીયા હુ નઆયે સુધલુ નલીની,
સૌકનકે ઘર કંઈ બરસરહે. દરસન.

કાસમકી બતીઆં સુનાવે પીઆકો,
આખોં મે સમા તેરોદરસ રહે. દરસન.

---

જલદ આવો કોઊ લગાઈ દેર નીતરજ.

રબ્બાં મેરે મો ફીસ્તી રહી હએ ઠેર,
તોરી રહેમ કો કાંહે લાગે દેર. રબ્બાં મેરી.

દરીઆ તુફાની નાવ પૂરાની,
માંગત હમ હંએ તેરી મેહેર. રબ્બાં મેરી.

મદદે તોરી નાવ હએ મોરી,
કહોતો લીજે હમ હેર. રબ્બાં મેરી.

સુન હમરે પેઆરે હમ હંએ તેહારે,
કાંહે કરત હએ એ કહેર. રબ્બાં મેરી.

તુઝાં મે દોસ્તી કાસમ કી કીસ્તી,
તુઇ નાવ તુંઈ નેહર. રખ્યાં મેરી.

---

## જીંજોટી.

નીર દુઇસે પ્રીત કરોના દઈ નીતરજ.

તુ પાલન હાર કીરતાર હએ મોરા,
જાઊં તોરે બલહારીરે;
તુ સુલતાન હએ સારી જાહાંકા,
બનાઈ ખલકત સારીરે. તુ પાલન.
જમી આસમાં ચાંદ સુરજ બનાયા,
બનાયા પવન ઔર પાનીરે;
કોહો શજર તારે બનાયા,
એ સબ કુદરત તેહારીરે. તુ પાલન.
અરબા અનાસરસે હૈવાનો ઇનસાં,
કએસી રચના રચાઇરે;
ખાઓ આતશ ખાકો બાદ,
એ રચના હએ સબ ભારીરે. તુ પાલન.
હુરે પરી ઓર ગીલમાં સારે,
અરશો આઝમ બનાયારે;
ફરસ્તે જીન ઓર દેવ બનાયા,
એ ખલકત સબસે ન્યારીરે. તુ પાલન.
ખાને જાત કાસમ ગુલામ તેહારા,
જીસકા તુ રખવાંલીરે;
ઓહી તેરે ખલકત મેં બસ્ત હએ,
જો ખલકત તુજકો પેયારીરે. તુ પાલન.

---

## રાગ પીલુ.

પીઆ બીદેસ ગએ નીતરજ,

દીલમે સોંચ કરે કરેરી સાધુ, દીલમેં. ટેક.
મનમેં મકા મનમેં મદીના,
મનકો કેયું તું હરે હરેરી સાધુ. દીલમેં સોંચ.
મનમેં ગંગા મનમે જમના,
તીરથ ફીસકી કરે કરેરી સાધુ. •દીલમેં સોંચ.
ઓહી તેરે લટમે ઓહી તેરે જટમે,
મુંડાવન કયું સીસ ધરે ધરેરી સાધુ. દીલમેં સોંચ.
જો તેરે દીલમેં ઓહી તેરે ગીલમેં,
નાહી ઓ દીલકે પરે પરેરી સાધુ. દીલમેં સોંચ.
નહી ઓ સુરતમેં નહીં ઓ મુરતમેં,
કાસમ કે દીલકો જડે જડેરી સાધુ. દીલમેં સોંચ.

---

## ભેરવીનો ટપો.

સાથીડા મેંઢા સાથે નીભાના નીતરજ.

ઇઆરબાં મુજે કીયા હએ દીવાના,
કાહાંકો જાના ઓર કાહાંકા ઠીકાના. ઇઆરબાં.
ઇસ દુનીઆમેં લાખોંકો દેખા,
સબને કીયા હએ મૌતકા બાહાના. ઇઆરબાં.
જાકે ખબરીઆં કોઇ ને ન ભેજી,
હીઆં કેઆ કહે સીઆના. ઇઆરબાં.
કાસમ એહી ફીકર કરત હએ,
કાહાં હએ ઉનકા આસીઆના. ઇઆરબાં.

---

## ભેરવી દાદરો.

દીલ દેદે પરી તુ હમારા હમે નીતરજ.

તેરે ઇશકોં ને મુજકો દીવાના કીઆ,
અપનોંસે મુજકો બીરાના કીઆ. તેરે.
લવ તેરી લાગે દીલ મેરા જાગે,
તુને એ દીલમેં ઠીકાના કીઆ અપનોં.
દીલકે હએ ઠોરે તુ સંગ મોરે,
નાંહક કઇસા બાહાના કીઆ. અપનોં.
કાસમ ગાવે તુજકો બ્હેલાવે,
દીવાના થા મુજકો સીઆના કીઆ. અપનોં.

---

## ભેરવી ઠુમરી.

લાગી જીયરવામેં ફાંસ નીતરજ.

લાગી જીઆરવા મેં આસ,
બેદરદી પીઆ નહીં પાસ. લાગી.
ના જાનું કીન બૈરન બીરમાયો,
રોવત રોવત ચડે સાંસ. લાગી.
જબસે ગએ મોરી સુધ હુંનાલીની,
પીઆ દરસન કી પેઆસ. લાગી.
સેજીઆં સુની મુજ દુલહન કી,
સેજીઆં સોવત લાગે ફાંસ. લાગી.
કાસમ કહત હએ સુનએ પેઆરી,
સારી બર આવે તેરી આસ. લાગી.

---

## ભેરવી ઠુમરી

સખી મોરા ઢોલીઆ લેઆવો નીતરજ.

પેઆરી મોરી નહરી લેઆવોરી,
મેતો જાતહું પીઆકે નગરવા. પેઆરી.
ચાર ભઇઅન મીલ નહરી લે આવો,
કદમ કદમ બદરાવો. પેઆરી.

---

## ભેરવી ઠુમરી.

અએસે નાદાનોકી દોસ્તી કેઆ નીતરજ.

કબુ લેતે ગહેલ કબુ કરતે જફા,
અએસે બેદરદોંકી મોહબત કેઆ. કબુલ.
અએસા મૈં જાનતી પ્યારી ન કરતી,
ઇન બાતોંમે મુજકો કેઆ હએ નફા. અએસે.
સૌતન કે ખાતર મુજસે લડત હંએ,
હર બાતોંમેં હોતે હંએ નાહક ખફા. અએસે.

---

## ધનાસરી.

દુનીઆ મે ના ચીઝ હએ તુ કાસમ,
દીન રાત તુજકો હએ વસ્લ કા ગંમ. દુનીઆ.
એહી આરઝુ હએ તેરે દીલમે સમાઈ,
પેઆરે કે કદમો પે નીકલે યે દમ. દુનીઆ.
વીસાલ તેરા હોગા તેરી પેઆરીસે,
વસ્લ કી મુદત જબ હોવેગી કમ. દુનીઆ.

નાહક અલમ કેયું તુ સરપે ઉઠાવે,
મુરશદ તેરે તુજસે હોવેગે બાહમ. દુનીઆ.

---

## ખેયાલ ભેરવ.

જીઆકી લગી કહુ કા જાને દઈઆ નીતરજ.

દીલકી લગી કહુ કા જાને ભઈઆ,
કહુ કા જાને કહુ કા જાને કહુ કા જાને ભઈઆ. દીલકી.
અપની લગીકો આપહી જાને,
ગૈરોંકી લગી ખુદા જાને ભઈઆ. દીલકી.
અપની ગરજ કો આપહી જાને,
પરાઈ કેઆ પએછાને ભઈઆ. દીલકી.

---

## ભેરવ રાગ.

અલ્લાહા કો ઇઆદ કરલે,
લાઇલાહા ઇલ્લલા મોહમ્મદુર રસુલીલા;
દીલમે ધરલે. અલ્લાહા.

હસન હુસેન કો ફાતમા અલીકો,
એ નામ તેરે સરલે. અલ્લાહા.

ઉમરો અબાબકર ઉસમાં ગનીકો,
એ નામ હીરદે કરલે. અલ્લાહા.

કાસમ જો ચાહે જન્નતમેં જાએ,
એ નામોંકા વીરદ પડલે. અલ્લાહા.

---

ઝીલા કાફી ની સીતાર ની ગત તરજ.

તમે આવો પ્રીતમ પેઆરા મારા,
વાહાલા પરભુ હમારારે. તમે આવો.
દરશન દીજો કુરપા કીજો,
અનેક ભેદ તેહારારે. તમે આવો
જાં કુરબાની આવો જાની,
બરતી તેરા નારારે. તમે આવો.
ઘરી એયાવા દરશન દેયાવા,
હા કાએ તુમચા ધારારે;
કાસમ નારીઆં જીકે હારીઆં,
થઆ મડે અકારારે. તમે આવો.

---

## કાહારવા.

પેઆરે સંગ કએસે આવુંરે,
કએસે આવુંરે કએસે આવુંરે. પેઆરે.
પ્રીતકી રીત તુમને ન જાની,
ફીર પાછે પછતાઉરે. પેઆરે.
બાતેં હમારી તુમને ન માની,
કેઆ મુખ લેમે આવુંરે. પેઆરે.
કદર મેરી તુમને ન જાની,
નાહક કેયું મૈં સતાવુંરે. પેઆરે.
કાસમ કેહત હએ નારી શાની,
હરદમ ગમ તેરા ખાઉરે. પેઆરે.

---

## ઠુમરી.

નાઝુકડો મારોજી સઇઆં નીતરજ.

આાજ પેઆરે મોરે આએ,
સઇઆ આજ પેઆરે મોરે આએ. આજ.
બોહોત દીનનકે બીછડે મીલે હુએ,
બડા કરમ ફરમાએ. આજ.
હીરે મોતીઉંદા સીંગાર બનાઉં,
મેરે ઘરકો બસાએ. આજ.
અતર ખુસબોઇસે મોઅતર બનાઉં,
પેઆરે મનકો ભાએ. આજ.
ફરશ ફુરશ કો સાફ બીછાવું,
પેઆરે તશરીફ લાએ. આજ.
જુગ જુગ જીવો સબ નરોનારી,
તાનકે કાસમ ગાએ. આજ.

---

મોએ હરી બીના નહી ગમતારે નીતરજ.

મોએ માઆબુદ બીના નહી ગમતા,
દીલ ઠીકાને મોરા નહી જમતારે. મોએ.
આરબા અનાસર કી ગાડી બનાઇ,
ઉસમે આલમ બીઠાઇ;
હાકન હારા આપ બના હએ,
જાંહાં કા ચકર નહીં થમતારે. મોએ.
બેપારી બનકે બેપાર ચલાવે,
એક જાવે દુસરા આવે;

આવત જાવત કોઈના દેખે;
એક ઉંચા દુસરા નમતારે. મોએ.
કાસમ સારી આલમ જતાયા,
બેદોંમેં બાતે બનાયા;
એહી વખત હએ કાર કરનકો,
ફીર આના નહી બનતારે. મોએ.

---

મોરે સાંવરે સે કીનને કહી નીતરજ.

મેરે પેયારે સે કીનને કહી, કહી,
મેંતો દીલસે બેયાકુલ ભઈ, ભઈ. મેરેપે.
કમસીન ઉમરકી મેં નાઝુક નારી,
સંગ લીના કોઈ સહી, સહી. મેરેપે.
પેઆરે મોરે રૂઠે હંએ હમસે,
કાંહે મોકુ છાંડ દઇ, દઈ. મેરેપે.
કાસમ કહત હએ સુનો નર નારી,
છાંડ દો ભઇસો ભઈ, ભઈ. મેરેપે.

---

## ઝીલા પદ.

નીર દઇસે પ્રીત કરો નદઇ.

ભટકા હું મેં શહેરો જંગલ,
કહીં ન તુજકો પાયારે;
નાહક મુસીબત સરપે ઉઠાયા,
મુજ ઘટમેં તુ છાયારે. ભટકા.
હજ કરકે મૈ હાજી બનાઉં,
મક્કા સબ ફીર આયારે;

તવાફ જા હરમકા કીનો,
ઉસસે કેયા મૈં પાયારે. ભટકા.

દુવારકા કાસી ઓર ગંગા,
ઘટ ઘટ મેં મૈં નાયારે;
જોગી બનકે જોગ ઉઠાયા,
દીલમેં મૈં પસ્તાયારે. ભટકા

આલમ મુલ્લાં હાફીઝ ઝાહદ,
સબને મુજે બહેકાયારે;
જોગી જંગમ જટી સેવડા,
સબકે તંઈ અજમાયારે. ભટકા

દીલકી ધુની દીલમે રમાવું,
એહી દીલકો ભાયારે;
કાસમન તેરે ભેદો કો પાયા,
મુરશદ ને બતલાયારે. ભટકા

---

### પદ.

સલામ રાઉને આજ સાહેઓ સલામ સહુને આજ નીતરજ.

પાંઊ મેરા કરતાર જોગીઓ,
પાંઊ મેરા કરતાર. જોગીઓ.

કપડે રંગાયા જોગ બનાયા,
કીનો અજબ અવતાર. જોગીઓ.

રંગ કો બનાઉં દીલ કો મનાઊં,
દેખું તેરા દરબાર. જોગીઓ.

સબ છાંડ દીનો, ફકીરી લીનો,
ચાલન લાગે હરતાર. જોગીઓ.
દીલ મેરા સારા, ઓઘટ હએ નેયારા,
તુંઇ ઉસકા સરકાર. જોગીઓ.
મેહુન્ત ઉઠાવે, તુજકો ઓ પાવે,
ભુલા સારા સનસાર. જોગીઓ.
પદ એ ગાવે, કાસમ સુનાવે,
તુંઇ માલી તુહી બાહાર. જોગીઓ.

---

## ઠુમરી.

મત કર માન ગુમાન સજની એ દીન તેરે સદાં નીતરજ.

ધર તુ હરકા ધેઆન. પેઆરે.
દીઆ તુ સદાં ન રહેગા. ધર તુ.
માઇ બાપ તેરે જોરૂ બચ્ચે,
ઇનપે ન દે તુ જાન પેઆરે. દીઆ.
દૌલત ખઝાના માલો મીલકત,
ઇનપે નકર તુ ગુમાંન પેઆરે. દીઆ.
ભલાઇ બુરાઇ સંગ તેરે ચાલે,
મૌત ખડી હરઆન પેઆરે. દીઆ.
કાસમ કહેત હએ એ સારી દુનીઆં,
દો દીનકી હએ જજમાન પેઆરે. દીઆ.

---

## કાલીંગડો.

રંગ દીજો હમારા સાલુડા નીતરજ.
રંગ દીજો હમારા મનવારે. ટેક.

મનકી રંગાઇ હુએ હાથ તોરે,
જો માંગે દેઉં ધનવારે. રંગ દીજો.

ઇઆદ મેં તોરી સુન અએ પેયારે,
જલાયા સારા બદનવારે. રંગ દીજો.

એહી સોંચ મે કાસમ હુએ પેઆરે,
તુજ હાથ બાંધુ કંગનવારે. રંગ દીજો.

---

## હોલી.

મોપે બારા જોરી કર રંગ દારો નીતરજ.

આજ હુ નહીં આએ પીઆ મોરે. ટેક.

બીનંતી કરત તોરે સીસ ધરત,
કદમો લાગું મે તોરે, આજ.

પૈર લાગ કહું કયો નહીં માને,
ઓતો લાખો કરત હૈ બાહાને;
પસીને હોગઈ ગોરી બાતનહીં માનેમોરી,
દીની મોસે બાલ જોરી;
હોગઈ હુમૈં થોડી થોડી કરત રહી હુમૈં શોરે. આજ.

ઠેરકહું ઠેરત નહી પેઆરે,
ઓતો જાત સોકનકે દુવારે;
જોબન કીમતવારી મૈતો બની હુંતોરી નારી,
સુંસેદીની મોકુ ગારી ગલે લાગી નાહીં પેઆરી;
કાસમ હો ગઇ બોરે મોરે. આજ.

---

## હોલી.

ફાગનકે દીન ચાર નીનરજ.

જોબનકે દીન ચાર પેઆરીરે,
અપને બાલમ સે કરલીજો પેઆર. જોબનકે.
જોબન તેરાં ફેર નહીં આવે,
નહીં આવે અઇસી બાહાર પેઆરીરે. અપને.
ઇન દીનોમેં પેઆરા નહીં તેરા,
જલીઓ સારા સીંગાર પેઆરીરે. અપને.
કાસમ કહવે સુન અયે પેઆરે,
રૂત નહીં આવે હરબાર પેઆરીરે. અપને.

---

## હોલી.

હો પીયા આવો મોરે દુવાર,
મૈંતો બીન્તી કરત રહી બાર બાર. હો પીયા.
આવો મોરે સજના વારૂં તુમપે જોબના,
કરૂં જીઆસે પેયાર. હો પીઆ.
તન મન વારૂં જીઆકો નીસારૂં,
બીનતી કરત રહી હાર. હો પીઆ.
કાસમ પેઆરે જીઆ તોપેવારે,
મેહેર કરે તોપે ઇઆર. હો પીઆ.

---

## દેસ.

કરમ મોરે જાગે નીતરજ.

આખીંઆં મોરી લાગે હો માહારાજ. ટેક.

સાસુ નનંદ મોરી જનમકી બઅેરન,
સઇઆં મોરે જાગે હો માહારાજ. કરમ.
સઇઆં ને મોરી ખબર ન લીની,
દીલસે મોકુ તેયાગે હો માહારાજ. કરમ.
મેહુ નારી જનમ દુખીઆરી,
સઇઆં અઇસે બેહાગે હો માહારાજ. કરમ.
કાસમ કહત હએ સુન અએ નારી,
સઇઆં હુએ બેદાગે હો માહારાજ. કરમ.

---

## જીલ્લા ઠુમરી.

જીઅરા લગાએ લીનો જાત નીતરજ.

પ્રીતીઆ લગાએ લીઓ જાએ,
જાતરી પેયારા મોરા હો. પ્રીતીઆ.
હમારે મેહેલમેં સુની સેજરીઆંરે,
સઇઆં બીન જીઆ ધબરાએ;
ધબરાતરી પેઆરા મોરા. પ્રીતીઆ.
હમારે સઇઆં ને કીની નાહી બતીઆરે,
સોકન લુભાએ લીઆ જાએ;
જાતરી પેઆરા મોરા. પ્રીતીઆ.
હમારે સઇઆ ને ભેજી નહી પતીઆરે,
તન મન હમારો સુકાએ;
સુકાતરી પેઆરા મોરા, પ્રીતીઆ.

---

## જીલ્લા ની ઠુમરી.

બતાદે પેઆરી કૌન દેસ ગયો શામ,
કોન દેસ ગયો સામ. બતાદે.

જીઆ કલપત હએ મનવા તલપત હએરે,
દીન બીન નહીં આરામ. બતાદે.
ગંગા ઢુંડી જમના ઢુંડીરે,
ઢુંડ ફીરી ગામોંગામ. બતાદે.
શેહેરોમેં દેખી જંગલોમે દેખીરે,
પાઇ નહીં મોરા રામ. બતાદે.
ફ્રામમ કેહત હએ આંસુઆં બહત હએ,
રહે ખુદા કા નામ. બતાદે.

---

## જીલ્લા ની ઠુમરી.

એક ચતર નાર કરકે સીંગાર નીતરજ.

મતવારી નાર, ખડી અપનેં દુવાર,
ગલે મોતીયોંદા હાર, તાકે બાર બાર;
એક અજબ ઢાકસે કીનો હએ સીંગાર, મતવારી.
વાકો ગોરો રૂપ, મુખચંદ્ર સુરૂપ,
આંખે કજરા ડાર, દેખે હમકો હાર;
પલકોંકી તરનસે દીનો હએ માર. મતવારી.
તુ હએ બીજકી લુગાઇ, દીની કાસમ કો દીખાઇ,
તેરે જોબન રસદાર, જએસે ફુલોંદી બાહાર;
પતલી કમર લચકત હરબાર. મતવારી.

---

## ઠુમરી.

નદીઆ કીનારે કાના બાંસરી બજાવેરે, નીતરજ.
લાગી જીઅરવા મે ફાંસ, ફાંસરે. ટેક.

જબસે ગએ મોરી ખબર ન લીની,
લાગી પીઅરવાસે આસ, આસરે. લાગી.
બોહોત દીનન ભએ પીઆ નહીં આએ,
ચીંતાને ગલાયો માસ, માસરે. લાગી.
સાવન આયો પીયા નહીં આએ,
જીઅરવામેં અબ નહીં સાંસ, સાંસરે. લાગી.
સબર કરનકો કાસમ કહત હએ,
પીઆ આવેંગે તોરે પાસ, પાસરે. લાગી.

---

## ઠુમરી.

પીઆકી ચીત્રે મન પીતમ પેઆરે મન બએરાગી મોરારે નીતરજ.

પીઆ નહીં આએ જીઆ ધભરાએ,
મન ઉદાસી મોરારે હો પેઆરી. મન ઉદાસી.
મોર ભઇ પપઇઆ બોલે,
ઓર બોલે કોયલીઆરે;
મેરે આંગન હીરામન બોલે,
ઉડન લાગે ભંવરારે. પીઆ નહીં.
સુની સેજ ડરાવન લાગે,
પીઆ બીન કછુ નાં સુહાવે;
પીઆ નહી આએ પાતીના ભેજી,
દીન તો રહેગઆ થોડારે. પીઆ નહીં.
બાગમેં બુલબુલ હજારા બોલે,
જંગલમે બોલે મુરલારે;
ગાંઉકે દુવારે નાહર બોલે,
મીલગયા ચકવેકા જોડારે. પીઆ નહીં.

કાસમ કહે સુન અએ નારી,
પીયુ બીના તુ ભઇ દુખીઆરી;
તેરે પીયા કો એ સમજાએ,
પીરીતીઆં કયું તુ તોડારે. પીઆ નહીં.

---

## ઠુમરી.

સુનો તુમ ઇઆર પરદેસી બચન કએસે નીભાવોગે ની તરજ.

સુનો તુમ ઇઆર જોગીજી,
દરશન કએસે દીખાવોગે. સુનો તુમ.
ગંગા જમના તુમ નાહે,
કહો સાંઇ કો હુંઆં પાએ;
ઘટ અપને કો નહી ખોજો,
કહો કેયા ભેદ પાવોગે. સુનો તુમ.
મકે હજ કરકે તુમ આએ,
મદીને જાકે કેઆ લાએ;
નાહક કેયું તુ ભટકે હંએ,
અબસ ખુદ દુખકો પાવોગે. સુનો તુમ.
કહીં જાકે ગુરૂ ઢુંડો,
તુમ નાહક સરકો કેયુ મુંડો;
કહે કાસમ સુનો ભાઇ,
આપમે આપ સમાવોગે. સુનો તુમ.

---

## પીલુ ઠુમરી.

લાગી સાવરી આસે પ્રીત સો મોરી ગુઇઆં હો નીતરજ.

દેખો સાવરી આકી રીત મોરી બહેના હો. ટેક.

બાત કરનકી રીત ન જાની,
દેખી તેરી પરતીત મોરી બહેના હો. દેખો.
ઔર સંગ પીઆ હસ્ત બોલત હંએ,
હમસે રાખત હંએ છીંત મેરી બહેનાં હો. દેખો.
પીઆકો મોરે બૈરન બીરમાઈ,
વાસંગ રાખત હએ હીત મોરી બહેના હો. દેખો.
હમ સંગ પીઆ બોલત નાહીં,
રાખત નાહીં મોપે ચીત મોરી બહેના હો. દેખો.
કાસમ કહત કાંએ બેયાકુલ હએ ગોરી,
કીની કાંએ અઇસી પ્રીત મોરી બહેના હો. દેખો.

---

## ભેરવી ની ઠુમરી.

ઇસ દુનીઆમેં હમારા કોઇ નહીં,
જાકો દીલ ચાહે સો વોહી નહીં. ઇસ દુનીઆ.
અપને પરાએ પઇસેકે સાથી,
રામ બીના મેરા કોઇ નહીં. ઇસ દુનીઆ.

---

## ઠુમરી.

કહણ થઆ માધવ મથુરા જઇ કાગલ
લખેઓ ન કટકોરેની તરજ.

જનમ જનમ કી ચેરી તેહારી,
જાઉં તોપે બલહારીરે;
બીછડે સાજન ગલે લગાવો,
જાઉં તોપે મૈં વારીરે. જનમ જનમ.

દીનકો ચૈન પડે નહીં મોકો,
કએસે કાટું રતીઆંમે;
આવો પીઅરવા સેજીઆં મનાવું,
દાસી હું મૈં તેહારીરે. જનમ જનમ.
જુદાઇ તોરી સહી ન જાવે,
હરઘડી અખીઆં નીર આવે;
કરમ કીજે દરશન દીજે,
કાસમ કી ઉમેદ હુએ સારીરે. જનમ જનમ.

---

## જીલ્લાની ઠુમરી.

આજ જીઆ મે મન નીતરજ.

આજ પેઆરે કે મન બસ ગઇરે,
તોરી સાંવલી સુરત બાંકી મુરત. પેઆરે.
તોરી બાંકી ચાલ નૈનોંકી ઢાલ,
જાલમેં ફસ ગઇરે. આજ પેઆરે.
નઝાકત ભારી લાગે પેયારી,
જીઆ મોરા કસ ગઇરે. આજ પેઆરે.
કાસમ કહેવે બલઈઆં લેવે,
નાગનસી ડસ ગઇરે. આજ પેઆરે.

---

## ખેયાલ પંજાબ ગૌરી.

લીલીધા અસવારં નીતરજ.

આયા પેઆરા મોરા બનકે સરદાર,
બનકે સરદાર બનકે સરદાર. આયા પેઆરા.

પાંઉં મે તોડા બાંકાહી ઘોડા,
બાંકા બના સરકાર. આયા પેઆરા.
છતર બીરાજે તોહી કો સાજે,
જાંકા ભરા દરબાર. આયા પેઆરા.
ગાવે ગોરી કાસમ તોરી,
નીકા સારા કારોબાર. આયા પેઆરા.

---

## જીલ્લાની ઠુમરી.

દીલ લેકે હમે બદનામ કીઆ નીતરજ.

દીલ લેકે મુજે રૂસવા જો કીઆ,
અબ કાંહાં જાતે હો મોરે પીઆ. દીલ.
પરાએ ભએરે સૌકન કે ગએરે,
અબ ઘરમેં લાગે નાહી દીયા. દીલ.
બતીઆં નહીં માને ના લાવે ધેઆને,
અબ કાહાં ટકરાંઉં મોરા જીઆ. દીલ.
હમરે નહી આએ ભએ હએં પરાએ,
અબ કાંહાં ફસે હંએ મોરે મીઆ. દીલ.
કાસમકી બતીઆં પીઊકી ગતીઆં,
બાલી ઉમરમેં દગા જને દીઆ. દીલ.

---

## ખેયાલ કાનડો.

ઘર જાનેદે છાંડ મોરી બંઇઆં નીતરજ.

મોએ જાનેદે પડત હું પંઇઆં,
પંઇઆં પડત હું રાર કરત હું;
સઇઆં મોરે લડકઇઆં. મોએ.

સારે લોગન ચરચા કરત હએં,
નાહક પાપમે કાંહે પડત હએં;
માને ન માને તુમ બાત મોરી,
મેતો કહત હું સઇઆં. મોગે.

બીજકી નારી સારી હસ્ત હંએં,
દીલ મેરા પ્રીતમે ફરત હએં;
અરજી કરત હું બાર બાર,
કાંહે ઠાડો એ ઠઇઆં. મોગે.

---

## ઠુમરી.

મેરા નંનદોયાં લાલારે નીતરજ.

આવો મારા વાલારે,
તારે દરશને હું દીવાની થઇ. આવો.

આવો મારા પેઆરા આંખોના તારા,
દીન રાત જપું તારી માલારે. તારે દરશને.

દરશને આવો કાંહે તપાવો,
દીવસે દીવસે કરો ગાલારે. તારે દરશને.

જીગરના વીલાસી હુંછું ઉદાસી,
આંખે વહે નાલારે. તારે દરશને.

---

## ભેરવીની ઠુમરી.

પ્રીત લગાકે બીગાના કીયા,
તેરી અખીઓને મુજકો દીવાની કીઆ. પ્રીત.

મોહોબત લગાકર આલંમ હંસાયા,
બાવરી મુજકો અપને શાના કીઆ. તેરી.
કાસમ કહેવે સુન અયે નારી,
આપ જુઠે ઇશકોંકા બાહાના કીયા. તેરી.

---

## પીલુ બરવાની ઠુમરી.

ચીઝમાં ભરત મોરી જલીરે ચુટકીયા નીતર૭૮.

બારા જોરી કરત મોરી ફુટીરે બાંગરીઆ,
સુનો સઇઆં સાંવરીઆરે. બારા જો.

આધી આધી રાત સઇઆં મહેલમેં આવત હયેં,
નાહક ડયા ડરાવત હયરે;
બ્રીજકી નારી કદર નજાની,
ઇશકોમેં કીની બાવરીઆરે. બારા જો.

ફાગન આએ સઇઆં કી ભઈ પ્યાસી,
દીલમે રહત હું ઉદાસીરે;
સઇઆંને મેરી બતીયાં નમાની,
બેયાકુલ હો રહી નવલીઆરે. બારા જો.

કાસમ કહતહએ દીન ચાર રહે હંએં,
પીઆ જા કંઈ હાર રહે હંએ;
બીઆ તોરે સદાંકે રંગીલે,
ગલે મેંડારી કાવરીઆરે. બારા જો.

---

## ઠુમરી.

મોરી બૈંઆં ના પકડ ગીરધારી નીતરજ.

મોરા જી આ ના જકડતુ પ્યારે શામ,
મૈતો બાવરી બનત ફીરૂં આહો ધાંમ. મોરા.
જબસે ગએ પીઆરે બેઆકુલ હોરહી,
માલા જપત તેરી સુબો ઓર શામ. મોરા.
કાસીભી દેખી મથુરાકો દેખી,
ખબરનહીં જાનું કોંન ગામ. મોરા.
છતીઆં ધડકતહંએ અખીઆં ફરકત હય,
કાસીદ ઇતના તુ દીજોરી પૈગામ. મોરા;
કારામ કહત હય સુન અગે પ્યારે,
ઉમેદ હએ વસલકા પીયું મૈં જામ. મોરા.

---

## ચેતરંગ.

ચતરંગકો ગાવે રસ રંગતસે નીતરજ.

ડરના બહોત ઇઆર તુ સંગતસે,
જો ચાલ તેરી હએ ઉસકો સંભાલ;
જાહેર ના કીજે દુશમનસેહાલ,
કરે બેહાલ કોઈ ગતસે. ડરના બહો.
પાસ પૈસા હોગા દોસ્ત બોતેરે,
પૈસેકે હોં દોસ્ત યે દુશમન હયે તેરે;
દોસ્તી કરતે બોહોત ડરના સબસે પેઆરે,
એ નાગનસે બોહોત ડરના હય જેરી;
મારેગી તુજે ઓ લટસે. ડરના બહો.

કાસમ કહે સુનઅયે પ્યારેરે,
મેઆન ધરો તુમ સતસે. ડરના બહોત.

---

## ઠુમરી.

ભોલા નાથ દીગાંબર એ દુખ મેરા નીતરજ.

મુજે દુખસે નીજાત કરો,
કરો અએ મેરે રસુલ પેયારે. મુજે.
અવલીઆં અંબીઆંસે એહી ફરમાવો,
હાથ સરપે મેરે ધરો;
ધરો અયે મેરે રસુલ પેયારે. મુજે.
હુરોં મલાએક ફરશતોંસે કહેદો,
એ દુખ મેરા હરો;
હરો અએ મેરે રસુલ પેઆરે. મુજે.
કહેતા હએ કાસમ સુનો સારે મોમીન,
રસુલ કે દંમ દીલસે ભરો;
ભરો અએ મેરે રસુલ પેઆરે. મુજે.

---

## કજરી કલકતાની.

તુહસા જગમે જવાન સાંવલ નીતરજ.

કેયું નહીં આવત સેજપે પેઆરી ગોરીઆં. ટેક.
સેજ હમારી બન ઠન સંવાંરી,
અતર ફુલોંકી કીની હએ બાહાર;
પેઆરી ગોરીઆં. કેયું નહીં.

દુમાસ રેશમ કી સેજ બનાઇ,
અલે ડારૂં ફુલોંકે હાર;
પેઆરી ગોરીઆં. કેયું નહીં.

---

## બસંત.

બાગમે આઇ હએ કેઆ ફુલોંકી બાહાર બસંત,
કેઆ નાઝસે પેયારીઓંને કીએ હંએં સીંગાર બસંત.
બાંગમે આઇ.

જાઇ જુઇ ચમએલી કી આઇ હએ બાહાર,
ગલમે ડારી હએ પેઆરી માતીઓંકે હાર બસંત.
બાગમે આઇ.

કમસીન પેયારીઓંને કીની ઝુલેકી બાહાર,
ઝુલે બાંધી હએ પેઆરી આંબવાકી ડાર બસંત.
બાગમે આઇ.

---

## હોલી બસંત.

આઇ બસંત કી બાહાર પેઆરી,
ખેલો ખીલવાલો જબતક એ દીન હએ. આઇ.

સહેલીઆં સંગ હંએં દીલ કો ઉમંગ હએ,
જબતક તુ હએ કમસીન પેઆરી. ખેલો.

ચાંદની રાત હએ પીઆ તોરે સાથ હએ,
લીજો તારોંકો ગીન પેઆરી. ખેલો.

---

## એમન નો ખેયાલ.

પીઅરવા તેહારી નેક નઝર નીતરજ.

પીઅરવા તેહારે મેવારી,
નારી હુમે પેઆરી તેહારી જાઉં બલહારી.
પીઅરવા.

દીલસે ચાહે ઓહી પાએ,
પુરન હો ઉસકે પરતાબ;
જખમકારી દીલપે ભારી. પીઅરવા.

---

## ભોપાલી ખેયાલ.

ગુરૂબીન કએસે ગુન ગાવે નીતરજ.

ગુરૂબીન કએસે જોગ પાવે,
રખે અભીમાન તો જોગ નહીં આવે;
ગઢ ઓહી જો ઘટકો બસાવે. ગુરૂબીન.
જોગ લેકે રીઝાવે રબકો,
કાસમ કહત હએ પેઆરે સબકો;
જોગ ઉસકા પુરા કહેલાવે. ગુરૂબીન.

---

## હમીરનો ખેયાલ.

કરીમો રહીમો તુ સત્તાર તુ ગફ્ફાર,
તુ કાહાર તુ જબ્બાર. કરીમો.
કાસમ કા તુ પરવર રહેમકી નઝરકર,
તુ પાક હએ કરતાર કલીમો કસીરો;
કદીરો કબીરો. કરીમો.

---

## ભોપાલી અસતાઈ.

હોહુ જગમે શરમ રખમેરી ની તરજ.

અબમાન પીઆ તુ મેરી,
દુવા માંગત હું હરબાર. અબમાન.

બાંહા ગ્રેહેકી લાજ તુમી હો,
તુ પરવર મે તેરી. અબમાન.

કાસમ બંદા હએગા તેરા,
દુવામેં હએ કેયું દેરી. અબમાન.

---

## જીંજોટી.

જીલા ગરણી.

પેઆરા તમે કહીં નઈ જાસો,
મંદીર સુનો લાગેરે. પેઆરા.

બાંહેર જાસો કઈ પસતાસો,
શ્રરમા કરોતમે વાંસોરે;
પેઆરા આવો દીલની આસો,
એટલું પેઆરી માંગેરે. પેઆરા.

બાહેર જાસો ખુવાર થાસો,
ગલામાં પડસે ફાંસોરે;
કાસમ કહે નર નારી ગાસો,
દુનીઆ સારી જાગેરે. પેઆરા.

---

## ઠુમરી.

નાજાવું બમનવાકે ડેરે સીપાઇડા મને વાહાલે

લાગેની તરજ.

જોઇઆવીહું બધા દેરા,
પરભુ મલયા નહી હમકેરા. જોઇઆ.
ગંગા જમના કારી દુવારકા,
જોઈ આવી સહેરો સેહેરા. પરભુ.
સાત દુવીપ નવખંડ જોયા,
કરી આવી હું સાતે ફેરા. પરભુ.
કરોડો ગામો જંગલ જોયા,
જોયા સઉ ઉજડખેડા. પરભુ.
કાસમ ગાએ દીલમા સમાએ,
પરભુ છે હમ ભેડા. પરભુ.

---

## ઠુમરી.

કંગનવા મોરા કરસે કરક ગયોરે,
છતીઆં મોરી ધડક ફડક રઇરે. ટેકઆં.
સઇઆં મોરે આએ, દીલભર કોમૈં પાએ,
નૈનો મેં સમાએ, મૈંતો બાવરીસી બન રઇરે. છતીઆં.
ઘરકો આ બસાએ, દીલમેરા ફસાયે,
પેઆરકો રસાયે, મૈંતો એયા કુલ બનગઇરે. છતીઆં.
કાસમ તોરા ગાવે, પીઆકો સુનાવે,
પેઆરી તેરી, ચાહાવે દુખ;
ડાલા સરપે, સબ, સઇરે. છતી. છતીઆં.

કંથબીન રહી અકેલી મોરી જાન નીતરજ.

નીશાંસે સારી ખરાબી જાન,
નીશાંબાજ સદાં નાદાન. નીશાંસે.

સગે સોદરે તેરે સારે, તુજકુ મીલને આએ,
પએછાને નહીં તું ઉનકો, રીશતે કો કેયા પાએ.
નીશાંસે.

જોરૂ બચ્ચે સારે તેરે, ઔર તેરે માઇ બાપ,
આંખોંસે તેરે સુજે નહીં, નહીં આપમે આપ.
નીશાંસે.

જાત ભાઇ બુરા બોલે, તાને દેવે સુસરાલ,
ખુમારી આંખોંમેં અએસી, પીછાને નહીં તુ આલ.
નીશાંસે.

ભંગ અફીમ દારૂ સારા, નામ હએ જીસકા નીચ,
નીશાં પીકે ખાડે પડે તુ, આંગ ભર જાએ કીચ.
નીશાંસે.

ચેરા તેરા એઢપ કરે તુ, ઔર મુ મારે બાસ,
ગુનીજન હોવે અગર તુ, ખડા ન રખ્ખે પાસ.
નીશાંસે.

હાથ આંગ ધ્રુજે તેરા, ઔર ફીર ફીર જાવે પેર,
ઘરકી જોરૂ જુતી મારે, મુવે કાંહા લગાઇ દેર.
નીશાંસે.

બચ્ચે બાલે ભુખે તેરે, ઓરસે પસારે હાથ.
તુ રહે કલાલકે ઘરકો, દમડી નઈ તેરે સાથ.
નીશાંસે.

નીચકી સોબત હોવે તુજકો, ઔર બીગાડે અપના નામ,
આલમ સારી લાનત દેવે, ઔર બીગડે સારા કામ.
નીશાંસે.

કાસમ કહેવે સુન અએ પેયારે, નીશાં હએ સબસે ખરાબ,
આગ લગાવો એ ચીજકો, અફીમ ગાંજા ઓર શરાબ.
નીશાંસે.

---

## ધનાસરી.

કાંહાંરે ખડા હીનદુસ્તાની નીતરજ.

ઇશવરે અગર આપીયું તમને નાણું,
સુભ કરો કામ હાથે ખોવોન ટાણું. ઇશવરે.
સુભ અવસરે અગર કામે નહીલાવો,
તો જરૂર કોથલી એ પડસે કાણું. ઇશવરે.
પરમારથી કામેં જે ખરચે એને,
દુનીઆમાં સઉથી શરેશટ જાણું. ઇશવરે.
પર અવસરે જે હીમતનો હાથી,
સખી ઇશવરી તેને હું માણું. ઇશવરે.
કાસમ કેછે એવા જે ઇનસાન,
ખરો પુરૂશ હુ તેને પેછાણું. ઇશવરે.

---

ઇસ તન ધનકી કોન બડાઈ નીતરજ.

ઇસ દુનીઆંમેં કેઆ ફલ પાયા,
આલમકે દેખત માટી મલાયા. ઇસદુની.
જીતે દંમ તક ખબર નહી લીની,
ખોટી લાશકો કેઆ ખુબ સજાયા. ઇસદુની.

અરબા અનાસર કા પુતલા બનાયા,
ઉસપે દુનીઆં કયેસી લુભાયા. હસદુની.
માત પીતા સારે ઔર જોરૂ બાલે,
સગે સૌદરે કેયા કેયા દીખાયા. હસદુની.
જીસ જીસ્મકો તુ સમજતા હયે આલા,
ના ચીઝ મટીસે હએ તેરી કાયા. હસદુની.
બદીખાના તુજકો હુઆંસે મીલાહએ.
પુરી કર ફેરીજો ઉસને બતાયા. હસદુની.
જવાબ દારી હુઆં તુજપે રહેગી,
અગર કીસકો તુને હીઆંપે સતાયા. હસદુની.
હુઆં હોવે સબકાઇ તુજસે નીરાલે,
જીસકો દુનીઆંમેં તુને નીભાયા. હસદુની.
કરની તેરી તેરે સાથ આવે,
નીકલેગા હુંઆપે જો તુને દબાયા. હસદુની.
કાસમ કહેવે સુનોભાઈ મોમીન,
હસ બાતોંસે મૈને તુજકો જતાયા. હસદુની.

---

## જોગીઆ.

મલકલ મોતકી આઇ સવારી નીતરજ.

દુનીઆં જગતમેં કોન શયે પેયારી,
દેખા એક એકસે એક એક નેયારી. દુનીઆ.
દરીઆ કીનારે કપતાન ખડા હએ;
હાથમે પકડે યારી,
નાવ બનાકે પાનીપે ચલાઈ;
લકડેકી બનાવટ સારી. દેખા એક.

માઈબાપ ભાઈબહેન બનાયા.
લડકા લડકી પેયારી;
સગે સોદરે કુટમ બનાયા,
એ બનાઈ દુનીઆદારી. દેખાએક.
લોભ લાલચ પૈસા બનાયા,
દુનીઆં લુભાયા સારી;
નદીયા નાલેકો મીઠા બનાયા,
માહા સાગર બનાયા ખારી. દેખાએક.
મટીમેસે પુતલા બનાયા;
અરબા અનાસર કી ગાડી,
કમ દીનોંમેં પુતલે કો તોડા;
જાસે આયા હુઆપે ગાડી. દેખાએક.
જમી આસમાં ચાંદ સુરજ બનાયા;
એ સબ કુદરત તેહારી,
કોઇકો દીનરાત હસતાહયે કીનો;
કોઇકે કીનો પાની જારી. દેખાએક
કોઇકો ઇનસાંમે પુરૂષ બનાયા;
કોઇકો બનાયા નારી,
પેટસે કીની અવલાદ કી હસતી;
કોઇ તનદરોસ્ત કોઈઅજારી. દેખાએક.
કોઈ કોઇકો દોલતમંદ બનાયા;
કોઇકો બનાયા ભીખારી,
સુખ સંનતોશ દીયા નહીં કીસકો;
ઐઇસે ચકરમેં હયે ડારી. દેખાએક.
કોઇકો જોગી અતીત સંત બનાયા;
કોઇ બના ભેસધારી,

કોઇને રામ નામકી ધુની લગાઈ;
કોઈ ગલે લટકાવે ઝારી. દેખાએકે.
કોઇકો બનબાસ તુને દીયાહએ;
કોઇ બોવે ફુલબારી,
કોઇકો બીછોડે અપસમેં કીનો;
કોઈ આંગન રોવત હએ ઠાડી. દેખ્યાએકે.
કોઇકો ગાદી તકીએ બીઠાયા;
કોઇકો હએ રંજ ભારી,
કહેતા હએ કાસમ સુનો મોમીનો
રબ હએ તારીફ તેહારી. દેખાએકે.

---

## શામ કલેઆન.

ઉડન્ત પખેરૂ નીતરજ.

મોહીયુદીન પેઆરે મોરે ઘર આયે,
મોરે ઘર આયે મોરે ઘર આયે. મોહીયુ.
નહી કોઈ સાની ચેહેરા નુરાની,
મુરીદકે દીલકો બસાએ. મોહીયુ.
બીનતી કાસમ હએ, તુગોસલઆઝમહએ,
આજ દીદાર પાએ. મોહીયુ.

---

## શામ કલેઆન.

ઉડન્ત પંખેરૂ દીનતો રેહે ગયા થોડા નીતરજ.

આસમાંપે તારે આએ,
દીન તો રહે ગયા થોડા. આસમાંપે.

જન જનાવરોને માલે પકડે,
ઉડ ગયા ચીડીઆંકા જોડા. આસમાંપે.
મગરીબ આઇ કાસમ ગાઇ,
બીછડ ગયા ચકવી ચકોરા. આસમાંપે.

---

## શામ કલેઆન.

દીન તો ડુબ ગયા રાજા પાહાડનમે નીતરજ.

મઐ તો ગઇથી રસુલ કે દરબારનમે,
મેહેર જીસકી મેરે ઘર બારનમે. મઐ.
રોઝી રીઝક કો ઓ બાટન લાગે
રહેમ પાઇ ઉસ સરકારનમે. મઐ.
થાલી લેકે કાસમ ગયાથા,
ખડા રસુલ કે દુવારનમે. મઐ.

---

## પીલુની ઠુમરી.

કપટી કી પ્રીત બુરી નીતરજ.

કપટી કે દીલમે છુરી છુરીરે માનો. કપટી.
સમજત કછુ હએ સમજાવત કછુ હએ
સબ કારોંમે નીયત બુરી બુરીરે માંનો. કપટી.
બોલત કછુ હએ કરત કછુહએ,
જબાંહએ મીસલે તુરી તુરીરે માનોરે. કપટીકી.
અઇસે ઇનસાં મીસલે હએવાં
સમજેજો હો ગુરૂકી પુરીરે પુરી રે માનો. કપટીકી.

---

## ઠુમરી.

રાતરી મે કયેસે કરહુ રામ નીતરજ.

જોગીઆ મૈં કએસે આવુંરે,
ખડી દુવારે નાહક પસતાઉરે. જોગીઆ.
તુસનાસી મૈં હરકી બાસીરે,
ભેખમે સંગ ની ભાવુંરે. જોગીઆ.
તેરેકાંનો બાલા મેહેરકી માલારે,
જોગમે કૈસે પાવુંરે. જોગીઆ.
કાસમ એ કહેવે ફકીરીકા ખેલ,
નામ પે બલ બલ જાઉંરે. જોગીઆ

---

## ધનાસરી.

ઝાહેદ ઉપરકી વઝુ બનાવે,
પેટકા ભરા કચરા કાહાંકા જાવે. ઝાહાદ.
દો કતરે કાચસે બુનીઆદ તરી,
ગરૂરીકા બોજ કેયું તુ ઉઠાવે. ઝાહાદ
બંદકર આંખ આંકાદકા દેખો,
કાહાંસે તુ આવે ઔર કોન સજાવે. ઝાહાદ.
મુ હાથ ધોકે પાક અપનેકા સમજે,
જીસમમેં ભરા હએઓ કાંહાંકા બાહાવે. ઝાહાદ.
કાસમ બંદા સબસે હએ ગંદા,
બના ઇસ રાઝકા આંકાદ દીખાવે. ઝાહાદ

---

## ભજન ધનાસરી.

કાંહાંકી એકાદસી ઔર કાંહાંકા રોજા,
નાહક સરપે લીઓ હએ બોજા. કાંહાકી.

પડેતુ ઇલમે, ઓ તેરે દીલમે,
કાંહે નહી તુને ઉસકો હએ ખોજા. કાંહાકી.
નહી ઓ કબરમે નાહીં પથરમે,
નહી ગર સીઝદે મેં તુ આકે સોજા. કાંહાકી.
સરકો મારે નાહક પુકારે,
દીલસે અપને દિલકો કસોજા. કાંહાકી.
સબ કરની તેરી દુનીઆ હએ ફેરી,
આકે કાસમકે દીલમે બસોજા. કાંહાકી.

---

## ઠુમરી.

સનમ મુખડા દીખલા જારે નીતરજ
સનમ મેરે ઘર આજારે,
તોરે દરશનકો બ્યાકુલ ભઇ. સનમ
કઇ દીનોંકી લાગીપ્રીત,
છુટે નહીં કર કોઇરીત.
હમ હારે પીયા ગયે હેં જીત
મોરે દીલકો બસાજારે. સનમ.
પ્રીતમેં તોરે બાવરી ભઇ,
સુધ બુધ સારી હાથસે ગઇ;
તનહા મેં તો અકેલી રહી,
સનમ ક્યાં સેતુચલા જારે. સનમ.

---

## જઝોટી, ગરબી.

કઠણુ થયા માધવ મથુરા જઈ નીતરજ.
દુનીયાં જગતની રચના ભારી,

કહું છું હું વીસ્તારી રે;
સારા કુટુંબના બેહાલ થયાછે,
નેહાલ થયા વેસધારી રે. દુનીયા.

સીખેલા ઉધોગી ભુખે મરે રે,
પીડાએ દુખથી ભારી રે;
અજ્ઞાન નાદાન એ છે સુખીયા,
ભોગવે પૈસે સરદારી રે. દુનીયા.

કોઇ કોઇ ને પુછતું નથી કે,
જાણ મુનીયાદ સું તારી રે;
પૈસા જોઇને અંજાયે આંખો,
બનાવટ સઉ ધુતારી રે. દુનીયા.

સુ કુટુંબના સઉ પગે રખડે,
કુ કુટુંમે ઘોડા ગાડી રે;
સુ કુટુંબને ખાવાના વાખા,
કુ કુટુંબે વજીફા વાડી રે. દુનીયા.

દેવા સીખામણ કોઇને જાવો,
લાગે વીસ જેવી ખારી રે;
સઉ ઠેકાણે એજ વસે છે,
જ્યાંજો તારી મારી રે. દુનીયા.

નારી નરને મારતાં ન ભુલે,
કરે જખમ મનમાં ધારી રે;
નાણુ હોયે તો હરઘડી એતે,
જાએ તે પરથી વારી રે. દુનીયા

ખાન દાંની તો વાસણ વેચે,
ખાવે પીવે ભીખારી રે;

પછાડા મારેયા વલીયું ના કાંઈ,
કીસમતે આપીન યારી રે; દુનીયા.
ખુસામતીયા સઉ વાહાલા લાગે,
ખુસામદ દીલને જીતનારી રે;
કેછે કાસમ સાંભલો બાપા,
દુનીયાં મુજબ અકારી રે. દુનીયા.

---

## ગજલ.

ન ઐસા દેના આના હૂએ ન દીલ બહેલાના નીતરજ.

સાકી મેરે બસ ખાબોંમેં, જો મયેખાના આના હૂએ;
જપક કે આંખ ખુલ જાવે, તો બસ પઐમાના આના હૂએ.
સાકી.

તસલ્લી દીહૂએ લૈલાંકો, જબ આકે ઉસકી બહેનોંને;
તુ હોજા શાદમાં દીલમેં, તેરા દીવાના આતા હૂએ. સાકી.
દેખા જીસ રોજ શીરીને, ફરહાદ કે જો લાશે કો;
દીખાદે સારે આલમ કો, જી કા ગમાના આતા હૂએ.
સાકી.

છુડાયા જબકે કીસમતને, નલકો દમયંતી સે;
મીલે હૂંએ બાદ મુદત કે, વખત ટલ જાના આતા હૂએ.
સાકી.

ઝુલેખાં ખાબમે દેખી, જો આકે હુસ્ન યૂસફકો;
મીલાયા ચર્ખને ઉનકો, વખ્ત કા બાહાના આતા હૂએ.
સાકી.

સબર કર દીલમે તુ કાસમ, દેખ ખુદાકી કરીંમી કો;
રાતોં કો ખાબ મે તેરે, શીકલે જાનાંના આતા હએ.

સાકી

---

## ગજલ.

છોડકે મુજકો જો મેરા ખુતે બેપીર ગઆ ની ારજ

છોડકર મુજકો જો મેરા ખુતે ખુદ કામ ગઆ,
ચાહામે જીસકી જોરોતે સુબુ ઔર શામગયા. છોડકર.
મુજકો માલુમ નથા, ઇશિકોમે યેરજં હોગા
થામતા હું હરઘડી, લેકીન સભી આરામ ગયા. છોડકર.
ચૈન નહી દીલકો મેરે, પેયારેકે બીછડનેસે,
છોડ તનહા જોમુજે, મેરા દીલ આરામ ગયા. છોડકર.
આરાંમ નહી દીલકો મેરે, સબર નઆવે પેયારે
તુજસીવા બેઠના, બાહમ. જોલએબામ, ગયા. છોડકર.
દુવારે, મેં ખડીહુ, મરાહા તકતી હું હરઘડી,
કાસીદ, મેરા, આયાનહીં, લેકેજો, પૈગામ ગયા. છોડકર.
પરસતીશ, કરતીહું, તુજકો સીઝદા હે મેરા,
દીંના ઇમાં બેચકે દીલસે, મેરે ઇસિલામ, ગયા. છોડકર.
આલમ દેખ સારીકો, કાસમકો ઇશિક પેહાહુવા
વીરદમેં જો તેરે મુજકો આઠા ધામ ગયા. છોડકર

---

## ગજલ.

તફરકા હોતાહે એસાભી ગુલનદામ કહો નીતરજ

આયા જીસકે વાસ્તે ઓ મેરા સઇયાદ નહી,
દામમેં રખકે ગયા કયું કીયા આઝાદ નહીં. આયા.

ખુલ ખુલો બાસે ચલો જાએ યે રહેનેકી નહીં,
જાંદસત નાહો પ્યારેકા; ઔર જાન અપની બરબાદ નહીં. આયાં.
જીસ જાએપે સઇયાદ નહો, ઠેરેના વ્હાંથે નહીં.
પર કાપે હંએ મેરે, ઔર દીલતો મેરા શાદ નહીં. આયાં.
જીસ ઘરમેં તુ નહીં, ઔર બાસ તેરી નહીં પ્યારે;
રહેના ઉસ જાએકા, મેરે લીયે આબાદ નહીં. આયા
પૈગામ કાસમને ભેજા, કાસીદકે હાથ અએપ્યારે;
જવાબ ભેજે નહીં, પ્યારેકુ કુછ યાદ નહી. આયાં

---

## ગજલ.

ઃસિ આતશે ઉલફતને એ કયા આગ લગાદી નીતરજ.

પેયારે ને મોહોબતકા, મેરે દીલમે જગાદી.
ભડકી હુઇથી આગ, સો, ઉપરસે ભડકાદી.

પેયારે.

અએ સઇયાદ લાઝીમથા તુજકો, કતલ કા મેરે,
હાથોંસે મોહોબત કા, ભલા તુને બહાદી.

પેયારે.

બીમારે મોહોબતકા, મુજે જાનકે વલ્લા,
પ્યારેને મેરી લાશ મસીહા કો બતાદી.

પેયારે.

ઉસયારને દેખા જો મુજે નાતવાં બીલકુલ,
આખર કે તંઇ ઉલફતકો, બડાકર કે ઘટાદી.

પેયારે.

વાદા જો ઉસકા પુરા ના બીલકુલ કીય્યા મૈને,
પૈશેંસે મેરે યારને તસવીર મીટાદી.

પેયારે

હુજ્જત શબે વીસાલમેં હોનેલગી મુજસે,
ગુસ્સેમેં આકે પ્યારેને કયા ધુમ મચાદી. પેયારે.
શોલેજો શરર બારહુએ ઇશક કે મેરે,
સીલગી બદનમેં ઐસી જો કાસમકો નચાદી.

પેયારે.

---

## ગજલ.

મોહોબત ગેરસે મેરી છુડાદો યા રસુલલ્લા નીતરજ.
નહીં મતલબ હૈ જીનેસે હમે બેહેતર, હૈ મરજાના,
જુદાઈ યારમેં કાંતક હમ અપને સરકો ટકરાના. નહીં.
વાદા કીયાથા મુજસે વસલકી, શબકો આવેંગે,
ખુશી સારી હુઈ નાબુદ રહા બાકીએ ગમખાના. નહી.
ગયા કાસીદ પૈગામ લેકે અબતક ઓ નહીં આયા,
કહાં પર રાસતા ભુલા, યા દેખા, હૈગા મૈખાના. નહી.
જલાયા તન બદન સારા, નહીં દીલકુ કરીર આવે,
મોહોબતમેં ફંસા મુજકો, ઓ નાહક કરતે હૈં બાહાના. નહીં.
કહે કાસમ સુનો યારો પ્રીતમકી, પ્રીત ન્યારી હૈ,
ફકીરોંમે ફકીરી હૈ, ઔર સરપે તાજ શાહાના. નહીં.

---

## ગજલ ભૈરવી.

અએ ફલક લેચલ મદીનેંમે નીતરજ.

ચીશતીઆ ખાનદાન કી, આબો હવા ન્યારી હૈ,

ખાજા મોઇનુદીન ચીશતી એ મીલક તેહારી હે.

ચીશતીઆ.

સારે વલીયોંકા હૈ સરદાર તુ હીંદકા હૈ બાદશાહ,
શોરા તુજ નામકા તુજ નામકે બલહારી હે.

ચીશતીઆ

રતબા દીયા અલ્લાહને તુજકો ઐસી વીલાયત કા,
નામ રોશન હશર તક દુનીયાં મેં તેરા જારી હે.

ચીશતીઆ.

જાગીર તેરી હૈ બની પ્યારે હસન હુસૈનસે,
દુનીયાં ઉકબા દોનોં મે તેરી એ સરદારી હે.

ચીશતીઆ.

દામન તેરા જો હશરમે રહે હાથ તેરે મુરીદો કે,
માંગતા તુજ શાહસે કાસમ ઉમેદ સારી હે.

ચીશતીઆ.

---

## ગજલ.

નહીં દીલ રહા હે બચાનેકે કાબીલ નીરાહા.

નહીં દીલ રહા હે ઝમાને કે કાબીલ,
રહા હું મૈં આંસુ બહાને કે કાબીલ. નહીં.
હુવા કારે દુનીયાંસે ઐસા પરેશાં,
નહીં અબ રહા આઝમાને કે કાબીલ. નહીં.
હૈં ઓજો મરદુદ દુનીયાં કે તાલીબ,
નહીં ઉનમેં હમ હૈં સમાને કે કાબીલ. નહીં.
સભી કામ દુનીયાં કે હૈં ગે યે ઝુઠે,
નહીં હે યે દીલસે નીભાને કે કાબીલ. નહીં

જો ઇશકે ખુદામેં અગર જાન દેવે,
હશર મેં રહે મું દીખાને કે કાબીલ. નહીં.

કીયા જોશ ઉલફત ને દીલમેં હમારે,
હે ઇશકે ખુદા નઇ દબાને કે કાબીલ. નહીં.

ઇનાયત જો મુરશદકી હે દીલમેં મેરે,
એ દોલત નહીં હે ગમાને કે કાબીલ. નહીં.

જુઠા જો ઘર હએ કહેતે હૈં દુનીયાં, .
કબર સાંચા ઘર હે બસાને કે કાબીલ. નહીં.

ન લાવો હમે પેંચમેં અહેલે દુનીયાં,
એ દીલ વો નહીં હે ફસાને કે કાબીલ. નહીં.

મોહમમદ શફી મેરે હૈં રોજે મહેશર,
મુસલમાન હું નઈ જલાને કે કાબીલ. નહીં.

મોહમમદ કા દામન હે દરદસ્તે કાસમ,
એ રાહબર મેરા હે લેજાને કે કાબીલ. નહીં.

---

## ગજલ.

મોહોબત ગૈરસે મેરી નીતરેજ.

.રસુલે ખુદા ઘરકો આએ રખે સર તાજ શાહાના,
શરબત પીલવાને મૈં જાઉં કરૂં આંખોં કા પૈમાના.
રસુલે ખુદા.

દીનો દુનીયાં કે સરતાજ અરશે આઝમ કે મુખતીયાર,
ઉમત મેં તુમારે હૈં હશરમેં કયા હે શરમાના.
રસુલે ખુદા.

પયંબર આખરી પ્યારે સભી નબીએ મેં હો ન્યારે,
જન્નત કે તુમ સુલતાંહો હમે કાહે કો ગમ ખાના.
રસુલે ખુદા.

હશરમેં હાથ તુમારે હૈં સારે આમાલ હમારે હૈં,
હુકમ કરના ફીરશતોંકો શફાઅત હમકો દીલવાના.
રસુલે ખુદા.

ચાહામેં આપકે એ પ્યારે પીયે સાગર હૈં બહોતેરે,
જામ હોજે કોસરકા અલીકે હાથ પીલવાના.
રસુલે ખુદા.

આપને જીસકો સંવારે હૈં વોહ ઉમ્મતમેં તુમ્હારે હૈં,
સાયલ કાસમ ખડા આકે મુરાદ ઉસકી તો દીલવાના.
રસુલે ખુદા.

---

## ગજલ.

ખુને દીલ અશકોંસે જબ તરજ.

દેખ કે દુનીયાં કે કાર યે દીલ દીવાના હો ગયા,
રાહે ઉલફતમેં જાન દીનો વોહ સીયાના હો ગયા.
દેખ કે દુનીયા.

રાહ ભટકતા તુ ફીરે જીસ યારકી તાલાશ મેં,
દેખ દીલસે તુ તેરે જો આશીયાના હો ગયા.
દેખ કે દુનીયા.

દીલ ફંસા હે જબસે મેરા દામમેં સઇયાદ કે,
સબ ખુશી નાબુદ હુઇ ઔર ગમકા ખાના હો ગયા.
દેખ કે દુનીયાં.

યાર કે ફુરકતને યે દીલ એસા બેચૈન કર દીયા,
ઇશકને મારા મુજે કઝાકા બ્હાના હો ગયા.
દેખ કે દુનીયાં.

નાગન સી ઝુલફોંને ઉસકે દીલકુ આકે ડસ દીયા,
દીલસે મૈં ઉસ શમએરૂકા બસ પરવાના હો ગયા.
દેખ કે દુનીયા.

વહેશી બનાયા મેરે તઈ ઇસ ઇશકકે આઝારને,
સબ ખતા ઇસ દીલકીથી ઔર નામે જનનાં હો ગયા.
દેખ કે દુનીયા.

દેખ એસે મામીલોકો દીલ મેરા ઘબરા ગયા,
કારે દુનીયાં છોડકે કાસમ બીગાના હો ગયા.
દેખકે દુનીયા.

---

## ગજલ.

દીલકે દેનેસે કીસી રહા મુઝે ઈનકારનહી ની તરજ.

ચાહામેં પ્યારીકે જબકે ગીરફતાર હુવા,
ફીર ન હુશીયાર હુવા;
મુજસે આજીઝકા લેને યે બાઝાર હુવા,
ઈશક ખરીદ દાર હુવા. ચાહામેં.

પ્યારીકે બાએસસે મેરા યેહાલ હુવા,
દીલકા રન્જો મલાલ હુવા;
તીનકે ચુનનેકે લીયે મેરે યેહ ખાર હુવા,
ખુબ યેકાર હુવા. ચાહામેં.

શીકલ દેખા મૈને જબસે ઉસ પ્યારી કી,
મરને કી તૈયારી કી;

નશએ હુસન પરીકા જો મૈં બેખ્વાર હુવા,
છુટના હરબાર હુવા. ચાહામેં.
ઇશિક કે શોલે ઉઠે હૈં બદન મેં સારે,
જીસમકે હો ગયે પારે પારે ;
ચડના મેરે લીયે બર સરએ દાર હુવા,
કૈસા જુલમ ગાર હુવા. ચાહામે.
કાસમ જબકે તુ ઇશિક મેં દાખીલ હુવા,
દુનીયાંસે બાતીલ હુવા :
પ્યારેકે હાથસે એૈસાતો લાચાર હુવા,
મનકે લીયે માર હુવા. ચાહમે.

---

## ગલજ.

કરકે તનહા મુજે એૈદોસ્તો ગુલફામ ગયા નીતરજ.

જબતકકે દમ્મેં દમ હે તલબગાર હું મૈં,
પોશીદા હે તુ મુજસે મગર મહેરમેં ઇસિરાર હું મૈં. જબ.
કાપીર બનાહું ઇશિકમેં દીંકી નહીં મુજકો ખબર,
એ ગુના હું વલે આલમમેં ગુન્હેગાર હું મૈં. જબ.
બુતકી પરસતીશ કરતાહું દીલસે શબોરોઝ,
રખતા કદમોં પે સરકો ઉસકે તો હરબાર હું મૈ. જબ.
દીવાના હું આલમમેં તનમનકી નહીં ખબર,
અનલહક મનસુરકી તરહે બર સરએ દારહું મૈ. જબ.
ઉલફતને તેરી મુજકો દીવાના સુબો શામ કીયા,
ચાહસે ઝુલેખાંકી તરહે યુસુફકા ખરીદાર હું મૈ. જબ.
પરવા નહીં હૈ જીસમકી તનસે હુવાહું નાબુદ,
સુપી સરમસ્તકી તરહે સર દેનેકુ તઇઆર હું મૈં. જબ.

કાસમ દીવાના બનગયા ઉસપ્યારેકી ચાહમે,
વોહ મેરા ગુલહૈ બના ઉસકે લીયે ખાર હું મૈં. જબ.

---

## ગજલ.

દફન કરના મુજકો કુએ યારમે નીતરજ.

લે ચલો મુજકો કુચે યાર મે,
દીલ ફસાં ઝુલફએ દીલદાર મે. લે ચલો.
પ્યારા મેરા વોહ ગુલ આબાદ રહે,
મઝા ક્યા મુજ સરીખે ખારમે. લે ચલો.
બુલવાતે નહીં મુજકો દીલ કીએ હે સંગીંન,
રૂખ દીખા આફતેરી દરબારમે. લે ચલો.
નીમ બીસમીલસા તડપતા કરદીયે ઘાયલ,
ઈનસાફ નહી ક્યા તેરી સરકાર મે લે ચલો.
નાગન સી ચોટી સંવારી તુને એ પ્યારી,
દીલ મેરા લટકે હૈ લટકી તાર મે લે ચલો.
રહેમ તુજકો આયા નહીં એ બુતે કાફીર,
લાશા મેરા ફીકવા દીયા હૈ ગાર મે. લે ચલો.
કાસમ પ્યારેકા મીલનેકી રાહા હે કઠન,
ક્યું નઈ મચાવે ધુમ તેરે ગુલંઝાર મે. લે ચલો.

---

## ગજલ.

કરંક તનહા મુજે એદોસ્તો નીતરજ.

નીમ બીસમીલ હે દીલ સુબો શામ મેરા,
ચાહું હરદમ રેહાઈ પડા જીસસે કામ મેરા. નીમ.

તનસે આલુદા બઈ નલીયા નામ ઈશકકા,
ચરચે હૈં શહરોંમેં નામ હુવા બદનામ મેરા. નીમ.
જાન તનમેં નહીં બદન હો ગયા ખાલી,
અૈ સનમ તુહી બતા કીસને કીયા કામ મેરા. નીમ.
કાફરે ઈશકકા કીયેથે દીલસે ગુમ નામ,
ઈશકને ભેજાહૈં કયા આપપે ઈનિઆમ મેરા. નીમ.
ઝીકર માશુકકા કરતાહે તુ હરદમ કાસમ,
કયા ઉસ માશુકસે આયા હૈ યે અન્જામ મેરા. નીમ.

## ગજલ.

બાહાર આઈ હએ ભરદે બાદએ નીતરજ.

જબ તુહી હૈ સાકી ઔર તેરા હી મૈખાના,
હમારા જામ મૈં સે ભરદે હમે કયું શરમાના. જબ.
મૈં મુજકો વોહ પીલાદે જીસકા નશા સદાં રહેવ,
ફીર ઔર જાએ જાએક કયું પસારે પૈમાના. જબ.
જબ તુહી સાકી હે ઔર તુજકા હે પીલવાના,
કેયુના જાઉ હાથોંકે સદકે ઔર બનું મૈ મસ્તાનાં. જબ.
જલદ દો શીશા હાથમેં મૈ ગલેસે લગાઉં મેરે,
કયું હર વકત ન્યાઝો નખરેસે કરતે હો બહાના. જબ.
કયું હરઘડી દીલ લગી કરતેહો મૈં પીને વાલોસે,
ફુકરાકે સંગ ફીરતે હો રખે સરપેતાજ શાહાના. જબ.
જબ આતે હૈં મીલને તુજકો દીખાઈ તુ નહીં દેતા,
કયા મૈં કે પીને વાલોંકો સદાં હૈ ગમ ખાના. જબ.
આરજુ હૈ કાસમકે દીલમેં મૈં તુજસે પીવે,
મૈં પીકે નશે ખુમાર મેં તુજ સંગ બાહમજાના. જબ.

## ગજલ.

દરૂદાં હૈં આપપે મેરાજકે જાનેવાલે તરજ.

જાન લેતે નહી ઔર હલાલ કરતે હો,
મારતે નઝરોંસે હો યેહી કમાલ કરતે હો. જાન.
નીમ બીસમીલ સા તડપતાહું તેરે હીજરોંમેં,
નીકાલ કરતે નહીં નાહક ઝવાલ કરતે હો. જાન.
સમજે ઈસિ આસીકો મરતા હૈ આપકી ઉલ્ફત મેં,
એજાન લાશેકો કયું પાયમાલ કરતે હો. જાન.
ઝાહદ ઇબાદત તેરીકો મેરા સલામ હૈ,
લપેટો દફતર હરામો હલાલ કરતે હો. જાન.
કાસમ તુજે યાદ નહીં હોવે કયું વીસાલે સનમ,
હાથ મુરશદકા પકડ ક્યું સવાલ કરતે હો. જાન.

---

## ગજલ.

મોહોબત ગૈરસે મેરી નીતરજ.

કુરબાં હો જાઉં તુજ નામકે એ મેરે શાહો જીલાની,
મુરીદ હું મૈં તુજ જામકે એ મેરે શાહો જીલાની.
કુરબાં હો જાઉ.
દીમાગ મેરા મોઅત્તર હૈ તુજ ગુલકી યે નગહતસે,
વીરદ તેરા સુબ્ગુ શામકે એ મેરે શાહો જીલાની.
કુરબાં હો જાઉં.
દીનો ઉકબા તુજસે હૈ દીલ મેરા હૈગા રોશન,
કુરબાં જાઉ અપને રામકે એ મેરે શાહો જીલાની.
કુરબાં હો જાઉં.

દામન હાથ હૈ મેરે તુજસે યે સુલતાંકા,
સરતાજ આપ હો સભી કામકે ઐ મેરે શાહો જીલાની.
કુરબાં હો જાઉં.
સારે વલીયોં કે સરતાજ હો કાસમકે હોં આખોં કે નુર,
રખાદીલ મશકમેં થામકે ઐ મેરે શાહો જીલાની.
કુરબાં હો જાઉં.

---

## છાયાકી આસ્તાઇ.

ગોરી હટ જીનકારીએ નીતરજ.

પ્યારે મોહીયુદીન આએ મોરે.
જાઊં ગાઊં મનાઊં લાઊં. પ્યારે મોહી.
પ્યારે ન્યારે દુવારે કયારે. પ્યારે મોહી.
આયે લાયે બસાયે પાયે. પ્યારે મોહી.
પુરગમ પુરનમ કાસમ બાહમ. પ્યારે મોહી.

---

## છાયાકી આસ્તાઇ.

ગોરી હટ જીનકારીએ નીતરજ.

મૈને પ્યારીકા મંડવા છાયા.
સાયા લાયા આયા પાયા. મૈને.
પ્યારી નારી મનવારી સારી. મૈને.
અનમુલા દુલા ઝુલા ભુલા. મૈને.
કાયા માયા પાયા બસાયા. મૈને

---

## ગોન્ડ મલ્હાર.

બાજે બંસીયા કાન રસ ભીનીરે નીતરજ.

ચલો પ્યારે સૈલકો આજરૂત ભીનીરે. ટેક.

લાગે મોહે સરદ રંગ ભયો ઝરદ,
ચલો ચલો પ્યારે મોહે બાવરીસી કીનીરે. ચલો.
એહ કી આગ મોહે કીનો હૈ અભાગ,
આવો આવો પ્યારે કાસમ માનત તોરી લીનીરે. ચલો.

---

## બહાર.

આઇ મોસમકી બહાર આઇ મોસમકી બહાર,
પ્યારી તેરો નયો નયો નયો રંગ. આઇ.
જાઇ જુઇ ચંપા ચંબેલી કે હાર,
બન ઠન બેઠી હૈ પ્યારી બનકે તરેદાર. આઇ.
દેખા હૈ કાસમ અલબેલી હએ નાર,
સચ સચ કહેતાહું પ્યારે દે પલકોંસેમાર. આઇ.

---

## કેદારાની આસ્તાઇ.

જોગનવા ચામકે નીતરજ.

જોગીઆ રામકે, પ્યારે પરવાર. જોગીઆ
ઘટા મુંઘટ સરપે બીરાજે, જોગ તુજકો સાજે.
આઊં તોરે દુવાર. જોગીઆ.
અદા ચાલ મનકો ભાએ, દરશન હમને પાએ.
દેખું મેં બારબાર. જોગીઆ.

---

## કેદારાની આસ્તાઇ.

જોગનવા ચામકે નીતરજ.

મેં વારી જાઊં અપને રામકે,
રામકે અપને શામકે. મેં વારી.

આખોં કા પ્યારા દરબાર ન્યારા,
સુમરન આઠો ધામકે. મૈં વારી.
બડી કચેરી દેખી હે તેરી,
નહીં કછુ અબ કામકે. મૈં વારી.

---

### દરબારી કાનડા.

મોહે તેરોહી આધાર નીતરજ.

મોરી નઈઆ લગાદે પાર, ગરીબન નવાજં.
બીનતીં કરતહું બાર બાર. મોરી નઈઆ.
તુહી તુહે કરમ દેને વાલા,
દીલત હે સબ તાર તાર. મોરી નઈઆ.
માંગત હે તુજસે કાસમ હે તેરા,
સવારો સભી કાર કાર. મોરીનઈઆ.

---

### કાનડા.

ઘુંગટકે પટ ખોલ નીતરજ.

મનકી ગીરહાં ખોલ, ખોલરી,
સુનઐ સાધુ ટેક.
ઇસ મનમેં તોરે રાંમ મીલેંગે,
કર લીજો વાકા મોલરી. સુનઐ.
હર રગ રગ મેં વોહી બસત હે,
વોહી બોલત હૈ બોલરી, સુનઐ.
કહે કાસમ સુનો ભાઈ મોમીન,
તુમ કરો દીલકા તોલરી સુનઐ.

---

## ભજન.

હુંમૈં હરદમ તોરા નામ તોરા નામ તોરા નામરે હેએ,
મીલે મુજકો મોહીયુદીન પ્યારે.
ઝીકર તેરાહી દીલમેં હરદમ કરતહું પ્યારે,
વઝીફા મુજકો આઠો ધામ આઠો ધામ આઠો ધામરે હેએ. મીલે.
બ્યાકુલ હોકે ફીરૂં તાલાશમેં તોરી પ્યારે,
દીનરાત યેહીકામ યેહીકામ યેહીકામરે હેએ. મીલે.
દીખાઇ દેતા નહીં મુજકો તુએ પ્યારે,
મુરીદ હું તેરે જામ તેરે જામ તેરે જામરે હેએ. મીલે.
ગુલામ કાસમ પ્યાસા દરશનકા તેરે,
બતાઓ ઉસકો અપના ઠામ અપના ઠામ અપના ઠામરે હેએ. મીલે.

---

## સામ કલીયાન.

ઉડજા પંખેરૂ નીતરજ.

બારીસ આયા ફટગયા જોડા,
ફટગયા જોડા પાંઉ મેરા બોડા. બારીસ.
સાયલ હો કે મૈં દુવારેમેં ભટકુ,
માંગત હું અંધા ઘોડા. બારીસ.
રામસીવા કોઇ ભીક્ષા ના દેવે,
સવાલ કરનેકા છોડા. બારીસ.
ઉસકેસીવા કોઇ વાલી ના મેરા,
નાહક મારે હૈ કોડા. બારીસ.
સંસારી ના સમજે કાસમ બનાએ,
શામ કલ્યાન મૈં જોડા. બારીસ.

---

## અંબવા.

પનીયાં ભરન નાહીં દેત હૈ ગોરી નીતરજ.

રસ્તે મેં જાત મોયે કરત બરાજોરી,.
લાજના મારી હો ગઇ થોરી થોરી. રસ્તે
પૈંયાં પડત સમજાયો નહીં માનત,
ઐસો ઢીઠ હૈ નંદ કીસોરી. રસ્તે.
ઐાજકી લુગઇયા દાડી નહીં જાનત,
લાજ ન મરી જાત હૈ ગોરી. રસ્તે.
છીન ઝપટ મોરી બાંઇકો પકડી,
બંઇયા મોરી નાહક મરોરી. રસ્તે

---

## અંબવા.

અબવાકી ડારી ઇ ઝુલા ડારી હૈ નારી ઇ.
સબ સખીયાં મીલકે ઝુલા ડારી પ્યારી ઇ;
ઝુલાવે પ્યારી હો પ્યારી ઇ. અંબવા.
સારી સહેલીયન મીલકે હાર સીંગારે,
રૂત હૈ ન્યારી હો ન્યારી ઇ. અંબવા.

---

## ભીમપલાસકી આસ્તાઇ.

અબતો બડી બેરભઇ નીતરજ.

અરજી સુનો ગરીબન વાજ,
કરમ કરો મોરા સરતાજ. અરજી.
આન ખડી દરબારે તુમારે,
આપી હો પાલનવાલે રાજ. અરજી.

આપી હો સાંચે સરકાર સંવારો,
તુમી હો તારનવાલે કાજ. અરજી.

---

## દેસ.

વોહી બના હૈ સબમેં અકેલા,
જો હર ઘટઘટ મેં ખેલારે. વોહી.
જબ તુ આયા કયા સંગ લાયા,
ઉઠાયા સરપે ઝમેલા. જોહર.
નેકી બદીકા જંગ હૈ વોહી તેરે સંગ હૈ,
કેયું પાપ મેં રહા હૈ દએલા. જોહર.
કઝાકી નીશાની દુનીયા હએ ફાની,
ના રહે ઘર ના કવેલા. જોહર.
સબકા હૈ ફેરા ના કોઈ ઠેરા,
ના દુલહન દુલા નવેલા. જોહર.
હાંસે જોજાએ પીછે ના આએ,
કયા ગુરૂ કયા ચેલા. જોહર.
સબકે દીલકો ભાઇ કયા દુનીયાં બનાઇ,
કૈસે દુખમેં ઢકેલા. જોહર.
કોઇ ચંગાભલા કોઇ હૈ દુબલા,
કોઇ મસ્તીમેં છકેલા. જોહર.
મસ્તીમેં કોઇ પુરા કોઇ રનમેં સુરા,
કોઇ દુબલા થકેલા. જોહર.
કોઇ કો દાના કોઇ કા સાના,
કોઇ મગજસે ચલેલા. જોહર.

કોઇ હે કચ્ચા કોઇ હે બચ્ચા,
કોઇ કો દેખો પકેલા. જોહર.
કોઇ ને દબાયા પેટભર ખાયા,
કોઇ ભુકા હે ફેકેલા. જોહર.
રસ્તા સુજે કોઇ કદરબુજે,
કોઇ નશેમેં અલબેલા. જોહર
કોઇ કરે ગત કોઇ કો મેહેન્ત,
હરશેમેં હે રૂકેલા. જોહર.
કાસમ ગાવે કયા સમજાવે,
સબકામ રબકા કીયેલા. જોહર.

---

## ભજન.

ગરૂર કીયો સોઇ નર મારયો રે, મોરે રબજીસે. ટેક.
ગરૂર કીયો રહી સુલેમાંન પથ મબર
પથંમબર માછીકે પાલે કરી ડારયો. મોરે રબજીસે.
ગરૂર કીયો રહી ફીરાઊન બાદશાહ,
નદીયામેં ગરક કરી ડારયો. મોરે રબજીસે.
ગરૂરે કીયોરહી અંગબલ રાવન,
ટુકડા ટુકડા કરી મારયો. મોરે રબજીસે.
ગરૂર કીયો રહી શાહનશા નેપોલીયન,
રાજસે ખુવાર કરી ડારયો. મોરે રબજીંસે.
ગરૂર કીયો રહી ઇનસાનો હેવાન,
મૌતકો દુશમન કરી ડારયો. મોરે રબજીસે.
ગરૂર કીયો રહી ફીરીશતા અઝાઝીલ,
લાનતકા તૌક કરી ડારયો. મોરે રબજીસે.

ગરૂર કીયો રહી માહા સમુંદર,
પાની ખારો કરી ડારયો. મોરે રબજીસે.
ગરૂર કીયો રહી યુનાન કે લોગન,
શેરકો ગારત કરી ડારયો. મોરે રબજીસે.
ગરૂર કીયો રહી આદમ પયમબર,
જન્નતસે બાહેર કરી ડારયો. મોરે રબજીસે.
ગરૂર કીયો રહી પાંચોપાંડવને,
સબકો વન્વાસ દેહી ડારયો. મોરે રબજીસે.
ગરૂર કીયો રહી યુનસ પથ મબર,
મછલીકે પેટમેં હૈ ડારયો. મોરે રબજીસે.
ગરૂર કરો નાંહીં કાસમ કહત હૈ,
કુદરતસે સબ કોઇ હારયો. મોરે રબજીસે.

---

## હોલી.

હમારે હદ કે સરતાજ સરતાજરી,
મખદુમ માહીમવાલે હમારે હદ કે સરતાજ. ટેક.
મુંબઈ કેશાહૈં માહીમમેં દરગા હૈ.
રહેમમે હો બન્દે નવાજ નવાજરી. મખદુમ
રૂતબા હૈ આલા રબ દેનેવાલા,
લાખોં સવાલી હૈં આજ આજરી. મખદુમ.
દરબાર તેરી ભરી હૈ કચેરી,
બાજે તંબુરે પખવાજ પખવાજરી. મખદુમ.
હરઘડી ફેરા સાયલ હું મૈં તેરા,
સુનયો કાસમ કા અવાજ અવાજરી. મખદુમ.

---

## સારંગ.

દાદા હયાત કલનદર પાઇ,
દીલમેં ખુશી રહે ના સમાઇ. દાદા
ધતર ફુલોંસે બલાઇ લેઊં,
સફલ ભઈ હૈ કમાઇ. દાદા.
જાનો દીલસે કુરબાન જાને,
ક્યાંપાઉં અગરમૈં ગમાઇ. દાદા.
આકે ખડે વો રબર મેરે,
સીસકો પૈરોં પે ઝુકાઇ. દાદ .
મુરાદમહોને દુવાઇ માંગી,
કાસમને સવારી થમાઇ. દાદા.

---

## લાવની.

કાલી ઘટા કોયલ ઝીનકારી નીતરજ.

કયા મેહેર ભહી હૈ ઉનપર,
બીબીરાબીયા આપે કલનદર. ટેક.
રૂતબા મીલા હૈ આલા, મેરા રબથા દેનેવાલા,
બીબી નેરેયાઝ કો પાલા, આંખોંસે બહાયા નાલા ;
રૂતબા પાયા દીલકો બસાયા, રબકો ભાયા,
બીબીયોં મે રૂતબા બેહેતર. બીબીરાબીયા.
મેહેનત કે ફલ યે પાયે, અપને રબકો દીલમે બસાએ,
મારફતકો દીલમેં દબાએ, અલ્લાહાકે મનકો ભાએ;
ધશકને કીયા, અલ્લાહાને દીયા, બીબીને લીયા,
દીમાગ મારફતમેં મોઅત્તર. બીબીરાબીયા.
રીયાઝત કા ફલયે પાયા, માબુદને દીલકો બસાયા,
મારફત કી રાહ કો બતાયા, બીબીકે મન કો ભાયા ;

વીરદે ઇસમેઝાત, મારફતકે સાથ, બીબીકે હાથ,
કરો મેહેર કાસમકે ઉપર. બીબીરાબીયા

---

**ધનાસરી.**

કાંરે ખડા હીંદુસ્તાની નીરાહા.

ઇનસાંસે કીયા હૈ કયા કયા બાહાને,
તેરેહી ભેદોંકો બસ તુહી જાને;
ખલીલ કો જબ હુકમ કાએકા દીનો,
સાઠ બરસ વાકી ખબર ના લીનો;
કાયલ હૈં તુજસે હઝારોં સીયાને. તેરેહી.
બાદજ સુલેમાંકો હુકમ ફરમાયા,
દેવોંસે બાકીકા કામ લીવાયા;
કાયલ હૈં કુદરતસે હ્યાં સારે દાને. તેરેહી.
ઇસમાઇલ નબીકો છુરીસે બચાયા,
આરે સે તુ ઝકરીયા કો ચીરાયા,
હમ તેરી કુદરતકો કયું કર ના માને. તેરેહી.
આદમ કો જન્નતસે હૈ તુ નીકાલા,
નુહુકી ઉમમતકો કીશતી મેં ડાલા;
બાકી સબોંપર તુ ભેજા તુફાને. તેરેહી.
યુસુફકો ઝીનદાંસે દી બાદશાહી,
ઝલીખા કો ફીર ઉસકી બીબી બનાઇ;
દોનોં કે કુરઆંમેં લીખા ફીસાને. તેરેહી.
ફતતરસે સુવાલે કી ઊંટની બતાયા,
દાઉદ ખલીફા સબોંસે કહેવાયા;
ઇનસાં કે કબરોં મેં રખ્ખા ઠીકાને. તેરેહી.

દાઉદ મુસા વ ઇસા બીજાયા,<br>
મોહમમદકો સરતાજ સબકા સજાયા;<br>
ઝબ્બુરકે તુને ઉડાયા નીશાને. તેરેહી.

મોહમમદકે અસહાબ અરબા બનાયા,<br>
ઈંજીલો તોરાતકા મઝમું સુનાયા;<br>
ઉસમાં કો બોલા હૈ કુરઆં જમાને. તેરેહી.

અબાબકરો ઉસમાં અલીકો સુનાયા,<br>
હઝરત ઉમરકો મુસલમાં બનાયા;<br>
મોહમમદકે દીનકો લગા તુ બડાને. તેરેહી.

મોહમમદકો ખુદ નુરસે હૈ બનાયા,<br>
આહદકા આહામદ હો દુનીયાંમેં આયા;<br>
ઝબરીલકે હાથોં ભેજા પૈમાને. તેરેહી.

જીતેજી ઇદરીસ જન્નતમેં ગયે હૈં,<br>
ફરશતોંને ઉનકા ધોકા સહે હએં;<br>
રખ્ખા તુ જન્નતમેં કપડે સીલવાને. તેરેહી.

યાકુબકો આંખોસે અંનધા કીયા હૈ,<br>
જીસમે અયુબકો દરદ દીયા હએ;<br>
મરનેકે દુનયાંમે હએં કઇ બહાને. તેરેહી.

આદમકો કહા તુમનેં ના ગેહું ખાને,<br>
શૈતાંકો ભેજા વહાંપર બહેકાને;<br>
કોઇ ઇસકા કહેના ઇનસા ન માને. તેરેહી.

એક લાખ કઇ હઝાર પયંબર બનાયા,<br>
હૈ સરદાર સબકા મોહમદ સુનાયા;<br>
હર એકકો ભેજા એક એક ઠીકાને. તેરેહી.

ઇસાકો તુને સલેપપે ચડાયા,
મુસાને તુરપે દીદાર પાયા;
અજબ તેરી કુદરતકે હે કારખાને. તેરેહી.
આયત હૈ ફએઅઇયા આલાએ,
યેહી વીરદકો કાસમને પાલા હે;
રબ્બી કુમાં તો કઝ ઝીબાને. તેરેહી.

---

## ગઝલ.

ખયાલ આતા હૈ દીલકો નીતરજ.

દીન ગયા રાત હુઇ, સુબ્હસે હુઇ શામ,
ઝીનદગી કે સોચમેં, ઉમર હુઇ તમામ. દીન.
રહેના ઐશો ચૈન વો, દુનયાંકે મઝે સારે,
ખાકમેં જાકે લેટતે હે, કહા ગયા દમામ. દીન.
ફખરો ગુરૂરી દીલકી, ઔર વો હસરતે દુનીયા,
મૌતકે પનજે મેં ફસે, સબ કુછ હુવા તમામ. દીન.
નાઝો અદાકા બેઠના, વોહ નઝાકત ભરીબાતેં,
દીલકી ઉમેદ દીલમેં રહી, કીયા ગોરમેં મુકામ. દીન.
દૌલતકા ઇસ જહાંનમેં, જો રખતેથે ગુરૂર,
ઉનકે ગુરૂરને તો સબ, બીગાડા ઉનકા કામ. દીન.
અપને તંઇ ફખરસે, સમજતે હૈં અફલાતું,
દેખો તો ગૌર કરકે, ના રૂસતુમ રહા નાસામ. દીન.
ખુદ કો બેહતર જાનતે, હૈં ઔરોંકો બદતર,
હમકો ગરીબ જાનકે, વોહ દેતે હૈં દુશનામ. દીન.
કાં ગયે વો ચૈન સારે, આશના રફીક,
ના રહા ઘર ના હવેલી, બૈઠના લબે બામ. દીન.

કાસમ કહે સુનો યારો, દુનીયાં હૈ મકકાર,
આખરકો સબ મરજાએંગે, બાકી ખુદાકા નામ. દીન.

---

## છાજીઓ.

બુઢાપો આવીયો ખાટલા ઢલ્યારે,
હાતપગ સઉધુજે હાડો તો ગલ્યારે. બુઢાપો.
બચપન જવાની એ રંગે મે ખોઈ,
દીલના બાસી મને નઈ મલ્યારે. ખાટલા.
દુનીયાંની માંયા એ કીધીતી ઘેલી,
હવે અવતાર મારા બલ્યારે. ખાટલા.
જુવાની જોબનમાં ધ્યાન નહીં ચીતે,
આવા હાલ કોણે મોકલ્યા રે. ખાટલા.
બુઢાપાનો ખ્યાલ જુવાનીએ ન કીધો,
તેવખતના ઠાઠ આવા નીકલ્યારે. ખાટલા.
કરતુક કીધા જેવા આવ્યા સાંભેતેવા,
હાતના કીધા મારા હાથે ફલ્યારે. ખાટલા.
કાસમ કેછે ભવીશને વીચારો,
જેવા મુવા તેવા દુખથી ટલ્યારે. ખાટલા.

---

## છાજીઓ.

કહો તુમ મેરી બુવારે,
અબીથા બોલતા અબી ક્યા હુવારે. કહો તુમ.
જએસાથા વો અએસાહી પડા હએ,
પન હએ પાની બીના કા કુવારે. અબીથા.

શમશેર બહાદર જગમેં દીલાવર,
અબ પડા હએ બીલીને મારા સુવારે. અબીથા.
કાલબુદ બદલકે જબ હયાસે જાવે,
સંસારને નામ દાલા મુવારે. અબીથા.
હાથ પએર બદન સારા સલામત પડા હએ,
કાસમ દીલકા બાસી ગુમ હુવારે. અબીથા.

---

## સિંધી લાવની.

કાલી ઘટા કોયકા ઝીનલારી નીતરજ.

જો કોઈ હાંસે જાવે, નઈ ઉનકા ઠીકાના પાવે. જો કોઈ
જો કોઈ હીઆસે ગયા હએ, વો જાકે પુરાના ભયા હએ;
સીખસા દુનીયાકી સદા હએ, જો કોઈ જાએ, પીછે ન આએ;
પતાનપાએ, કોનજાને કાંહાકોનીભાવે. નઈ ઉનકા.
જો કોઈ હાંસે ચલા હએ, પીછલોંને હાથકો મલા હએ;
કોઈ બુરા બના કોઇ ભલા હએ, મૌત હએબલા, હાંસે તુ ચલા;
માટીમેં મીલા, છોડે દુનયાં કહાંકો બસાવે. નઈ ઉનકા.
સુરે પેહલવાં જો નરથે, ઉંચે ઉંચે હવેલી ધરથે;
હાથપે હજારોંકે સરથે, ઓબી હુએ આજીઝ, ઝુકાવે સીસ;
ફીરના ચીઝ, દુનયાંમે દીલકો ફંસાવે. નઈ ઉનકા.
બડે બડે સુરેથે નામી, સબ તરેકી હોગઈ ખામી;
મૌતને કીયા નાકામી, આયા પૈગામ, છોડો સબ કામ;
નાબુદ વોહ નામ, કાસમ કયું દુનયાં હંસાવે. નઈ ઉનકા.

---

## ફકીરી જોગીયા.

ક્યા તન દેખતા પ્યારે, એકદીન માટીમેં હએ જાના. ક્યા તન.
અરબા અનાસરસે તું આયા માટી તેરે સંગ,
માટીનોહે પકડ રખેગી, માટીસે હએ જ ા. ક્યા તન.
માટી કેરે દીવરે, સુનમોરી અરદાસ,
માટી જબ અધેરા કરેગી, રહેના મેરે પાસ. ક્યા તન
માટીકા હએ ઘાટ ઘટોલા, માટીકા હએ રંગ,
માટી તો એ હાથેંમે લેવે, દીલકી ઉમેદે ભગ. ક્યા તન.
માટીકા હએ બીછાના બનાયા, માટી કા સીરહાના,
માટી તેરા ઓઢન બનેગી, માટીકા હએ બાહાના. ક્યા તન
કહેતા કાસમ સુનો ભાઈ મોમીન, જમીન કહાવે નારી,
આવત જાવત કો ના છોડો, હજુલગ બાલ કુવાંરી. ક્યા તન.

---

### ગઝલ.

ઉમેદવાર હુ તેરે ફઝલો કરમકા નીતરજ.

દીલમેં આતા હએ મેરે, પરવાના સાહી જલ જાના;
યાદરે કુએ સનમ મે, કહીં વસલત પાના; દીલમે
કહા કુરઆનમે નહનો અકરબ, દીખાઈ તુ નહીં દેતા;
જીસમમેં તુહએ હાઝીર, કરતા હએ સારાબહાના. દીલ.
સદકે હું કુરદતકે તેરે, ઔર સારે કારોં કે;
જીસકો ઉકબામેં હએ ઇઝત, દુનયાંમે હએ ગમ ખાના. દીલ.
સારે કામે તુકરાવે હોવે, ગુનેહગાર ઇનસાન,
રહેના વ્હાં હરશૈમે હાઝીર, ઓર બ્હાં બદલ જાના. દીલ.
દેખા કાસમ સબ કામ તેરે, ઓર કહે અલલા હો અકબર,
કોઇ તો અએશ કરતા હએ, કીસીકે તંઇ હએ ગમ ખાના. દીલ.

---

## ગઝલ સોહેની.

કલસે તુ એકલ હુએ યાર નીતરજ.

કાદરી યે ખાનદાં કા ઇસમે પાક પેયારા હુએ,
ગઔસ હું એંગે જીસકે સુલતાન, ભેદ ઉસકા ન્યારાહૈ. કાદરી.
ઝીકર વીરદો ઔર વઝીફે પીરોં ફકીરોંકો દીએ,
યે સભી ઉનકે સબ્જએ વોહી સભોંકા તારા હૈ. કાદરી.
ચીશતીઆઈ બાનવાઇ ઔર મદારી નકશબંદ,
યે સભી કીશતી બને હુંએ વોહી હાકનહારા હૈ. કાદરી.
ખુદકે તંઇ જો કોઇ પછાને વો પછાને યારકો,
શરયત તરીકત ઔર હકીકત મારફત સબકા દુવારા હૈ. કાદરી.
ઇસમે ઝાતી મુજકો દેના તુમ મેરે રહબર બનો,
ગૌસલાઝમ બાંધ લીજો કાસમકા યે નારા હુએ. કાદરી.

---

## ગઝલ.

શબે મેરાજ કે જાનેવાલે નીતરજ.

જબકે પુતલા મેરા ઉસ, જીસમમેં ભર પુર હુવા;
બાહેર હાથોંમેં જો આયા, તો વો પુર નુર હુવા. જબકે.
વો જબકે ઘટમે સમાયા, અપના મસકન કરદીયા;
દીલ મેરા ઉસકે સબબ, નુરસે મામુર હુવા. જબકે.
જબકે મુસા આગલેને ગયે, તો વો પયંબર બને;
બસ કલીમ અપના બનાયા, વહીકે એવઝ તુરહુવા. જબકે.
કીતાબેં ચાર ભેજા, તૌરાત ઇંજીલો ફુરકાન;
જીસકો મનસુખ કીયા, નામવો ઝબ્બુર હુવા. જબકે.

દેખસુન યે સારી બાતેં, દીવાને કાસમ હો ગયા;
છોડકર સબ કામોંકો, તુજ ઇસકમેં ચકચુર હુવા. જબકે.

---

મૈં તો બ્યાહીતી ગબરૂ જવાન નીતરજ.

ખાજાજી મોરી બેડી લગાદે પાર,
અરજ કરત હુ મએ બારબાર. ખાજાજી.
બેડી હએ ફાની નાવ પુરાની,
બીનતી કરૂં તોરે દરબાર. અરજ.
બડત હએ પાની મઓજ તુફાની,
બચાવન હારા તુ સરકાર. અરજ.
ખુબ મીહાની સબ કીસ્સાકાની.
જુઠી દુનયાંકા ઘરબાર. અરજ.
કાસમને માનીં તુ હએ દીલગનની,
વોહી સાંચા કરતાર. અરજ.

---

## ગઝલ.

શરમીનદા કમર હએ તેરી નીતરજ.

હરશબ વઝીફે મેમુજે, આરામ હએ વલલા;
ક્યા નામ હએ ક્યા નામ હએ ક્યા નામ હએ વલલા. હરશબ.
દેખ તનહા મેરે તઇ, મુરશદ જો મેરે આગએ;
ક્યા જામ હએ ક્યા જામ હએ, ક્યા જામ હએ વલલા. હરશબ.
ખીચકે તસવીરકો, દીલને તસ્વર જો કીયા;
ક્યા કામ હએ ક્યા કામ હએ, ક્યા કામ હએ વલલા. હરશબ.
નામુદ મએને મુજકો દેખા, ઉસકો દેખુ [illegible]મેં;
ગુમનામ હએ ગુમનામ હએ, ગુમનામ હએ વલલા. હરશબ.

છોડ તનહાં મેરે તઈ, દીલકો મેરે લેલીયા;
ઇસલામ હએ ઇસલામ હએ, ઇસલામ હએ વલલા. હરશબ.
એક હરફે લામસે કલામ, જો હકને કીયા;
ક્યા લામ હએ ક્યા લામ હએ, ક્યા લામ હએ વલલા. હરશબ.
કરતુ ખુદ બુતકી પરસ્તીશ, હરઘડી કાસમ મુદામ;
ક્યા રામ હએ ક્યા રામ હએ, ક્યા રામ હએ વલલા. હરશબ.

---

## ગઝલ.

સુનરે સખુનતલા નીતરજ.

અગર યુહી ડરતુ બતાતા રહેગા,
તો કાતક દુનયાંકો સતાતા રહેગા. અગર.
દુનયાં બનાઇ મગર હએ વો ફાની,
કહાંતક ભેદ અપના જતાતા રહેગા. અગર.
શબો રોઝ ઉમરોં કો કમતી કરત હએ,
કહાં તક યે ઉમરે ઘટાતા રહેગા. અગર.
મકર અઓર ફરેબોં કા હએ જાલ તેરા,
કહાં તક યે જાલા બીછાતા રહેગા. અગર.
કાસમ કહત હએ બનાવે અઓરે તોડે,
કહાં તક યે સુરત મીટાતા રહેગા. અગર.

---

ઇસિતન ધનકી કોન બડાઈ નીતરજ.

ઇનસાંકી તુને ક્યા ઇઝત બડાઈ,
હસ્તી માટીકી માટીમેં સડાઇ. ઈનસાન.
ગહેના બનાયા તું હાથોંસે અપને,
બએઠી ક્યા તુજકો ઉસકી ઘડાઈ. ઈનસાન.

ઘટ ઘટ કો નકશીકા તુને બનાયા,
અપની હી બૈઠકકો ઉસમે જડાઇ. ઇનિસાન.
તેરાહી ગહેના અઓર તેરી વડાઈ,
નાહક અપસમેં ક્યું યે લડાઈ. ઇનિસાન.
કાસમ કહતહએ સુનો ભાઈ મોમીન,
ઉસીકાહએ તેલ અઓર ઉસીકી કડાઇ. ઇનિસાન.

---

## ગઝલ જીંઝોટી.

યારકો હમને જા બજા દેખા નીતરજ.

યાર કો હમને તો આન હુએ રંગમેં દેખા,
કંહીં તો આબમેં હએ અઓર કંહીં સગમે દેખા. યાર.
કંહીં બએઠા હએવો સુલતાન બન મેરા પ્યારા,
કંહીં ફકીરીકે હર રગ અઓર ઢંગમે દેખા. યાર.
કંહીં બન ગયા હએ વોતો સીઝદેકે લાયક,
કંહીં આતે હુએ ઇનિસાનકે સગમે દેખા. યાર.
કંહીં બના હએવો પરહેઝગારો આબીદ,
કંહીં ઉસકો લડતે હુએ જગમે દેખા. યાર.
કંહીંવો ઝાહેદ બના હએ અઓરવો કંહીં સુફી,
કંહીં તો શરાબો અફીમ અઓર ભંગમેં દેખા. યાર.
કંહીં કાસમને દેખા હરશએમે વો હએગા મઓજુદ,
કંહીં તો સાઝો મીરદંગ અઓર હએ ચંગમેં દેખા. યાર.

---

ઇસ તન ધનકી કોન બડાઈ નીતરજ.

ગોવાલ તુ બના હએ હાથોંમેં ડંડા,
બેપાર તુ ચલાવે સમાઇકા ધંદા. ગોવાલ.

જાનવર જમાયા કરોડોં હી સારે,
કોઇકી હુએ તેજી કોઇકિ હુએ મંદા. ગોવાલ.
ચરાવે જંગલમેં તુ રહેતા હુએ પીછે,
કોઈ તો હુએ દુબલા કોઈ તો હુએ ખંદા. ગોવાલ.
રોઝગાર તેરા હુએ અએસાહી કામીલ,
હુએ હાથોંમે તેરે યે શાહી કા ઝંડા. ગોવાલ.
હઝારોંકા મારો હઝારોંકા તારો,
નાતક જનાવર કાસમ હુએ બંદા. ગોવાલ.

---

## ગઝલ.

શીરતો શઓક ઉસબુતકે કુચે દીલ લગા નીતરજ.

દીલમેં હુએ સબર મેરે મેરા માહાબુબ દેજાએગા,
રંજ હુએ જો દીલમે તેરે કરંઠ તુ પચતાએગા. દીલમેં.
આંહાંએકી લાજ ઉસકો ઓહી રહે સાથમેરે,
મંઝલે મકસુદ તક બેશક તુજે લે જાએગા. દીલમેં.
બાદ મુરદનભી મેરે દીલકો નહીં હુએ રંજો ગમ,
તોબતન નસુવા કરલે ઓહી રહેમ બસ ખાએગા. દીલમેં.
દયા સીલ સંતોશકો દીલસે ના છોડેંગે હમ,
જએસી કરની તેરી ઘાંકા વએસા હી તુ પાએગા. દીલમેં.
કાસમ દુનયાંકો છોડકે મુલંક અદમેંસે દીલ લગા,
કુંચકા બાજે નકારા કરલે કારજો ભાએગા. દીલમેં.

---

## ગઝલ.

શીરતે શઓક ઉસ બુતકે કું ચે નીતરજ.

તુને તો એકદીન બી નહીં હમકો અપના નફર કીયા,
હાલ સબ માલુમ હોગએ જબ ઇસિ જહાંસે સફર કીયા. તુને.

ફીકરે ગરૂરીને હમે દુનયાંસે અએસા ખો દીયા,
એડરીસે હમને નઈ કાબેકે તઈસર કીયા. તુને તો.
હાલ ગએબી કેલીએ ભેજા વહી રસુલપે,
દુનયાંકે મરદુદાં કે લીએ શૈતાન કો અફસર કીયા. તુને તો.
હએગી જન્નતસે બડી દોજખ મને જાયા કુશાદ,
હાથસે ઇનસાંનોં કે સબકે તઇ મુસખર કીયા તુને તો.
ઝાહેર કીયા કુરઆનમેં લાનત હએ કાઝીબં. તઇ,
બખશીસે કાસમ બી હોગી ઉસને તેરા ૨૨ કીયા. તુને તો.

## ગઝલ.

શેરતો શઓક ઉસ બુતકે કુચએ નીતરજ.

દીલ મેરા જબ તેરેહી નુરસે પુરનુર હુવા,
દીખાઇ જબ તુ હએ દીયા રંજો ગમ સબ દુર હુવા. દીલ.
તજલ્લી દીખાકે જબ દીલ મેરા રોશન કીયા,
સુમરન કરના તેરી હરશબયે મેરા દસ્તુર હુવા. દીલ.
હુસ્નકે શોલે દીખા જબ રૂબરૂ આયા મેરે,
સબ મુસીબત ટાલ દીની ખુશીસે મામુર હુવા. દીલ.
કરકે યે સારી નસીહત સરપે હાત રખ દીયા,
ઉકબાકા બનદા બનાયા દુનયાંમેં મજબુર હુવા. દીલ.
યાંકી હએ સારી મુસીબત વહાં આસાની દેખ લેઓ,
દેખ સબયે કારે દુનયાં કાસમ દીલમેં રંજુર હુવા. દીલ.

## ગઝલ.

અએ રશકે કમર જીકા જલાના નહીં નીતરજ.

શબે વીસાલમેં બાતોં કા બનાના નહીં અછા,
હર શબતો ઉસ સનમ કા મનાના નહીં અછા. શબે.

મુમકીન નહીં હએ હમકો રહે ઇશકસે બચે,
ઇસ આશકે સાબીરકા સતાના નહીં અછા. શબે.
અબ જાનીયો આશક કોઇ હરગીઝ નહીં બચે,
મેહેંદી ભરે વોહ હાથ બતાના નહીં અછા. શબે.
ગીરફતાર હુવા આશકે જાંબાઝ એતરે,
મરતે હુવે કો મએોતકા જતાના નહી અછા. શબે.
કાસમ હુવા હએ આશકાં મે આશકે બદતર,
બીસમીલ હુએ ઇસ દીલકા કટાના નહી અછા. શબે.

---

## ગઝલ જીંજોટી.

હોશે રૂબા સીતમગરાં નીતરજ.

પહેલેસે દીલકા લે લીયા અબ પુછતા તુ કોન હએ, ટેક.
દીલ તો મેરા લે લીઆ, બાવરી મુજકુ કર દીયાં;
ઇસકાં મેં મએને સર દીઆ, પુછતા તુ કોન હએ.
પહેલે.

હોશ હવસ ઠએરે નહી, પ્યારી મેરે ડેરે નહી;
ઓરાતકી લેહરેં નહી, પુછતા તુ કોન હએ.
પહેલે.

પીયા મોરે આવે નહી, દીલ કરાર પાવે નહી;
ઘર મેરા ભાવે નહી, પુછતા તુ કોન હએ.
પહેલે.

જાન તનસે હએ ચાલી, બદન ઓખરા હએ ખાલી;
બાગ હએ બીના માલી, પુછતા તુ કોન હએ.
પહેલે.

કાસમ યે ગાવે તાનેકે, સંસાર સારા જાનકે;
રબકા એકી માનકે, પુછતા તુ કોન હએ.

પહેલે.

---

## ગઝલ જીંજોટી.

ટોશે રૂખા સીતમગરાં નીતરંજ.

દીલકા તુ અપને મતલબા, હોવન હાર હોત હએ;
વોહી હએ કરન હાર, હંએગે સભી ઉસુકે કાર;
નામ જીસકા હએ કરતાર, હોવન હાર હોત હએ.

દીલકા.

એક કુનસે પએદા કીનો, ફુક મારકે જાન દીનો;
ફીર ચાહીએ જબ લીનો હો વન હાર હોત હએ.

દીલકા.

શતરંજ કા કીયો હએ ખેલ, દુનીયા પૈસા તમા ઓ મેલ;
કોઇકો દુખમે દીનો ઉંડેલ, હોવન હાર હોત હએ.

દીલકા.

માટીકા પુતલા બના, દીયો આલમ ઉસકો મના;
યે હએ ઉસકી વસફોસનાં, હોવન હાર હોત હએ.

દીલકા.

કાસમકા હએ તુ નવાજ, સુનલે ગરીબકા અવાજ;
શાહનશાહી હએ સરપેતાજ, હોવન હાર હોત હએ.

દીલકા.

---

## ગઝલ.

અએ રશકે કમર દીલકા નીતરજ.

અએ યાર લેકે દીલકા મુકરના નહીં અછા,
હરવકત આહ કાનારા ભરના નહીં અછા. અએ.

દીલ લેકે તુને મેરા મુજેકર દીયા ખરાબ,
આલમમેં યે રૂસવાઇકા કરના નહીં અછા. અએ.

બાતોં કી ગરમીયોંસે જલાતે હો જીગરકોં,
હાન બાતોંમેં હર વકત ઝગડના નહીં અછા. અએ.

ચાહે સોરંજ ખીચેંગે ઇસિ નાઝુક બદનપે,
પર યાર કે ગુસ્સેકા યે ચડના નહીં અછા. અએ.

કાસમ તુજે લાયક નહીં જો કરતા હએ બાતેં,
ઇસિ રજકે દરખતકા યે બડના નહીં અછા. અએ.

---

## ગઝલ સોહેની.

પએસેકી હએ સારી બાઝી, પએસેકા સબ પ્યાર હએ :
પએસેકી એ હએગી દુનયા, પએસા સબકા યાર હએ.
પએસેકી.

દુનયાંમેં અફસર હએ વો, જો હીયાં કોઈ ઝરદાર હએ;
કારો બાર હએ સારા ઝરકા, ઝરસે બના સરકાર હએ.
પએસેકી.

ખુશામદ મરદુમઆઝારી, ગીબત ઉસકા કાર હએ;
વોતો હએંગે સબસે નામી, ઝરસે બેડા પાર હએ.
પએસેકી.

ઇઝત દવેં સારે મોમીન, ગલેમેં ગર ઝુન્નાર હએ ;
આકીલ દાનીશમંદ સારે, એ પએસેકે ખ્વાર હએ.

પએસેકી.

મામલે અએસે કો દેખા, કાસમકા દીલ બેઝાર હએ ;
જુદા હએગા હયાંકા હાકમ, જુદાયે સંસાર હએ.

પએસેકી.

---

## ગઝલ.

તેરી અખીયાં સદાંકી જાદુગીરી નીતરજ.

યાર ને કીયા મેરા સારા તમામ,
દીલ લીયા મેરા અઓર મુજેહી બદ નામ. યાર.

દીન રાત સદાં તુ ચએનસે રહેવે,
ગમ હએ મેરે લીએ સુબુ અઓર શામ. યાર.

કફસમેં કીયા બંદ નઝરે હએં ફેરી,
તસવીર હએ આંખોંમેં નહીં આરામ. યાર.

મએં મરૂં તુજ યાદમે તુ અઓરોંકુ ચાવે,
ક્યા ઇશિકસે આયા યેહી ઇનઆમ. યાર.

વીસાલકી આરઝુ હએ કાસમકી ઠએરી,
વસલકા સારા હએ અબ સરંજામ. યાર.

---

ઉરૂસ હએ મામાહજાની કા નીતરજ.

દરશન હએ શાહેજીલાની કા,
ભરોસા કયા હએ દુનયાં ફાનીકા. દરશન.

બગદાદ શરીફમેં હએગી વો બએઠક,
તખત હએ વહાં મેરે દીલ જાનીકા. દરશન.
ઘર મેરા ભરપુર નુરસે હએ સારા,
કદમ જાકે ચુંમુ લાસાનીકા. દરશન.
પખવાજ તાલ ઢપ દરબારમેં બાજે,
વહાં બાજે તંબુરા હક કાનીકા. દરશન.
વીરદ વઝીફે કા ઝીકર વહાં રહેવે,
કાસમ ગુલામ શાસુલતાનીકા. દરશન.

---

## ધનાસરી.

હકને બનાયા હએ પુતલે સારે,
બીકટ હએ કામ સબમે નીઆરે. હકને.
બનાવટ અએસી બનાઈ નીકી,
કાહાંતક પહોંચાયા ખબર નહીં ઉકી. હકને.
શમસો કમરકા અએસા બનાયા,
મકકુર નહીં કોઈ ભેદોકાં પાયા. હકને.

---

## ધનાસુરી.

ખાજા ખીદરકી મંએં માનત મનાઉ,
નહી દેર લાગે જબકે મએં જાઉ. ખાજા.
માન હએ ભારી હંએંગે વો ઝીનદે,
મસલત કરત હંએં સારે પરનદે. ખાજા.
દરબાર દુનયાંમેં ઉનકા લાસાની,
કામ હએ રબકા વો હંએં સુલતાની. ખાજા.

સલામ કાસમકા પવોંચે ઉનીપે,
મનગે સલવાત હંએ ઉસ ગુનીપે. ખાજા.

---

## ભેરવી.

પ્યારે મઐં જોગન બન બએઠી નીતરજ.

ખએર મએં માંગું અપને જાનકી,
એહી ઘડી, હએ અરમાનકી. ખએર.
રૂત રંગેલી હએગી વો બીની,
બાદલ ને મુજે ડરાએ દીની. ખએર.
કાશતીયાક હએ જો પાઊં તુજકો,
કાહાંસે આઊં કહાંકો જાઊં. ખએર.
સમજાઓ પીઆકો ઓર મનાઓ,
મનાઊં કિસકો અઓર ઘરકો લાઊં. ખએર.

---

## બેહાગકા ખ્યાલ.

આએ રસુલીલ્લા સબકાર દીલસે નકિઝુનબીલ્લા.
આએ રસુલીલ્લા.
હાત સરપર મેરે અપને પ્યારસે કીની દીલસે તોંબાતીલ્લા.
આએ રસુલીલ્લા.
કાસમ મીલા હએ અપને યારસે દુનયા સારી છલ્લાબીલ્લા,
આએ રસુલીલ્લા.

---

મોહે દીનકો જાકે સુના ઓની નીતરજ.

હું તો બેઠો છું દુખને હરવા,
પાપ લાગોછે દુખને સંગરવા હું તો.

પાંપ રહીંયું માથે કીધું મારા હાથે,
જાઉં હરને ડેરે લાગા પકડવા. હુ તો.
દુનયાં સઉ જેની દરબાર છે તેની,
સીપાઇ ઓ લાગા જકડવા. હું તો.
બુઢાપો આવ્યો આંખે આંસું લાવ્યો.
નાહક જુવાની ખોઇ સુંકરવા. હું તો.
દુનીયાંનો ઘેરો કાસમનો ફેરો,
રૂતુના લાગા પાનખરવા. હું તો.

---

હાત જોડી તારા ચરને પડી નીતરજ.

મુરત તારી દીલમાં જડી ડેરે મારે આવો હરી. ડે.
દીલ મારો ઉદાસ કરૂં, હાત જોડી અરદાસ કરૂં.
ઘેરે આવો કૃપા કરી, ડેરે મારે આવો હરી.
થાલ ભરૂં અબીર ચંદન, હાથ જોડી સીસે વંદન.
અબલા જાત હું છુ ખરી, ડેરે મારે આવો હરી.
વીનતીએ સુણો મારી, અબલા જાતની હું નારી.
લક્ષ આપો મુજપે જરી, ડેરે મારે આવો હરી.
આસીસ કાસમ આ સંસાર સુખી થાઓ સઉ નરનાર.
આવો મારે હઇડે ચડી, ડેરે મારે આવો હરી.

---

## સોહેની ગઝલ.

કીસ્તીએ ફાનીમે બએઠે કીનારા અબ તક દુર હએ,
યા ઇલાહી મુનતઝરહું રહમતસે તુ ભરપુર હએ.
કીસ્તી.

સાબીત કદમ દરીયામેં મંએથા કર્યુંએ તુફાં ભેજકર,
રોકદી કીસતી મેરી રહમત તેરી મામુર હએ.

કીસ્તી.

કરકે મુસાકો કલીમ દીદાર તુ ઉસકો દીયા,
આગકે ખાતર પયંબર નુરકો કોહતુર હએ.

કીસ્તી.

શમસતબ્રેજ કો મનસુરસે તુ દીયા હસતી,
બોલા ખુદ કલેમા અનલહક દારપે મનસુર હએ.

કીસ્તી.

સબમેં તુ ખુદ હોકે વાસીલ કામ સારા કર દીયા,
કાસમ અપને દીલમેં સમજે કુલમેં તેરા નુર હએ.

કીસ્તી.

---

## ઠુમરી.

જુલમવા બઇલો રાતકો નીતરજ.

કાયમ કરલો રાતકો છોડો સારી બાતકો,
છોડો કારે દુનીયાં દીલ ના ફસાવો;
પડો દીલસે ઇસમેં ઝાતકો. કાયમ.
વોહી વખત હએ અમલ પડનકો,
ધેઆનમેં રખ ઇસ બાતકો. કાયમ.
મારફત કા જુબ્બા દીલપે સજાવો,
પાઓ મુરશદકે હાતકો. કાયમ.
મારફતી કો ચઇએ તનહા વ હી જાના.
સબ છોડો સંગ સાતકો. કાયમ.

ઇનસાન પુછે નાતે રીશતે,
જ્હાં નાપુછે ઝાતકો. કાયમ.
વ્હાંકી હકીકત તબ તુમકો સુજે,
ફીરાવો દીલકે કાંતકો. કાયમ.
હવસ તરીકતકી ગર દીલમેં હોવે,
ઉઠાઓ શરીઅટકે ખાટકો. કાયમ.
ચારોં રસ્તોંકી સુનકે હકીકત,
કાસમ ચબાવે દાતકો. કાયમ.

---

## ધનાસરી.

જેટલું જેમાં હોએ તેટલું તે બોલે,
મુરખ હોએ તેનુ જે દીલમાં તોલે. જેટલું.
અઓકાત જેટલી મુખે આવે તેટલી,
છેડો જરાતો તરત દીલને ખોલે. જેટલું.
અંદર હોએ સમાઇ મુખે આવે ધાઈ,
વાતો કરતા કરતામા તે દોલે. જેટલું.
થડ જેટલું હોએ ઝાડ તેટલું બોએ,
ગોલગોલ વાતો પોલમ પોલે. જેટલું
કહેછે કાસમ એવીછે મોસમ,
કાલ આવસે સામબે આંખો ચોલે. જેટલું

---

## ગઝલ.

ગમે દુરીસે જીજલતા નીતરજ.

યે દુનીયાં રાઝ હએ પીનહાં, મટીસે હસતી જારી હએ.
એ દુનયાં.

હુએ ઉસકી કુદરતેં લાખો, મગરશે સબસે ન્યારી હુએ.
એ દુનયાં.

---

દોહરા.

માટીસે કાલબુદ બના અઓર માટીકા હુએ રંગ,
માટીમેં મીલજાએગા અઓર માટી તેરે સંગ;
બાકી ઇન સબમે ન્યારા દેખલે ઓ રબ્બેબારી હુએ.
એ દુનયાં.

---

દોહરા.

માટીકા તેરા બીસતર બનેગા માટી કા સીરહાના,
જહાંસે આયા વહીં તુ જાએ દુનીયાં એક બહાના;
કહેં હુએ લોક ધરતીકો સદાં અનબ્યાહી નારી હુએ.
એ દુનયા.

---

દોહરા.

માટીકા તુ ખાત હુએ અઓર માટી તુજકો ખાએ,
માટી એક નાચીઝ હુએ ફીર વોહી પાક કહાએ;
વ્હાં રહેના તેરા કાયમ હીઆં તુ એસ ધારી હુએ.

---

દોહરા.

અરબાઅનાસર સે તુ બના હુએ પાની માટી આગ,
હવાહ સે તુ ચલત ફીરત હુએ ભોર ભહ અબ જાગ;
અએ કાસમ તુજપે ભારી બસ વ્હાંકી જવાબ્દારી હુએ.
એ દુનયાં.

## સલામ સઉને હાલ નીતરજ.

દેખો અજબ સંનસાર ભાઇઓ. ટે.

નારી બહાવે બાલ જનાવે,
કએસા બના ઇસરાર. ભાઇ ઓ.

કંહાંકી નારી યે દુખમે ડારી,
કંહાંકા આયા એકરાર. ભાઇઓ.

હીંદુ મટકી મુટકે કાજી પડે ચુટકે,
એડા કીયા સબ પાર. ભાઇઓ.

નાહીં ધ્યાન ચીતે નવમાસ બીતે,
ગોદીમેં બાલક અવતાર. ભાઇઓ

પએદાસ કંહાંકી રીત સારી જહાંકી,
કીનો એ સબ કીરતાર. ભાઇઓ.

આપી બોવે ઉસ્સે યે હોવે,
કલંક લગાયો નરનાર. ભાઇઓ.

માતકો સ્તાયા જબ જગમે આયાં,
ચાહે લેવે માંગનહાર. ભાઇઓ.

નવમાસ ઝેલા બાલા પન ખેલા,
સુધના રહી વસ્તાર. ભાઇઓ.

જવાની આઈ સબ સુધ પાઇ,
હાથે કીનો હર કાર. ભાઇઓ.

માયામે લપટાયો સબ દુખ ઉઠાયો,
સરપર ચડાયો ભાર. ભાઇઓ.

બુડા પેકા ધ્યાને શમશેર ભઈ મ્યાને,
યાદ કીનો હરકા દુવાર. ભાઇઓ.

હાથ પઓર ધુજે જબી સબ સુજે,
ખેતમેં પક ગઈ જુવાર. બાઈઓ.
કાસમ કેહવે સમજ યે દેવે,
વખત નઈં આવે બારબાર. બાઈઓ.

---

## ઠુમરી.

દીલ જાન યાર હમને તો ઈસ જાંહાંસે નહીં પાયા,
નાહક સરટ કરાયા. દીલ.
ઉલફત કીઆ જીસસે મેને નાહક આ સતાયા,
હથેલીમેં ચાનદ બતાયા. દીલ.
સોયાથા મઐં ખાબમેં મેરે દીલમે આ સમાયા,
નસીહત મુજકો જતાયા. દીલ
કીયા ઇતનોસે ઉલફત તુને કેયા ફલ તુને પાયા
અબ નાબન હરજાયા. દીલ.
સુનકે યે નસીહત કાસમ અપને હાથ ઉઠાયા,
દીલકો માબુદ બસાયા. દીલ.

---

## ગઝલ.

સુનરે સકુનતલા ભહી હઐ દીવાની નીતરજ.

દુનયાં હઐ દરીઆ ઓટ અઓર ભરતી,
કીસીકી હઐ પડતી કીસકી હઐ ચડતી. દુનયાં.
એક લહેર જાવે વ્હાં દુસરી આવે,
પતપરસે આકે હમેશા અથડતી. દુનયાં.

જબ ઓટ આવે પાની કહાં જાવે,
રફતાર હો ધીમી અઓર ચાલ લથડતી. દુનયાં.

ભરતી જબ લાવે પાની કહાંસે આવે,
પથરસે લહેરે કએસી ઝગડતી. દુનયાં.

બાદલને ઘેરા પાનીકા ફેરા,
ઉપરસે દેખો બીજલી કડકતી. દુનયાં.

દેખો એકારો સુનો દુનીયાંદારો,
કાસમકી રબસે છાતી ધડકતી. દુનયાં.

---

## ગઝલ.

અએપરી રૂતેરે કુરબાન નીતરજ.

અએ સનમ તુ ગઓર કરલે મટટીકા સોલેમાન હએ,
દીલકા બાસી કબ મીલેગા યેહી તુજકો ધ્યાન હએ. અએ.

ખાકકે પુતલેકે તઈ ક્યા ખુબ બનાયા તુને,
નુરી હો ખાકીમેં આયા યેબી તેરી શાન હએ. અએ.

એક રંગપે કોઈ નઈ સબ અપની અપની મઓજમેં,
મુંસે બદ કહેતા હએ કીસકો સબમેં ઉસકી આન હએ. અએ.

શઓક અપનેકે લીએ ક્યા બાગ બંનાયા બેહતર,
કીસકો દીનો માલો ઝર કોઇ બેકસો બેનાન હએ. અએ.

રૂબરૂ તુ દેખ અપને કીસકો જાને હએ બદતર,
ઓતો હએ મટીકા પુતલા દીલમેં ઉસકા ઠાન હએ. અએ.

નેકકો જન્નત દીયા અઓર બદકે તઈ દોઝખ મુદામ,
બસમેં આકે તુ સમાયા સબપે તેરા ધ્યાન હએ. અએ.

આહદસે આહમદ હો આયા ખુદકીયા મેરાજકો,
કાસમ શએ મેરાજકે શબ પર હુવા કુરબાન હએ.        અએ.

---

## ધનાસરી.

ક્યા મુખલે ધરજાઉ પીયાકે નીતરજ.

ક્યા સગલે મએ ઉસ ધર જાઉ,
હાથ હએ ખાલી દીલમેં પશતાઉ.        ક્યા સંગ.
જબકે મંએં આઈ સધ બુધ ના પાઈ,
અબ જા ક્યા મએં મુખ દીખલાઉં        ક્યા સગ
નાહીં અંનજાને હાલ મેરા જાને,
અબ જા વહાં ક્યા બહાના બતાઉં.        ક્યા સગ
બાલપન ગમાઈ જવાનીમેં આઈ,
બુઢપનમે આકે આંસુ બહાઉ.        ક્યા સગ
દુનયાંકી મારી કાલબુદ હએ ભારી,
કહારોં કે અદર ભારી કહાઉ.        ક્યા સગ.
જી ધભરાએ સુજ નહીં પાએ,
કહાકુ જાઉ અઓર કહાંસે આઉં.        ક્યા સગ.
કાસમ ઝીકરમેં દુનયાં ફીકરમે,
પ્યારીકા કબ મંએ દરશન પાઉં.        ક્યા સંગ.

---

ધરો નીરંજન ધ્યાન નીતરજ.

હટો કરો તુમ કામ દુનયાંદારો,
હટો કરો તુમ કામ.        ટેક.
તુમતો હો દુનયાંકે તાલીબ, હમે હએ ઉસકા નામ;
હમે હએ ઉસકા નામ દુનયાદારો.        હટો.

દીનરાત તુમકો એકસાં હએગી, હમારી પડગઈ શામ;
હમારી પડગઇ શામ દુનીયાં દારે. હટો.
સુમરન હમકો દીલસે પ્યારી, તુમે હએ પ્યારા દામ;
તુમે હએ પ્યારા દામ દુનીયાં દારે. હટો.
મઓતકે આગે હમ તો મરે હએ, યેહી મેરા અંજામ;
યેહી મેરા અંજામ દુનીયાં દારે. હટો.
આસન મારે હમતો બએઠે, ભટકો તુમ ગામોગામ;
ભટકો તુમ ગામોગામ દુનીયાં દારે. હટો
દુનીયાંકી તુમ મઝે ઉડાઓ, કાસમ જપે સતનામ;
કાસમ જપે સતનામ દુનીયાં દારે. હટો.

---

## પદ.

ક્યા દેખે દરપનમેં નીતરજ.

મુખડેપર કરત ક્યું અભીમાન,
અએ નાદાન ક્યું ભયો અનજાન. મુખડેપર.
જીન સાહેબ તુજે અવતાર દીનો,
અઓર દીનો સબ શાન.
અપનેકો દેખકે ઉસકો ભુલા,
ક્યસા ભયા નાદાન. મુખડેપર.
ગરવ ગુરૂરી તુજકો હોવેગી,
ઉસકી થી ઉસકો બાન.
કૈસિ ચીજસે પૈદા કીનો,
કાંસે તેરા ખાનદાન. મુખડેપર.
પૈદાસ તેરીકો ખ્યાલ કરતું,
ખોલ આંખેં ઔર કાન.

કૌનસી શયસે તુજકો બનાયા,
મટીકે પુતલેપે ગુમાન. મુખડેપર.

તાલ તંબુરા સીતાર સારંગી,
અલાહદા સબકો જાન.

છેડો જબ હાથ મીલાકે,
બાજન દેવે એકીતાન. મુખડેપર.

કાં ગએ પેશવા સીપાઈસાલાર,
અઓર જો જો ધનવાન.

કાં ગએ શહાનશા સુલતાન,
જીસકે જીભે લાખોંકી જાન. મુખડેપર.

કાસમ કહેના ઓ શાહકો દેખો,
જીસકી સુમરન હર આન.

બનાવટકો દેખો પુતલેકો છોડો,
મુરશદસે મીલાઓ ધ્યાન. મુખડેપર.

---

## ગઝલ.

ઉમેદવાર હું તેરે ફઝલો કરમકા નીતરજ.

તનકે સીંગારસે મનકા સીંગાર બેહતર હએ,
દુનયાંકે માલો ઝરસે પ્યારેકા દુવાર બેહતર હએ;
તનકે.

તનકે તંઇ બેહતર સંવાંરા મનતો ખાલી રહે ગયા,
તનકો ખાલી છોડદો મનકા એ માર બેહતર હએ.
તનકે.

અહેલે દુનીયાં તન સજાવે ફુકરા સજાવે મનકે તંઈ.
છોડદે ઇનકી મોહોબત ઉસકા પ્યાર બેહતર હએ.

તનકે.

ઇસ જહાંકે હાકમોંકુ દેખો ક્યા હએં ઠાઠસે,
જુઠે ઘ્યાંકે હાકમોંસે વો સરકાર બેહતર હએ.

તનકે.

ઘ્યાંતો હએ લાખોંકી ગીનતી ઔર નયે હાકમ બને,
બેમીસલ વો એક હએ જીસકા દરબાર બેહતર હએ.

તનકે.

રહમદીલ હાકમ હએ વો રખતા હએ મેહેર માંબાપકી,
ઘ્યાંકે ઝરદારોંસે બસ વ્હાંકે ખ્વાર બેહેતર હએ.

તનકે.

હરદમ ઉસ રબકી સુમરન દીલસે પડાકર કાસમ,
તુ સમજ તેરે લીયે યેહી કાર બેહતર હએ.

તનકે.

---

## ધનાસરી.

પસીના આવે અગ બાસ મારે,
ફકીરો જોગીઓ ક્યા તુમ બીચારે. પસીના.
અંગચોલ ખુબ તુમ ઘટઘટમે નાહાએ,
વઝુ કરકે મુલ્લા બાંગપુકારે. પસીના.
દેવલોદેવલ તાલાબ ખુદાએ,
મસીદકે હઓજમે ઉડે ફુવારે. પસીના.

ઉપરસે હમને ખુબ માલીશ કીયે હંએ,
પેટકે ભરેસે અબતો હારે. પસીના.
ખુબ ધંટે મારે હરહર પુકારે,
ખડે રહેકે નાથકે દુવારે. પસીના.
ખુબ હાંકે મારી બાંગ પુકારી,
સુનત નાહીં ક્યાવો સરકારે. પસીના.
જીસને પાયા ઉસને છુપાયા,
જીનોને ધંટકા કીયે હંએ દરબારે. પસીના.
ઉસકા હએગા વાજાન અરપન કીનો,
જીસમકે કીયે તારો તારે. પસીના.
ઇસમે ઝાતકા ઝાંડુ પેટકે ક્યરેકુ,
કાસમ તુ પહેલે ઉસકા બહારે પસીના

---

હટો કરો તુમ કામ દુન્યાંદારો નીતરજ.

ધરો રામકા ધ્યાન જોગીયો,
શુમરન કરો હર આન. જોગીયો. ધરો.
હરામ ગુસ્સા તુમ દીલસે નીકાલો શમશેર કરો તુમ મ્યોન,
શમશેર કરો તુમ મ્યોન. જોગીયો. ધરો.
મરદુદે દુનીયાં દીલસે નીકાલો બદલી કરો હર ગયાન,
બદલી કરો હર ગયાન. જોગીયો. ધરો.
દેરા હયજો દીલમેં તેરે રખદે જંગલો મએદાન,
રખદે જંગલો મએદાન જોગીયો. ધરો.
માટીકા તુ પુતલા બના હયે ઓહી કાર કરત હર આન,
ઓહી કાર કરત હર આન. જોગીયો. ધરો.
જટા મુંગટ તીરસુલ ચડાકે પટકે કયુ અપની જાન,
પટકે કેયું અપની જાન. જોગીયો. ધરો.

કાસમ કહેતા સુન અએ સાધુ વોહી મેરા ઝીશાન,
વોહી મેરા ઝીશાન જોગીયો. ધરો.

---

## સોએની.

ચાહેસો કરલે દુનીયાંમેં મરદુમ આઝારી ન કર,
ગીબત અઓર યે હએંગી બહેને, ઉસકી પાયદારી ન કર.
ચાહેસો.

સબ ચીઝાંસે હએ યે બદતર રબને કહા ફુરકાનમેં,
જબ ચલાતુ હંયાસે જાવે સગીન જવાબદારી ન કર.
ચાહેસો.

ઉનપે હએંગી રબકી લાનત જુઠ જુવા ઔર શરાબપે,
ખવાફે ખુદાસે ડરતુ યારે છોડ ઝીનાકારી ન કર.
ચાહેસો.

હરામ ચીઝ દીલસે છોડો. દેએ તલાક ઈસકે ઉપર,
વ્હાં તુલેગા ફુલસા પ્યારે જીસમકો ભારી ન કર.
ચાહેસો.

ઈસિ જહાંકા હએ મુસાફર કાસમ ડીકાના અઓર હએ,
કમદીનાંકે વાસતે લાનત ખુદપર જારી ન કર.
ચાહેસો.

---

## સોએની.

આશકોંકે વાસતે દુનીયાં બની એ દાર હએ,
થામ ઝબાં આંખોંસે દેખે એડા ઉસકા પાર હએ.
આશકોં.

કાયલ હઍ દુનીયાંસેવા દીલકા નહીં યઍનો કરાર,
જબ યે બુદ નાબુદ હોવે જાંકે વો ઝરદાર હઍ.

આશકાં.

ઉનકા જો દુનીયામેં દેખો સબસે વો બેઝાર હઍ,
ખાસ વો હઍં ઉસકે આશક વો માશુક તરેદાર હઍં

આશકાં.

મસતીમેં મજનુ બને હઍ હોંશો હવસ બાકી નહીં,
દુનીયાંમેં નાચીઝ હઍ વો ઉકબામે સરદાર હઍ.

આશકાં.

ગમ ફીકર સબ છોડ કાસમ બાગમેં આઈ બહાર,
તુ તો હઍગા ઉસકા બુલબુલ વા તેરા ગુલઝાર હઍ.

આશકાં.

---

## ગઝલ સાઍની.

મરદુદે દુનીયાંકા ક્યુ પ્યારેતુ તલબગાર હઍ,
નાપાયદાર બની જો શઍ ઉસકા ક્યું ખરીદાર હઍ.

મરદુદે.

સગ ન દેખે કોઇ શઍ હરગીઝ હરામો હલાલકા,
બદ આંખે કરકે દેખો કઍસા ભરા બાઝાર હઍ.

મરદુદે.

લઝત હરામ કારીમે મીલતીહઍ સબકા મુદામ,
માલો દુનીયાંકી તમાંમે હરતરે લાચાર હઍ.

મરદુદે.

કોઇકા માલો હવેલી કોઈ હઍ મુફલીસ ગરીબ,
કહીંપે હઍ રંજ કહીં ખુશી બસ રબકા યેહી ઇસરાર હઍ.

મરદુદે.

કોઇ નશેમે ચુર હએગા કોઇ જુવેમેં હએ ખરાબ,
કોઇ તમાશબીનીમે હએ કોઇ ગીબતી બદકાર હએ.

મરદુદે.

ઝાહેદ કોઇ કાફીર કોઈ જોગી કોઈ હએગા ફકીર,
કહી હરમ હએ કહી બુતખાના કાસી બદરીકે દુવાર હએ.

મરદુદે

કોઈ ગુરૂ હએ ચેલા હએ કોઈ મુરશદ બના હએ કોઈ મુરીદ,
તીરસુલ કોઇ બાદે ચડાવે કોઇકો ઝુનાર હએ

મરદુદે.

ધુની રમાકે કોઇ બએઠા મનકા માલા હએ હાથમે,
લે ભભુત મુપર રમાયા સર જટાકા ભાર હએ.

મરદુદે.

દેખકે યે કારે દુનીયા હોશા હવસ કએરે નહી,
નાતેરીશતે દેખકેસારે કાસમકા દીલ બેઝાર હએ.

મરદુદે દુનયા.

---

## ગઝલ સોએની.

ઉસ દીલાકે સાનેસે તસવીર મેરી જાતી રહી,
તસવીરકે જાનેકે સગ તકરીર મેરી જાતી રહી ઉસ દીલાકે
શીક્ષે જાનાં દેખકર હૈરા રહા મૈ દેર તક,
જીસમેથી સારી કરામત તહરીર મેરી જાતી રહી. ઉસ દીલાકે
તરીકત હકીકત દીલસે ખોયા શરીઅત આ કએરી મુદામ,
મારફતકા જો દીલમેં ખંજર શમશીર મેરી જાતી રહી. ઉસ દીલાકે.
આશકે સાબીર હુમે આહસે હીલે ફલક,
ઓહી હુકમ કર ઝબાસે તસખીર મેરી જાતી રહી. ઉસ દીલાકે

કાસમ દીલસે શાદ હો પીર પાવેગા યારકો,
સીડી દર સીડીકા ચડના તકદીર મેરી જાતી રહી.

ઉસ દીલકે.

---

## ઢોલકકી ઠુમરી.

યે પડનેસે હો બેડા પાર, કલમા મુહમ્મદકા,
દરબારમેં સારી ધુમ મચી હએ,
આકે બએઠે હએ વાં ચારોયાર. કલમા.
હસન હુસેન હએ ગોદીમેં ઉનકે,
આએ હએં શાહે ઝુલફકાર. કલમા.
સજાવટ દરબારકી હએગી યે સારી,
બીબી ફાતમા સબોંકે મુખતાર. કલમા.
મહેમાની સબોંકી વોહી કરત હએ,
બીબી આએશાં કરત સબ કાર. કલમા.
આસ પાસ નબીકે દો ચચે બીરાજે,
હમઝા અબાસપે હએ પ્યાર. કલમા.
લાખોં અસાબી હએં જહાંપે બએઠે,
બીચ હએં દીનકે સરદાર. કલમા.
બેશક ગરીબોંપે રહેમત હએ ભારી,
કાસમકા રહેના તુ યાર. કલમા.

---

## ગઝલ.

તુજે હએ શઓકમીલનેકા નીતરજ.

તુજે હએ શઓક રબકે મીલનેકા, કદમ મુરશદ પકડતાજા;
વીરદ ઇસમેંઝાત હાથમેંલે, દીલસે અપને જકડતાજા. તુજે.

દીલસે દુનીયાં કરો ગુમનામ, અપને તંઈ કરોનાચીઝ;
બનાકર નારદીલકે તાંતોં, ઉનીકે સંગ ઝગડતાજા. તુજે.
બારીશકી તરાં આંખે બેહવે, દીલકો નહીં કરાર આવે;
વીરદ ઇસમેઝાત હાથોંમેંલે, કાલબુદસે અથડતાજા. તુજે.
નસીહત છોડ મુલ્લાંકી, કારે દુનીયાં સેહો બાતીલ;
શરાબે બકાકો કરકે નોશ, રાસ્તેમે લથડતાજા. તુજે.
હીકાયત દફ્તરે મુલ્લાં, હવાલે કરદે દુનીયાંકો;
મારફતકા મરહમ પાકે, નહીં કાસમ અકડતાજા. તુજે.

---

## લાવની.

ઠીંકરહો આજકી રએન કહાં જાઓગે નીતરજ.

નહીં રહેગા કોઇ સભી હએ જાનેવાલા
બાકી નામ રહેગા એક વો તારન વાલા. નહીં રહેગા.
અરબા અનાસરકા એક પુતલા બનાયા,
સારે ઠાઠોંકુ લાકે ઉસકે ઉપર સજાયા.
હવા મટી પાની આગ બનાવટ સારી,
લાખોં પર હએગી યેહી સબસે ભારી.
તુને મકાન અપના ઉસમે આકે સજાયા,
ઇનસાંમેં આતે હમને ખુદાકો પાયા.
સબ કામ કરનેકો નામ કીયા બદનામે,
યે વહી જાને જો પીયા મુરશદકા જામે.
તુઇ થા ઇનસાંકો એ દુખ મેં ડાલન વાલા,
બાકી નામ રહેગા.

દુનીયાંકો બનાકે હાકનહારા,
સબ તેરાહી હએ કાર કયા ઇનસાં બીચારા.
આહદસે તુ આહામદ જો બનકે આયા,
ફીર ઉસમેંસે તુ રાઝપીનહાં બનાયા.
અસમાંકો ચક્કર કીયા ગગનપર તારે,
યે સબી ખેલ કુદરતકે તેરે ન્યારે.
કયા કયા ફરેબ ઓર જાલકી બાજી બનાઇ,
કાઇ ઇનસાં સુરત કોઇ કો પથર મનાઇ.
યે કરકે સબોંકા બના તુ પાલન વાલા,

બાકી નામ રહેગા.

અદભુત યે તુને સારી બાજી રચી હએ,
કયા કયા ફરેબો જાલસે દુનયાં મચી હએ.
દરયાવ બનાયા ગહેરા ઓ ખારા પાની.
સબ ચરન્દ પરન્દ નદીયોંપે કરે મીજબાની.
ખતની તકલીફસે તુને બનાવટ કીના,
ફીર કાહેકો ઉનકો જમકા ડરતુ દીના.
જબ આકે બાજે હએંયે કઝાકા નકારા,
હો જાવં સમાં સબ પુરઝે પારમપારા.
કુરબા કાંસમકે ઘટકા હાલન વાલા,

બાકી નામ રહેગા.

---

## ગઝલ.

અપને શાએઝાદે આલમકે લીયે નીતરજ.

તેરે ઇશકોંને હએગા મારા મુજે,
ફીર કબ આવેગા આરામુજે. તેરે.

જ્હાંપે મઍં આઉં દરશન પાઉં,
હોવે જો તેરા ઇશારા મુજે. તેરે.
ગહેરા હઍ પાની નાવ પુરાની,
મીલે દરીઆકા કીનારા મુજે. તેરે.
માનત ચડાઉં બલબલ જાઉં,
હોવે તેરા ગર સહારા મુજે. તેરે.
દુવા ઍ કાસમ સુનો પીયા તુમ,
દુનીયાંસે રખના ન્યારા મુજે. તેરે.

---

## ગઝલ.

અપને શઍઝાદે આલમકે લીઍ નીતરજ.

દીલકા ચઍન સુબો શામ નહીં,
મોરે પીયાકા આયા પઍગામ નહી. દીલકા.
તનસે હું જોગન મનને બાગેગન,
અબ આલમસે મુજે કુછ કામ નહીં. દીલકા.
એ બાગ હઍ ખાલી બીના બનમાલી,
મુજસે શજરકા આરામ નહીં. દીલકા.
જાં તુ બસ્ત હઍ વહીં નગદન હઍ,
ક્યાં કરે સીતા જાપે રામ નહીં. દીલકા.
યાદ કરૂં તોહે કરાર પડે મોહે,
કયા કરૂં સુબુ જીસકી શામ નહીં. દીલકા.
કાસમ કહે પ્યારી રીત જ્હાંકી ન્યારી,
ચેલા કયા કરે ગુરૂકા જામ નહીં. દીલકા.

---

## માંડ રાગ ગઝલ.

એદ બીચારા કયા કરે જો હો ઈશકોંકા બીમાર,
ઉસકો દવા કયા વો દેવે જીસકા ના હોવે યાર. એદ.
હો નીમબીસમીલ તડપે જો પ્યારેકે ઈશકમેં,
દરશન કા હમેશા વો દીવાના પીઉકા ઈનતેઝાર. એદ.
આશકકો ચએન જબપડે માશુક હોવે સંગ,
વો પાસ નાહો ઉસકે તો હરદમ રહે બેઝાર. એદ.
કાસમ યે ચાહતા હએ જોહો વસ્લ યારકા,
તેરા દીદાર પાનેકા વો હમેશા ઈનતેઝાર. એદ.

---

## ખમાચી દાદરા.

લચક લચક ચલત મોહન આવે નીતરજ.

હો નારી ફુલત ફુલત સઈયાંકે સંગમે આવે. ટેક.
દીલકો ભાવે કમર પતલી, નઝાકત ભારી,
જોબનકી છબ દીખાવે નારી, ફુલત.
નઝાકત સવાંરી, રૂપ હએ ભારી, સંઈયાંકે મનકો ભાવે,
નખરે કરોડ, ગરદન મરોડ, નએન કેયા લડાવે નારી.
ફુલત.
ઓડે હએ સારી, પલ્લો હએ ભારી, પલકન સએન ચલાવે,
પીયાકે સાથી, વો મદમાતી, કાસમ દીલ રીઝાવે નારી.
ફુલત.

---

## ભેરવી.

દેખો દેખોરે યારો જમાનેકા હગ નીતરજ.

મુજસર રહા નઈ પુન અઓર પાપ,
જીતેજી મુએ હએં હરી પરતાપ. મુજસર.
ડરૂં મએ કીસ્સે દેઉં કીસકા જવાબ,
જવાબ લેને વાલા આયા હએ આપ. મુજસર.
તુ હાત મારે દીલમે બીચારે,
સુમરન તેરીમે હરામ હએ ખાબ. મુજસર.
સંસાર જગત કા એક ચક્કર બનાયા,
દીયો દુખકે બોજેસે દુનીયાંકા હાબ. મુજસર.
કાસમ કહત હએ સુનો ભાઈ મોમીન,
ગુમનામ ભએ ફીર નહી હએ જવાબ. મુજસર

---

## ગઝલ.

રોશનીજો રૂખમે હએ માહે મુનવવરમે નહીં નીતરજ.

કઓનસી શએ હએ દુનીયાંમે જીસ રગતમે તુ નહીં,
કોનસા વો ગુલ હએ ખાલી જીસ નગહતમે તુ નહીં. કઓ.
દુનીયાંકી તુ ચડતી કીનો સબમે હએ ઇનિસાં અફસર,
કાંહા જાઉ કાંહાકા આઉ કીસ જગતમેં તુ નહીં. કઓ.
પીરો ફકીર આબીદ વલી અઓર અવલીયા સબ જગમને,
જોગી જંગમ જતી સનન્યાસી કીસ ભગતમેં તુ નહીં. કઓ
માંગ સંવાંર ચોટી ઉતાર બાલોંકા કરકે સીગાર,
ઇતર ખુશબોઈ હએ સારી કોનસી લટમે તુ નહીં. કઓ.
કાસમ દેખ સબકારે દુનીયાં ખઓસકુન વ દમમઝન,
સારે ઘટમેં જોગી ન્હાવે કઓન ઘટમેં તુ નહીં. કઓ.

## ભજન.

પીતલડી કરીને હમેં બઉ પછતાણા રે નીતરજ.

માયામાં ફંસીયુ આવી ભેદ તારો જાણીરે.
ભેદ તારો જાણી પ્રભુ ભેદ તારો જાણીરે. માયામાં.
લાકડા પથરની બનાવટ ફરતીજાઈ ઘાણીરે ઓધ.
તલનાખી ઢોર ફરાવે નીકલે ઘાડુ પાણીરે માયામાં.
કાલે દીઠી ફરતા તેને આજ કેમ અટકાણીરે ઓધા.
હાકણુ હાર એકજ જાણે વાત કે અ જાણીરે માયામાં.
તેલતેને છાની ચલાવે નઈ અવાજ તુફાનીરે ઓધા.
આજે તેલ બઉછે ખપીયુ કાલે કીસ્સા કાહાણીરે માયામાં
ભજન એ કાસમ બનાવે દુનીયાં સઉ લલચાણીરે ઓધા,
ચીજ જેટલી હયાથી ગઈ કેઆં જઈ રોકાણીરે માયામાં.

---

## ગઝલ.

પીર દુઆરા હશિકકા દીલપે અસર નીતરજ.

આંખોંસે મેરે બરસ્તા આજ યે શબનમ રહા,
પ્યારે કે બીછડનેકા મુજકો નેહાયત ગમ રહા. આંખોંસે
દેખ મેરે આસુવોંકો વો મુસકુરાકે યેઉં કહા,
દેખ હાંમામોંકે તઈ કહાતક ઉનકા માતમ રહા. આંખોંસે.
પ્યારે ગર સંગ દીલ હુએ તુ દીલતો મેરા મોમ હુએ,
રહે સલામત તુ હીઆપે ગરમએ મુલકે અદમ રહા. આંખોંસે.
નાતવાં બીલકુલ મએ હોગઈ સબબદન ખાલી રહા,
હડીયેં સબ ગલકે બહેગઈ તેરે ખાતર દમ રહા. આંખોંસે.

કાસમ તુ કરલે ઇતાઅત છુટના તેરા હએ કઠન,
સુબોં ગુઝરી શામ આઇ દીનતો બાકી કમ રહા. આબોંસે.

---

## ગઝલ.

ફીર દુબારા, ઇશકકા દીલપે અસર નીતરજ.

કુછ નથા સુબુ અઓર શામ યે ફજર પએદા હુવા,
આન કરકે ઇસ જહાંમે, મઍ બેફલ શજર પએદા હુવા. કુછ.
જહાંસે ભેજન રબને મુજકા ખસલતે હયવાનમે,
ઇનસાન સારે યું કહે કે એ બશર પએદા હુવા. કુછ.
સોતાથા આરામસે મંએ નીંદસે ઉઠા દીઆ,
મુસીબત અઓર રંજકા લેકે દર સફર પએદા હુવા. કુછ.
દેખકર યે કારે દુનીઆં ચશમોંસે આંસુ બહે,
સમજ ઉસ પ્યારેને મુજકા એક નફર પએદા હુવા. કુછ.
દીમ્બલાઇ મુજ ઉસને દીયા જતલા દીયા સબ કાગેંડા,
ઉસઘડી કાસમકે દીલમે નુરી શરર પએદા હુવા. કુછ.

---

## સોહેની ગઝલ.

મેરા દરદો ગમ તુજપે ઇઝહાર હોગા નીતરજ.

બેઝર કા હએ શજરજો દુનીયાંમે વોતો ખાર હએ,
ઝરસે જો રખતા હએ યારી આબાદ ઉસકા ગુલઝાર હએ.
બેઝર.

આશનાને દુનીયા ઝરખા સમતો હંએં ઉસકે રફીક,
ઝરસે સર પર તાજે શાહી ઝરસે બેડા પાર હએ. બેઝર.
મખખીયાં ગુડપર હોં સદકે ઇસતરાં હએ આદમી,
ઝરસે હએ ફુલા ફલાઓ આબરૂ છઝતો દરબાર હએ. બેઝર.

નાતે રીશતે અઓર રફીક એસારે ઝરકે આશના,
ઝરસે હએગી સારી ઇઝત એઝરકા નહી કોઇ યાર હએ.

એઝર.

રાજન પરજન સરકાર દરબાર હર કોઇ ઇસકા હએ ગુલામ,
મરદુદકી યે દેખ ઇઝઝત કાસમ દીલસે બેઝાર હએ.

એઝર.

---

## રાગ સોની ગઝલ.

જીસકા દીલ સબ પર રહમ હએ વો મેરા કરતાર હએ,
એક નઝર વો સબકા દેખે કુફફાર યા દીનદાર હએ.

જીસકા.

રોઝી રીઝકકા ધની હએ નામ જીસકા રઝઝાક હએ,
હએ મખલુકકા પાલનહારા ગની દીલકા ગફફાર હએ.

જીસકા.

મુફલીસ તવંગર અઓર ફકીર દરદી બેકસ અઓર બેનાન,
એકસાં દેખે હંએ સબકા એઝર યાઝરદાર હએ.

જીસકા.

શર વો ખએર કા હએ વો હાકુમ જાનવર ઇનસાનપર,
હર એક શએ પર નઝર ઉસકી એહી ઉસકા કાર હએ.

જીસકા.

બાંએકી લાજ તુજકો તુજ સીવા હયેંકોન રફીક,
ઇસ જાહાંમેં તુહી કાસમ સબસે બદતર ખાર હએ.

જીસકા.

---

## ગઝલ.

### સુનરે સકુનતલા નીતરજ.

રાઝ પીનહાંજબ તુજકો ઈઝહાર હોગા,
પહેલે રંજોગમ દીલમેં બીસયાર હોગા. રાઝ.
છોડેગા દુનીયાંકો અઓર ઉસકે કારોંકો,
નઈ હોગી માશુક નયા યાર હોગા. રાઝ.
યે રંજ દુનીયાંકા છાંડેગા તુજકો,
વસલકા સાંમા જબ તઈયાર હોગા. રાઝ.
પીયા જીસકો ચાહાવે વોહી સુહાગન,
અગર યે તુ બંદા ગુનેહગાર હોગા. રાઝ.
તુજે વસલકા દીન રહા બાકી થોડા,
બેહેતર હએ કાસમ તુ ઇનતેઝાર હોગા. રાઝ.

---

## ગઝલ.

### અપને શએઝાદે આલમકે લીએ નીતરજ.

હુકમાં પલટ ગએ બ્હાંસે સારે, કુછ ન દવાને કામ કીઆ;
આઈ અજલ દેવડીપર પુકારી, ઈનિસાંકો મૈંનેં તમામ કીઆ.
હુકમાં.
ખુશ વકતીમેં થા મએં દુનીયાંકી, સુબુકુ મેરે શામ કીયા;
કોઈ પહેર મંએંથા હસ્તીમેં, કોઈ પહેર મુલકે આદામ કીયા.
હુકમાં.
મહેનત કરકે હકામોંકો લાએ, દવાને નહીં આરામ કીયા;
કડવી દવાઈ ઝહરોંકી પુડાયા, મુફ્તમે મુજે બદનામ કીયા.
હુકમાં.

સમજા મુજકો હમસે ખાલી, મુલ્લાંકો બુલાકે ઇસ્લામ કીયા;
જીસમ રગડકે ઓ તનકો ધોયા, મુનાદી ફીરા સબમેં આમ કીયા.
હુકમાં.

જનાઝા લાએ મુજકો સુલાએ, ઘરમે મેરે કોહોરામ કીયા;
કલમે શહાદત આગે પડાએ, ગીલમેં જાકે મુકામ [illegible]યા.
હુકમા.

થાંસે અટકે દુનીયાક નાતે, યહ દીનકે લીએ ક્યા કામ કીયા;
મુસલમાંમેં જાકે ખુદા કહે લાયા, હીંદુ [illegible] મીલ રામ કીયા.
હુકમા.

કાસમ કહેતા સુન અએ પ્યારે, કીસ્સા તેરા થાં તમામ કીયા;
બચપન બુડાપા પીરી જવાની, મઓતકા એ ઇનઆમ કીયા.
હુકમા.

---

## ગઝલ.

અપને શહેઝાદે આલમકે લીએ નીતરજ.

કાસને કીયા હએ તુજસે યે ઝીદ,
પજંગાના શરીઅત મે કીયા તાકીદ. કાસને.
પંચ ગાના પડકે બાંગકો પુકારે,
પરહેઝગાર અઓર બના આબીદ. કાસને.
બહોતેરી ચીઝ હરામ બનાયા,
ક્યું તુ દીયા હમકો યે દીદ કાસને.
કોઇકો મટી આતશ કોઇકો,
કોઇકો ખાવત હએગે ગીદ. કાસને.
બાતાં કો કહેવે દીખાઇના દેવે,
કાસમ દેખનકો હએ બઝીદ. કાસને.

---

## ગઝલ.

શબે મેરાજકે જાને વાલે નીતરજ.

હીના હમને યારકે હાતોં પર મલતે દેખા,
હમને ઈસિ જીસમ કે હએ આગ ઉગલતે દેખા. હીના.
મેહેંદી ભરા વો હાથ મેરે આકે જો રૂખપે ચમકા,
વસલકી આગમે ઈસિ જીસમકે જલતે દેખા. હીના.
વસલકા દીન હો ચુકા રાત આ ઠએરી મુંદામ,
હમને તો શમસકે પાઉં મને ઢલતે દેખા. હીના.
થા પરહેઝગારોંમે ઝાહેદ અઓર શરાપર કાયમ,
હીના કે રંગપે લાખોંકે ફીસલતે દેખા હીના.
કાસમ કે નારેસે યે જીસમ પુરઝે હો ગયા,
ઈશિકકી આગકે ધુંવેકે નીકલતે દે[illegible] હીના.

---

## ગઝલ.

તલાશે યારમેં આયે નીતરજ.

કુરબાન હો જાઉ દીલસ સુરતે ઈનસાનમેં આયા,
હર ફુલમે ફુલ ગુલમેં ગુલ હરશાનમે આયા.

કુરબાન.

અરશો કુરસી હુરો મલાયકને તુજે સીજદા કીયા હએ,
તબલા સારંગી સીતાર છેડો તો હરતાનમેં આયા.

કુરબાન.

કહા તુહી સુના તુહી તુહી બના કાસીદ,
અહેકામ ઝાહેર કરનેકુ કુરઆનમેં આયા.

કુરબાન.

ઇબાદત તેરી તુહી કરાવે કરનેવાલા આપ,
ઇબાદત ઉસકી સુનેકો દીલકે મકાનમેં આયા.

કુરબાન.

આયા તુહી ભેજા તુહી મજનુ બના હએ કાસમ,
ફએ અદાયા લાએ રબએ કુમાતો કઝઝી બાનમેં આયા.

કુરબાન.

---

## પીલુ બરવાની રાગની.

બીદેસી સંઇયા દીનવા ગએ બોત બીન નીતરંજ.

કબુ હયાંબી આવો માહારાજ, વસલકો કીનો સારા કાજ.

કબુ.

વીસાલ ને તેરી બાવરી બનાઇ, ધરે હંએ સરપે તાજ.

કબુ.

ખુશતો રહુંગી મુલકે અદમ્મેં, સંસારી કયા કીનો સાજ.

કબુ.

કાસમ છુટના લ્યાંકા કઠન હએ, દુનીયાં પકડે હંએ જેરૂં બાજ.

કબુ.

---

તાઝાતર ઇશકકી લઝઝત મુજે હાસલ હએ વોહી નીતરંજ.

જીસ તનમે આલુદા હએ વાસીલ હએ વહી,
દએર વહી હરમ વહી કાબા વહી સીલ હએ વહી. જીસ તનમે.
લોક કહેતે હંએં તેરા નાઝ હએ સબસે બેહતર,
સદકે હઝાર નાઝકે યે દીલ હએ વહી. જીસ તનમે.
બનકે હઝાર સીઆને મુલ્લા હો સીજદે કીયે,
જીસને તેરા મરહમ પાયા મએ કામીલ હએ વહી. જીસ તનમે.

રંજો મુસીબત દેખ ઝ્હાંકી દીલ મેરા ઘબરા ગયા,
જબ્તો મંએને જાના કુચએ દાખલ હુએ વહી. જીસ તનમે.
કાસમ દુનીયાં કો છોડદે અપને સનમસે દીલ લગા,
દરે જાના તલક પહોંચે તોએ મંઝીલ હુએ વહી. જીસ તનમે.

---

## ગઝલ.

આશકે શએદા ખુદારા દીદઅમ નીતરજ.

આહાદ ઇનસામેં આમદ દીદઅમ,
કલામ કુરઆંમેં આમદ દીદઅમ. આહાદ.
દુનીયા સારી હુએ ઇસ્સે બેખબર,
આયા નુર બર મોહમ્મદ દીદઅમ. આહાદ.
અરબા રસ્તે દીખાયા આલમકો,
મએ દેખા શામે આમદ દીદઅમ. આહાદ.
રાસ્તા મારફતકા પાયા આશકને,
દેખા હર જામેં આમદ દીદઅમ. આહાદ.
મુરશદ પકડા હુએ દસ્તે કાસમકો,
સુનાયા નામે આમદ દીદઅમ. આહાદ.

---

## ભેરવી ગઝલ.

મહેશર કે રોઝકી મેરે યેહી દીલમે ધીર હુએ,
છુડાંએગે વ્હાંપર મુજે પીરાનપીર હુએ.

મહેશર.

ખઓફો ખતર વ્હાંકા સારા દીલસે મેરે ટલગયા,
રેહાઇકો આવેંગે ગઓસ દીલસે મેરી તકરીર હુએ.

મહેશર.

શાહ જો ગઓસલવરા વો હઅેંગે મેરે સુલતાન,
જામ હએગા તેરા મુજકા બડી મેરી તકદીર હએ.

મહેશર.

ગુલામ જીતને હઅેંગે તેરે અઓર તુ મુરશદ જીનકા હએ,
દીલપર મેરે હરઝનએ લીખા સબ તેરી તહરીર હએ.

મહેશર.

મેહેર કર શાહે ઝલાના અઓર અપના કરમ ફરમાં,
તેરે દરશનકા કાસમ દીલસે મુનતઝીર હએ.

મહેશર.

---

## ભેરવી.

દેખો દેખો રે યારો ઝમાને કા ઢંગ નીતરજ.

બાત ચીત મેં ઝુટે ને મુંકે લબાડ,
મુંખ કયા લેજાવેંગે સાંઇકે દરબાર. બાત ચીત.
લાનત કાઝબીનો કોં ઉસને ફરમાયા,
જ્હાંકા હએગા વો સાંચા કરતાર. બાત ચીત.
હએગી આદત તેરી જુઠે કારેપે,
સાચોં મેં જાવે તો કયા અવતાર. બાત ચીત.
હમેશાં રહેના હએ વહાંપર તુજકો,
ચાર દીનકા જગત સંસાર. બાત ચીત.
યે નાવ જુઠી દરીયા તુફાની,
કાસમ સાંચેકા બેડા હએ પાર. બાત ચીત.

---

ચલી આરે ગુજરીયાં મદકી ભરી નીતરજ.

ચાર દીનકી હએ એ બજરીયાં તરકટકી ભરી. ટેક.
દીન હએ જાબતક સઓદા કરલેરે,
જલ્દ પડેગી ફજરીયાં તરકટકી ભરી. ચાર.
તુફાંની પાનીકુ કયું તુ નીભાવેરે,
ડાલત ફરેબકી બજરીયાં તરકટકી ભરી. ચાર.
કાસમ કહતએ સુનઅએ મુસાફીર,
ફેરત કયું તુ નજરીયાં તરકટકી ભરી. ચાર.

---

## ધનાસરી.

કાંરે ખડા હીનદુસ્તાની નીતરજ.

અપની અપની સબકો પ્યારી,
ખુદાકે દેનકી ગત હએ ન્યારી. અપની.
મારફત પાયા કામીલ બનાયા,
કયું ઉસકી નહીં દુનીયાંસે યારી. અપની.
ચાહે હો આકીલ ચાહે હો કામીલ,
જાંપે કયા કરે દુનીયાં બીચારી. અપની.
કાસમ રોવે બીચાર યે હોવે,
અકલ કયું જાત સબકી મારી. અપની.

---

## કાફી ભજન.

પ્રીતલડી કરીને અમે બઊ પછતાણારે નીતરજ.

મુરત તોજી આએ સાંમે, દરશન તોજો નારીયાંરે;
દરશન તોજો નારીયા, વાલંભ દરશન તોજો નારીયાંરે. મુરત.
ડીં રાત મનકે મુંજે, સુમરન તોજી પયારીરે વાલંભ;
ખોટી મુરતકે આંઉં ન્યારી, જીકે મુંજે હારીઆંરે. મુરત.

મનકે દીલાસો અગે ન મુંજે, સુરત આએ પેયારીરે વાલંભ;
વીછડો કીંપેઓ પાં પીંનમેં, દીલકે મુંજે બારીયારે. સુરત.
કાસમ સબર ડીનઇ મુકે, વીના આંઉ આંતે વારીરે, વાલંભ;
ઇશક જો ઉભારો દીલમેં મુંજે. મુશકીલ આગકે મારીઆંરે.
સુરત.

## ભજન.

પ્યારથી હતા હમે તો ખુબ અનજાણારે,
હતા અંનજાણાં હમે તો હતા અનજાણાંરે. પ્યારથી.
લોકોનુ કહ્યું નઈ માનીયું, માથે પડી જાણીયુ રે ઓધા;
હાથે દુખને આણીયું, હવે પસ્તાણારે. પ્યારથી.
કરવું નઈ હતુ તે કીધું, માથે લઈ લીધુંરે ઓધા;
હતું સઉ અરપણ દીધુ છાતીએ પડે કાણારે. પ્યારથી.
નહીં તે કામ હતુંજ મારૂં દીલથી કીધુ પેઆરૂરે ઓધા,
હવે દીલને કેમ ઠારૂં આવી માયામાં લપટાણારે. પ્યારથી.
કાસમ કહે સુણો નરનારી, એ વાત સઉ માં ભારીરે ઓધા;
નાથજી થી હુતો હારી, હવે લીએ નાથ પુછાણાંરે. પ્યારથી.

## ભજન.

હુતો ભુલી વાલંભજીનો પ્યાર,
પ્યારાને દુવારે, હો સખી. હુંતો ભુલી.
પ્રીત જે મારી હતી સઉમાં ન્યારી,
જલો ધંએણા જલો એ સીંગાર. પ્યારાને.
પ્યારાનો દરશન, એ મારૂ તનમન,
ફાડું કપડા તોડું નવસર હાર. પ્યારાને.

કાસમ કેછે, સીખામણ દેછે,
પ્રીતને પકડો ઉતરો પેલીપાર. પ્યારાને.

---

## ગરબો.

તમે કેઆ રમી આવેઆ રંગ રાત નીતરજ.

પુછું તમને હું જગતના લોક,
પેયાર નહી ઓલખાણો રે. ટેક.
ઇશવરે આપીયું તમને નાણું,
ઘેરે આવે જજમાનો રે.
ધરમ દાન થાએ નાણું તમારે.
સાલો અકડ સાનો રે પેયાર.
કરો લડાઇની વાતો તમે તો,
ઘેરે આવે પેહેલવાનો રે :
સુર વીર તણાં તમે હથીયાર બાંધો,
નામરદો ટાવકો પુરે સાનો રે. પેયાર.
અવતાર પુરૂશનો તમને મલેઓછે,
ઇશવરની કુરપા જાણો રે ;
સાવધ રેહેજો ફરેઓ જનમથી,
સોબતે ભડવો ના આણો રે. પેયાર.
કાસમ કેછે વેપારી બન્યા છો,
વેપાર મા રંગ માણો રે :
નીચ સંગતથી દુરજ રેહેજને,
જુગારી નીંદા નીચ જાણો રે. પેયાર.

---

## બેહાગકી ગઝલ.

ન્યાઝ હએ બાતોમેં તેરે નખરેસે કમ નહીં,
મંએં આશક હું લાયક ઉસકે મુજે કુછભી ગમ નહી.

ન્યાઝ.

ગમ નહી ચાહીયે ખાના તુજસા માશુકકા,
અગર ગમ આવે પાસ તેરે કયા બહાંપે હમ નહીં.

ન્યાઝ.

કત્લ અગર મેરા હો મનઝુર દસ્તે તુજ માશુકકા,
આશકે સાબીરકા લાનત ગરદન જો કરે ખમ નહીં.

ન્યાઝ.

ઝપત કરું કાતના દીલસે માલુમ હોવેગા આપ,
બારીશ મુજપર લાખોં બરસે મગર શબનમ નહી.

ન્યાઝ.

ટુકડે અગર લાખોં કરદો ઝબાં મેરી હીલે નહીં,
નહીં જાનીએ ઉસકો આશક સાબીત કદમ નહીં.

ન્યાઝ.

કાસમ હ્યાંસે કુચકર યાર તેરા હ્યાં નહીં,
નહીં ઠએરના ઉસ જાએપે જાં મેરા સનમ નહીં.

ન્યાઝ.

---

## ઠુમરી.

જનમ જનમ ગુન માનુંગી ગુઇયાં નીતરજ.

પશચીમ તરફકો સીઝદા મેરા,
કહાં પશચીમ હએ કહાંકા ડેરા. પશચીમ.

આદમ કહત હએ પશચીમકો પુજો,
હજકે કારન પશચીમ ફેરા. પશચીમ
નીગાહ કરકે ખ્યાલ કરતહું,
નહીં તુજકો કૌન શએને ઘેરા. પશચીમ.
કોઇ કાં દવડા કોઇ કહાં કો દવડા,
નહી દીલમેં કીસને તુજકુ હેરા. પશચીમ.
પશચીમકો સીઝદા અઓરોંકો છોડું,
કઓન શએમે નહી હએ નુર તેરા. પશચીમ.
કાસમ જો દેખે પાવે વો તુજકુ,
એકમેં કમ અઓર એકમેં ઓતેરા. પશચીમ.

---

## ગઝલ.

હમને અફલાકકો સઓ રગ બદલતે દેખા નીતરજ.
હમને અશરાફકો ના કઓલસે ટલતે દેખા,
હઝાર તગીહો પર હાથના મલતે દેખા. હમને.
પડે જો સરપે મુસીબત તો બસ સબર કરના,
બશરકો ઉસકીહી રહમતસે મએ ફલતે દેખા. હમને.
નસબ કીયા જીસે ખાલકને અપની રહેમતસે,
નહીં ખુદ જાએસે ઉસકો કભી હલતે દેખા. હમને.
જહેંગે કાફીરો મુશરીક સભી જહન્નમ્મે,
કભુ મુરદેકો મુસલમાંકે ના જલતે દેખા. હમને.
અલીકા નામ હએ બસ ચોએ દર સગીરો કબીર,
ઉનીકે નામસે ગીરતેકો સંભલતે દેખા. હમને.
જનાબે ગઓસને હાંકા ના કોઇ બતાવાલા,
હમને દરયાવ કો ગંદુમ નાં ઉગલતે દેખા. હમને.

બંદાવો હએ બાલીસે હક જો ના બહેકે શએતાનસે,
ઝમીંકે તએસે ના અસમાંકા નીકલતે દેખા. હમને.
અમીર ખ્યાલ નહીં કરતે બસ ખતાઓં પર,
હમને મીસરીકો તો પાનીમેં પીગલતે દેખા. હમને.
હયજીનકે દીલમેં સીયાહી વ ઝંગગે કુફરાના,
જલે હએ કોહસે લ્હાવે કો નીકલતે દેખા. હમને.
બખીલ અદુ હગેં ખુદાકા વો અગોર હએ દુશમન,
ખુદાકે કહરકે મારેકો કકલતે દેખા. હમને.
જો બહેરે રંજમેં આકર કે ગીરા હએ કાસમ,
ના ઉસકે મુસે કભુ આહ નીકલતે દેખા. હમને.

---

## સીનધી લાવની.

કાલી ઘટા કોયલ જીનકારી નીતરજ.

હએ મઝા ઘરકી હરડીયોમે, વફા નહીં રંડીયોમેં. હએ.
મોહોબત કરતે તુ ડરના, હોવેગા ઉસીમે મરના,
લાન્ત હએ સીડીપે ચડના, ખ્વાર હોના પાસે જન પડના;
માહોબત બુરી, પેટમે છુરી, લછનમે પુરી,
કયું ચુકે પરાઇ કુનડીયોંમેં. હએ.
રંડીયોંકે ઘરકા જાના, લાનત હએ મુંપે ઉઠાના,
પૈસેકુ આગ લગાના, સોતે પાપકુ જગાના;
કરેજા સોબત, બુરી હએ ગત, રહે નઈ પત,
નહીં જાના ચકલે મંડીયોંમે. હએ.
કાસમ એ બનાકે ગાવે, આલમકો સારે જતાવે,
ક્યા હાલ હોવે વો બતાવે, મુરખ રંડીયોં ઘર જાવે;
હો પામાલ, કરે બેહાલ, છોડ યે ખ્યાલ,
નહીં મઝા હએ યે ગંદીયોમેં. હએ.

## સારંગ.

### દાદા હયાત કલંદર પાઈ નીતરજ.

દુનીયાંમેં રૂતબા ભારી આઇ મેહતરઇલિયાસકી સવારી,
ખાજા ખીદરકો સંગ ઉનકે દેખી;
મેરી અકલ ગઈ મારી. દુનીયાંમેં.
તાજીયાના દેખી હાથોંમેં ઉનકે,
કાયે અસ્પકી સવારી. દુનીયાંમેં.
ઝીનદે પયંબર જગમને યે હંએં,
દીયા રબને પાનીપે સરદારી. દુનીયાંમેં.
આલમકે ખાતર હંએગે યે કાયમ,
દેખો રબકી કુદરત ન્યારી. દુનીયામેં.
બાંઈ કાસમકી હએ હાથ ઉનકે,
દે દીજીયો મુરાદ સારી. દુનીયાંમેં

---

## ગઝલ બેહાગ.

આતા નહીં સબર દીલે ખાનેખરાબકો,
ઉલ્લુ મુલ્લાં મના કીયા પીને શરાબકો. આતા.
એક લહેઝા આરામ રહે દીલકો હો કરાર.
નાહક મનાઈ કરતેહો પીને યે આબકો. આતા.
બે આશકે અલ્લાકે નહીં અઓર કી મજાલ,
હએ તાબ કહાં રોકસકે આફતાબ કો. આતા.
માંલુમ નહીં ઇલ્મ ન રાગોંમેં હએ દખલ,
કાસમ બનાકે ગાતા હએ સુનલો બેહાગકો. આતા.

---

## ભેરવી.

નબીને કીયે હંએ વાએઝે હરમ,
કઈ બરસ મેરાજમેં બીછોના ગરમ. નબી.
મેરાજ કીયે જબ મહબુબે ખુદાને,
ખુલગએ જીસ્સે ઉમતકે કરમ. કઈ.
સુન યેબાત એક યહુદને નામાની,
કીસ તરે ગએ અઓર પાયા મરમ. કઈ.
રબને ઉસકો ઈનસાંસે અઓરત બનાયા,
દો મરદ એક યહુદ અઓર સીદી બાહમ. કઈ.
બારા બરસમે કંઈ બચ્ચે જનવાયા,
દીખલાકે બહોત ઉસકો રંજો અલમ. કઈ.
આખર નબીકે કદમોં ગીરાહએ,
કબુલ કીયા મુસલાની ધરમ. કઈ.

---

## ભજન.

મારા રાજ રે નરનુંગણાની પ્રીતુ કદી એ નવ કરવીરે,
એજ એનો ધંધો છે તેને વીસરવી. મારા રાજરે.
વાગને બીલાડો બેઉ અકેજ કોમના રે,
દીલમાં વાતએની ધરવી. મારા રાજરે.
વાધતો હરામ પર હાથ ન ઘાલેરે,
બીલાડાને મુરદાર પકડવી. મારા રાજરે.
હંસલોને બગલો બેઉ એકજ રોમનારે,
એની વાતો દીલમાં જડવી. મારા રાજરે.
હંસલાને શોક મોતીડાનો થાએરે,
બગલા ની કાદવમાં સડવી. મારા રાજરે.

કાસમકે છે નીરગુણથી દુરજ રેહેજોરે,
એજાતને દીલથીછે હરવી. મારા રાજરે.

---

## ભજન.

મારા નાથરે બાઇને વલાવી હવે તેનાતો સાસરેરે,
હતી મારી કીધી પર આસરે. મારા નાથરે.
ઉછેડી કીધી મોટી દુખને સઉ સોસીરે,
પારકા પોતાના, હું પાડોસી. મારા નાથરે.
પાલાવા પોસવાની, મેનત બઉ મોટીરે,
પારકે જાએ માયાછે ખોટી. મારા નાથરે
તે દીવસથી દીલ મારૂ રાખ્યું બઉ મોટુ રે,
વેવાઇ ભાંડે ગાલો જમાઇ બોલે ખોટુ. મારા નાથરે.
કાસમ કહે એ જનમ તમ પરતાપેરે,
કરમનો ઇશવરજી આપે. મારા નાથરે.

---

## ભજન.

ભાલ્તારે ભાલ્તા અમને મલ્યારે. દીલના રેવાસી. ટેક.
જોગી જંગમ જતી સેવડા શા જાવો જોવા,
તેની તોછે મનમાં આસીરે. દીલના.
મુલ્લાં કાજી હાજી હાફીઝ,
દીલના તમારાછે બાસીરે. દીલના.
કાસમ કહે સુણો સનસારી કાં જાવો ખોવા,
તુ ફકીર તે સનીઆસી. દીલના.

---

## ભજન.

માહા સંસારમાં ભાઇરે સદા ભેળતા,
પાપ સરપર ભારી નહીં આસીરે. માહા.
હમેશા મારૂં ફાંફા હુ જોવા તણી,
મલ્યા મુજને નંઈ મારાદીલ બાસીરે. માહા.
સાવધ મોટા તેબી સઉ પસતાએ,
પસતાએ માહા ગુરૂને વલી સન્નીયાસીરે. માહા.
કાસમ કેછે હતા મોટા વીધાવાન,
જોઇ સઉ ગીયા દુનીયાંથી નાસીરે. માહા.

---

## ભજન.

વાતછે અજાણી સાધુ વાતછે અજાણીરે,
મુખસે બોલો વાણી સાધુ મુખસે બોલો વાણીરે. વાતછે.
મન ને મે બહુ એ સમજાવીઊં જગતને લીધી માણીરે બોધા,
કાલ આવી સાંમે ઉભો, તારેહુ પસતાણીરે. વાતછે.
ખોટુ, માંરૂ બદલી લીધુ, વાત તારે જાણીરે બોધા,
જુવાનપણે જે મેંનહીં કીધું બુઢાપે થાએ હાણીરે. વાતછે.
કહું તો થાએ બહુ એળાંબી, જાણે કીસ્સા કાણીરે બોધા,.
નજરે કદી એ ન આવે પાપની ફરે ઘાણીરે. વાતછે.
પાપની વાતો બહુએ સંતાડી હતો દીલમા લીધી જાણીરે બોધા,
ઉપરતું તો નીરમલ રેસે, નીચેતુ, લેજો, છાણીરે. વાતછે.
દુનીયાંમાં સુખી હતી હું ફરતી કાળ આવ્યો મોકાણીરે બોધા,
જોયું નઈ અંધાપો આવ્યો આજ દીલમાં સમાણીરે. વાતછે.

કાસમ કેછે જે દીલના બાસી લેજો ખુબ તેને જાણીરે ઓધા,
સઉ ચીજમાં એજ વસે છે ભારી સાથે ભારી પાણી સાથે પાણીરે.
વાતછે.

---

## ભજન.

પ્રેમ પીયાલો મે પીધોરે નીતરજ.

પ્યારાનો દરશન મેં કીધોરે, સાંભલો જોગી.
પ્યારાનો દરશનમેં કીધોરે. ટેક.
શહેરને શેહેરે જંગલો જગલે,
દરશન આસનમાં દીધોરે. સાંભલો.
ભટકવું છોડીયું મેં આસને બેઠો,
સીધો મારગમે લીધોરે. સાંભલો.
રખડું હુ બાહેર છે પાસે મારા,
આસન ઘટમાં કીધોરે. સાંભલો.
પાસેછે મારા સઉમાં હું જોઉં,
લાઉં કેયાંથી એવો દીદોરે. સાંભલો.
કાસમ કેછે એણેછે જોયા,
મુરશદનો પ્યાલો જેણેપીધોરે. સાંભલો.

---

## ભજન.

નીત ભજીએં તારૂનામ તારૂનામ નીતરજ.

હરદમ જપું રામનામ રામનામ રામનામરે,
હીરદામાં કીધા મુકામ. હરદ.

દીનરાત દીલની માલા જપું છું વાલા,
દીલ છે તમારૂં ગામ તમારૂં ગામ તમારૂં ગામરે. હરદ.
ગટ માંરૂં હરદમ હીલેછે વાલા,
એજ મારૂં કામ મારૂં કામ મારૂં કામરે. હરદ.
જવાની દુનીયામાં એશે ખોઈ વાલા,
હવે થઈ સામ થઈ સામ થઈ સામરે. હરદ.
ગુરૂનો પગલો પકડી કાસમ ચાલેછે વાલા,
તમ મલવાની હામ મને હામ મને હામરે. હરદ.

---

## ધનાસરી.

માબુદ દેખી અજબ તેરી શાન,
તેરે દીને જાનવર કસાઈ લેવે જાન. તેરે.
કીસકી છુરી હએ ગરદન હએ કીસકી,
નઈ ઉનકો રહેમ નઈ ઉનકો પએછાન. તેરે.
ખલકત તેરી કોએ ગુસ્સા તુ દીયા હએ,
તુ ગુસ્સેકુ મારે શમશીર કરે મ્યાન. તેરે.
કસાઈકા ધંદા રહેમ નઈ દીલકો,
કયા ઉનકો ગુરૂર હએ અઓર અભીમાન. તેરે.
કાસમ કહત હએ સુન રબ્બે બારી,
ઈનિસાંસે છુડારે કંઈ મેરી જાન. તેરે.

---

## ધનાસરી.

ઘણો ફાંકો રાખે જે અકલ ઉપર,
ઈનસાંન નઈ જાણવો જાણવો એ ખર. ઘણો.

અકલપર ગુરૂરી કરેછે તુ જેટલી,
તેટલીછે તુજમાં ખ્યાલતો કર. ઇનિસાંન.
અકલ તારીથી કાંઈબી બને નઈ,
મગરૂબી બુરી ઈશવરને તું ડર. ઇનિસાંન.
માટીના પુતલામાં કેટલીછે તાકત,
આબધું કરેછે કરેછે તે હર. ઇનિસાંન.
કાસમ કહેછે એ કાર મુકીડે,
ફાનીછે સઉ ઇનસાન બશર. ઇનિસાંન.

---

## ગઝલ.

રોશની જો રૂખમેં હએ માહે મુનવરમેં નહીં નીતરજ.

જીસકો દીલ ચાહે મેરા ઉસકો મેરી ખબર નહીં,
પએગામલે કાસીદકો ભેજું દીલકા મેરે સબર નહીં. જીસકો.
કાસીદકો બુલવાકે ભેજા લીખના મુઝે સુજે નહીં,
ઉમ્મીઓમેં હુમંએ સામીલ જાનું ઝેરો ઝબર નહીં. જીસકો.
બોલું કયા કાસીદકો મંએ બેફામ હુંગા ઇશિકોમે,
અફસોસ હએ કે નીઝદે મજનુંકે મેરી કબર નહીં. જીસકો.
અબમે હાલત હએ મેરી રસ્તેકે તઈ દેખું કે ઘર,
ઢુંઢુંકા દએરોહરમ બહાં પ્યારેકા કુછ ઘર નહીં. જીસકો.
ઝુલકરનેનસે જાકે પુછું યારકા અપને પતા,
લેતા જવાબ ઉસકે કબરસે ઝીનદા ગર સીકંદર નહીં. જીસકો.
મુજકો તલાશે યારને મજનું જહાંમેં કર દીઆ,
તરક દુનીયાં હોગયા હું અબ મુજે કુછ ડર નહીં. જીસકો.

કાસીદ વાપીસ ઘરકો આયા યારકા નશાં પાયા નહીં,
પ્યારેને સમજા હૅએ શાયદ મેરે તઈ બશર નહીં. જીસકો.
આહાકે નારેસે મેરે આસમાં સબ હીલગયા,
યારકે દીલકો ગગર અબતક હુવા અસર નહીં. જીસકો.
હંસતી હએગી સારી દુનીયાં રોતાહું એક મએં મુદામ,
કાસમ કયા હમરાહ તેરે તેરા વો દીલબર નહીં. જીસકો.

---

## સોએની ગઝલ.

પએરોંમેં મેરે પડી હએ, અબ ઈશકકી ઝનજીરહએ;
નાસઝા હએ સબકોઇ, મેરે લીએ શમશીર હએ.
પએરોંમેં.

હએ ઇશક બાઝોંમેં કરામત ફેકદે હરશએકે તંઇ;
મારને પારસકે તંઇ સમજો ઇસે અકસીર હએ.
પએરોંમે.

મુરગબીસમીલ હએ મેરા, દીલ દામમેં સઇયાદકે;
દામે ઉલફતમેં ફસાહું, એહી મેરી તકસીર હએ.
પએરોંમેં.

વસલકા સામાં સજાહએ, રૂખે કામ જબ ઇશકસે;
મરના ઉસ પ્યારીકે હાતોં એ કબ મેરી તકદીર હએ.
પએરોંમેં.

પ્યારીકે દીદારકા, કાસમતો હએગા ઇનતેઝાર;
ઇનતઝારી દીલપેખીંચો, વસલકી તદબીર હએ.
પએરોંમેં.

---

### ગઝલ.

જખાની હાલયું કહેના તુજકે નામેખર પહેલે નીતરજ.

અરે કાસીદ તુ કહે દીજો, હમારી યે ખબર પહેલે;
ખબર ઉસ યારકી દીજો, કેતા હોવે સબર પહેલે.

અરે કાસીદ.

---

### દોહરા.

દુનીયાં માંગે અઓર કો, મએં માંગતહું તોએ;
તુ મુજસે બીછડન ચાહે, અએસા કભુના હોએ;
એ કરના હએ તુજે લાઝીમ, તો કર મેરી કબર પહેલે.

અરે કાસીદ.

---

### દોહરા.

બમના હાલ બતાએ દો, કે દરશન પીઉકા હોએ;
મએં ઉસકો ઢુંડતફીરૂં, કંઇ વોહીના ઢુંઢે મોએ;
આંખોંસે અશક હંએ જારી, હંએં દોનો બેખબર પહેલે.

અરે કાસીદ.

---

### દોહરા.

અખીયોં કાપ્યાલા કરૂં, અઓર બહાઉં વુસ્સે નીર;
પીઉ મેરે મુજકો મીલેં, જબ દીલકો આવે ધીર;
અગર નઇ પાઉં યાર મેરા, તો જાંસે હએ સફર પહેલે.

અરે કાસીદ.

---

## દોહરા.

પીયા તોરેહીરદે બસે, તુ કીસકો ઢુડન જાએ;
તુ દેખત હએ અઓરકો, ઓ તુજમેં આન સમાએ;
અગર કુછ ઇ‍નામ ફરમાવો, તો કાસમ હએ નફર પહેલે.

અરે કાસીદ.

---

## ભેરવી ગઝલ.

ઓકહાં છુતે રહે જો બેવફાઇ નીતરજ.

ઓકહાં હયાત હએ, જો બડાઇ કરગએ;
કઇ રોઝવો ઝીનદે રહે, જો લડાઇ કરગએ.

ઓકહાં.

અપને તઇ સમજે ફલાંતુ, અઓર હાલમે જો મસ્તથે,
મઓતને ઘેરા જબ ઉનકો, કબર બસાઇ કરગએ.

ઓકહાં.

બેવફાઇ અઓર બુરાઇ, કરગએ જો અપને રફીક;
ખાકમેં હએ જાકે લેટે, જગ હસાઇ કર ગએ.

ઓકહાં.

કુવતો ગુરૂરીપે, અપને જોથે નાઝા મુદામ;
ઘાંસે ગએ બદનામ હોકર, એ કમાઇ કરગએ.

ઓકહાં.

છોડ સારી બાતે કાસમ, તાલીબ ન દુનીઆ હુજીઓ;
જહન્નમ વાસલ હોગએ, જો ખુદનુમાઇ કર ગએ.

ઓકહાં.

---

## ભેરવી ગઝલ.

હરગીઝ મીજાઝકો હાથસે ખોના નહીં અછા,
અદાવત કા શજર બાગમેં બોના નહીં અછા.

હરગીઝ.

હએ એ શએ સબસે ખરાબ કહતીહએ સબ જહાં,
દીલકે મકાને પાકમેં ઇસકા હોના નહીં અછા.

હરગીઝ.

એશએ હએ અંધી આંખસે દેખે નહી બીલકુલ,
હુઇ જબકે કોઇ ખરાબી ફીર રોના નહીં અછા.

હરગીઝ.

ગુસ્સેકે તંઇ દુરકર અઓર કામ કર હુશયારીસે,
જો દાવ આયા હાથમે ફીર ઉસકા ખોના નહીં અછા.

હરગીઝ.

કાસમ યે શએ હરામ હએ રબનેકહા કુરઆનમેં,
અએસા શબે વીસાલમે સોના નહીં અછા.

હરગીઝ.

---

## સોરઠ.

મુજ બીરહન કો દાગ લગોરે,
નાદાનસે કામ પડો. મુજ બીરહન.
સુનો બહેનો સુનો સહેલીઓ,
અબ તો જરા તુમ જગોરે. નાદાનસે કામ પડો.
રએનકી બતીઆં સુનો તુમ બહેના,
ભયા હએ મુજસે દગોરે. નાદાનસે કામ પડો.

કાસમ કહેતા હએ સુનો ભાઇ મોમીન,
તસવીર ઉસકી દીલસે જડોરે. નાદાનસે કામ પડો.

---

## મલાર.

સઇયાં નઇ પાસેરે અકેલી ડર લાગે,
અકેલી ડર લાગે અકેલી ડર લાગે. સઇયા
સાસુનંદ મોરી જનમકી બએરન,
ઓહી નીંદસે જાગેરે. અકેલી.
જબસે ગંએ મોરી સુદહુનાલીની.
ભઇ મંઈ અભાગેરે. અકેલી.
ભોર ભએ સંઈયાં ઘર આએ,
અબતો બોલતહંએ કાગેરે. અકેલી.
કાસમ કહત હએ સુન અએ પ્યારી.
દીળ તેરા નંઈ દાગેરે. અકેલી.

---

## ધનાસરી ગઝલ.

મોહોબતકો પહેલે ભલા જાનતાથા, મોહોબત.
પીછે લગી જબ બલા જાનતાથા.
લઝઝત જો આઇ હએ ખંજરમેં તેરે,
મઝા કયાથી ઉસમેં ગલા જાનતાથા. મોહોબત.
હએગી ઇશિકબાઝોં મેં સારી કરામત,
વો કયા નહી કઝાકો ટલા જાનતાથા. મોહોબત.
મંએં પહેલે ઇશિકસે સદાં બેખબરથા,
એ બાગે ઇશિકકો ફલા જાનતાથા. મોહોબત.

કાસમ જીગરકા હૅએ માશુક દુશમન,
વોહી કયા જીગરકો જલા જાનતાથા. મોહોબત.

---

## સોહની.

લાફતા ઈલ્લા અલી કુરબાં તેરી શમશીરકે,
હોઉં કુરબાં જાનો દીલસે મંએં તેરે તસવીરકે. લાફતા.
એક ઉંગલીસે હૅએ ઉલટા ફીલએ ખૈબર ફસિતરે,
લાખોં ટુકડે તુમ કીએ હો કાશીરે એપીરકે. લાફતા.
શેરે નર દીલકા દીલાવર નઈ જહાંમેં તુજ સીવા,
હોગી ઝીઆરત મેરે તઈ સીધે અગર તકદીરકે. લાફતા.
રસુલીલા ને કર દીઆ હૅએ દીનકા દુવારા તુમે,
ગર હોવેંગે મુજકો દરશન અગર તુજસે અમીરકે. લાફતા
લાસએફ ઇલ્લા ઝુલફુકાર કાસમકે હૅએં આંખોંકે નુર,
ખાનેઝાત હમ હૅએ પ્યારે શાહો દસ્તગીરકે. લાફતા.

---

## ગઝલ.

હમને અફલાકકો સઓરંગ બદલતે દેખા નીતરજ.

હમને ઈસ જહાંનમેં પાડોંકો જલતે દેખા,
ઈસી તરેહસે આશકોંકો હાથમલતે દેખા. હમને.
આંખ હૅએ કોઠે પે દીલ હૅએ યારકે ડેરે,
આશકે સાબીરકો નહીં કદમ બદલતે દેખા. હમને.
આશક મજનું સરીખે હૅએં શજર બન ગએ,
આસન માર બએઠ ગએ ફીર નહીં હલતે દેખા. હમને.
નએન લડાયા યારસે તનકી નહીં ખબર,
કાગાને માસ ખાયા હૅએ હડીયોંકો ગલતે દેખા. હમને.

કુસમ નહીં યે કાર હએ જો સબ કોઈ કરે,
દુનીયાંદારોં કો ન હમને યે રાસ્તા ચલતે દેખા.      હમને.

## ભેરવી ગઝલ.

કઓન લેતા હએ ઇમ્તીહાન વફાકા વફાદાર ખડાહું,
ડાલનહારા મંએ જફાકા જફાકાર ખડાહું.      કઓન.
પરવા નહીં હએ જાનકી સદકે હું નાલએનકે,
શમશીર લો હાથમેં સરદેનેકો તઇયાર ખડાહું.      કઓન.
તાબેદાર હું તેરા કદમોંસે હટું નહીં હરગીઝ,
અનલહક મનસુરસા સરેદાર ખડાહું.      કઓન.
હરશબકી ઇન્તિઝારીમેં દીલ મેરા બેતાબ હએ,
કલીમ મુસાકી તરે તાલીએ દીદાર ખડાહું.      કઓન.
કાસમ દીવાના હો ગયા ઇશ્કોં કે બાઝારકો દેખ,
ઝુલેખાકી તરે યુસુફકા ખરીદાર ખડાહું.      કઓન.

## ધનાસરી ગઝલ.

મેરે દીદકા ગરચે તુ યાર હોગા,
કોહો ડાલું સરપે તો બેઝાર હોગા.      મેરે.
મજનું બનાંકે કરૂં દુખકા સાથી,
સારે આલમમેં તુ બસ ખ્વાર હોગા.      મેરે.
ગઓર ખુબ કરના દેખ ઇશક પેંચાં,
ઝુલફોંમે આખર ગીરફતાર હોગા.      મેરે.
એ દુનીયાં હઝારોં આશકોંને છોડા,
ખુરા તુજકો ઇશકોંકા આઝાર હોગા.      મેરે.

નહીં હું મંએ ડરતા તુ ઝુંજલાકે બોલે,
તેરા ઉસ્સે કાસમ બેડા પાર હોગા. મેરે.

---

## લાવની સીંધી.

જબ બાજા મઓત કા નકારા, કયા કરે દવા દેનેહારા. જબ.
હકીમંને દવા ફરમાયા, કયાં ઉસ્સે મરતા જીલાયા,
તુને વો લેકે ખાયા, ઉસસે કયા ફલ તુ પાયા;
પએસે કુ લીયા, દવા લીખ દીઆ, ઉસસે નહીં જીઆ,
અબ કુચકા વકત હએ હમારા. કયા કરે.
દુનીયાંકી જુઠી બાજી, આલમ હએ ઉસમેં રાજી,
ડાકટર હકીમ સબ પાજી, સબ હએ રબકી કારસાજી;
અજલકા હાથ, મઓત હએ સાથ, જુઠી સબ બાત,
હેવડી પે અજલને પુકારા. કયા કરે.
કાસમ ધર રબકા ધ્યાને, તુ દવાઈકા કયા માને,
એ દુનીયાં હએ નાદાને, સચા મરહમ નઈ જાને;
હકીમ કયા કરે, પાનીકા ભરે, અજલસે ડરે,
સબકો હએ દુખમેં ડારા. કયા કરે.

---

## હોલી.

બાવરી દુલહન બન આઈ તુજે કીન્ને કાંહાંપે બેહાઈ.
બાવરી.
કોન સાસુ સસરા કોન ધની હએ કોન હએ બાપ ભાઈ,
કોન હએ તેરે સંગકી સહેલી કીસને તુજકો દુલહન બનાઈ.
તુજે કીન્ને.

ધરતી સાસુ સસરા માટી ધની હએ કબુર હએ બાપ માઈ,
પુન અઓર પાપ હએ સંગકી સહેલીયાં મુરશદને રાહાકો બતાઈ.
તુજે કીન્ને.

સુનો નર નારી કાસમ કહત હએ અઓર સુનો સારે ભાઈ,
આખર અવલકો દીલસે પએછાનો રાહા હએગી તુજકો જતાઈ.
તુજે કીન્ને.

---

## હોરી.

દુલહનકી રચના હએ ભારી, કીની પીહરકી નઈઆરી.
દુલહનકી.

ચાર કહરને નએરી લે આએ દુલહનકી ઉસમેં સવારી,
આગે આગે મોરે બરાતી ચલત હએં પાછે નઈરી હએ પ્યારી;
બીદાગીકી તયારી. દુલહનકી.

સારે લોગનમેં ચરચા હોવત હએ એ નએરી હએ કાસકી ભારી,
બરાતી સારે હએં સંગકે સાથી પીછે હએ નએરી હમારી;
એ રચના કાસમ તેહારી. દુલહનકી.

---

## ભેરવી ગઝલ.

પ્યારેકી મોહોબત દીલમે, જો ભરીથી સોહી ભરી રહી,
આશકકી લાશ જનાઝેમેં, જો પડીથી સોહી પડી રહી. પ્યારેકી.
ખયાલે યાર જો દીલમેં થા, તસવવર ઉસને કરલીઆ,
તસવીરે યાર દીલમેં મેરે, જડીથી સોહી જડી રહી. પ્યારેકી.
યારકી જુદાઇમે રહેતાહું, હરદમ ચશમતર,
યારકે દેખનકો આંખે, હરીથી સોહી હરી રહી. પ્યારેકી.

વસલતે સનમકા, જો સામાન કીયાથા તઈયાર,
વસલકે શબગસ્તકે દીનકી, બરીથી સોહી બરી રહી. પ્યારેકી.
કાસમ તુ ઇનિતેઝાર હએ, યાર તેરા બેપીર હએ,
બેકદર કે દીદારપે મંએ મરી, થી સોહી મરી રહી. પ્યારેકી.

---

## કીરતન ભજન.

કરના ફકીરી જબ કયા હએ અમીરી,
સદાં ચરનપે મરનારે, મરના મેરે જોગીરે, રે. કરના.
કોઈ દીન ખાના બીરયાં ઝરદેકા,
કોઈ દીન ફાંકે પર મરના મેરે જોગીરે, રે. કરના.
કોઈ દીન મએદાંમે હઝારોં સીસોં કાલેના,
કોઈ દીન અપને સીસકુ ધરના, મેરે જોગીરે, રે. કરના.
ચાહીએ ઇતના દુખ સર પડેતો,
આહાકા નારા નહીં ભરના, મેરે જોગીરે, રે. કરના.
આશેક હોવો તો બદન નહીં દેખો,
મનસુરકી તરે દારપે ચડના, મેરે જોગીરે, રે. કરના.
મુરદાર ચીજોંકે ઓડે ના જાના,
નામ ઉસકા હએ સંગરના, મેરે જોગીરે, રે. કરના.
તનહાઇ અપનેકા રેહાન કરના,
દુનીયાંકો હરગીઝ નંઈ એથડના, મેરે જોગીરે, રે. કરના.
માયાં દુનીયાંકી સારી હએ જુઠી,
પાએ ફકીરી નંઈ એકડના, મેરે જોગીરે, રે. કરના.
એકી વીરદસે આસન કરજેઓ,
કાસમ નામ ઉસકા પડકના મેરે જોગીરે, રે. કરના.

---

## આરતી.

આરતી તો જંગન્નાથ મંગગળા ઘરે નીતનજ.

આરતી હએ હાથ મેરે અપને પ્યારેકી. ટેક.
આહા કરકે સરદ હાએ, મેરા નંહીં પ્યારા આએ,
જંગલ જંગલ ભટકુંહુ તાલાંશ ન્યારેકી. આરતી.
દીલ મેરા અબી પસ્તાએ પ્યારા નંઈ મેરા પાએ,
નીર બહે.કાસમ તુજે તારીફ કયારેકી. આરતી.

---

## કીરતન ભજન.

આજ અમને ભરજુવાનીમાં છાંડી ચાલેઓ,
કોન ધરવા જાએરે, મારો સંગતીડો રોકાણો.
તેને કોણ ધરવા જાએરે,
પાંજરમા જે પોપટ હતોતે, તડતડ દાણો ખાએ,
આજે પોપટ નંઈ મલેતો, પાજર ઝોલો ખાએ. મારો
બંદુકેથી બાણ જે છુટો, હાણી કરતો જાએ,
આજ બંદુક ખાલી પડીછે, તડાતડ કયાથી થાએ. મારો.
વસ્તી હતીજે ઘરમાં મારી, ખાલીતે દેખાએ,
ભાડુતો આજેત્યાં નહીંતો, જરૂર ઘર ખાલી થાએ. મારો.
કાસમ કેછે સાંભળો નર નારી, મુસાફર ત્યાંથી જાએ,
રેહેવું એનું ઘાંપે નથીરે, શેર પરાએ જાએ. મારો.

---

## દેસ.

ચતરઅલબેલી નીતરજ.

બાઇઓ હુ છુ વીધવા નારીરે, જમેલીધા પ્યારાને હું દુખ્યારી.
બાઇઓ.

દેહે મારૂં થરથર કાંપે, હુ છુ નીર આધારી.
બાઇઓ.
ધણી વીનાનું હઇડું છે ખાલી, અંગ મારૂં છે આજારી.
બાઇઓ.
દીવસ રડતાં મારૂં જાએ, રાત જાએછે ભારી.
બાઇઓ.
સુખ ચેનમાં તમે અલબેલી, મને લાગોછે ધાવ કારી.
બાઇઓ.
સુખ ચેનમાં જુલે જુલો છો, મને મજા વીસ જેવીખારી.
બાઇઓ.
પાડવો વીખુટો ધણીથી મારો, આવ્યોતો કાળ એવું ધારી.
બાઇઓ.
ઇશવર આશા એવીજ છેતો, મારી હીયાછે લાચારી.
બાઇઓ.
જીવતર બળેછે જોબન ગળેછે, આંખોંથી આંસુ ધારાજારી.
બાઇઓ.
અવતાર મારો એરંગે જાએ, એસુ કયાંથી હરાડું હારી.
બાઇઓ.
~~જુદાઇની~~ બરછી જીગર વીંધેછે, દીલમાં પ્રેમની કટારી.
બાઇઓ.
કાસમ કેછે વીલાપ છે ભારી, સઉને દયાં આવે છે તારી.
બાઇઓ.

---

## ઠુમરી.

અપને શએઝાદે આલમકે લીએ નીતરજ.

મહીજલું કાંહે અઓરકુ જલાવું,

ગુની હોકે નીરગુન કહેલાઉં. મહીજલું.

મેરાહી દુખલું મેરેહી સરપે,
ક્યાંએ મંએ અઓરોંકો જલાવું. મહીજલું.
જગત ક્યા કેયા કરે જો દુખ હએ મેરા,
મેરેહી દુખકો મેહીં બહેલાઉં. મહીજલું.
મેરાહી દુખ હએ મુજપે ભારી,
ઝપત કરકે દીલમેં સમાઉં. મહીજલું.
દુખકે શોલે હએંગે બદનમેં,
બાહેર ધુંવાં ક્ભુના ફએલાઉં મહીજલું.
કહે કાસમ સુન અએ ભાઈ,
ખરા ગુનીજન તુજકુ મંએં પાઉં. મહીજલું.

---

## ગઝલ સારંગ.

આયા જીસક વાસતે વો મેરા સઇયાદ નહીં નીતરજ.

મજનું હું જીસકે વાસતે વો મેરા દીલદાર નહીં,
જીદગીકી સોચમેં હું પરપાસ મેરા યાર નહીં. મજનું.
નીમબીસમીલ સા તડપતાં હું મંએં વસલે યારમેં,
વહાંકો મંએં આઉં સામાં વસલકા તઇયાર નહીં. મજનું.
નામ હરજાઇકા રૂસવા હએ કીઆ આલમમેં,
સચ બતા તું કે તેરા કીસકે ઉપર પ્યાર નહીં. મજનું.
જફાવો સીતમસે તેરે બચનેકા હરગીઝહી નહીં,
રહમ કર મુજપરકે મંએં લાએક અબદાર નહીં. મજનું.
તસવવર હએ દીલમેં મેરે દીખલાઈ તુ નહીં દેતા,
તેરાહી તસ્વવર આંખોંમેં દુસરા કોઈ ખાર નહીં. મજનું.
જીસ તરે દીલ હએ મેરા અએસાહી હો દીલ તેરા,
બે તેરે ગએરકો મંએં કયા જાનતાહું ખ્વાર નહીં. મજનું.

છોડ કાસમ ગમકો સારે વોહી તેરે સંગ હએ,
બે તેરે જાનતા હું કોઇ મેરા ગમખાર નહીં. મજનું.

---

## લાવની સીંધી.

અવકાત હએ જીસકી જએસી, વો કરની કરેગા વએસી. અવકાત.
ખાન દાન હએ જીસકા જએસા, વો કરકે દીખાવે વએસા,
લાવે બુરે ભલેકુ કએસા, જએસે બુઝરૂગ હુએ ઓ અએસા;
ખાન દાનકી ચાલ, ના છોડે ખ્યાલ, હોવે બેહાલ,
બુરી માનેં હમ ઉનકી કએસી. અવકાત.
ખાનદાનસે જો કુછ મીલા હએ, ઓ ઓહી ચાલસે ચલા હએ,
નાજાને બુરા યા ભલા હએ, બાતોં બાતોંમે દીલસે જલા હએ;
ચલન હએ બુરી, પેટમે છુરી, અવકાત નઈ પુરી,
હોવે પેટમેં મુંપે આવે અએસી. અવકાત.
અવકાત કો ખુબ તુમ સંભાલો, અએસે સે પાલાના ડાલો,
સાંપોંકુ ના ઘરમેં પાલો, તુમ કાસમ અએસે કો ટાલો;
મીજાઝ બરબાદ, ભપકા હએ ઝીઆદ, જએમી અવકાત,
બાતોં બાતોંમેં અએસી તએસી. અવકાત.

---

## ગઝલ.

મોહોબત ગએરસે મેરી છુડા દેવો યા રસુલીલ્લા નીતરજ.
નહીં છોડું કદમ તેરે, જહાંતક દમ મે દમ મેરે. ટેક.
તાલીબે દીદાર હું તેરા, ઇશિકોં ને મુજકો ઘેરા,
તસવીર તેરી કંહાં દેખું, યેહી હએ દીલમેં ગમ મેરે. નહીં.
ફુરકતમેં યારકે રોઉં, નહીં હએ ચએનકે મંએં સોતું,
વ્હાં આબાદ હો ગુલઝાર, બહે આંખોં શબનમ મેરે. નહીં.

અગર તુ નઈ હએ મેરે સાથ, ફુરકતમેં કઔન પકડે હાથ,
જીના વ્હાંપે મેરા મુશકીલ, ન હોવે યાર બાહમ મેરે. નહીં.
બહાદે આંખોંસ્તી શબનમ, ગમ કયું કરતા હએ કાસમ,
વો અએસા યાર હએ મેરા, હંએં અએસે યાર કમ મેરે. નહીં.

---

## ખમાચી ઠુમરી.

દરશન બીન અખીયાં તરસ રહી નીતરજ

નીરસે અખીયાં બરસ રહી.
બરસ રહી મીયા તરસ રહીં. નીરસે.
કાસીદ બુલાઓ પતીયાં ભીજાઓ,
હાથકી કંગની મોરી કરસ રહી. નીરસે
કરાર નહીં દીલકે કાસીદ નહીં આયા,
સુની પર્દા મોરી ફરશ રહી. નીરસે.
કાસમ કહત હએ સમજાઓ પીઆકો,
અખીયોંમે સમાએ તોરી દરસ રહી. નીરસે.

---

## મંડવા.

સરપે દુપટા હએ લાલ નીતરજ.

બનડી પ્યારી આયા તેરા યાર. ટેક.
અતર ખુશબોઈસે હએગા વો ન્હાયા,
જીસમ બના ખુશબોદારરી. બનડી.
સરપે જો ઉસકે સજા હએ યે સેરા,
કલગી લગી તુરરેદારરી. બનડી.
અતલશ કા પએજામા અઓર સુલતાની જામા,
પટકા સજા ગુલઅનારરી. બનડી.

સાજ ઘોડેપર કયા ખુબ સજા હએ,
મકના પડા નઓ બહારરી. બનડી.
સારે બરાતી દુલેકો લાએ,
દુલ હન તોરે દરબારરી. બનડી.
કાસમ બરાતીયે બ્હાં સંગાતી,
દખે હંએં બ્હાંકી બહારરી. બનડી.

## સીનદ ભેરવી.

હોગઈ ફજરયાં અખીયાં મોરી લાગી,
પીઆ નઈ પાસ મોરે હુઈ હુ અભાગી. હોગઈ.
કીસ બએરન ને પીયા બીરમાયો,
આયો સપનવા ઉઠ ચઓંક જાગી. હોગઈ.
નાહીં દેખા મએને રંજો અલમકો,
અબતક ઉસ્સે હું બેદાગી. હોગઈ.
કાસમ કહત હએ સુન અએ ગોરી,
પીયા બીન કએસે સુહાગી. હોગઈ.

## જીંજોટી ગઝલ.

કયા કમાં અબરૂને એક તીર નઝારા મારા નીતરજ.
મહમદ મેરે સરતાજ હએં કુરબાન મંએ ઉસકે જાઉ,
તાકત.નઈ હએ મુજ બંદેકો મદીનેકો આઉં. મહમદ.
જી મેરા તંલપે બ્હોત દેખનકો દરશન,
લામવો ઈસલામ હએ જીસલામસે દીંકો પાઉં. મહમદ.
બાંગ્રેકી લાજ તુજકો દસ્તે મુબારક તેરાહએ,
ઈનસાં અઓર જીનકો સારે તાબેમેં તેરે પાઉં. મહમદ.

## ઠુમરી.

અપને શહેઝાદે આલમકે લીયે નીતરજ.

સાહેબો જમાલ મેને દેખા તેરા તોપે બલબલ જાઉંરે. ટેક.
રામ મનાઉં લછમન મનાઉં,
કાહા તુજકો મંએં પાંઉરે. સાહેબો.
સમુંનદર દેખા પાડોંમેં દેખા,
મકા મદીના કર આઉંરે. સાહેબો.

---

## દેસ દાદરા.

મોરે નૈન લાગે ગુંઇયાં નીતરજ.

તોરે બોલ લાગે ભારી, ઇતની અરજ માનો મોરી,
હું મંએં તોરી પ્યારી. તોરે બોલ.
આપ હ્યાંસે જાવો, દીલકો ના ફંસાઓ,
મોએ લાગી પ્રેમ કટારી. તોરે બોલ.
ઠીકાને નંઈ ચીતહો, પીયા તુમતો ઢીઠહો,
નએનોંસે પાની જારી. તોરે બોલ.
પીયા આએ તોરે દ્વાર, કાસમ કહે સુન અએ નાર,
કાંહે પ્રીત કો બીગારી. તોરે બોલ.

---

## ગઝલ.

સંભાલો તેગ અદકો નીતરજ.

હીના યે બાગકી અપને સનમ મલો તો સહી,
કરેંગે સએર અબ ગુલશનકી તુમ ચલોતો સહી. હીના.
કરના નહીં તકરીરકો હરગીઝ અપને યારોંસે,
તકરીર અપને આપમે જલોતો સહી. હીના.

વાં કઓનસી બાતથી જીસ્સે ચડા ગુસ્સા તુમકો,
અકડકે બએઠે હો આસનપે તુમ હલોતો સહી. હીના.
લીખકે યે ગઝલ કેતઈ કાસમ તુમે નશીયત દેવે,
ઝગડેકો દુર કરો રંજસે ફુલો ફલોતો સહી. હીના.

---

## કહરવા.

મએ તો બ્યાઈથી ગબરૂ નીતરજ.

દરશન કો મએં આઇ તેરે ફુલા ફલા રહે તેરા રાજ;
હો માહારાજ ફુલા ફલા રહે તેરા રાજ. દરશન.
તોકો મએં પાઊં, દરશન મનાઊં, કર દીજે મેરા સબ કાજ;
હો મહારાજ ફુલા ફલા રહે તેરા રાજ. દરશન.
જબ કે મએં આઊ, ક્યા સંગ લાઊં, સબ ચીજોંસે હું તારાજ;
હો માહારાજ ફુલા ફલા રહે તેરા રાજ. દરશન.
બહુ કો જબ જાઊં, નાહક પશતાઊં, ભટકે હએ સરપે બાજ;
હો મહારાજ ફુલા ફલા રહે તેરા રાજ. દરશન.
કાસમ દીખાઊં, સંગ લે મંએં આઊં, તુહી તંબુરા તુહી સાજ;
હો મહારાજ ફુલા ફલા રહે તેરા રાજ. દરશન.

---

## કહરવા.

મેરા પાપ લાગો દુઆ નીતરજ.

મેરા પાપ હએ પીછાડીરે,
મંએં કાં જાઊં અગાડી. મેરા.
મઓત હએ સંગ મેરે જાને નહીં દેવે,
વહાં તો હએ સારી નેકોંકી ઝાડી. મેરા.
અમાલ કા તો ઘોડા, પાપકી હએ જીન,
નેકી બદીકી રએન બનાકે, હાંકત હું મંએં ગાડી. મેરા.

પાપકી યે મટકી બનાકે, ધરી હએ સરપે મોરે,
કાસમ તું, તો, આંગ કા દુબલા, મટકી તેરી ભારી. મેરા.

---

## કહરવા.

કુવે પર આસન જોગીકા જલ ભરન ખડાથી રે નીતરજ.

દીલમેં આસન સાંઈકા હમ ભઈ તા ઠોકે ખાઊં.
ઇસ સાંઈને મોપે પાપ બડાયો;
નાહક દીલમે પછતાઊં. દીલમે.
ઇસ સાંઇને સારો સંસાર ઉઠાયો.
મએં આસન છોડ કહાં જાઊં. દીલમે.
ઇસ સાંઇને સારે કાર ઉઠાયો.
કાસમ પાપ ધોવન કાં જાઊં. દીલમેં.

---

## કહરવા.

તોરી લબી ચવટી એલ નીતરજ.

મેરે સાધુવારે તોરે લબે લંબે બાલ. ટેક.
હમ માયાકે બાસી, દુનીયાં હમારા રંગ,
તુમ ઉસ્સે હો નીરાલે, સાંઈકા હએ ખ્યાલ. મેરે.
મુરદાર મેં હમ બસે હએં, પએસકા હએ જંગ,
કાસમ તુમ માયા, સે હો નીરાલે કયું ઘેરેગા, કાલ. મેરે.

---

## કહરવા.

ઇતનોંકુ બીચ મોરી ગઇરે મુંદરીઆ નીતરજ.

તુને બીગારી મોરી સારી ચુંદરીઆ,
સારી ચુંદરીઆ પ્યારે નઇ ચુંદરીઆ. તુને.

સુઘહુનાલીની, બારાજોરીકીની,
હીલન લાગી મોરી કાનકી મુંદરીઆ. તુને.
સઈયા ગયે હએં, પરાએ ભહે હએં
અબકાં પસ્તાવત પ્યારી સુંદરીઆ તુને,

---

### કહરવા.

ટોપીવાલે બસા જહાંગે નગરી નીતરજ.

ઊલફતકુ બદલામ કીઆ, કયા ફલ ત પાયા,
દીલ મેરા લીનો, કયાફલ દીનો,
નાંહક દીલકો ફસાયા, કયા ફલ તુ પાંયાં. ઊલફત.
બાવરી મોહે કીનો, ધકક રહયો સીનો,
આપ બના હરજાયા, કયા ફલ તુ પાયા. ઊલફત.
દીલમે તેરે કીનો, કાંહાતક તુ જીનો,
મુરત દીલકો મેરે ભાયા. કયા ફલ તુ પાયા ઊલફત.

---

### કહરવા.

ચુનો કલીયાંરે નીતરજ.

ઢુંડો ગલીયાંરે ઢુંડો ગલીયાંરે,
નાહીમીલે હમકો છલબલીયાંરે. ઢુંડો.
સુનો મેરી સંગકી સારી સહેલીયાં,
પીયા બીના તલમલીયાં. ઢુંડો.
પીયા જબ આવે કરાર પાવે,
રહે સંગ હીલમીલયાં. ઢુંડો.

---

## કહેરવા.

તક તક મારે નજરી આંરામ નીતરજ.

જાનેદે હોગઈ ફજરીઆં રામ;
જાકે અબ ઘરકો કરૂં આરામ. જાનેદે.
એકતો કમસીન ઉમર હએ તોરી,
દુજે હએ રગ સવલીયા રામ:
તીજે હએ તુતો જોબન મદમાતી,
સુની કરત ક્યું સેજરીયાં રામ. જાનેદે.
ચવથે મારે તોરી અખીયોંકે ડોરે,
પાંચવે મારે કમરીયા રામ;
છટઠે મારે તોરે કાલેસ કેસવા,
લાગી હએ તોસે અંખડીયાં રામ. જાનેદે

---

## સોહેની ગઝલ.

બનકે ઇશિકોં કા મએં વહેશી, ઘર મેરા બરબાદ હએ,
મજનું જા જગલ બસા જબ, સબ શજર આબાદ હએ. બનકે.
બેકરાર દીલ હએ મેરા, ઇશિકમે ઉસ યારકે,
હએ અજબ કોઇનિ અબતક, પોંચાયા મેરી દાદ હએ. બનકે.
ફરહાદકે તઇ કોહ દીનો, દારપર મનસુરકો,
ઇશિકોંકી રજો મુસીબત, દીલમેં મેરે યાદ હએ. બનકે.
ફખરો ગરૂરી છોડદે, ઇશિકોંકી રાહ હએગી કઠન,
ગરન ચાહે તુજકો માશુક, ક્યા તેરી અવકાત હએ. બનકે.
નીમ બીસમીલ હોકે તડપુ, ફુરકતે દીલદાર મે,
કર સબર તુ દીલમે કાસમ, હરચે બાદાબાદ હએ. બનકે.

---

## ઢોલક ઠુમરી.

ગુંદાઇ ફુલોંકે મએં હાર,
આએ શહે જુલફુકાર. ટેક.
માને રસુલકો હએ દીનકે ઘર,
આપ બને હએંગે દુવાર. આએ શહે.
ફીલએ ખએબરકુ ફતા આપ કીયેહો,
હંએં બાજે ફતા કે નકાર. આએ શહે.
સારી ફતાહી હએ હાથ આપકે,
આપીહો દુલ દુલસવાર. આએ શહે.
હસન હુસન દોનો અખીયે હએં આપકી,
હઝરત અબાસ પર હએ પ્યાર. આએ શહે.
મહમદ હએ નામ ઉનકા ઇબને હનીફા,
જીનકા મદીના દરબાર. આએ શહે.
ઝએનુલઆબદીન અસગર અકબર કાસમ,
કરબલામેં શહીદ સબ યાર. આએ શહે.
ફકત ઝએનુલઆબદીન જહાંસે બચેં હંએં,
શામ જીનકો લે ગએ કુફાર. આએ શહે.
યઝીદકા તલબથી જાન ઉનકીલેને,
મારે કોન બચાવે કરતાર. આએ શહે.
કાસમ ગુલામ હએ હઝરત અલીકા,
ચમકતી હએ જીસકી તલવાર. આએ શહે.

---

## કહરવા.

ઉદર મામારે નીતરજ.

પ્યારા આવ્યારે લાડીજીના મંડપે પધારેયારે. પ્યારા.

લાવે આ બાજા, વાગા વાજા, ઉત્તર સાજા, ખાધા ખાજા. પ્યારા.
રયાજામા, મલ્યા સામાં, મણા આંમાં, સુંરચનામાં. પ્યારા.
ઉતરેઆ હેઠા, બનયા સેઠા, ઘોડે બેઠા, ચાલ્યા છેટા. પ્યારા.
ભપકો ભારી, મારા મારી, ગારા ગારી, રચના સારી. પ્યારા.

---

## ભેરવી ગઝલ.

મુસીબત હઝાર સરપેહો નાંરા ન મારીએ,
રંજોગમ સમાઇએ દીલમેં, ના કનેકા ધુતકારીએ મુસી.
ચવસરકી હએ સારી બાઝી, નરદે સારી ખેલરહીં,
નરદ એક કમારી જોએ, ઉસ્સે બાઝી ના હારીએ. મુસી.
સીના ઉસકા ચાક હએ, જો ગયા બીમારે ઇશક,
કફને મુરદેકે તઈ, નહીં હાથોંસે ફાડીએં. મુસી.
સબરકર હર રંજમે, મુસીબત દીલસે ટાલદે,
હાથોંમે લે સબરકા ઝાડુ, દીલકો ઝાડીએ. મુસી.
કાસમ દીલસે ખ્યાલકર, પએદા હુવા કીસલીએ,
પકડકે ડુબતેકી બાંહી, ઉસકો તારીએ. મુસી.

---

## ધનાસરી ગઝલ.

હાલે દુશમન તુજ પર ઇઝહાર હોગા,
વીસાલે સનમ તુજકો બીસયાર હોગા. હાલે.
દુશમન અપનેકો ખુબ તુ પએછાને,
નહીં બેમુરવત કભી યાર હોગા. હાલે.
દોસ્ત હએજો તેરા દીલસે મરેગા,
તેરે સબ કારોંમેં મદદગાર હોગા. હાલે.

તરક કરતુ દીલસે દુશમનકો તેરે,
ભલા તેરા ઉનસે એઝાર હોગા. હાલે.
કહેતા હએ કાસમ ખુબએ તુમ જાનોં,
દોસ્ત હયે વોહી સંગમે સરેદાર હોગા. હાલે,

---

## ધનાસરી ગઝલ.

હાલે દીલ આપના ન કભુ, ઈઝહાર કરના,
દોસ્ત હોતોં ઠીક હએ દુશમનસે મરના. હાલે.
દોસ્ત સાદીક પર જાન તકકા દેના,
હોવે દુશમનતો કીનારાહી કરના. હાલે.
દુસમન ચાહે ઇતના લંબાંહી જાવે,
દોસ્તોંકા દીલમે બસ નારાહી ભરના. હાલે.
સંગત દોસનોંકી હરદમ નીભાના,
મુરત ઉસકી દીલપેહી જડનાં. હાલે.
નસીહત કાસમકી સુનલેરે ભાઇ,
દુશમનકે પાલે હરગીઝ નઈ પડના. હાલે.

---

## ગઝલ.

આદમસે જાન એહસ્તી તલાશે યારમેં આએ નીતરજ.
ઉસકે મીલનેમે પાયા યેહી સવાબ,
કાસીદ પીછુ આયા બનકે લાજવાબ. ઉસકે.
જીગરકે ટુકડે હુયે ભુના હએ ઇશકકી આગને,
જીગરતો સારા જલગયા બન ગએ કવાબ. ઉસકે.
ટીકતા નહીં હએ દીલમે હર વકત ખ્યાલકા આના,
દરયાકે જીસમ પર આયા હએ હુબાબ. ઉસકે.

બનકે આશકે શએદા મરગયા ફરકતે યારમે,
મઝારે આશકપે નહીં ચાહીયે કીનખ્વાબ. ઉસકે
હરવકત જલાના આશક કા પરવાના બનગયા,
કાસમ બતાકે હીરેકા રહેતાહએ કીતની આબ. ઉસકે.

---

## ગઝલ.

હમને અફલાકકો સઓ રગ બદલતે દેખા નીતરજ.
દુનીયાંમે આકે હમને યે હઝારોંકા રગ દેખા,
જબ દેખા ઇન આખોંસે આશકોકા જંગ દેખા. દુનીયા.
પાંની ભરા બાદલ ગયા આનીકલે શમશો કમર,
રગ બદલતે આસમાકે હઝારો ઢગ દેખા. દુનીયાં.
શબે વીસાલમે હઝારોં નખરે હોતે હંએ,
આશકોંકા શબે વીસાલમે બનતે તગ દેખા. દુનીયાં.
હીરે મોતી નીલમ જવાહર લાલ પન્ના અઓર યાકુત,
હઝારો જવાહરોંમેં હમને ઉસકો તો નંગ દેખા. દુનીયાં.
કાસમ લીયાકત ઉસ પરકી તુજકો હએ માલુમ,
તેરે મજલીસમેં હમને પ્યારે બજતે ચગ દેખા. દુનીયાં.

---

## ગઝલ.

હમને અફલાકકો સઓ રગ બદલતે દેખા નીતરજ.

અએ કાતીલ અગર તુ, મટી કો મેરી આમ કરતા,
તો ઝબાં હીલાકે મએ, અલ્લાહુંકા નામ કરતા. અએ.
નારા તેરા હોતા દીલસે, અઓર ઝીકર હોતા મુંસે,
હરગીઝ ના મંએં મુકુ બદ, સુબો અઓર શામ કરતા. અએ.

અગર જાન વો મેરી લેતા, લબોંસે એ કામ કરતા,
બેધડકા પડા ઝમીં પર, પ્યારીસે એ કલામ કરતા. અએ.
કીયા ઇસલામ છાપર નહીં, બાકી બુત પરસ્તી,
વીસાલ પ્યારીસે કરકે, વાએઝી કો સલામ કરતા. અએ.
નસલ્લી, હોતીજો દીલકો, નીભા, હોગા મેરા બહાંપે,
આતા નહીં હરગીઝ મે હીઆપે, વહીં મુકામ કરતા. અએ.
અગર પ્યારી કુછ ધ્યાન દેવે, બાતેં મેરી સુનલેવે,
હરશબ ફરયાદ પ્યારીસે, મએ લબે બામ કરતા. અએ.
બાતે સુનકે મેરી સારી, અગર વો ઇનકાર કરે,
યા ઉસ્સે વીસાલ કરતા, યાકામ તમામ કરતા. અએ.
જો હએ દીલ પતથરકા, ઉસકા અગરવો ગહેમ હોવે,
રહેકે પ્યારીકે સંગ, યેઅએશ મુદામ કરતા. અએ.
હમ હએ પ્યારીકે બંનદે, દુનીયાંસે મતલબ નહીં,
કાસમ રહે સંગ પ્યારીકે, નામ અપના બદનામ કરતા. અએ.

---

## ગઝલ.

સઓસે બુરાતો એકસે બેહેતર બના દીયા નીતરજ.

યાદ આપની સીજદે હીંન્દુ પતથર બનાદીયા,
કોઇકો દએરો હરમ કહીં કાબા કહીં દર બનાદીયા. યાદ.
સજાયા હએ ઇસ જહાંકો કયા કયા ન્યામતસે,
કોઇકો હીરા કોઇ નીલમ કોઇ ગવહર બના દીયા. યાદ.
કરવાયા હએ સીજદે સભોંકો બુલાવાકે અપને તંઈ,
કોઇકો અલ્લા કોઇકો નબી કોઇકો હર બનાદીયા. યાદ.
બચાને ઇનસાનકો ઇસજહાંકી સએલો આફતસે,
કોઇકો મસકન કોઇકો મકાં કોઇ ઘર બનાદીયા. યાદ.

કાસમ રઝકી કરીમીકો દીલસેના ભુલાકર,
કોઇકો અછ્છા કોઇ બુરા કોઇ બ્હતર બનાદીયા. યાદ.

---

## ગઝલ.

લેતા હએ જાન મેરીતો મએં સરબ દસ્તહું નીતરજ.

ચાહીયે જાતની તુકર સજા સઝાવાર મએંહીહું,
સારે ગુનેગારોકો દેખ ગુનેહગાર મહીહું. ચાહીએ.
ફદેમે આયાહું તેરે છુટનેકા નએ નહીં,
સમજા હએ દીલસે ખુબતુ દીલ આઝાર મહીહું. ચાહીએ.
અગર ઝુલેખા ફીતરે ખરીદાર હએ મેરા,
યુસફકી તરે બીકનેકો બાઝાર મહીંહું. ચાહીએ.
સાયલહું તેરે દરકા મએ અઓર ગદાહું તેરા,
સારે ફુકરાકો દેખલે લાચાર મહીહું. ચાહીએ.
કાસમ બનાહએ તાલીબજો તેરે વીસાલકા,
દીદારકા મુસાફીતરે તલબગાર મહીહું. ચાહીએ.

---

## ઢોલક તરજ કહરવા.

મએ તોબ્યાહીથી અબરૂ જવાન નીતરજ.

ગઓસ આઇ તોરે દરબાર, મોહીયુદીન મદત કરો. ગઓસ.
ઉમેદ પાઇ, માનત ચડાઇ, બડા રહેમી સરકાર. મોહીયુદીન.
ન્યાઝકો ચડાઉં, બલબલ જાઉં, કરદીજો મેરા સબકાર. મોહીયુદીન.
હએ તુ લાસાની, તુમેરાજાની, ગુલામ કાસમ અઓર ઘરબાર.
મોહીયુદીન.

---

## ધનાસરી.

કીસકી જમીં અઓર કાંકાં બીજ,
બુદ બનાયા પાખી નાચીઝ. કીસકી.
નવમાસ બીતે રચના બનાઇ,
કોઇ નીકાલા પઓર કોઇ સીસ. કીસકી.
સબ્નવટ હએ કીસકી કોન હએ ભેજત,
કાહાંકા તાગા અઓર કહાકા તાવીઝ. કીસકી.
જબકેતુ આયા કયા દુખ પાયા,
પીડા કીતની અઓર કીતની તજવીઝ. કીસકી.
કુદરત સારી બનાવટ હએ ભારી,
કાસમ કીસકી નામાને હરગીઝ. કીસકી.

---

## ગઝલ.

મએં ના, માનુંગા, ના માંનુંગા, કભી બાત તેરી નીતરજ.
શજર બોતાથા મુજે ઇશકકા બોનેના દીયા,
આશક તસવીરકા અપને મુજે હોનેના દીયા. શજર.
દીલફસા દામમેં સહાયાદકે જાકર મેરા,
ઇશકકી ઝજીરોને જકડા મુજે રોનેના દીયા. શજર.
ઝપક હરવકતકી દીખલાકે મુજે લુટલીયા,
વસુલકી આરઝુને મુજે રએનભર સોને નાદીયા. શજર.
ચોટી નાગજસી સવાર માગમે ટુકડે પાએ,
ઝુલફોંકે તારસે અપને મુજે ખોનેના દીયા. શજર.
દીલલગી કરતે રહે દેખ મેરી આંખોંકો,
કાસમકી ચશમકો હએ આબસે ધોનેના દીયા. શજર.

---

## ગઝલ.

ક્યાસ કદર મએ જોકરૂં યાર બડાઇ તેરી નીતરજ.

કહાંતક દીલસે નીભાવે યેજુદાઇ તેરી.

સીનેપે દાગદીયા મોહારે ખુદાઇ તેરી. કહાં.

સમાંઇ આખોમે હએ જબસે યે તસવીર તેરી,

આરઝુયે હએ મુજે હોવે કદખુદાઇ તેરી. કહાં.

તફરકા દીલમે તેરે યેજો અગર તુ છોડે,

બુતપરસ્તી છોડદુ હોવેજો ખુદાઇ તેરી. કહાં.

પેચમે પેચકો ડાલ દીલજો મેરા બદ કીયા,

બેતાબ કરતી મુજે શીકલ લુભાઇ તેરી. કહાં.

યાદમેં તેરે જબ નીર આખોસે કાસમકી બહે,

યાદ આતીહએ જો હરશબ યે બુરાઇ તેરી. કહાં.

---

## ગઝલ.

બુલબુલાં સબ રોતે આએ બાગમાં નીતરજ.

યાર આયા હએ બનકે સાકી મએ ઝરા પીલીજીયે,

વોહી સાકી દીલકા મેરે શરમ કાહેકા કીજીયે. યાર.

દીલસે જો રૂકાતેહો મુજસે કયા હુઇ તકસીર,

કયું હીજાબ તુમકો પ્યારે દરશન અપના દીજીયે. યાર.

આશકે સાબીર હએ જીતને ઉનકે યેહી હાલ હએ,

અગર ગમકી પ્યાસ હોવે આસુવોકો પીજીયે. યાર.

જાનકે તનહા મેરે તઇ ગરહુવા ખુબ્બાર હએ,

ખુનકી હએ ગરપ્યાસ મેરે હાઝીર ગલા હએ લીજીયે. યાર.

યેહી આરઝુ બાકી હએ કરૂં વસ્લકે શરાબકા નશોશ,

દસ્ત તુમારા સરપે રહેવે કરમ કાસમપે કીજીયે. યાર.

---

## ધનાસરી.

જેટલા પથર એટલાજ દેવ,
મુંકો ભાઈઓ એ બુરીછે ટેવ. જેટલા.
તીરથ કરવા તમે ગીયાતા જ્યાં,
વલીયુંના કાંઈ જોયાંનાં તેઆ. જેટલા.
એટલું સાંભલીયું હરતુ ગનેઆન,
ઉલટાજ ચાલો આવેન સાન. જેટલા.
તમારે લીધે દીલ મારૂં ઉચાટ,
પથરા જેટલા પ્રમેશ્વર એ ક્યાં નીવાંત. જેટલા.
તે હર ઘટ ઘટમાં છુટો રમે,
હરન્યાતમાં આવી સાથે જમે. જેટલા.
નાંલ્લા બચામાં બેઠોછે ભણવા,
ઇસ્ત્રી રૂપે આવ્યોછે જણવા. જેટલા.
અંતર ભેદોની વાત જેણે જાણી,
માનું સમજુ તેને હું ખરો જ્ઞાની. જેટલા.
જમને જોતી આપણી જે કાયે,
તેથી બાહેર કભુ નંઈ જાયે. જેટલા.
દુનયાંમાં જાણું તે આવેયો ભણી,
જાણી જેણે વાતો હરજીતણી. જેટલા.
અનુભવી સાથે કરે તકરાર,
જીતે નહીં કાંઈ પામે તે હાર. જેટલા.
ઘટમાં બેસીને બોલેતે બોલ,
પોતેજ વાગે વગાડે તે ઢોલ. જેટલા.
પોતે આવીને પોતાને મલ્યા,
વલી જીવ લેવા જમને મોકલીયા. જેટલા.

એટલુ સમજાવ્યો હજી જઈ ફસો,
લેઓ આંખોનો સુરમો મોડાપર ઘસો. જેટલા.

ધરમ એજ વાચેને એજ વંચાવે,
એજ બનાવે વાંચવા એ આવે. જેટલા.

પોતેજ રાખેછે પોતાનો બલ,
અગર માંગે પથરેથી કાડે તે જલ. જેટલા.

સઉ દીલનો છે એનેજ ભાવ,
કોઇને પ્યારને કોઈ અભાવ. જેટલા.

પોતાની શનાન પોતેજ કરે,
પોતેજ હરછે જઈ હરને હરે. જેટલા.

મોટું જ્ઞાન એકતેં કીધું પુરૂં,
કયાછે ચેલો ને કયાંછે ગુરૂ. જેટલા.

કોઈ મેડીપર જઈ તુ પસારે હાથ,
કોઈ મેડીપર તુ સ્વામી નાથ. જેટલા.

મોકલે તુ રોગને તુનેજ પીડા,
જલદી કોઈ સારો નાખે કોઇને કીડા. જેટલા.

કોઇને ટવલાવી ફસાવે જ્નલમાં,
કોઈ આસમાને કોઈ પાતાલમાં. જેટલા.

માલક થઇને બેઠો છે આપ,
તારા થકીછે સઉ પુનને પાપ. જેટલા.

કોઇને ઝેર આપે ને વલગાવે સાંપ,
જોઇયે તેમ મરે તોએ તારા પરતાપ. જેટલા.

કોઇને રાજગાદી કોઈ સર ભાર,
કોઈ બન્યા પુરૂશો ને કોઈ બની નાર. જેટલા.

આસા ત્રીશનાં તુ એ સઉને આપી,
અન જીવ પેયારને રહયો તુ વ્યાપી. જેટલા.

થઈ કઈ ગુરૂ કંઈ ચેલો ફરે,
કંઈ બોલે સારૂ કઈ નીનદા કરે. જેટલા.

છે ભુતકાલ નો તેને ખુબ ખ્યાલ,
વરતમાન ભવીશનો જાણે છે હાલ. જેટલા.

કેટલા પક્ષી તું એ માકલ્યા આકાસ,
કેટલા રાખ્યા તું એ દુનયાની પાસ. જેટલા.

નાન્લા કોઈ તો કોઈ મોટા શેહેર,
કોઈના બાંધ્યા કોઈના ઉજાડ્યા ઘેર. જેટલા.

લગાડી કોઇને દુનીયાંની આસ,
કોઇને આપી ત્યાંથી વનવાસ. જેટલા.

કોઇછે ગરીબ તેનું આત્મજ્ઞાન,
કોઇ જોરાવર તેને ધનુશબાન. જેટલા.

લડવામાં કોઈ રનમાં સુરો,
કોઈ બત્રીશ લખણે થયો પુરો. જેટલા.

કોઇના દીળમાં છે દેશ અભીમાન,
કોઇનું નીચુંછે કોઇ ઉંચું ખાનદાન. જેટલા.

મુરખ કોઇને કીધો વલી નાદાન,
ચતુર કોઇને બનાવ્યો તેનાજ વખાણ. જેટલા.

કોઈમાં કરાવ્યા લડાઈ ઝગડા,
કોઈ લડે ઘરે તો કોઈ લડે વગડા. જેટલા.

કોઇને બુઢાપો નેવલી કોઇને ગ્રેહ,
બ્રાહ્મણ તપાસે સુરજના ગ્રેહ. જેટલા.

કોઈ પારધીલે પશુ જાલમાં,
કોઈ જઈ ફસ્યાં રાંડમુંડ પાલમા. જેટલા.

કોઈ તો જોગી બની મુંડાવે સર,
કોઇને મનકા હાથે પુકારે હરહર. જેટલા.

કંઈ નાટકના વખતે લીધો છે વેસ,
કંઈ ગુરૂ બની તું આપે ઉપદેશ. જેટલા.

ઝાડ તુ પોતેને પોતેજ ફલ,
પોતેજ પાણીને પોતાનું બલ. જેટલા.

કોઈ ઠેકાણે તુ કરેછે અંકાર,
પોતેજ કરે ખાલીને પોતેજ સરભાર. જેટલા.

પોતે જઈ ઘડાએને પોતાનો ઘાટ,
પેરે પોતેને વલી પોતાનો ઠાઠ. જેટલા.

કઇક જ્ઞાનીઓ તવલતાં ફરે,
પેટે નહીં પુરૂ ભુખથી મરે. જેટલા.

આજે થઇ પેદા ને કાલે પ્રકાશ,
હાલતીને ચાલતી ઉપરથી નાશ. જેટલા.

તારૂં જેના દીલમાં જ્ઞાન ઠરીયું,
તેનું સમજવું કારજ સરીયું. જેટલા.

બને ચોરને વલી પકડવા સમેં,
આવે ફાગન તો વલી હોલી રમેં. જેટલા.

જાણું હું જ્ઞાની વીચાર પુરો કરે,
જોએ ફલને આંખે નહીં વાસને મરે. જેટલા.

પોતાને ટાલેને આપે જે સીસ,
જગના તેનેજ મલે જગદીસ. જેટલા.

દીલમાં રાખે છે ખરી તેની પ્રીત,
તેની ઉપરજ રેછે તેનું ચીત. જેટલા.
સકતી કેટલી છે તારી તું જાણ,
તારોછે દરીયાને તું છોજ વાણ. જેટલા.
કરોડો એવી વાતો લખવાને ચાવું,
કાસમ કેછે અકકલ કયાથી લાવું. જેટલા.

---

## ગઝલ.

તસકી નહીં હોતી દીલે ખાનેખરાબકો નીતરજ.

તસુદુક જાન મેરી નામે બારા ઇમામકે,
માતમ જીનકા અબતક જારી ખાસો આમકે. તસુદુક.
વીરદ ઇનિ નામોંકા કરતે હંએ સારે તાલીબ,
નામોં જીનકે વઝીફે હએ સારે નાકામકે. તસુદુક.
હંએ યે સબ નબીરે ખાનદાને પયમબરકે,
સદકે હએં હમ જીસ પયમબરકે નામકે. તસુદુક.
તરકકી દીનકે લીયે જાન અપને દે દીયે,
અવલાદ હસનહુસેન અલે હીસ સલામકે. તસુદુક.
કએસે કએસે અવલીયા બને હએં ઇસિ ઘરાનેસે,
કાસમ મુરીદ બના હએ પીરાન પીરકે જામકે. તસુદુક.

---

## સોહેની ગઝલ.

દેખ કર વો લાશ મેરી બોલાયું આવાઝસે,
યે જનાઝા ઉસકા હએગા મરગયા મુજ નાઝસે. દેખ કર.
આશકે સાબીર હુવા પર રાસ્તા પાયા નહીં,
મેરી ઉલફતમેં મુવાપર બેખબરથા રાઝસે. દેખ કર.

હરજાઈ માશુક વો જો ઝુલમ દે આશકકે તંઈ,
મોબત કરતી હએ વો પ્યારી ક્યા નઝાકત નાંઝસે. દેખ કર.
છોડકર મુજકો અકેલી આપ તનહા ચલબસે,
રોરો કહેતીથી જનાઝએ આશકે જાંબાઝસે. દેખ કર.
રાહે મોહોબતમે અએ કાસમ પએર તેરા ફીસલે નહીં,
રાસ્તા મુરશદને દીખલાયા હએ એક અનદાઝસે. દેખ કર.

---

## ગઝલ.

તાઝા તર ઈશિકકી લઝત મુજે હાસલ હએ વહી નીતરજ.

બાદ મુદતકે મેરે યારસે સોહોબત હએ વહી,
મએ વહી યાર વહી ઘર વહી મનઝલ હએ વહી. બાદ.
આકે દેખો મેરે દીલબર કી તો સુરતકો ઝરા,
દીલ વહી જાન વહી તન હએ વહી મન હએ વહી. બાદ.
દુર રહેતા હએ તુ નાહકકાભી અબ મુજસે સનમ,
આકે બસ ઘરમે તેરે દેખકે યે ઘર હએ વહી. બાદ.
આકે દેખોકે વો માબુદ નહીં કીસ શએમેં,
આબ અઓર ખાક વહી નુર હએ અઓર નાર હએ વહી. બાદ.
કરકે દુનીયાંકી સફર જાતે હંએ અબ મુલકે અદમ,
જીસ ઘડી ગોરમે લેટે તો બસ મનઝલ હએ વહી. બાદ.
છોડ કાસમના તુ અબ હાથસે દામાને રસુલ,
યારકે ઘરકુ કંહાં ઢુંડેકે યે દીલ હએ વહી. બાદ.

---

## ગઝલ.

અગર ગફલતસે બાઝ આયા ઝફાકી નીતરજ.

એ બંદા હએગા તેરા અઓર હએ વો ખાકી,
તકસીર સબ તેરી હએ બદેને કયાકી. એ બંદા.

કરે કામ સબ તુ બદનામ ઈનસાંન,
મીટાયા હએ ખાક તુને સારી જહાંકી. એ બંદા.
રહે સબમેં ખુદહી ગુમ નામ કહાવે,
રખે હએ ખબર સબ ઝમીં અસમાંકી. એ બંદા.
કરે કયા કામ તુ દુનીયાંમેં બંદે,
ખબર નહીં ખાક હએ ઝમીનો ઝમાંકી એ બંદા.
તુ અએસી બાતેં કયું કરતા હએ કાસમ,
ખબર નહીં જાનતા હએ ઈનસાંન વહાંકી. • એ બંદા.

---

સાંવલીયાંકે સંગ રંગ મંએ નીતરંજ.

પીયરવાકે રંગ સંગ મંએં કએસે દેખુંગે માં. ટેક.
ઢોલ બાજે સીતાર બાજે અઓર બાજે મુરચંગ,
પીયા મોરે મજલીસ બએઠે ગાનેકા હએ સંગ. રંગ.
ગુલાલ ઉડે અબીર ઉડે હલદીકા હએ રંગ,
ફાગુનકે દીન હુંઆપે આંયે પીવન લાગે ભંગ. રંગ.
ગવઈઆ ગાવે રંડી ગાવે ગાવત હએ કવી ગંગ,
તાલ સમકુ ઠીક મીલાવે આપસમે હએ જંગ. રંગ.
ભવઇયે નાચે કથક નાચે અઓર નાચે ભવરંગ,
કાસમ બએઠા મજલીસ મ્યાને ગાનેસે હએ દંગ. રંગ.

---

## લાવની.

તેરી ઉલફતમેં હુઈ બદનામ નીતરંજ.

તેરી મોહોબતમેં લીયે દુશનામ,
યેહી હએ રંજ સુબો અઓર શામ. તેરી.
બાગ બીચ કલીયાં ખીલી હોગી,
ઉનકો ઈશકપેચા મીલી હોગી;

નરગીસ અઔર સોસન ખીલા હોગા,
ચંપા અઔર મોગરા માલા હોગા,
ઝાડોં બીચ ઝુલે પડે હોંગે;
ભુલભુયિાં બીચ ભુલે હોંગે.
ઝમીપર સુહાગ બીછે હોંગે,
ઝાડ મોલસરી પીછે હોંગે;
રેહી આલમથા સુબો અઔર શામ તેરી
બાગોં બીચ મંડવે પડે હોંગે,
ફરશ રેશમકે બીછે હોંગે;
પલંગ સોનેરી ખડે હોંગે.
અસ્તર કીનખાબસે જડે હોંગે,
બીછોને રંગી પડે હોંગે;
દોમાશી તકયે ખડે હોંગે.
મોતી કી ઝાલર લગી હોગી,
સાએબાં બ્હાંયર અડી હોગી;
અએશ હુએ સદાં મેરા યે કામ તેરી.
યાર વો મેરા આયા હોગા,
નહીં વો મુજકો પાયા હોગા;
મુજે બ્હાં જલ્દ જાના હોગા,
નહીં ફીર તીશનાકાના હોગા;
મેરા વો યાર એકેલા હોગા,
મેરે જાનેસે ઝમેલા હોગા;
યે કહે કે બ્હાંકો ચલી ગોરી,
બસ મીલ ગઇ દોનોંકી જોડી;
બાહામ દોનોં નેકીયે આરામ. તેરી.

## ગઝલ.

અદમસે જાનએ હસ્તીતલાશે યારમેં આયે નીતરજ.

યેહી સદા નારા હએ મુજ દીલે બેઝારકા,
હરદમ તસવવર દીલમેં હએ મેહેરેનીગારકા. યેહી.
દીલ બેકરાર મેરા હએ ઇશક પેચાંકી પેચોંમે,
દીન રએન તડપના જારી હએ મુજ દીલે બેકરારકા. યેહી.
ઝપક મુજકો દીખાઇ અએસી કે બેતાબ હો ગયા,
દીદા સદાં યે થમ રહા હએ મુજ ઇનતેઝારકા. યેહી.
અવવલ પ્રીત લગાએકે અબ ન્યારે હુયે,
એક વખત મએહીથા ગુલ ઉસ નવબાહારકા. યેહી.
ઇનતેઝારી દીલે કાસમ મે યેહી હએ બાકી,
અએ માશુક તુ ભર દીજો દીલ ઉમેદવારકા. યેહી.

---

## ગઝલ.

અદમ સે જાન બે હસ્તી નીતરજ.

ગમ અપના અગરમે લીખું હો જાવે કીતાબ,
હએ ઇતને વો ભુલ જાઉ લીખલીજો શીતાબ. ગમ.
ધુંજતે હંએં પએર મેરે આંખોંમેં હએ ચકર,
જીસમ મેરા ખાલી હએ દીલકો નહીં તાબ. ગમ.
રાત દીન જલનેસે મેરે યે હાલ હો ગયા,
જીગર મેરા સારા ભુનકે હો ગયે કબાબ. ગમ.
તાલીબે દીદાર જો કોઇ મુવા હએ ઇશકમે,
લાશે આશક કા ગાડના હએ બડા સવાબ. ગમ.

કાસમ અબ તુજે તાબ નહીં ઉસકી જુદાઇસે,
કાસીદ તેરા લાયા નહીં અબતક કુછ જવાબ. ગમ.

---

## ગઝલ.

અદમ સે જાન એ હસ્તી નીતરજ.

જબકે વીસાલે યાર મેરે દીલમે ભર ગયા,
મએં ઇશકોંમેં પ્યારી કે જીસે ગુઝર ગયા. જબકે.
આશકે શએદા ક્યુ નહીં રખે પરવા જાનકી,
પરવા નહીં સુરીકી તરે ગર મેરા સર ગયા. જબકે.
જબ દેખા ઝાલીમને મુવા મુજે ઇશકોમે,
કામ મેરે કો દેખ તમામ વો અપને ઘર ગયા. જબકે.
વહેશી બનાકે ઇશકોંમે યે હાલકર દીયા,
આબાદ બના ખુદ મેરી મટી ખરાબ કરગયા જબકે.
હઝારોં આશક ઇસ રાહામેં પહોચે હએ મનઝીલપે,
કાસમ પરવા નહીં અગર તુજસા દુનીયાંસે નર ગયા. જબકે.

---

## ગઝલ.

અદમ સે જાન એ હસ્તી નીતરજ.

જએસા કોઇ દાગ રહેતા હએ નગીનેમેં,
અએસાહી ઘબા પ્યારેને કીયા હએ સીનેમેં. જએસા.
હઝારોં આશક આંખોંસે કીયે હંએ ઘાયલ,
લીયે હંએં પ્યારે દુશનામ અએસે કરીનેમે. જએસા.
કોઠેપે બએઠકે આંખેં લડાઇ ઇસતરે,
નીમબીસમીલ હએ કીયા મુજે દીલકે કીનેમે. જએસા.

તડપાતે હંએ હમકો હર વકત જુદાઇસે અપની,
કયા મઝા મીલતી હએ ઉસકુ મેરે ખુકે પીનેમે. જએસા.
જબ હાથ અઓર ખંજર નહો અપને પ્યારેકા,
કાસમ મઝા નહીં પ્યારે બીના અબ જીનેમેં. જએસા.

---

## બેહાગ.

કાંહેકો સોંચ કરે સોંચ કરે મન મુરખ. ટેક.
સોંચ કરે કુછ હાથ ના આએ, નાહક દુખકો પરે.
કાંહેકો.
હાથ નહી તેરે કછુ તુ પાવે, નારેકો કયું તુ ભરે.
કાંહેકો.
સબ છાંડ ઉસપે વોહી કરેગો, રબ હએ દીલકો જડે.
કાંહેકો.
નાંહી સોંચ કછુ હએગા કાસમકો, ચાહે જબ ઉસ્સે લડે.
કાહેકો.

---

## બેહાગ.

કાહેકો બરબાદ કરે નાહીં ઉસકો તુ યાદ કરે. ટેક.
તું સંગરે હએ દુખ કો તેરે, અકલમંદ દુખ આઝાડ કરે.
કાહેકો.
જબ તુ કરત હએ હાથોંસે તેરે, ફીર કાંહે ફરયાદ કરે.
કાહેકો.
કાસમ કહત હએ ના કાંહે દુખકો છોડે, ઘટે નઈ ઝયાદ કરે.
કાહેકો.

---

## કલકતાની કજરી ઢપ બગાલી.

મેં એફરઝનદ જોયા એક માંએનાં,
અરસ પરસ જોઈ તેની ચાએના. મેં એફર.
મેં પુછયું તેને દોલત કોન ખાએ,
હોએ પોતાના નસીબે તો ખાએના. મે એફર.
મદદ બીજાને કાંહે નઈ કરો તમે,
એ કરની નસીબમાં હોએ કમાએના. મેં એફર.
હર કામ તરફ કેમ આંખ ખોલીને ચાલો,
હોય અઓકાત પેટમાં સમાએના. મે એફર.
પાણી ઇનિસાનનું તમને દેખાડયું,
આએ કજરી બનાવી કાસમ ગાએના. મેં એફર.

---

## જેજવંતી ધ્રુપદ.

રામ ભજનમેં ઇતની ગડબડ નાહક કયું કરે રે. ટેક.
રખતા હએ વો સબ કી ભાન, કહેતે હએ જીસકો સકતીમાન,
તુ બના ઉસ્સે અનજાન, નાહક કયું મરે રે. રામ ભજનમેં.
હએગા વો સબકા વાલી કહેતે હએ જીસકો બનમાલી,
ઉસકી સારી હએ રખવાલી, તું નારા નાહક ભરે રે. રામ ભજનમેં
કાસમ કહેતા સુન ભાઈ, મેરે દીલમેં હએ સમાઈ,
તસવીર ઉસકી હયેગી પાઈ, દીલકો જડે રે. રામ ભજનમેં.

---

## જોગીયા.

મેરા બાબુલ દીનો ગવનવા નીતરજ.

મેરી નએરી ચલત હએ ડગરવા,
મએં જાવત હુ બાબલકે નગરવા. મેરી.

ના કોઉ રંગ હએ ના કોઉ સંગ હએ,
માનત નઈ અબ મોરા જીયરવા. મેરી.
ના કોઈ જંગ હએ ના કોઈ ગંગ હએ,
કયા સુખ પાયો અપને પીહરવા. મેરી.
કાસમ ઉમંગ હએ નહીં દીલમેં નંગ હએ,
પીયા સંગ લાગી અબ ગરવા. મેરી.

---

## કહારવા.

પએસેકા લોભી ફરગવારે બાબુ નીતરજ.

કએસા તોફાંએ ફીરંગી બનાયા,
ગાડી ધડાધડ ઉડાએ લીયો જાએ;
આગગાડી ધડાધડા ઉડાએ લીયો જાએ. કએસા.
આગ પાની કોલસા મીલાયા,
લોહેકે સંગમેં ઘુમાએ લીયો જાય;
ચાહે જબ અડત હએ ચાહે જબ બડત હએ,
ધુંવાં ભકાભક ઉડાએ લીયો જાએ. કએસા.
ગાઉં ગાઉંમેં સ્ટેશન બનાયા,
પંએદાશ કો સારી કમાએ લીઓ જાએ;
હોવે બેદામકે નહીં કછુ કામકે,
ગાડીમેં બરાબર બીઠાએ લીઓ જાએ. કએસા.
હજારો કોસવા જલદી વો જાત હએ,
સબકો ઉસીમેં સમાએ લીયો જાએ;
જાત નહીં પુછે વો બાત નહીં પુછે,
કાસમ ધરમકો બુડા એ લીઓ જાએ. કએસા.

---

## ધનાસરી ગઝલ.

અગર યુંહી દીલકો સતાતા રહેગા નીતરજ.

વાહી થા હાકમ મનસુર દાર કરદ,
પયગમ્બર અઝાઝીલરા ખ્વાર કરદ. વોહી.
પએછાન હએ ઉસકી અંધી હએ આલમ,
અજબ દુખમેં ગીરફતાર સંસાર કરદ. વોહી.
યે હએ ઉસકી દેન ચાહે સોવો કરદે,
બેહકકો માલ બાતીલ હકદાર કરદ. વોહી
કએસે ફરેબોકા યે જાલ હએ બીછાઇ,
કરત હએ કોન કીસીકુ ગુનેહગાર કરદ. વોહી.
કાસમ પરવા નહીં વો હએ સંગ તેરે,
ઉસીને તેરા પાક ઘરબાર કરદ. વોહી.

---

## ગઝલ.

ગમે દુરીસેજી જલતા ઇશક આંખોંસે જારી નીતરજ.

મુશાફર ઉઠ શીતાબી કર, ફકત એક રાત બાકી હએ,
યહાં દારૂલફના સબકો, ફકત ઇસમે ઝાત બાકી હએ.

મુશાફર

---

## દોહરા.

દીનકે પીછે રાત હએ, સુબુકે પીછે શામ,
સબ માટીમે મીલ જાએગા, કયા ખાસ કયા આમ;
કુચ હએ સબકા હયાંસે, ફકત ઉસકી ઝાત બાકી હએ.

મુશાફર.

---

## દોહરા.

સખી અઓર સુરે મર ગયે મર ગયે સબ નરનાર,
સબ કોઇ હયાંસે ચલુબસે, ગયે હંએં રબકે દુવાર ;
નહીં દુનીયાંમે રંજ તુજકો, હીસાબે હસનાત બાકી હએ.

મુશાફર.

## દોહરા.

મર તેરા ઓર હએ, દુનીઆ નહી હએ મુંદામ,
દીઆ તુ રહેવેગા નહી, હએ ઓ દુસરા મુકામ ;
પુરી નહી હુઇ દીઆ કોઇ, હઝારો ઘાત બાકી હએ.

મુશાફર.

## દોહરા.

સુજ સમજ તુજકો પડે, મલકલ મઓત આવે જબ,
અબ નઈ પએછાન તુજકો, તબ પએછાને રબ ;
કાસમ તુભી નાબુદ હોગા, ફકત અઓકાત બાકી હએ.

મુશાફર.

## ગઝલ.

દારે ફનાંસે દીલકો લગાવેગા યા નહી નીતરજ.

પાવેગા નફા કયા દીલે બીમારકો જલાકર,
હોવે તેરા ભલા અગર તુ કીસકા ભલાકર. પાવેગા.
મલકે હીના યે હાથોંપર કીસકા કીયા હએ ખુન,
નહીં અએસી ભરી ખુંકી હીના મુજકો મલાકર. પાવેગા.
સદકે હએ જાન મેરી ઉસ પ્યારેકે ચલન પે,
ગર આશકે સાબીર હએ તો ખંજરપે ગલાકર. પાવેગા.

ગર જાન મેરી લેવે તો પરવા નહીં મુજકો,
સાબીત રહે કદમ તેરા નઈ વાંસે હીલાકર. પાવેગા.
કાસમ અગર દુનીયાં જાવે તેરા ન ઇનતેકાલ,
ન લેજાવેગા વો યાર તુજકુ હયાસે ચલાકર. પાવેગા.

---

## ગઝલ.

જલાયા આપ હમને આહાકરકે નીતરજ.

શબકો દેખા મેને બુત પ્રસ્તીમેં ઉસ બ્રહેમન કો,
કયા તસદુક જીસે કરરહાથા અપને તન મન કો.
શબકો.

આહાકે નારે બરસને હએ લગે મીલકે બાદલસે,
મીનત ઝારી અએસીથી દેખા પાની બરસતે સાવનકો.
શબકો.

હીલાયા ઉસકે જીસમકે તારોંકો માનીન્દ સીતારકે,
આફરીં કીયા હએ ઉસને જીસ કારીરકી સુમરનકો.
શબકો.

આહા ઝારી દેખ અએસી બેતાબ હુવા હએ કબરમેં,
મુરદા બહાર નીકલ પડા ફાડકે અપને કફનકો.
શબકો.

પરવા નહીં રખા મંએને કોઈ શએકી ઉસકી જુદાઇમે,
ઉસ બુતકે કહેનેસે આગ લગાયા અપને ગુલશનકો.
શબકો.

આખર વો બુત રૂજુ હુવા દેખ સારી બાતોંકો,
હમને દેખા જાતે હુયે ઉસે પ્યારેકે મદફનકો.
શબકો.

રફતાર જીસકી ધીમી નઝાકત બહોત ભારી,
કાસમ હએ દીલસે કુરબાં ઉસ પ્યારે કે ચીતવન કો.

શબકો.

---

આવો માહાપદારથ માનખો તારો નઈ આવે ફરી નીતરજ.

હવે નઈ ફલેરે ઘેલા હવે નઈ ફલે,
મોસમ તારી વીતી ગઇ હવે નઈ ફલે. હવે.
દીન રાત ઘાણી રઇ ફરે, વીચાર નઈ કરે,
વખત ખોયો હાથેથી હવે નઈ મળે. હવે.
સંસાર દુનીયાંને જોઇ, વાત હાથથી ખોઇ,
બુદી ઉમર આવી તારી ઉતરે નઈ ગળે. હવે.
દુનીયાંની માયામાં પડી, મરણ જરણ વીસરી,
મુસ્તાક રહયો અંગ બળે હવે નઈ ફલે. હવે.
કાસમ કહે સુણો ભાઈ, વખતની નઈ મગાઇ,
કાંહે અંગે મલકાઇછલે હવે નઈ મળે. હવે.

---

માલી આવ્યો ફુલ વીનવા નીતરજ.

જમડો આવ્યો જીવ લેવાને સંસારી કરે વીચાર, રે. જમડો.
વીચાર કીધો જમડા લલચાઉં, કહીયું આપું કરોડો તુને,
નાખુ કરોડો તારા આગમાં, અંતે મારી મુને માર, રે. જમડો.
જવાની તારી એ રંગે ખોઈ, બુઢાપો આવ્યો તુને,
જુવાની નહીં ધ્યાનમાં, હવે મુકો સંસાર, રે. જમડો.
કેછે કાસમ સાંભલો ભાઇયોરે, કરજો નેક કામ, રે,
અંતે આપણે ત્યાંથી જાવું, સાહેબને દરબાર, રે. જમડો.

## ભેરવી.

ઢોલી આલે આવો નીતરજ.

આયા હુએ વો યાર મેરા રે, લાસાની જીસકો ડેરા રે.

આયા

બડી મીનતસે કરમ ફરમાએ, બીનતી કીયા બહોતેરારે.

આયા

અગર ચાહે તુ સંગ ચલનકો ઉઠા સરપે ગઠડાજો તેરારે.

આયા

વોહી હુએ પ્યારા આંખોંકા મેરે, જીસકો મએને બહોત હેરારે.

આયા

કહેત હુએ કાસમ સુનો નરનારી, દુનીયાં હુએ એક ફેરારે.

આયા

---

## ભેરવી.

ઢોલી આલે આવો નીતરજ.

જાઉં મએ હાથ હુએ ખાલી, કયા કહેગા મુજકો બનમાલી.

જાઉં મએ

ફુલ બહોતેરે મએને હુએ દેખા, કોઈ સુરખ હુએ કોઈ લાલી

કયા કહેગા

કયા મુખલેકે વ્હાંકો આઉં, યેં શજર હુએ નઈ ડાલી.

કયાં કહેગા.

દુનીયાં અએશમેં લાલ બનાથા, વ્હાં સુરત મેરી હુએ કાલી.

કયા કહેગા.

માનત નઈ હુએ ઉસકો મનાઉં, બેન્યાઝ કાસમકી હુએ થાલી.

કયા કહેગા.

## કચ્છી કાફી.

ઉમેદ આએ દીલમેં નારીયાં દરશનવરી,
ગોરજી વીના આંજે મુખડે તે મરી. ઉમેદ.
ડીંરાત આંજી આએ સુમરણ મુકે,
મુરત આંજી આએ મુજે દીલમેં જડી ગોરજી.
દીન દુનીયા મુકે કેર સંભાલે,
આંઉં વીના કેતે આંસે લડી. ગોરજી.
મનકા તસબીજા આઉં ફીરાયાં,
કહયાં યાદ હરદમ તસબી પડી. ગોરજી
કાસમજી અરદાસુ સુણો આંજી પ્યારા,
હાણે ઉરેઓ આએ દીલસે કડી. ગોરજી.

---

## કચ્છી કાફી.

નારઈ મું સજી દુનીયા ફાની, બાકી રોને તુ લાશાની.
નારઈ.
કુડા અઈન બગીચા મડે બાગો, કુડીયુ આઈન મેડીયું બંગલા,
કુડી નારી સજી દુનીયાં, બાકી રોને તુ રહેમાની.
નારઈ.
કુડા અઈન દેવલો મંદીર, કુડા અઈન હાડ દુનીયાજા,
કુડા અઈન મડે એતે રોંદલ, ઇઘાટ આએ તોજો સુલતાની.
નારઈ.
કુડા અઈન ધરમ દુનીયાંજા, કુડા અઈન મડે મુલ્લાં કાજી,
કાસમજી અરજી આએ તોકે, મદતકર શાહે જીલાની.
નારઈ.

---

## કછી કાફી.

હીડીંયં વેનધા નીભરી, મુરખ બંદા.
હીડીયં વેનધા નીભરી,
ખાલી હથ્થે તું કુલાએ વીનેતો,
અચીને હીતે કુરો પાછો ફીરી. મુરખ બંદા
આલસુ થઇને ઇબાદત છડેતો,
યાદે ખુદામેં હલાએ જીભડી. મુરખ બંદા.
કાસમ ચએતો કેતું છડ મ જીકરકે,
વંને હીઆનુ ગડો પાપ ભરી. મુરખ બંદા

---

## કછી કાફી.

હજરત પીરજી મુકે આસી, જુકો બગદાદ જા રેવાસી.
પ્યાલો મુ આંજો પીધો, વતાયોં મુરશદ મુકે સીધો,
કુરબાન મનસ આંઉ આનાતે, દીલસે અઇઆ તોજી દાસી. હજરત.
બગદાદમેં આએ આજો ડેરો, ધરો ધરમેં આંજો ફેરો,
કધા કડે આંઈ મેહેર મુંતે, સુરત દીલમેં મુંજે ભાંસી. હજરત.
કાસમ ચએ સુણો યારો, મનસે હજરત પીરકે પુકારો,
અચંદો મદદતતે હુ પાંજી, છુટદી ઉનથી પાંજી ફાંસી હજરત.

---

## ગઝલ.

ખારે હસરતકબરતક નીતરજ.

કીયા નઈ કારે ખુદાજો સર પટકતા જાએગા,
ન જન્નત ન જહન્નમ હોગી અધર લટકતા જાયેગા. કીયા.
રહબર અગર નઈ સંગતેરે રાહ પુછેગા કીસે,
મુશરદ અગર સરપર નહીં રાસ્તા ભટકતા જાએગા. કીયા.

દાગે વીસાલકા ધબા હએ જો સીનેપે તેરે,
દાગ રહેગા સીનેપે કબરતક ખટકતા જાએગા. કીયા.
યે રાસ્તા રખતા નહીં દુનીયાસે હએ નીસબત અપની,
રાહેહક અગર તુપાવે દુનીયાંસે છટકતા જાએગા. કીયા.
જો શબે વસલમે હુવા નહીં વીસાલ તેરા,
યે નીશાંકે વાસતે સરકો ઝટકતા જાએગા. કીયા.
કુચએ દીલદારમે જબ તુ ગીરફતાર હોવે,
બારે અસીયાંકે લીયે ખુદકુ પટકતા જાએગા. કીયા.
મારફત હકીકત તરીકત યે ભેદ સબસે ન્યારે હંએ,
મારફત પાવેગા જો શરીયતસે છટકતા જાએગા. કીયા.
ઇશકોમે જબ પએર રખે દીલમેં તુ અપને સમજ,
પહેલે તેરા યારા તુજ સંગમે મટકતા જાએગા. કીયા.
રાહ એ હએગી કઠન મુરશદ બગએર પાવે નહીં,
કાસમ રાસ્તા પાવે મુરશદસે હટકતા જાએગા. કીયા.

---

## ગઝલ.

અદમસે જાન બે હસ્તી તલાશે યારમેં નીતરજ.

ભુલ ગએ દીલસે તુમ ઉસશબકી કાનીયાં,
અબ ફીરાંકે આંખ કરતે હો ઉલટી લનતરાનીયાં. ભુલ.
યાદ કરો અવવલ કીસતરે બહેલાતેથે પ્યારકો,
અવલ કરતેથે કયા દીલસે તુમ મહેરબાનીયાં. ભુલ.
પહેલે જો દીયેથે આપને મુજે શબે વીસાલમેં,
મઓજુદ હએ હમારે પાસ આપકી નીશાનયાં. ભુલ.
વો મુજે યાદ હએ થીકીસતરહેકી મોહોબત,
આહાકા નારા જારી યાદ આવે જાં ફીશાનીયા. ભુલ.

કાસમ ક્યા કરેગા તુ રહેકે ઈસિ જાએપે તનહા,
ઈ કે હમ કયા કરે નહીં હએ હમારે દીલજાનીયાં. ભુલ

## સોહેની.

કીતાબ સારી પડચુકે હએ એકી વરક બાકી રહા.
છે ફલક તો દેખ ચુકે એક ફલક બાકી રહા, કીતાબ.
દીખાઈ મુજકો અપની દેકે મુંપર નકાબ કર દીયે,
શીકલ તો ખુબ દેખ ચુકે હંએ એક ઝપક બાકી રહા. કીતાબ.
યાદ કરતાહું અજલકો દીલમેરા બેતાબ હએ,
શામ તો અબ હોંચુકી હએ એક શફક બાકી રહા. કીતાબ.
સહેલ કરદી સારી ચીઝે તેરા મીલના હએ કઠન,
મુરશાદસે સબ પડચુકા હુ એક સબક બાકી રહા. કીતાબ.
કાસમ બાપે સબ હએ ફાની કોઈ શએ હએરે નહીં,
સારે દુનીયસે હએ ન્યારે નામે હક બાકી રહા કીતાબ.

## ગઝલ.

તમનના સઅેર ગુલશનકી નીતરજ.

પ્યારે મોરેકો દેખનકી અભી તો આસ બાકી હએ,
સારે બદનમે હએ નઈ કુછ લેકીન એક સાસ બાકી હએ.
પ્યારે મોરે

પ્યારે ઈતના કબુલ કીજો જનાઝે સંગ મેરે રહેના,
સબ કુછ ઉસકો મએ કહેહુ ચુકા લેકીન અરદાસ બાકી હએ
પ્યારે મોરે.

ફુરકતમે તેરે યેહાલ હએ નહીં ઉસપર બી તુમાયલ,
હમારા ખુન પીનેકી ઉસેતો પ્યાસ બાકી હએ.
પ્યારે મોરે.

આંખેં મેરી જો થમરહેવે યારકો મેરે દેખનકો,
કાગા ચુનચુન તુ ખાલીજો ફકત યે માસ બાકી હએ.
પ્યારે મોરે.
કાસીદ ઇતના પએગામ દીજો જાકે વો યાર મેરેકો,
તુજે અએ યાર દેખનકી કાસમકો આસ બાકી હએ.
પ્યારે મોરે.

---

## ગઝલ.

ઉમમેદવાર હું તેરે ફઝલો કરમકા નીતરજ.

યાર અરસે ગએ હએં કલ મુજસે ઝગડકે,
મએં ને બીતનપે ખાક મલી હું ખુબ રગડકે. યા.
દેખું જબ દુરસે ઉસકુ લેઉ અપની હોશ સંભાલ,
આવેંગે જબ મુજકો મનાને બએઠુગા અકડકે. યાર.
નકશ હએ દીલપે મેરે ઉપર તેરી મોહોર હએ,
બએઠા હું તેરી યાદમે તસવીર પકડકે. યાર.
કફસમેં બંદ કર મુજે તુ તો હાંસે ચલ દીયા,
કોન જાને કાં ગયે હએ પ્યારમેં જકડકે. યાર.
કાસમ હરવકત ડરતા હએ તુજ ઝુલમો રીતમસે,
ખોટે પ્યારીસે બએઠે હએ કીનારા'સકડકે. યાર.

---

## ઠુમરી.

ઇતની અરજ મોરી માન નીતરજ.

પીયા પ્યારે યેહી કયા મેરા અંજામ,
જીસ પીછે દીવાની સુબો શામ. પીયા.

નારી તોરી યેહી કહત હએ,
તુજ મેં હએ સારા અરમાન. પીયા.
અએસા જાનતી દીલ ના લગાતી,
કએસા ભયા તુ નાદાન. પીયા.
હમ સંગ જોગ અઓર સંગ ભોગ,
કહાં ગઇ તેરી સુધ સાન. પીયા.
કાસમ કહત હએ સુન અએ નારી,
ઇશિકાંસે હએ પીયા અંજાન. પીયા.

---

## જેજવંતી ધ્રુપદ.

બાત કરનકો, નેહા ભરનકો, સોંચ કરકે બોલો,
દોસ્ત હએ તો ઠીક હએ, દુશમન હોતો ઘાત હએ;
યેહી સંસારકી બાત હએ, નાહીં ભરમ ખોલો. બાત.
આજ કરના તુ બીચાર, ઉસકા કલ કરના ઉચાર,
એ તો હએગી જગ સંસાર, સંગ કર તોલો. બાત.
પાઉં ફીસલના ડગલેપે, હર બાતકે પગલેપે,
બલા મછીકી બગલેપે, લાગે પતંગ ઝોલો. બાત.
કાસમ કહત હએ સુન અએ યાર, હોના નઈ ઇસકા લાચાર,
દો દીનકા હએ બાઝાર, આંખોં તુમ ચોલો. બાત.

---

## ગઝલ.

અદમસે જાન બેહસતી તલાશે યારમેં નીતરંજ.

યાદ કરૂં જબ તુજ તજલ્લીકો દરદે સર હોને લગા,
જુદાઇકી શામ હોને લગી રૂખસત કમર હોને લગા. યાદ.
જબ ખીંચા પ્યારકી શમશીર ઇશકકે મએદાનમેં,
જઉં જઉં ગયા તાલાશમેં ઇશકકા અસર હોને લગા. યાદ.

દેખ તજલ્લી ઉસ યારકી દીલ અએસા બનગયા,
બેતાબી અએસી છાઈ દીલ બેખબર હોને લગા. યાદ.
દેખા મુજે ઈસ્તિરે બઝરસ્તે ઉસ બારીશને,
દેખ મેરી ચશમે નમ બારીશે અબર હોને લગા. યાદ.
દીખાઈ કાસમકો અએસી ઝપક અપને નુરકી,
દેખકર સારી ખુદાઈ દીમાગ મોઅત્તર હોને લગા. યાદ.

---

## ગઝલ.

### અદમસે નીતરજ.

હમ વો મુરદે ઈશકમે ના કબર ના કફન કે રહે,
જીગર હુએ પુરઝે પુરઝે ના મટી ના દફનકે રહે. હમ.
હાલ હમારા મીસલે મુરદા કીયા હુએ પ્યારેકી ચાહમેં,
કાગાને ખાઓ માસ બાકી હડીયાં જલનકે રહે. હમ.
નામોં નીશાંકો મીટાયા હુએ હમને ઉસકી ચાહમે,
નામોં નીશાં હુએ સારા નાબુદ બાકી માટી મલનકે રહે. હમ.
મજનુંકી તરે જીસમકો હમને કીયા હુએ શજર,
ખાર હુએ હુંએ હમ નાલાએક ગુલ યા ચમનકે રહે. હમ.
શીકલ અપનેકો બેશીકલ હમને કર લીયા અએસી,
અબ કાસમ દીલસે સમજા નલાએક ગુનચેદહનકે રેહે. હમ.

---

## સોહેની.

કર સખાવત દીલસે પ્યારે ઉસ્સે બેડા પાર હુએ,
સાંચા હુએ વો રબકા બંદા અગર વો બદકાર હુએ.
દુનીયાંકે દુખકો ટાલ દેવે દીલકો હો સબરો કરાર,
દયા સીલ સંતોશ રખે તો વ્હાંકે વો સરદાર હુએ.

જીતની શએ દુનીયામેં દેખા ગઓંર કર એક એકકે તઈ,
ક્યા સખાવત દેખી ઉસકી જીસકા યે દરબાર હએ.
કુફ્ફાર હો યા હોવે મોમીન સબ પર વો મેહેરબાન હએ,
ચાહીએ અએસા હો બંદા સખાવત કા સરકાર હએ.
બખીલકો હએ દુનીયાં પ્યારી નહીં મહેશરકા ખ્યાલ હએ,
બખીલ જબ વાંકો જાવે કાસમ સમજો ફીનનાર હસે.

---

## ગઝલ પંચરંગી.

ઉમેદવારં હુ તેરે ફઝલો કરમકા નીતરજ.

સંભાલે હમ અપને કો હમકો વો જીગર નેસત,
કુલ આલમ ઇમીફામદ હમ ચુની દીગર નેસત.

સંભાલે.

૨

પ્રભુ અમચે હએ સમજુ આહે અમચે પ્રાણુ આધાર,
હરવેલા ત્યાચી વાત પાહાવી હીમાલા ફીકર નેસત.

સંભાલે.

૩

અયો મુંજે અખીએજા તારા આઉં ઘોરજી વીના આં મથા,
આંઈ વીનોતા પારકે ઘરે હેત મેકે સબર નેસત.

સંભાલે.

૪

હી ઇઝ માઈ સોલ એનડ હારટ સીનસીયર ઇઝ માઈ લ્વ ફૉર હીમ,
આઈ હૅાવ ગૅાન રાઉંડ હોલ્ડ ધીવરલ્ડ, સીન ધૉન હીમ બીગર નેસત.

સંભાલે.

૫

કાસમ રાખ ભરોસો ઈશનો તારૂં તે કલ્યાણ કરસે,

દીન દુનીયાંનો માલકછે તે કોઇનો ફીકર નેસત.

સંભાલે.

---

## યમન ધ્રુપદ.

પીયરવા તેહારે મંએ વારી નીતરંજ.

તોરી રૂપ છબ સબસે હુએ ન્યારી. દીલકો ભાવે લાગે પ્યારી.

તોરી રૂપ.

સઈયાં જાવે કછુ નઈ ભાવે, દીલપે રંજ મુજ ભારી.

તોરી રૂ.

પતીયાં ભેજું સઈયાં બુલાઉં, તડપ રહી હુએ નારી.

તોરી રૂપ.

કાસીદ આયા મંએને મનાયા, કાસીદ યાંસે તુ જારી.

તોરી રૂપ.

કાસમ ગાવે ધ્રુપદ સુનાવે, પ્રે હુએ મુજ કારી.

તોરી રૂપ.

---

## યમન.

તુ બ્યાહને આયા હેરી બનડે નીતરંજ.

તું દુનીયાં બસાને આયા અરે ઈનિસાં,

અબ પડયો હુએ તેરો ડાવ. તું દુનીયાં.

માયા સાગરમેં ડુબકી હુએ દીની,

અબ કાહેં પસ્તાયા. તું દુનીયાં.

પાપકી ગઠરી ભારી હએ કીની,
ઓ સાહેબ હરજાયા. તું દુનીયાં.
કાસમકી નસીહત હએગી ભીની,
કાંહે પાપકો બહેલાયા. તું દુનીયાં.

---

## ખેમટા.

ખાંજા મોએનોદીન સુલતાન નીતર.

મેરા જીયા લીનો હએ પીઆ, જદી લેચલ સરકારી બઝાર,
જોગન કહેલાઉં, જાનવર ના ખાઉં, લેચલ તરકારી બઝાર.
જદી લેચલ.
દુનીયા હએ છાંડી, હુવાંકી હુગાંડી, વ્હાકાં હએ ભારી બઝાર.
જદી લેચલ.
દુકાંનો દેખા, કીયા એ લેખા, વ્હાકાં જટાદારી બઝાર.
જદી લેચલ.
કાસમ કહેવે, નસીહત દેવે, યે હએ દુનીયાદારી બઝાર.
જદી લેચલ.

---

## વનાસરી.

જબ પીયાકે દીલકો મંએ ભાઇ,
ભેજે દુલીઆ મુજે દુલહન બનાઇ. જબ પીયાકે.
સએલી બહેનોને મુજકો નીલાઇ,
સારે ધરતીકા ગહેના પીનાઇ. જબ પીયાકે.
દુલીઆપે બએઠ ગઇરે સ્સુરકો,
દેખા પીયાકો વોબી હરજાઇ. જબ પીયાકે.

સાસુસ્સરા હુએ દુશમન સારે,
મેરે એબો લેકે પીયાકો બતાંઇ. જબ પીયાકે.
કહા પીયાને તુ પાપ ઇતને કીનો,
નાતુ અપને દીલમેં શરમાઇ. જબ પીયાકે.
જબતક તુ અપને પીયરમેં રહીથી,
તહાંતક રખતીથી મુજસે જુદાઇ. જબ પીયાકે.
રંગોરંગ હુએ જીતની હરજાઇ તુ ઇતની,
અબતોરે દીલકો મંએને ફસાઇ. જબ પીયાકે.
કાસમ કહત હુએ સુનલે સસારી,
સમજેયે રચના કએસી બનાઇ. જબ પીયાકે.

---

## કાફી.

અધીયું મુંઘટ જો રામ મુંઘટ આયો,
મુંઘટ આયોસેત દીલકે ફસાયો રે. અધીયું.
વીરદ વજીફા યાદ સુમરણ,
દીલસે દીલકે કસાયો રે. અધીયું.
મુલ્લાં કાજી હાફીજ જાહીદ,
માયા મીંજ દીલકે ઠસાયો રે. અધીયું
કાયા માયા દોલત દુનીયાં,
નાહક સરીરકે ઘસાયોરે. અધીયું.
માંપે મુંજા નીઘરી નીઘરાં,
નાગ કાસમકે ડસાયોરે. અધીયું.

---

## કાફી.

અધીયું મદીને જોં જામ મુંઘટ આયો,
મુંઘટ આયો સેતો હકજો પરછાયોરે. અધીયું.

કરમ મુંજા હીતેઉ આવ્યા,
આએ ઉંસજે દીનજે પાયો રે. અધીયું.
ગુલાબ મોગરેજા સેરા બધાઇઆ,
કદમેં નબીતે વીછાયો રે. અધીયું
પુતલી અખીએ જીઉં વેરાણુ ઉનીકે,
તસદુક જાન મુંજો લુટાયો રે. અધીયુ
વજીફો ઉનીજો જીએતે મુંજી,
દમમેં દમકે ઘુટાયો રે. અધીયુ.
અરદારસુ કરીયાં તો આખરી નબીકે,
કાસમ જે ઘરકે વસાયો રે. અધીયુ

---

## પંચરસી ઢોલકકી ઠુમરી.

દીલેકે હમરાસી વોહીતો મીલગે નીતરજ.

વો મેરે દીલકે બાસી વોહીતો મીલેગે. ટેક.
ભવમારૂં ખોયું, સંસાર જોયું,
જેની દીલમા મારા આસી. વોહીતો.
માનત મનાઉં, પીરોંપે જાઉં,
જીસકી મેરે ગલે ફાંસી. વોહીતો.
મેહેરબાની દયાવાં દરશન ધ્યાવાં,
કાય દુખ પડલા ફાગન માસી. વોહીતો.
પાણી અંખીએ વએતો, દુખ જીવડો સએતો,
આવં અંઇયાં આંજી દાસી. વોહીતો.
ઉવાય દોનટ યુસે ઘૉટ વાઝ ધીદે,
ઉવેન ધી થનદરસ વર ઑાલ નાઇઝી. વોહીતો.

દરદીલ તસ્રવર બ્સ્તમ, આલમ તમામ ગશતમ,
કાસમકે બામન બાશી. વોહીતો.

---

## ઠુમરી ખ્યાલ.

નીરદ ઇસે પ્રીત કરો નાદઇ નીતરજ.

ટલના પાપોંસે પુનકો સંઘરના,
યેહી કામ દુનીયાંમેં કરના રે. ટલના.
પુન અઓર પાપ હએ સંગ તેરે, ઉસ્સે બહોત તુ ડરનારે,
યેહી કાયમ તુ દીલમે સમજલે, કોઇ રોજ તુજકો મરના રે.
ટલના.
નેકી બદીકા કર તોલ દીલમેં, રબકો ભાએસો કરના રે,
સતગુરૂને જો રસ્તા હએ દીખાયા, વોહી રાસતા પકડનારે.
ટલના.
નેકીસે પડે અગર પહાડ શીરપર, આહાકા નારા નહીં ભરનારે.
બદીકા જો દાગ હએ કાલા, ઉસકો દીલપે નહીં જડના રે.
ટલના
રાસતએ બદીકો કબી નહીં જાના, જહનનમકે પાલે નહીં પડના રે,
અગર નેકીકા જહાંપર જંગ હોવે, જીવ જાએ તહાંતક લડના રે.
ટલના.
કહે કાસમ સુનો ભાંઇ મોમીન, સમજ ખુબ દીલમે પકડના રે,
અગર ગ્યાન ખુદાઇ ખુદા તુજકુ દેવે, અનમોલ હાથ આયે નઈં
અકડના રે. ટલના.

---

## મરાઠી ઠુમરી.

### જીવ જાતોગે બાઇ મલા કુઠે તુહ્મી નીતરજ.

જમ આવ્યોરે બાઇ, તારે બેઠોછે તુ રડવા. ટેક.
જાન જાએ, તારે પસતાએ, તેથી સું થાએ,
જમ લાગો પકડવા. તારે બેઠોછે.
નાહક રોએ, હવે સું હોએ, આંસુના ખોએ,
લઇ જાએ ઠાંઠડીએ જડવા. તારે બેઠોછે.
પેલે તુફાન, આરી નહી સાન, રહયો અનજાન,
હવે ફલછે બઉ કડવા. તારે બેઠોછે.
પાછલ ભરાએ, તેથી સું થાએ, કાસમ ગાએ,
બેઠોછે ફરીયાદ કરવાં. તારે બેઠોછે.

---

## હીનદુસ્તાની બારામાસી.

સખી આએ હંએ બારામાસ, જીયા હએ ઉદાસ,
દીલકી પ્યાસ, પીયા બનબાસ, કહો કયા કરના ;
સખી એ આએ હંએ બરામાસ સરદ આંહા ભરના.
સખી અબ તો આયા કાતીક, રહે નઈ ચીત,
બ્રેહે જાએ બીત, ઠંડીસે ડરના. એ આએ હંએ.
સખી અબ તો આયા માગસર, પીયાકા ડર,
સુના હએ ઘર, દુખકુ સંગરના. એ આએ હંએ.
સખી અબ તો આયા હએ પોસ, ળાખો દુર કોસ,
કર ગમ નોશ, દુખસે મરના. એ આએ હંએ.
સખી અબ તો આયા હએ મા, પીયાકી ચાહા,
ભુલેં હએં રાહ, દુખમેં પડના. એ આએ હંએ.

સખી અબ તો આયા ફાગન, ભઇ અભાગન,
કુછ બેરાગન, મઓતસે ડરના. એ આએ હંએ.
સખી અબ તો આયા હુએ ચેત, ઘર નહીં રેત,
પીયાસે કેત પીઓસે લડના. એ આએ હંએ.
સખી અબ તો આયા બએસાખ, પીયા હએ પાંક,
મેરા તનખાક, તસવીરકો જડના. એ આએ હંએ.
સખી અબ તો આયા હએ જેઠ, પીઓ ગએ બેઠ,
પાનીકી વેઠ, દુખમેં પડના. એ આએ હંએ.
સખી અબ તો આયા આસાડ, લીલેં હએ પાડ,
ખીલે હંએં ઝાડ, શજરકા બડના. એ આએ હંએ.
સખી અબ તો આયા સાવન, બારીશકો ઘન,
વારૂં તન મન, માનત કા ચડના. એ આએ હંએ
સખી અબ તો આયા ભાદોં, પકે હએ જંવ,
ઉડત હએ ભંવ, બીજલી કડકના. એ આએ હંએ.
સખી અબ તો આયા આસો, પીવાકી પ્યાસો,
ખીલે બન બાસો, દીવાલી પકડના. એ આએ હંએ.
સખી કાસમ ગાવે તાન, સુન નાદાન,
રખ તુ ભાન, પીઆસે અકડના. એ આએ હંએ.

---

## પરભાતીયો.

અસુરે ઉઠીને સુમરન ઇશવરનો ભુલી,
દીલથીમેં એમજ જાણયું, આસન ગીયું ઢુલી. અસુરે.
ઇશવર ભકતી કરો દીલથી, માંગો હાથ જોડી,
દરદ સઘલુ નાસ થસે, હસો અગર ખોડી. અસુરે.

હાથ જોડી માંગોં દીલથી, માંગોં તે મલસે,
ભક્તી કરવી એનીજ કાયમ, ઝાડ તારો ફલસે. અસુરે.
કાસમ કહે સુણો સંસાર, અગર ખરો તનારો પ્યાર,
અતર પદ તમે સાફ કરીલ્યો, જોસો તમે દીદાર. અસુરે.

---

## ગઝલ.

ફલક હએ ઝરે ફરમાંને મોહમ્મદ નીતરજ.

સુને હમને દુનીયાંમે, અફસાને મોહમ્મદ,
રોઝે અઝલમેં દેખા, અસમાને મોહમ્મદ. સુને.
હરદમ કરતા હએ એ દીલ, વસફોસના તેરી,
દેખુ રૂજુ હો દીલસે, આસ્તાને મોહમ્મદ. સુને.
નાતકો મુતલક કો હએ, સબ શહારા તેરા,
હયેવાને મુતલક કો હયે, આસીયાને મોહમ્મદ. સુને.
પએદા કીઆ સબ નુરકો, તુને અપને નુરસે,
હમને દેખા ખુદાકો આતે, ઝમાને મોહમ્મદ. સુને.
ઝમીસે તાબ ફલક, હએ એકી નુરસે,
કાસમ દેખતા હએ, દુનીયાંમેં શાને મોહમ્મદ. સુને.

---

## કછી કાફી કહારવા.

મીયાં થ્યા વનવાસી, ઉકડે મીલનદા,
વાટ આંઉં નારીયાંતી, જીકે બારીયાંતી;
જેંજી મુજે દીલમે આસી. ઉકડે.
સચ્ચો મોકે ચોંધા, ઘરે કડે રોંધા,
દીલ મુંજો આએ ઉદાસી. ઉકડે.

અખીયું ભરીયાંતી, ગાવો કરીયાંતી,
જાતજી આંઉં મીરાસી. ઉકડે.
કાસમ ચએતો,' કો દુખ સંએતો,
આંઉ અઇયાં ઉનજી દાસી, ઉકડે.

---

## મારવાડી ઠુમરી.

ઝાલા દેછે મારા પ્યારા જીની બાંગલડી નીતરજ.

કેવી ચમકે રાતના પ્યારીજીની ભાંગલડી.

ટેક.

બાગલડી પેરીને પ્યારી, મારે સંગ આવો,
બીજા પારકાની સંગાતે નહીં જાતું રે, હો રાજ બાંગલડી.

કેવી.

ચુડો હાતે ઝમકાવી પ્યારી, બાંગરે લજાઓ,
પારકા પુરૂશની સંગાતે નહીં આંઉરે, હો રાજ બાંગલડી.

કેવી.

---

પીયા પ્યારે ઈતની અરજ મોરી માન નીતરજ.

આલસ કો સબસે બુરી તુ જાન,
ઈનિસાં નહીં કરે કરેસો હએવાન. આલસ.
બડા જો ઈતના જીસમ હએ તેરા,
ફીકર કર કમાવે તુ નાન. આલસ.
આલસ કરેગી સુસ્ત રગે તેરી,
આંગકો કસત રહે હરઆન. આલસ.
આલસ માંગે હરામકે ટુકડે,
તાકત તેરી કો પએછાન. આલસ.

કાસમ કહેવે જીસમ કામ આવે,
આલસ કરે સો નાદાન. આલસ.

## ઠુમરી.

જાને દે ભઈયા મતરો માન નીતરજ.

હસદ નઈ કજુ કરના નાદાન, ઈનિસાન કરત નઈ કરેસો હએવાન.
હસદ.

હસદ કરત હએ દવલત બરબાદ હસદે નહીં આબાદ ખાન પાન.
હસદ.

તેરે હસદસે કયા તુ પાવે, દેના કીતના યે રબકી હએ શાન.
હસદ.

હસદસે કુછ નહીં હાંસલ તુજકો, હોવે કયા હસદસે નાદાન.
હસદ.

કાસમ કહત હએ અગર યે છાંડો, જરૂર પાવો જગમેં માન.
હસદ.

## ઠુમરી.

દેખ પ્યારેકો મોરી આંખડીયા લજાઇ રે,
આંખડીયા લજાઈ મોકુ, લાજમેં પાઇ રે. દેખ.
મોહબતકી નીશાની મએને પાઇ પીયાસે,
આખર બરબાદકીનો, અવલસે સજાઇ રે. દેખ.
અવલકી પ્રીતકા ખાસા હએ નકારા,
અવલસે પ્રીતકો કએસી તો ગજાઇ રે. દેખ.
કાસમ દીખાવે એ પ્રીતકી નીશાની,
પ્રીત કીની આખરકો પસ્તાઇ રે. દેખ.

## ઠુમરી.

તુ પાલન હાર કીરતાર હએ મોરા નીતરજ.

અદબ એ ચીજ હએ જો રબકો ભાઇ,
અપને દરબારમેં દીયા હએ દીખાઇ. અદબ.
અદબ અનદાઝા સબકો હએ પ્યારા,
ઇઝઝત અદબકી સબમેં ચડાઇ. અદબ.
નાતક મુલતકકો અદબ સીખાયા,
પંજગાને મેબી અદબ બતાઇ. અદબ.
લાનત બેઅદબોંપે ભેજા હએ ઉસને,
રહે જહન્નમેં હએ ઉનકી બડાઇ. અદબ
કાસમ કહત અદબ અનદાજકો રખના,
મગર દીલકી ચાહતા રબસે જડાઇ. અદબ.

---

## ઠુમરી.

ચબે મીયાં ચાત્રકુ જાના નીતરજ.

ચાલો સખી હું જાત્રાને જાઉં. ટેક.
ગુરૂ ચેલાનો ભેદજ ન્યારો, લેવા કોઈમાત્રાને જાઉં. ચાલો.
દીલનોબાસી મારો મુજને પ્યારો, પુછવા હર પાત્રાંને જાઉં. ચાલો.
પુછુંઉ કાસમે આંખોંનો કયારો, હરી સંગ નાત્રાને જાઉં. ચાલો.

---

## દેસ સોરઠ.

બેલરીયાં હાજી બનછાઇ નીતરજ.

ડાગરીયા ચાલે, ઢોલીયા મોરા, રાજા ઘર દુર તોરા.
ડાગરીયા.

થક ગએ હએં, મોરીસંગકી સહેલીયાં, થક ગયા યે સંગં કા છોરા.
રાજા.
થક ગએ હએં સબ સંગકે સંગાતી, પાઉં કબ દરશન તોરા.
રાજા.

---

## બનજારા.

બે ખુશી માલ પરાયા, વો દીલકુ કએસા ભાયા. ટેક.
બેખબર ઉઠાકે ભ્લાયા, મુદત કીતની તક ખાયારે,
તેરે સરપર દાગ તુ ચડાયા. વો દીલ.
જબ માલ પરાયાં ખાના, તબ રબકો મું કયા દીખાના રે,
પાંપ આપનેપે આપ તુ બડાયા, વો દીલ.
સમજો દુનીયાંકો ફાની, દો દીનકી હએ મેમાની રે,
કાસમ બનજારા ગાયા. વો દીલ.

---

## મુલતાની ટોડી.

### ભટકત કઓન ફીરે નીતરજ.

દારપર કઓન ચડે , મોરા સાધુ. ટેક.
આપી હએ મજનું વારી, આપી હએ લએલા,
સહેરામેં કોન હરે, મોરા સાધુ. દારપર.
આપી હએ શમસ વારી, આપી હએ મનસુર,
ખાલમેં ભુસ કયું ભરે, મોરા સાધુ. દારપર.
આપી હએ આહદ, આપી હએ આહામદ,
દુનીયાંકો બાવરી કરે, મોરા સાધુ. દારપર.
વોહી હએ આહમદ, વોહી હએ કાસમ,
દુઇમે નાહક પડે, મોરા સાધુ. દારપર.

---

## બનજારા.

ચુગલ ખોરકા મું હએ કાલા, પડા ઉસકા શએતાન સે પાલા, ટેક.
મું બદબોઇ મારે, કોઈ પાસ ના ઉસકો ઠારે રે,
કોઇ બનેના ઉસકા યારે, નાહક ખુદ અઝાબો મે દારે,
ઉસસે બેઝાર હએ અદના આલા. ચુગલ.
જબકે વો ચુગલી ખાવે, દોસ્ત બીરાદર લડાવે રે,
નાહક ટંટેકો બડાવે, અપનો મે ખીછડે પડાવે,
બહે મુંસે લહુકા નાલા. ચુગલ.
કહે કાસમ ખુદાસે ડરના, ચુગલખોરી કા કામ નઈ કરના રે,
નહી પાંપોંકો સરપર ધરના, આખરકો સમજલે મરના,
ચુગલખોરકો જહનમમેં ડાલા. ચુગલ.

---

## બનજારા.

નારી કે ચલ્તતર ભારી, નારી હએ સબમેં ઠગારી. ટેક.
પડે દુષ્ટ નારીકે પાલે, દીલ હએગા શએતાંકે હવાલેરે,
ઉસપે રંજો અલમ હએ ભારી. નારી કે.
બુરી ઝનકે પાલે પડેગા, બુરાઇસે દીલકો જડેગા રે,
સબ બાતોંકી હોગી લાચારી. નારી કે.
બુરી ઝનકા જો પાલા કરતા, દેખા દરદ દુખોંસે મરતા રે,
હએ જુમીયાં ઉસ્સે બેઝારી. નારી કે.
બુરી ઝનકે સાત જો જાવે, નાહક વો દીલમેં પસ્તાવે રે,
દેખો નાહક પાપમેં દારી. નારી કે.
બનજારા કાસમ ગાવે, સબ આલમ કો વો જતાવેરે,
દુર રહેના ઇસ્સે બીચારી. નારી કે.

---

## ગરબો.

મોહીયુદીન મારા સરતાજ કરમ તમે કરજો રે, નીતરજ.

**દોસત** દુશમન જાણી સરીખા, **મહેરબાની** કરજો રે,
**રહેમ** નો ખજાનો જે સઉમાં મોટો, દીલમાં લઈ ભરજો રે.
પરભુથી ડરજો રે

મેહેરબાની કરવી કામ ઈશવરનુ, તે જરૂર તમે કરજો રે,
અગર મેરબાની દલથી ત્યાગો, પાપ લઈ સંગરજો રે.
પરભુથી ડરજો રે.

**આબરૂ** મોટાઓની દીલમાં ધરવી, એ કામ છે તમારૂં રે,
બાગ **ઇજત** નો દીલમાં રોપો, એ છોડવુ ઈશને પ્યારૂ રે.
પરભુથી ડરજો રે.

**તાઝીમ તવઝા**ની રીત દીલમાં, એ સવુને ભાવે રે,
દીલથી **નમશકાર** જરૂર કરજે, જે તને મલવા આવે રે.
પરભુથી ડરજો રે.

**વીધ્યાઇલિમ** એ છે દુનીયાંમાં, સઉમાં ભોગવે સરદારી રે,
**હુનરમંદ અકલમંદ** સઉમાન આપે, ઈઝતે મલે સરકારી રે.
પરભુથી ડરજો રે.

**બેઇલમી** બેગાંડો ગણાએ, આવે નઇ માનપાને રે,
ઇલમી સઉને વીધ્યા ભાવે, અકલમંદ સઉ જાણે રે.
પરભુથી ડરજોરે.

**આદીલ** હાકીમ એજ ગણાએ, હોએ જે ઇનસાફીરે,
**ઇનશાફ** સઉને સરખું આપે, કોઇને સજા કોઇ માફીરે.
પરભુથી ડરજોરે.

**હુક** ઇનસાનના **આદીલ** ઓલખે, ઇનિસાફ તેને સુજાવે રે,
માઠુ બુરૂં કોઇ તેને નાબોલે, **હકુમત** સઉને ધુજાવે રે.
પરભુથી ડરજો રે.

**રહેમ દીલ** અગર હોએ બાદશા, રાજગાદી તેને સાજે રે,
પ્રરજા તેની તેને વાહાલી લાગે, અમીર ગરીબ સઉ બાજેરે.
પરભુથી ડરજો રે.

**બેરહેમ** અગર કોઈ ઈનિસાન હોએ, તો સઉ તેને ધુતકોર રે,
ત્યાંબી તેના બુરા હાલ જાણો જાએ સાહેબને દુવારે રે.
પરભુથી ડરજો રે.

હર ચીજની કરતા **ખુવારી**, પરભુથી બહુ ડરજો રે,
દીલથી માંગવી ચીજની **આબાદી** છે મોટો દરજજોરે.
પરભુથી ડરજો રે.

ખુંવારી કોઇની ચાહી દીલથી, તમને તેમાં શું મલશે રે,
આબાદી માંગો તમે તો પ્યારા, આબાદી તમને ફલશે રે.
પરભુથી ડરજો રે.

**ગુસ્સોને જુસ્સો** એ બેઉછે ભાઇયો, ઇશવરને એછે અકારારે,
ગુણજો એના ધ્યાનથી તપાસો, મલસે સઉ નડારા રે.
પરભુથી ડરજો રે.

ગુસ્સાના ગુણછે સઉ આંધલા, જુસ્સો ઉપજાવે કેહેરને રે,
દુશમન એ છે સઉ ઇનસાન્નો, **ગુસ્સો** ખરાબ કરે ઘેરને રે.
પરભુથી ડરજો રે.

**વચન** આપીયું અગર કોઇને હોએ, **બેવચન** નહીં થાવું રે,
વચન પાલે નેહાલ તે થાએ, બેવચનને પસતાવું રે.
પરભુથી ડરજો રે.

**કોલે** આપવી ગરદન પોતાની, જીવને નહીં જોવું રે,
જાન અગરચે જાતો રહેતો, નહીં તેને રોવું રે.
પરભુથી ડરજો રે.

ચાહે તેટલું દુખ આવે માથે, **સબુરીને** પકડવીરે
સબરના ફલ સઉથી મીઠા, **બેસબુરી** નઈં જકડવી રે.
પરેભુથી ડરજો રે

રાખો તમે દીલમાં સબુરી, ઈશ્વર મદત તમને કરસે રે.
બેસબુરી અગર રખે દીલમાં, પોતાના પોતે ભરસે રે.
પરભુથી ડરજો રે.

**શરમીંદગી** તેને નહીં પોચે, અગર દીલમાં **રાસ્તી**રે,
ઇનસાન તુ છે ઇશવરનો પ્યારો, **જુઠાઈ** નથી તુને સાજતીરે.
પરભુથી ડરજો રે

શરમીંદગીનું મોઢુ છે કાલું. દેખાડે નઈં દુનીયાનેરે,
સરમીંદગી અગર તુ **હયા** નીરાખે, ખરો ઇશાનરી તને માનેરે.
પરભુથી ડરજો રે.

દીલમાં પેલે તું કરજે નકકી, કોનો કરવો **ભરોસો**રે,
**એતકાદ** અગર નઈં સાબીત કરસો, નુકસાન જરૂર તમે જોસો રે
પરભુથી ડરજો રે.

ભરોસો અગર કોઇને આપ્યો તો, દીલથી પુરો તે કરવોરે;
અગર તે કરતા જાનથી જાએ, સીસકારો કંઇ નઈં ભરવોરે.
પરભુથી ડરજો રે.

**ઉમ્મર** તારીનો નઈં તુને ભરોસો, **કાલ** આવી ઘેરસેરે,
**પાપને પુન** તારે સાથે રેહેસે, દફતાર સઉ ફેરસેરે.
પરભુથી ડરજો રે

જે ચીજ નહીં કાયમ ગણાએ, તેનો સું ભરોસોરે,
ઉમર આજે છે વલી કાલે નથી તે, રહે આજ કાલે ખોસોરે.
પરભુથી ડરજો રે.

**ધુમંડદોલ્તનો** દીલમાં તમારા, સાંભલો તમેં સઉ પ્યારારે,
**વ્યસ્નો** બીજા ને વલી દોલ્ત, ઇશવરના ભેદ છે ન્યારારે.
પરભુથી ડરજો રે.

ધુમંડ દોલ્તનો કયાં સુધી રેહેસે, તમારૂં ત્યાં નથી રેહેવુંરે,
વારે વારે એ તમને સમજાવ્યું, હજારો **દાનેશો**નુ કેવુંરે.
પરભુથી ડરજો રે.

**મોત** ભમે છે સઉની ઉપર, **ફના** સઉ કોઈ થાસે રે,
કોઈ ચીજપર **બકા** નથીરે, જ્યાથી આવ્યા ત્યાં જાસેરે.
પરભુથી ડરજો રે.

મોત વગરની નથી કોઇ ચીજો, કદી એ નઈ મુંકે કોઇને રે,
**સંસારી** તમે તપાસી ચાલો, વાટ ચાલો જોઇને રે.
પરભુથી ડરજો રે.

રાખજે હમેશા **સાબીત કદમ** તુ, અગર મોત તને આવે રે
**કદમ** તારા ઠરીઠામ રાખજે, એ સબુરીને સાથે લાવે રે.
પરભુથી ડરજો રે.

કદમ તારા ઠેકાણેથી ટલસે, જરૂર રસ્તો તુ ભુલસે રે,
સાબીત કદમ અગર જો રેસે, આસન ઈશવરી તુપે ખુલસે રે.
પરભુથી ડરજો રે.

**ખુસી** દુનીયાંમાં કોઈ ને ના જોયો, અવતાર એમજ ખોયો રે,
**કરતુક**ના મારા સઉ ઝાડોને, **બેમુરવત** બીજ બોયો રે.
પરભુથી ડરજો રે.

**ગમગાની**ના સોબતી ઘણા છે, જોયા નવ ખુસી કોઇને રે,
રેહેવું તે હીયાનુ ક્યાં સુધીછે, ચાલો વીચારી જોઇને રે.
પરભુથી ડરજો રે.

**ગુલામ**પર ઇતબાર ન કરવો, જાત જરૂર તે બતાવે રે,
અગર ભરસો કદી કીધો તો, લઈ જઈ તમને ફસાવે રે.
પરભુથી ડરજો રે.

**બબરચી** જેને ખાણું છે સોપ્યું, પ્યારથી તેનુ કામ લેવું રે,
ખુસી રાખીને દલગીર ના કરવો, જાન જેને હાથે દેવું રે.
પરભુથી ડરજો રે.

**હજામ** ના હાથે માથુ જે સોપ્યું, રાખો ડર તેનો ભારી રે,
અસ્તરો કાતર એજે ઓજારો, જાનની બનાવટ સારી રે.
પરભુથી ડરજો રે

**ચાકર** ઘરના સઉ ખુસી રાખવા, લડાઇ કંમુએ ના કરવીરે,
કાસમ કેછે આટલી સીખામણ, જરૂર દીલમાં તમે ધરવી રેં.
પરભુથી ડરજો રે

---

## ઢોલક ઠુમરી.

યે પ્યાલેસે હો બેડાપાર,
પ્યાલા પીરાન પીરકા. ' ટેક.
ઇસિમેં કાદરીયા ઘરાના હએ ઉનકા,
ઘરાને સારોંકે મુખ્તાર. પ્યાલા.
અવલાદ આપકી હએગી રસુલસે,
આપી હો બાગો બહાર. પ્યાલા.
દુનીયાં મને હએંગે જીતને ઘરાને,
સબી કે હો સરદાર. પ્યાલા.

વલી ગોસ કુતુબકી જબ મજલસ મીલત હુએ,
આપકે ગલેમેં હુએ હાર. પ્યાલા.
નબીરે રસુલપે ઈનાયત ભઈ હુએ,
રબને કીનો ઈઝઝતદાર. પ્યાલા.
કાદરી ઘરાનેકા મુરીદ હુએ કાસમ,
કહો આવે આપકે મઝાર. પ્યાલા.

---

## પીલુ.

તીરયાકી હટ હુએ બુરી, બુરી રે જાનો. તીરયાકી.
રાજ બાલ તીરયાયે તીન હઠ હુએ,
ઈનસાંપે હુએ મીસલે છુરી, છુરીરે જાનો. તીરયાકી.
અગર યે આવે અપની અવકાતે,
છોડે નઈ હટ કરે પુરી, પુરીરે જાનો. તીરયાકી.
યે તીનો નાદાન યેહી દીલમેં સમજે,
સમજે સબકો પોપટ નુરી, નુરીરે જાનો. તીરયાકી.
કાસમ કહત હુએ ઈનપાલે નહીં પડના,
ઈન હઠસે રહેના દુરી, દુરીરે માનો. તીરયાકી.

---

## સારંગ પચરંગી.

મોહે પીયા મીલનકી આસી, પીયા ભએ બનબાસીરે. ટેક.
હું વારી જાવું ફુલે વધાવું, મને સમજો દાસીરે. મોહે.
નાહીં લક્ષાત તુહી ઘરા, યેત નાહીં માજે ઘરા,
લાગલા મન તુમ્હાંસી રે. મોહે.

ગન્સ વર લાઇટીંગ, સોલજરસ ફાએટીંગ,
ઘાંટ વાઝ બ્યાટલ આફ ઝાંસીરે. મોહે.
હીનદુસ્તાન જંગ શુદમ, મન્કે ઉંજા બુદમ,
સદહા ગીરફતદ ફાંસીરે. મોહે.
ઘણી કોઠાઈ કાસમકે, ભુલીસ આઉં ગમકે,
છ ગાલ થઈ ખાસીરે. મોહે.

---

## ઠુમરી.

સનમ મુખડા દીખલાજારે નીતરજ.

આ સનમ આંખોંમેં બસજા રે,
બએઠ બાલોંમેં નાગનસા ડસજારે. આ સનમ.
સુરત તેરી હુએ મુજકો પ્યારી,
નએના લડાકે તું હંસજારે. આ સનમ.
હર લટમેં તુ રોમ રહા હુએ,
નાગનસી ચોટીમેં ફસજારે. આ સનમ.
રહે સદાં સંગગત તેરી મુજકો,
નહીં દીલસે અએસા નીકસજારે. આ સનમ.
કાસમ ફકુત હુએ સંગમેં લપટના,
કાંહેં જોબનકા રસ જારે. આ સનમ.

---

## ઠુમરી.

લાગીરે મોરી જાન નીતરજ.

બાલાપન ખોયા, યાર બેદાગી રે. ટેક.
જોબન જવાની, યુંહી ગમાની. બુઢાપા દેખકે રોયા.
બાલા.

દુનીયાંકા ઝમેલા, બેયાદ બેલા, દીલકા દાગ નહીં ધોયા.

બાલા.

કાસમ કહત હએ, દુખ઼ંકા સહત હએ, જમાના નાહક સોયા.

બાલા.

---

## પચરસી ધ્રુપદ.

ભોપાલી યમન હમીર કેદારા દરબારી,
રંગલાલ સંગલાલ કબુ પ્યારીકે ઢંગલાલ. રંગ.
જમશ્દ લાલ માનીકલાલ પ્યારીકે સબ જંગલાલ,
લાલલાલે રંગ મેદીલાલ. રંગ.
શહરેં લાલ લહેરે લાલ પ્યારીકે ડેરે લાલ,
લાલલાલે નેહરે નાલ. રંગ.
મુલે લાલ ગુલે લાલ કાસમ માંગેં ઝુલેલાલ,
લાલલાલે ગુલ ફુલે લાલ. રંગ.

---

## બેહાગ ગઝલ.

હઝાર બાર સનમ ઇશકોંકો ભુલાતે થે,
ઇશકોંકો ભુલાતેથે દીલસે તુમ રૂલાતેથે. હઝાર.
વોદીન કઓનસા તુમ હમ દો જને,
સખીઆં બાગમેં આ ઝુલેકો ઝુલાતેથે. હઝાર.
ઝુલા ઝુલતે વો પ્યારકી બતીયાં,
અખીયોંમેં આંખેથી, કયા પ્યારસે બુલાતેથે. હઝાર.
બીનીવો મોસમ અઓર ચાંદની રાતથી,
ક્યા ન્યાઝસે દીલકી ગીરા ખુલાતેથે. હઝાર.

કાસમ કહત હુએ પ્રીત હુએ ન્યારી,
શજર શરમીનદીકો તુમ ઉગંલીસે સુલાતેથે. હઝાર.

---

## પચરસી ધ્રુપદ.

ભોપાલી, હમીર, યમન, કેદારા, દરબારી,
દફનલાલ, કફનલાલ પ્યારેકા કયુ પેરનલાલ. ટેક
દમલાલ, સમલાલ, પ્યારેકા ઝખમલાલ,
લાલ લાલએ મરહમલાલ. પ્યારેકા.
ગતીયાં લાલ, બતીયાં લાલ, પ્યારેકી જુગતીયાં લાલ,
લાલ લાલએ પતીયાં લાલ. પ્યારેકા.
હાથીલાલ, સાથીલાલ, પ્યારીકી કાઠી લાલ,
લાલ લાલએ માટીલાલ. પ્યારેકા.

---

## ગઝલ.

દરે દીવાર ખુલવાયા ન કીજે નીતરજ.

નઇસતરે પ્યારકો ભડકાયા કીજે,
નબીજલી આંખોસે કડકાયા કીજે. નઇસતરે.
કદમ સાબીત રખો રાહે ઇશકમેં,
નકુનજી ઇશકકી ખડકાયા કીજે. નઇસતરે.
ફકીર દરવેશ હંએ ખાસ બંદે ખુદાકે,
નઇનકો હરઘડી ઝીડકાયા કીજે. નઇસતરે.
ડરો ઝાલીમ ખુદાસે દસત રોકો
નઝેરે દસતોંપે ચડકાયા કીજે. નઇસતરે.

કાસમ સમજ નસીહત ધ્યાન કરતુ,
ન કમ હોંસલોંકો તુમ હડકાયા કીજે. નઇસતરે.

---

## ગઝલ.

ખુશીસે કાટલે દીલદાર ગરદન નીતરજ.

મુલ્લાં કયું કરતેહો તકરાર હમસે,
સુના કીસદીન હએ તુમ ઇનકાર હમસે. મુલ્લાં
જવાબદારી હએ જીસકી સરપે ભારી,
જવાબ દેંગે પુછે દીલદાર હમસે. મુલ્લાં.
નવાકીફ ચીઝસે હમ હએં જહાંમે,
નાહક કયું હોતેહો બેઝાર હમસે. મુલ્લાં.
મુજે છોડો તુમ બુત પરસ્તીકે ખાતર,
ખફા હોવેગા નાહક ઇન્આર હમસે. મુલ્લાં.
ગયા અસમાંપે મેરે આહકા શોલા,
રીલગી હએ દોઝખોંકી નાર હમસે. મુલ્લાં.
હમે કાફીર સમજકે હયાંપે છોડો,
બુત પરસ્ત પહેને હએ ઝુન્નાર હમસે. મુલ્લાં.
નસીહત મુલ્લાંકી સુનાતા હએ કાસમ,
કબુ હોવેગા નંઈ વો કાર હમસે. મુલ્લાં.

---

## સોજખાની ભેરવી.

ખુદાકા ખાસા, નબીકા આસા, અલીકા સાસા,
ઉમતકા બાસા, કરબલકા લડવઇયા. ખુદાકા.

શા હએ જનતકા, લાએક હએ મનતકા, નબીકી બનતકા,
અલીકી કુનીયતકા, દીલકા જડવઈયા. ખુદાકા
નબીસે આએ, રબકા ભાએ, ઉમમત દીખાએ,
સરકા કટાએ, સબ કારોંકા કરવઈયા. ખુદાકા.
નબીકે હએં સાઝ, સબકે સરતાજ ઉમમતપે રાજ,
કાસમકે તાજ શાહે હસનકા ભઈયા. ખુદાકા.

---

## ગઝલ.

અદમસે જાન એ હસ્તી તલાશે યારમેં નીતરજ.

યેહી કસદ અબ બાકી હએ મુજ દીલે અરમાનકા,
હસી આતી હએ મુજે હરવક્ત દેખ યે બીચાર નાદાનકા. યેહી
આહકા હરદમ હએ નારા દેખેં ચરખકો,
અબ કયા ઈરાદા હએ મેરે લીયે આસમાનકા. યેહી
યે ઈશક હએ બુરી બલા હએ સબ જહાંનકા તાલીબ,
એ ઈશકસે હએ મજનુ બના શાહા વીરાનકા. યેહી
યે ઘર આપકે દએરને કા નહીં મઝલ અઓર હએ,
ઝાહેદો ખાસ ચલે જાવા ઘર હએ અઓરી મેહેમાનકા. યેહી
કાસમ તુસોંચ છોડદે વહી તેરા કરીમ હએ,
આમદે મુખતાર હએગા માલીકજીસ દીવાનકા. યેહી

---

## ગઝલ.

અદમસે જાન એ હસતી નીતરજ.

અએ સાકી અગર તુ મેરે આખોંકા જામ કરતા,
તો ઈઝની પીરા દાવતે શરાબ ખાસો આમ કરતા. અએ.

અગર કુછ ઝપક ઉસ પ્યારીકી આવે આંખોંમેં,
તો નશએ ખુમારમેં રહેકે વાએઝે ઇસલામ કરતા. અએ
ઝુલેખા જએસીથી એ તરા મશક યુસુફમેં,
ઝુલેખાસા કોઇ ખરીદદાર હો તો અપને તઇં ગુલામ કરતા. અએ.
હએં હમ દીલસે બહોત બેઝાર મુલ્લાંકી નસીહતસે,
છોડ મસજીદકો જાએ કલાલકે ઘરકો આરામ કરતા. અએ.
દીવાને કાસમ લીખા હએ ઇશકોંકે શોલેમે,
યે હએ તેરે જીગરકી બાતેં લીખકે નહીં ના 'કરતા. અએ.

---

## બેહાગ મરસીઆ.

યે હએગી હસનએનકી બડાઇ,
પોશાક બને સજે હએં સુરખ સબઝકી જડાઇ. યે હએગી.
યે રતબા ઉનોને પાયા હએગા રબ્બેબારીસે,
ઉમ્મતકે થેવો પેશવા કીએ કરબલકી લડાઇ. યે હએગી.
રોઝે અઝલમેં લીખ્ખાથા માબુદને યુંહીં,
ઉમ્મતકે બને સાલાર રબને ઇઝઝતકો ચડાઇ. યે હએગી.
હો સરતાજ ઉમ્મતકે સારે, રસુલકે પ્યારે,
બાબા હએં દુલદુલ સવાર ભર દાજ્તે કાસમકી કડાઇ. યે હએગી.

---

## ગઝલ.

કહો યાહુ કહો યા મનહુ, કહો યા મન લએસલ અલ્લાહુ. કહો.
ઇસિમે રબ્બી જલી અલલાહુ, મારી કલબી ગએરલ્લાહુ,
નુર મોહમ્મદ સલ્લે અલાહુ, લાએલાહા ઇલ્લલાહુ. કહો.

અનતલ હાદી અનતલ હક, લએસલ હાદી અલ્લાહુ,
કાસમ સારી જહાન ફના હએ, બાકી રહેગા અલ્લાહુ. કહો.

---

## ઠુમરી.

નાર નાકર ઇતની દીડાઇવે નીતરજ.

નાર નાકર ઇતની લડાઇરે. ટેક.
છાંડ મુરખ્બા, એ બાંઈલીની મોરી,
બાંગરી ફુટી ગઈ મોરી ધડાઇરે. નાર નાકર.
એહેકા તુને મોરે દાગ લગાયા,
કરત કાંહે ઇતની ઢીટાઇરે. નાર નાકર.
પ્યારા કહત હએ સુન અએ નારી મોરી,
કાંહે કરત હુસનકી બડાઇરે. નાર નાકર.
કાસમ કહત હએ સુનો નર નારી,
જીસકા હએ તેલ ઉસહીકી કડાઇરે. નાર નાકર.

---

## પુરબી મલાર.

ઝુલ્વા ઝુલત પ્યારમેં ફસગઈ,
ફસગઈ પ્રીતકે ડોર. ઝુલ્વા.
સાસુ મોરીકે પાએ લાંગુ,નનદીસે હોવે સલામ,
જુવાર હએ સાહેલી બહેનોંકા, પીયાસે નઇ હએ કલામ.
ઝુલ્વા.
સારી રએનભર મએ જાગું, દીલમેં એહેકી આગ,
સુનમેં ફીરતહું બાવરી, ઊંધલી ડસગયો નાગ.
ઝુલ્વા.

---

## ઢોલક ઠુમરી.

મોરી નદીને ભેજા સીંગાર, તનપે મંએ સજલું,
નદીને મુજકો ઢોલીયા ભીજી હએ ;
સંગમેં આએ હંએં ચારો કહાર. તનપે મંએ.
નાહાકે ધોકે કપડે સજેહૈં,
જામા સજી તેરેદાર. તનપે મંએ.
અતર ખુશબોઇસે દીમાગ મોઅતર,
ઉપરસે ફુલનકે હાર. તનપે મંએ.
માબાપ ભાઇ બેન સહેલીસે મીલલુ,
છોડુ માબાપકા ઘરબાર. તનપે મંએ.
કાસમ બરાતી સંગ મોરે આએ,
જાતહું પ્યારેકે મંએં દુવાર. તનપે મંએ.

---

## મુનાજાત ઢોલક ઠુમરી.

તુ હાકમ મોરા સરકાર, બેલબાડી આબાદહો,
માંગું મએં તુજસે, તુ દેવે મુજસે ;
ગુલામ હએ સારા સંસાર. બેલબાડી.
અરજી યે મોરી, રહેમત હો તોરી,
નામ હએ તેરા દાતાર. બેલબાડી.
ધ્યાન ધરોગે, પાર કરોગે,
કાસમ જીસકા કરતાર. બેલબાડી.
તેરે હી દુવારે, સબ હાત પસારે,
તુજસે માંગેં નરનાર. બેલબાડી.
માલક ગની હએ, દુનીયાં બની હએ,
કાસમકા હો બેડા પાર. બેલબાડી.

## લાવની કલમેકી.

કહુંક્યા મંએં રબકી બનાવટ સારી,
લગતી હએ મુજકો એકસે એકેક ન્યારી.
માદર પીદરસેંકી હંએ એ દુનીયાંકી બસ્તી,
લામસે ભલી હએ સારે ઇસ્લામકી હસ્તી.

ઇદર અગર મંએ દેખું મેરે નબીકો,
લાશક મહેશરેમેં છુડાવે મુજકો સભીકો.
હાઝીર મેરા હએ ગલા મએં તુમપર વારૂં.
ઈનસાન હું બ્હાં તોભી જીકો નીસારૂ.
લવલાકલીમા ફરમાયા હએ માબુદે,
લદન હએ અએસી સમજો નહીં હએ જુદે.

લાનત કાઝબાનોંપર તુમને ફરમાયા,
મહમમદએ હમને હએ યે હીદાયત પાયા.
હાકીમ હો સુલતાન અઓર યે દીંકે હમારે.
મહેશરકે ઘર સબ તુમને હમારે સંવારે.
દુર નહીં હો હએં તુમ સંગમેં મેરે,
રઝા દેવોતો ગાઊં ગુન બ્હોતેરે.

રહેમ દીલ પાયા હમને તુમ સરકારે,
સુલતાન બને હો નુરકા હએ દરબારે.
લીખકે લાવની અએસી કાસમ ગાવે,
લહો કલમકા સારી ઇઝત તુમસે આવે.
લાગી હએ જીસકે દીલમેં વોહી બનાવે,
હક હએગા ઓ સાચા દીલકા સુજાવે.

## ચતર મુંગઠ રાગ.

કન્થબીન રહે અકેલી મેરી જાન નીતરજ.

અકેલી સંઈયાંને છોડી નાદાન, લીખી પતીઆ ના આઈ શાન
અકેલી

ઈતની બાત સુનો તુમ મોરી, બતાઓ અપના પ્યાર,
નેઅનમેં તુમ આકે સમાઓ, અરદાસ કરત ગઈહાર.
અકેલી

બીન પીયાકે ચએન નહીં મોકો, તારીફ લાએક હએ તોએ,
લીજો મુજકો અબ્તો બચાકે, બરાદસ કાસમસે નઈ હોએ.
અકેલી

---

## સારંગ.

હુમ દરશનકે પ્યાસી. સનમકી દીલમેં આશરે.
હમ દરશ

નહી મીલયે અગર સનમ હમારે, હુગીં મએં દીલસે ઉદાસારે.
હમ દરશ

સેન ચલાવેંગે અપને બલમસે, નહીં કાસમ દીલસે પસ્તાકે
હમ દરશ

---

## ઠુમરી.

બીદેસ સઈઆ દીનવા ગએ બાત બીત નીતરજ.

બીદેસ સઈઆ બીનતી કરત ગઈ હાર. ટેક.
બીનતી કરતહું પએર પડતહું, ફાખર ખડે હએં દુવાર.
બીદેસ સઈઆ

**તી**રીસુલ ફુકરાનાં ખાંદેં ચડાયા, **મા**નત કાસમકી હએ યાર
બીદેસ સઇઆ

---

## ઠુમરી.

બનાદે સખી કઓન ગલી નીરજ

**અ**ગે સનમ મેરાતો કહામાન,
**બ**નદા હએ જીસકા ઉસકા પઓછાન. અએ.
દુલાબરાતીયે સબ હએ સગાતી,
**લ**ગનકે દીન કયા બજતાન. અએ
**કા**દીર કરીમ વો દુનયાંકા સારા,
**દી**લસે ઉસકો હી તુમાન. અએ
રહેમ દીલ હએ વો દુનીયાકા હાકમ.
**જી**કર ઉસકી રબ હરઆન. અએ
**લા**સાની દરબાર ઉસકા હએ પ્યારે,
**ની**શાન મવજુદ કાસમ તુ જાન. અગે

---

## હોલી.

**ખા**જાકે દરબારરી, મોરી અરજી સુનાવો. ડે.
**જા**ઓ તુમ સારે, હુગે મેલાયક,
**મો**રા હએગા વો, સરદારરી. મોરી
**ઇ**તની બીનતી કહો તુમ ખાજાસે,
**નુ**રકા હએ દરબારરી. મોરી.
**દી**નરાત ઉનકી સુરમન કાસમકો,
**ન**દીયા નુરકી ઉનકે ઘરબારરી. મોરી.

---

### હુવાબી આવા સરતાજ નીતરજ.

હુઆબી આઓ, માહારાજ,
સેએન ચલાવો રએ સરપે તાજ. હુઆબી.
નઝરે દીવાની પ્યારે તેરી,
આંવા આવો બ્રાંબી રાજ. હુઆબી.
મદદ હએ તેરી દીન રએન મોકુ,
હંમકા હએ સારાસાજ. હુઆબી.

---

### લાવની રાગ ને સાઝ.

બડેબડે ઉસ્તાદોંને યેબાત હમકા કહાહએ,
છેરાગસે છત્તીસ રાગની દુનીયાંમેં બહી હએ.
ક્રમ સીવાકે જેકોઇ હંએગે નવે વો રાગે,
એકસે એક જાબનાવે ઝહન જીસકા જાગે.
યે બનાવટ હએ એસે ખુદાકી સારી,
છેડનેહી લાગે અપને કાનોંકો પ્યારી.
રાગ ભૈરવસે હએ સીનદવી બંગાલ બેરારી,
મધમાધ ભએરવી પીરબી લાગેપ્યારી.
પીછલે પહેરકા લાગે ભૈરવ પ્યારા,
સબ રાગોંમેં હએગા યે સબસે ન્યારા.
રાગ માલંકાસ્સે કોકબ ખમબાવતી ગુનકલી હએ,
લાગે પેયારી જબ ટોડી અઓર ગૌરી ચલી હએ.
યે તબતક ગાઇયે જબતક નીકલે ભાને,
હોવે ઉસતાદ જો અએસી બાતોંકો જાને.

રાગ હીન્ડોલસે પટમંન્જરી બીલાવલ લ્લત હએ,
રામકલી દેશાખ ગાવે ઉસતાદોંકી પત હએ.
તીન એક પહેર ચડે જબ રાગ યે ગાના,
ગાવે જબ યે રાગ ઉસ્તાદોં કો જાના.
રાગ દીપકમે કાન્ડા કમોત અઓર દેશી હએ,
કદારાન્ટ જાનો ઉન્કે સંગ ખઓથી હએ.
દો પયરકે સમે દેવત હએ ગાયે તાને,
ગાવે નાહી જો રાગદારીકો જાને.
રાગ શ્રીરાગસે બસંત માલવા ધનાસરી હએ,
ભાડવી હએ ઉસકે સગ ફીર અસાવરી હએ.
એ ગાવે જબલગ દીન મગરીબકો પામે,
વો ગાવે જીસકો હોવે ગુરૂકે જામે.
રાગ મેગસે મલાર ગુજરી દેશકાર હએ,
તક અઓર ભોપાલી ઉનકે સગમે ગાશકાર હએ.
મેગ રાગ લાગે પ્યારા જબ લાગે મેગવા બરસન,
છેડો ઇસકો જો લાગે જીયા કીસીકા તરસન.
ગાના યે સબ ચીઝમે લાગે દીલકો પ્યારા,
ઉસ વખત દરદકો ભુલે દરદી બીચારા.
રાગદારીકા યે સંગ હમને તુમકો જતાયા,
હએ રાગ હઝારોં બને લેકીન યે પાયા.
અગર હો ગાના કબીબી એ હથીયારે,
સુરે લગે નઈ કદીબી દીલકો પ્યારે.
હએ ઇનકી ઉનકી નીસબત રબને બનાઈ,
બજાવન ઉસકો આલમકો હએ બતાઈ.
દેખો અવાઝ કએસા લાગે હમકો પ્યારા,
યે સબી ભેદોંમેં ભેદ રબકા ન્યારા.

જુદી જુદી ચીઝસે સબકો તુમ તો બનાવે,
છેડો ઝરા તુમ મીલકે અવાઝ યેકી આવે.
લકડા કદદુ લોહા અઓર બની સબતાંતે,
જબ હાથ પડે સાઝોંપે કયા ખુબ બાતે
સબ જુમલે મીલકે અવાઝ યેકી હોવે,
યે બાત ખુબ તુમ સોંચો કયા દીલમેં હોવે.
હુએગી ઉસકી બનાવટ ઉસને બનાઈ,
કએસે કએસે ઉસતાદ બનાકે આલમ જતાઈ.
આદમકે રૂપે જબકે સાદસીન બજાયા,
જબ બજાયા રૂને ધટમેં કરાર હુએ પાયા.
અએસી બનાવટ કીયે રચના ભારી,
સોંચ કર અગર દાનીશ હુએ તુ સંસારી.
બાજે ઢોલક તબુરા તબલા અઓર સીતારે,
રબાબ પખવાજ જંતર અઓર ગીતારે.
બાજે સારમંડલ ડફ ભારપ ઉપર મુરદગે,
બાજે તાઉસ સરવત સારંગી અઓર જલતરંગે.
બાજે બમ ખન્જેરી રૂદબીન કીનરી,
બાજે સુરનાઈ ફીડલ ચીકા અઓર સુંદરી.
અંગરેજ બજાવે વાયોલીન ઓર પીયાના,
હુવા કાનુન તંતરકા હીનદુસ્તાનસે આના.
દીયા રબને યે કરનેકી દેન ઈનસાંકો,
લુભાયા રાગદારીપે હુએગા સારી જહાંકો.
જોગી અતીત સંતો ફકીરકોએ ભાવે,
ઈસી ચીઝપર ચરંદ પરંદ સભી મલકાવે.
દીન મઝહબ હુએ જીતને યે સબ રાગસે ગાવે,
ઈબાદત કરે વો ખુશીસે દીલકો યે ભાવે.

રાગ દારી જીતની અઓર વાજીતર હએ સારે,
કાસમ દીલસે સુપ રબકે ભેદ હએ ન્યારે.

---

## પુરબી ઠુમરી રાગ પીલુ.

બીદેસી સંઈયા ઉમરીઆ, જાએ હએ બીત,
નાહીં ડીકાને મારો ચીત. બીદેસી.
જવાની બુઢાપો બાલપન ગમાયો,
જાની નહીં ઉનકી ગીત. બીદેસી.
ઉમર ભઈ જબ સંઈયાં બુલાએ,
છાંડત નાહીં જાઉ કીત. બીદેસી.
કાસમ કહત હએ સાંવરે ઘર ચલીએ,
અબ ચકરાવે કાંહ ડીઠ. બીદેસી.

---

## ઠુમરી જીંજોટી.

પ્યારી મોરી દુનીયાં ઠગના હએ સહેલ,
બાધે હએ ઠગોને મહેલ. પ્યારી.
ટકે બહારસે લાવે, બેપાર ચલાવે,
પેમેકી હએ રેલમ છેલ. પ્યારી
નામપર મરત હંએં, સબ કામ કરત હંએ,
થયલનકા દેત હંએં ઉન્ડેલ. પ્યારી.
નામપે ચલત હંએ, બતીયાં છલત હંએ,
એ સારા ઠગોંદા હએ ખેલ. પ્યારી.
હાથ હવડાવેં, ગાડા ચલાવેં,
બએકે જબ થકત હંએં બએલ. પ્યારી.
જબતક ચલે હએ, સબસે ભલે હંએં,
પરાયે પએસે સે ચલાવત રેલ. પ્યારી.

કાસમ લેખત હએ, દગપન દેખત હએ,
મઝા કરો યોમો લેલ. પ્યારી.

---

## ઢોલકી ગઝલ.

તુજે હએ શોક મીલનેકા, મુરશદસે દીલ લગાતાજા,
મકાને દીલકો કરકે પાક, શએતાં બ્હાંસે ભગાતાજા. તુજે
રામજતુ ખાક અપને તંઈ, ઓરદીલ અકસીર કર અપના,
તેરા મન સાતા હએ મરદુદ, ઇસિમેંઝાતસે જગાતાજા. તુજે.
દીલસે ભર યાહુકા નારા, જે સબ દમ હુકા હોજાવે,
સીતાર કર સારે જાકે તંઈ, હુકેતાર બજાનતાજા. તુજે
તરકકર સારે સીઝદેકા, અઓર પાઊપડ તુ કીતાઓંકે,
પકડ કાસમ તુઅબ ઝાડુ, મકાને હક સજાતાજા. તુજે.

---

## ગરબી.

સુરત શેહરબલીકું અબી બાલમા નીતરજ.

ચાહે એવા વખત પ્રભુ આલજોરે,
લકશણ સાબીત રાખી નબ બાલજોરે. ચાહે.
નાખમજો દુખને જેઇએ મોથે તેટલુ રે,
નવ લક્ષણ છલકાએ તે સંભાલજોરે. ચાહે.
પાપ કરમો લાવેછે વખત ભારો રે,
દુષ્ટ ચીજોથી આંખો મારી ટાલજોરે. ચાહે.
બુરા વખ્તે પાપ ચડે છાતીએરે,
પાપ હચાવે તો સ્ત માહ્રૂં પાલજોરે. ચાહે.
કાસમ કેછે સત ગુણહું નંઈ તજુંરે,
છઉં હુંદાસ તમારો મને ભાલજોરે. ચાહે.

---

## ઢોલક ઠુમરી.

હમરાસી વોતો મીલેંગે.

ઓછે સ્વાદ જીભે સારો, મોડે નાલગાડો,
ને મલે જ્યારે સવાદ ત્યારે, નહીં મલે તો સું ચારો. મોડે.
જ્યારે કાંઈ જોવું દીલને નઈ ખોવુ, સનતોશથી પેટ ઠારો. મોડે.
દુનીયા ત્યાગી થયા વેરાગી, જોગી સંતાનો સુધારો. મોડે.
હાથેથી ખોવું વલીજાનાં જોવુ, મારગ કઠણછે વીચારો. મોડે.
કાસમ કેછે સીખામણ દેછે, સવાદના કયારે આરો. મોડે

## કહરવા.

કુન્દીકર કયું નાલાઈ અરે હરજાઈ નીતરજ.

યાર નહીં આયા મોરા ચુંડીં બીતે જોબનવા,
ના જાનું કાવુ બીલમ રહે હએ ;
કરાર નહીં પાવત મોરા મનવા, જોબનવા. યાર.
કીસ બએરનને યાર બીરમાયેં,
જીયા નાહક જલાવત સોકનવા, જોબનવા. યાર.
તસ્દદુક જીયાકો યારપે નીસારૂં,
લુટાદું સારા મોરા ધન્વા, જોબનવા. યાર
અરજ મુજ દાસીકી કબહુ સુનોગે,
હોગે કબ અપના દરશન્વા, જોબનવા. યાર.

## કહરવા.

મેરે પીયાકા મીલોના કબહોગા નીતરજ.

મેરે દીલબરકા જાના જબ હોગા, જબ હોગા પ્યારે જબ હોગા.
મેરે દીલબર.

એક હએ બટવા વોહી હએ ગટવા, એકી નીહાના ચુપ.

મેરે દીલબર.

જહાંસે વો આયા મુજમેં સમાયા, સારા હએ બ્હાના ચુપ.

મેરે દીલબર.

મંદી આઈ પાઇસો ઉડાઈ, અબ કહાંકા ન્હાના ચુપ.

મેરે દીલબર.

જીસને બસાયા ઉસને ડસાયા, કાસમ ગમખાના.ચુપ.

મેરે દીલબર.

---

## ચતર મુગઠ રાગ.

કથબીન રહી એકલી મોરી જાન નીતરજ.

કરજકી સબસે બુરી પએછાન,

કરજ કરે નાદાન. કરજકી.

કરાર નહીં હએ દીલકો ઉસકે, પસતાવે દીન રૈન,

બોજા સરપે ઇતના ભારી, દીલકો નહીં હએ ચૈન. કરજકી.

માંગનહારા ઘરકો આવે, હો જાવે યે ઉદાસ,

તુ તો ચાહે સબ કછુ દેવે, દમડી નહીં તેરે પાસ. કરજકી.

હઝારોં સદમેં સરપે આવેં, હાએ નહીં કરના,

બોજેસે તુવ્હાં દબજાવે, ઇસ્સે બહોત ડરના. કરજકી.

કાસમ કહેતા સુનલે ભાઈ, કરજ હએ સબસે ખરાબ,

હઝારોં અચ્છે જાપે બએઠે, ઉતાર લેવે વો આબ. કરજકી.

---

## ભેરવીની ઠુમરી.

ઢોલીઆ લેઆવો મોરારે નીતરજ.

ગરજવંદ હોતા હએ નાદાન, સુધ બુધ ભુલે નરહેવે ધ્યાન.

ગરજ.

ગરજ જો લાવે અરજ સંગાંતે. રહેવેના કુછ સુધ શાન.

ગરજ.

ગરજ હુએ અન્ધી દેખેના કીસકો, જીસમકી રગેં તાનો તાન.

ગરજ.

કાસમ કહત હુએ ગરજકો સારો, અગર હો બેકસો બેનાન.

ગરજ.

---

## ઢોલક ઠુમરી.

હલમેસે હો બેડાપાર નીતરજ.

રએન ભરથી કએસી નગહત,
પડીહું કુલ વલ્લાહુ આહદ. રએન ભરથી.
દીમાગ મેરા જબ મોઅતર ભયા હુએ,
પડી વર્ઝીફા અલ્લાહુસ સમદ. પડીહું.
લમયલીદ વલમયુલ્દ કોઈ નહીં બાકી જુદા,
ખુલગયે હુએ સાતો તબક. પડીહું.
વલમ યકુન કોઇ નહીં બાકી લહુ યેક ખુદા,
ધીરદેમે કુફવન અહદ. પડીહું.
કાસમ પડત હુએ યેહી ઝીકરકો,
પાયા મુરશદસે સબક. પડીહું.

---

## ધનાસરી.

હમને યેક આયત કુરઆંસે નીકાલા,
ખબેરી વશરરી મીન્લાહે તાલા. હમને.
જીસકા નગર હુએ, ઉસકા શજર હુએ,
કાહેં મીટકીકો દુખમેં ડાલા. હમને.

તુને બનાયા, અઓર તુજકો મનાયા,
કુલ કોઈ સુફેદ હુએ કોઇ કાલા. હમને.
તુહી કરત હએ, અઓરોંપે ધરત હએ.
વો કોનસા ઇસમ હુએ જો તુને પાલા. હમને
કાસમ કહત હુએ, યેહી ઉસકી ગત હુએ,
આપ કરાવે ફીર આપી નીરાલા. હમને.

---

## વનાસરી.

મકકમ કરજો તમારા દીલના પાયા,
રાન્સા નાકરે કામ જે નર ગોએ ઠાગા. મકક
દીલને તમારા ગોરકરી પુછો,
કાચી સઉછે કાયાને માયા. મકકમ
જે ચીજમાં શક કદીએ ના કરવું,
ખુબ વીચારો કામ દીલને ભાયા. મકકમ.
કાસમ કેછે વીચાર એજ કરવા,
કયા કુટમથી તમે છો જાયા. મકકમ.

---

## લાવની.

કાલી ઘટા કોયલ નીતરજ.

અબ રહા ના ઉસકા ઠીકાના,
કાસમ હુએ મસ્તીમેં દીવાના. અબ રહા.
એક દીન બએઠાથા ખાને, હુઈ ઝુરર હાજતકો જાને,
તાં વજુદકો ખુબ પએછાને, નીસબતકો કર, ચીઝ અફસર;
હુઈ બદતર હુએ વ્હાંસે ઉસકા બહાના. કાસમ.

નીસબતકે ફલ યે પાએ, કીસકો કહાંસે બહાયે,
આલમકો કેયા સમજાયે, દીયા પેટમેં દાબ, નીકલા કાસે આબ;
ખરાબ ખુદ આપ, ઇસ શએકા કહાંસે જાના. કાસમ.
કાસમકા ખુરા ફરમાયા, મટીકે પુતલે સજાયા,
નાચીઝસે ઉસકો ઉઠાયા, કાસમ બદતર, સબી અફસર, ખુદાકા ડર;
કુદરત રબકો આલમ માના. કાસમ

---

## ધનાસરી.

ઠોઠ નીસાલીઆ ને વટેણા ભારી,
લેજો એ કેવતને દીલથી વીચારી. ઠોઠ.
ખાલી ચણા તે વાગે ઘણા રે,
એને સમજાવો ખરો અવીચારી. ઠોઠ.
પગ હોએ લાંબાંને ઓઢવાનુ ટુંકે,
સોડ એટલી લાંબી જેટલી પથારી. ઠોઠ.
જ્ઞાન નહીં મગજેને વલી અકડવું,
ખીસામાં રામજીને ભપકો ભારી. ઠોઠ.
વીચાર મલે નઇને ડોલ ઘાલે મોટું,
સાન્ત જોઇયે જગાને વલી હવા ખારી. ઠોઠ.
કેછે કાસમ સાંભલો સઉ આલમ,
ખરો એને સમજાવો દુષ્ટ અનાડી. ઠોઠ.

---

## ભેરવી.

દેખો દેખો બંગાલેકી યેહી રસમ નીતરજ.

કદીએ ન મુકાએ જાતી ખવાસ,
દમ લેવાએ એટલો, જેટલો હોએ સાસ. કદીએ.

જાએ આંદત પડી મોતની સંગાતે,
કદી એ ન થાએ દીલથી નીકાસ. દમ.
સારીયા માહી, યે ઇશવર પરતાપે,
સદા રહેછે બીલાડીની ઉદરમાં આસ. દમ.
ખાનદાની લોહી દીલને ન મુકે,
ન ખાએ સાવજ મરે તોએ ઘાંસ. દમ.
ન જાણવી સરખી પાંચે આગલીને,
કેટલા સતોશીને કેટલા ઉદાસ. દમ.
ખાવે પીવે પણ, આદત ન જાએ,
કેટલા ખાએ જલેબીને કેટલા પીએ છાસ. દમ.
સોંચ સમજ કર, એ ઉપર તુ કાસમ,
વાત બાકીરેસે ઇનસાનનો નાસ. દમ.

---

## માલકોસ.

રહે'બાકી દવલત ન શાહી હએ બાકી નીતરજ.

સઉ જાએ નાણું નાકોઇ ટાણું,
નાણાં વગરનું બલીઊં ઠેકાણું. સઉ.
આગલની અમીરી ગરીબી વીસરાએ,
નચાલે કોથલીયે પડીયું જે કાણું. સઉ.
ઘરની નારી બાલપણ એજ વખાણે,
નાંણું હોએતો હુરંગ માણુ. સઉ.
નાણાની સગાઇ નાણાના ભાઇ,
નાણાવગરનું આબાંદનહીં ખાણું. સઉ.
નાણાની ઉતપતી કયાં તમે ભાલી,
કયાંથી એઆવ્યું નેકયાથી વેચાણુ. સઉ.

સારૂ પણ એછે મદદે ગરીબની,
મદદ કરવી જોઇ ગરીબ ઠેકાણું. સારૂ
રેશમની ડોરીછે જલદી તુટી જાસ,
રેહેસે અદર ગાંઠ ફરીથી સધાણું. સારૂ
મોટાઇ દોલતની શ્રેષ્ઠ છે દુનીયાંમાં,
અગર છું બુનીયાદી ખ્યાલેના આણુ. સારૂ
અગર નાણાની હોએ ખાએસ કાસમ,
ખાંતાઈપ સાથે કરેહું ઉગરાણું મેરૂ

---

## ધનાસરી.

બુજરગી મોટાઓની દીલમાં ધરવી,
રે ગાયા ખરીછે ઇબાદતને કરવી. બુજરગી
અદબ અંદાજે હરકોઇનો કરવો,
કહીયેના દીલથી એને હરવી. બુજરગી.
ઇનસાનને માનજે મલીયું ઇશવરને,
હરકોઇની મોટાઇ દીલમાં સધરવી. બુજરગી.
ગ્યાની કદી એની કુદરત નહીં ટાલે,
સઉના દીલમાં મુશકીલ એ હરવી. બુજરગી.
દામ એનું દીલમાં કરીલે તુ કાસમ,
એજ ચીજછે ભવસાગર તરવી. બુજરગી.

---

## ધનાસરી.

આજીઝી હુએગી રબકો પ્યારી,
ઝાહીરમેં કુછ હુએ બાતીનમેં ન્યારી. આજીઝી.

આજીઝી કરે સબ દુનીયાંકો કાયલ,
આજીઝાંકી હએ રબકે પાસ સરદારી. આજીઝી.
સબ હંએ ઉસકૈં કરલે આજીઝી,
હુઆ હએ પ્યારી ગર દુનીયામે ભારી. આજીઝી.
કાસમ કહે કાસકા દીલમેં ઠીકાના,
આજીઝી. તેરી ખુદાતક હએ જારી. આજીઝી.

---

## ધનાસરી.

કમબખતી કી અલામત બદબખતીકા નીશાન,
કનિસાન નારખ રખસો હએવાન. કમ.
કમબખતીકી આલામત સુસ્તી સબ દુખકો,
બદબખતીકી નીશાન નામુદ સુખ જાન. કમ.
દોસ્તકો દુશમન યેશએ હએ બનાતી,
અપની પરાઈ ભુલે સબ સુધ શાન. કમ.
કાસમ કહત હએ છોડો કસ શએકો,
રહોગે કસ જહામે અમનો અમાન. કમ.

---

## ગઝલ.

કયુ અએશોલે ૩જાયાન કીજે નીતરજ.

ખીઝમત કીસકી કયુ ઝાંયાં નજાવે,
યેવાં શએ હએજો રબકો ભાવે. ખીઝમત.
નાઝલ કરતા રબ ઉસપે અપની કરીમી,
ખીજમતકો ઉસકે જોસરપે ઉઠાવે. ખીઝમત.
કશક બાઝોમે નહીં કરામત કહા કીસને,
કયુંના વો આવે જીસકો તુ ચાવે. ખીઝમત.

ખીજમતગાર કાસમ દીન દુનીયાંકા,
નહીં હાથ યે શઐસે અપના ઉઠાવે. ખીઝમત.

---

ક્યું અએ શોલેરૂ જાયાન કીજે નીતરજ.

ઉજડ બસ્તી હોગી ફીર બસેગી,
ન કરની કર કાસમ પીછે દુનીયાં હંસેગી. ઉજડ.
દુનીયાંકી લઝઝતમેં અબતો સુજે નઈ,
સુજે જબ જા મૌતમેં જાન ફસેગી. ઉજડ.
અમર ફરેબ જાલમે જા ઊસકી ફસેગા,
દુનીયાં હએ અએસી નાગન તુજકો ડસેગી. ઉજડ.
કાસમ સમાલો અપની કરનીકો,
છોડ દુનીયામેં તુજકો ખુદાઇ કસેગી. ઉજડ.

---

## ભેરવી.

બગાલેકી યેકી રસમ.

લાખો હાથ વાલા દેવેગા જીતના,
દોહાથ વાલા લેવેગા કીતના. લાખો.
સરપ વો બડા રહેમદીલ બએહા હએ,
કયું લગાયા હાથસે રીર પીટના. લાખો.
તીનખે બરાબર વો રહેમ કરેતો,
ન કરોડાં હાથોંસે લેવ ઇતના. લાખો.
નહીં કામ અગર તુજકો તોભી તુમાંગે,
તેરા દીલ હએ સબ કુછ સમીટના. લાખો.
સબર નંઈ આવે ક્યું દીલકો તેરે,
કાસમ સબરકર મીલે પેટ તીતના. લાખો.

---

## પાલુ ઠુમરી.

### કપટીકી પ્રીત બુરી નીતરજ.

ખુશામદ સબસે બુરી,
બુરીરે ભાઇયો. ખુશામદ.
ખુશામદ ફકત એક રબકો સાજે, દુનીયાંદારોંકો હએગી છુરી,
છુરીરે ભાઇયો. ખુશામદ.
ખુશામદ કરકે ફાંદેમેં લાવો, કાહાર બરસત હએ પુરી,
પુરીરે ભાઇયો. ખુશામદ.
જહનમકી રાહએ મું હએ કાલા, હડીયોંકી કરદે ચુરી,
ચુરીરે ભાઇયો. ખુશામદ
કાસમ કહત હએ યે ઉસકો જાને, જો હોવે ગુરૂકી કુરી,
કુરીરે ભાઇયો. ખુશામદ

---

## ધનાસરી.

ખુશરેહેવું ઈનસાન હર હાલમાં,
કોણ જાણે સું છે ભવીશ કાલમાં. ખુશ.
ભુતને જોયા વરતમાન ને જોઇયેચ,
સબુરી પકડી નપડવું જાલમાં. ખુશ.
સબુરી પકડીને ભરોસો ઈશવરનો,
જરૂર બરકત નાખસે હર માલમાં. ખુશ.
ગમગીન ના રેહવું તારે હર કોઈ ઘડીરે,
દોસ્તની આસીસ યા દુશમન ગાલમાં. ખુશ.
કાસમ કહેછે ચકર દુનીયાંનું,
ખુશને ગમગીની એની ચાલમાં. ખુશ.

---

## ભૈરવી.

કાયમ કરલો રાતકો નીતરજ.

કર પીશાની જાનકી, ખાતર કર મેહમાનકીં.

કર પીશાના

કીતાબોમેં તુજકો રબને ફરમાયા, રહા દેખ ઉનકે આનકી

કર પીશાની

તાબેદારી ઉનકી તુજકો હએ લાઝમ, યેહી સાંચી રાહ દાનકી.

કર પીશાની

કાસમ કહત હએં પુનકો હએ લેના, કુરબાહું રબકે શાનકી.

કર પીશાની,

---

## ધનાસરી.

બચપન જવાનીમાં રસ જેનો લેવો,
બુઢાપે કદીએ દગો નહીં દેવો. બચપન
ના તાકતીનો લાભ જેનો તમે લીધો,
તમને એ સરખા એ તમ જેવો. બચપન
હાથ પગ ધ્રુજે ના તાકતી બદનમા,
કોણ ધરે હાથ બુઢાપે એતમે કેવો. બચપન.
કાસમ કેછે દીલ રાખો દરીયા,
જેમ હમેશ ખેવોછો તેમજ ખેવો. બચપન

---

## ગરબા.

મને સીદને મેલોછો સાસરે નીતરજ.

રહેના અમીન હરએકકી અમાન્તમે,
દાગ સરપર રહેગા ખયાનતમેં. રહેના.

ખુદાપરસ્ત હરશએમેં તુ રહેનારે,
નહીં ખલ્લ કછુ આવે દયાન્તમેં. રહેના.
અમાન્તકા ખાના સદાં જહન્નમીરે,
જવાબ ભારી હોવેગા કયામત મેં. રહેના.
કહેતા કાસમ સુનો મેરે ભાઇયોરે.
અએસા કરકે નઆ ખુદાકી લાન્તમેં. રહેના.

---

જાના તુ ઘરસે મતરો માંન નીનુરજ.

નથી ગયો દુનીયાંથી રહયો અમર,
વાસના બાકી રહી ગયો અગર. નથી
કીધા કામ એવા યાદગારી બાકી,
નામ જેતું કાયમછે દુનીયાં ઉપર. નથી.
સુરા કામ કીધા ભલાનો ચાહનાર,
હતો દુનીયાંમાં તેંનુ ઇશવરી ડર. નથી.
કાસમ કેછે નર એવા થાઉંત,
તારે નામે આપે હજનરો સર. નથી

---

જાના તુ ઘરસું મતરો માન.

લાયકછે દુનીયાંમાં તકસીર કરવી માફ,
કીનો નહીં રાખવો કરવું દીલને સાફ. લાયક.
માફ કરેછે જે દુનીયાંનો હાકમ,
માંગનાર જેવો તુંછો અગર નહીં આપ. લાયક.
ડસવું નહી હરગીજ માફનાં માંગનારને,
સતગુની વલગે નહીં વલગે તે સાંપ. લાયક

કાસમ કહેછે ખજાનો રેહેમનો છે મોટો,
રેહેમ આવે દીલમાં એ હરી પરતાપ. લાયક.

---

## સારંગ.

પીલીપર ગઈ રસીયાંકે બોલનસે નીતરજ.

ખ્યાલ કરતુ હરદમ તીરકે મારનકો,
નહીં તાકા છુટે ફીર વારનકો. ખ્યાલ.
તરફ તાકતબંદ નીશાન તેરા હોવે,
સંભાલ લગે નઈ લાચારનકો. ખ્યાલ.
હાથોંમેં કમાન હએ પકડી હુઈ તેરી,
તું સોંચકર મારે ફીસ કારનકો. ખ્યાલ.
કહેતા હએ કાસમ અવલ સોંચ કરના,
ફાયદા કયા પસ્તાએ અપને હારનકો. ખ્યાલ.

---

## સારંગ.

પીલી પર ગઈ રસીયાંકે બોલનસે નીતરજ.

સગતતુ કમીનોંકી નહીં કરના,
ગોયાસર દારપે હએગા ધરના. સગત.
દોસ્તીસે લ્લચાવે મીસાલે શક્કર,
સોબ્તકી નઈ તુ મીઠાસપે મરના. સગતં.
હએ જીસ દીલમેં બુનયાદ કમતી,
નહીં ઉનકા નારા દીલમેં ભરના. સંગત.
નીચ ખસલ્ત અઓર ચાલ બદહએ,
કાસમ ઇસ્સે સદાં તુ અબ ડરના. સંગત.

---

## ગરબા.

મને સીદને મેલોછો સાસરે નીતરજ.

ફીનો ફીતનો બેઉ સગીએનોં રે,
નહીં મુકે પીછો પકડે જેનોં રે. ફીનો.
દુનીયાંથી ઉધડેલો તેને જાણવો રે,
ભરોસો કદીએ ન કરવો એનો રે. ફીનો.
ફીનો કામછે દુશમનનો વેરલેવું રે,
સલગાવવી ફીતનાની આગ કામતેનો રે. ફીનો.
એદીએ કાંટા રાખવા કાસમ કેછે રે,
એવા ઘોડાની ટાટ રાખો રેનો રે. ફીનો.

---

## સારંગ.

આવો પ્યારે ગલેલગાવું રે નીતરજ.

મંએ જાનું દુનીયાંમેં ઉસે લાનતપરસ્ત હએ,
જો કોઇકે ઇનસાં શેહેવત પરસ્ત હએ. મંએ.
લાન્ત ઉસ્પે ભેજેં યહાંકે ઇનસાન,
ફીર સખ્ત ઉસકે વાસ્તે ખુદાકા દસ્ત હએ. મંએ.
મુતલ્ક ન જાવો ઇસ્સે દુર હોના,
કાસમ ઇસ્સે દુર રહે યે દીલમેં કસ્દ હએ. મંએ.

---

## સારંગ.

આવો પ્યારે ગલેલગાવું રે નીતરજ.

કભી કોઇકા ખાના ફરામોશ નહીં કરનાં,
અઝીમયે ગુનાહએ દીલમેં તુ ડરના. કભી.

નીમક હરામ જીસકો કહેતી હએ દુનીયાં,
અએસે અઝીમ પાપકા દીલમેં નહીં ભરના. કભી.
નીમક હલાલ રહેના જાન તકકા દેનાં,
જાન જાએતો ઉઝર નહીં કરના. કભી.
કાસમ કહત હએ સુનો સારી દુનીયાં,
નીમક હરામ હોના નહીં જીસકી સીડી ચડના. કભી

## સારંગ.

આવો પ્યારે નીતરજ.

તીનકએ ધાસમે સારા જંગલ જલજાએ,
બુરી હએગી બે તરે યેતીમોંકી હાએ. તીનકએ.
યેતીમ જેતીમકા સતાના નહીં અછા,
યે કભુ નહીં રખકે દીલકા ભાએ. તીનકએ.
ડરતા હએ કાસમ યે આતીશ હએ ભારી,
કરકે હમ ઇસકા રાસ્તા કહાં પાએં. તીનકએ.

## ધનાસરી.

આસરો તારો માંગવા કોઈ આવે,
આપ આસરો તેને ઇશવરને ભાવે. આસરો.
પેહલે તપાસ તુ તેના વજને,
આસરો આપવા તારો દીલ લ્યાવે. આસરો.
ઇશવરનો આસરો આખી દુનીયાંને,
આપવો નહીં આસરો જેતુને ફસાવે. આસરો.
કાસમ કહેછે ગુનીજન કરેએ,
લાયક હરએકને યે દીલમાં વસાવે. આસરો.

## ધનાસરી.

પએદા થઇ દુનીયાંમાં મકર ચાપલુસી,
ભલાઇને મુરવતને જેણે નાખી ભુસી. પએદા.
જે દીવસથી એ એઉ હસ્તીમાં આવી,
દીલને છે કીડો લે કાલજાને ચુસી. પએદા.
મકર ફરેબોની જાલછે ભારી,
ચાપલુસી એમાં જાએછે ધુસી. પએદા.
કાસમ કેછે તરક દીલથી કરજે,
દીનદાર કરે નંઇ કરે એ મજુસી. પએદા

---

## ધનાસરી.

ચાહીયે મુફલસીમેં તુમકો ભુખ મરના,
પર નઈ મીસકીનોંસે છીન પેટ ભરના. ચાહીયે.
તડપના સખતીસે બેહાલ ભુખોંસે,
પર મરદુદ શએકો નઈ જીપે ધરના. ચાહીયે.
છીનકે ગરીબોંસે ન હાયે ઉનકી લેના,
બેતર શેરકે પાલે જા પડનાં. ચાહીયે.
કાસમ કહત હએ કુછસોંચ બીચારો,
નાહક મીસકીનોંસે હરગીઝ ના લડના. ચાહીયે.

---

## ધનાસરી.

અછે દીનોંમેં યે નઈ તુ કરનાં,
જો બુરેદીનોંમેં તુજે હોવે ડરનાં. અછે.
સાબીત કદમ રહે ચાલ સરીખી,
અછેદીન દેખકે કભીનઈ અકડના. અછે.

બુરેદીનોંમેં સબર હએગા સાથી,
બુરેદીનોંમેં સબુરી પકડનાં. અછે.
ખુશીઅછેમે ન ગમગીં બુરેમેં,
હાલત એહી રહેવે નઉસસે લથડનાં. અછે.
કહેતા હએ કાસમ દુનીયાં હએ અએસી,
છોડતુ ફસકુ ખુદાસે હી લડના. અછે.

---

## ધનાસરી.

કબી દુકાલ અઓર કબી સુકાલ હએ,
દોરંગી હએ દુનીયાં યેહી હાલ હએ. કબી.
સુના હએ અઓર દેખા બહોતી અફસાને,
મરતે હએં ના જીતે યેહી ચાલ હએ. કબી.
ગમગીં રંજસે ના ખુશી રાહાતસે,
રબકે ઘોડેકી ઉઠ બએઠ નાલ હએ. કબી.
લડે હમ કીસીસે અઓર મારે કીસીકો,
તલવાર દુનીયાંકી મેરી ઢાલ હએ. કબી.
કાસમ કહત હએ સબર હએ નીકો,
હમે કયા પરવા ઝરદ લાલ હએ. કબી.

---

નાથ કએસે ગજકે બંદ છોડાયો નીતરજ.

સંગ દીલકા દીલ હએ પત્થરસે ભારી,
અજ્ઞાની હએ સમા નઈ બીચારી. સંગ.
કીસકી સુને નઈ નહીં કીસકી માને,
દેહકો અઝાઓં મેં ડારી;
હાએ સબોંકી અપનેપે લેવે,
સંગીં ન કરે જવાબદારી. સંગ.

સબકો દુખાંવે કીસકો નઈ ભાવે,
એકસકા ધાલેવે કારી;
ઉસદીન ઉસકે દીલકો સુજેગા,
ગોરમેં કરેગા પંથારી. સંગ.
દોલત અપનેપે સદાં મસ્ત રહેવે,
સીના તંગ હએગા ભારી;
કહેતા હએ કાસમ સુનો ભાઈ મોમીન,
ઉસકી મટીકી હએ ખ્વારી. સંગ

## સારંગ.

કીને મારો મેરો મોર માહાપાપી નીતરજ.

હરીફાઇકો કાસીસે નહીં કરના. ટેક.
દેવે યા લેવે યે દેન હએ રબકી,
આજ રહે કલ હએ મરના. હરી.
તુમડી અગરચે હએ તેરી ખાલી,
ઝુલુમકે પએમેસે નહીં ભરના. હરી
સરકશી લાવે દીલકા જલાના,
આગકે પાલે જા નહીં પડના. હરી.
એકસે એક હએ દુનીયાંમેં આલા,
કાસમ સરકશી હએ દારકા ચડના. હરી.

## રાગ જીંજોટી ઠુમરી.

આવો મોહીયુદીન પ્યારે નીતરજ.

કદીએ થુવડ ફલે નહીં, વાંઝીયાથી ફલ તો મલે નહીં. કદીએ.
તે જાણે હું જરૂર તમને આપું, પણ ઉતરે તેને ગલે નહીં. કદીએ.

અધુરો કરે છક છક ભારી, પુરો ભરેલો છલે નહીં. કદીએ.
હોએ કોઇ ગરીબ યાતો તવંગર, હોએ જોઇયે તેવો ભલે નહીં. કદીએ.
ને સાહેબને છે કાસમની વીનતી, ઇશ્વર 'એવાના નાખે પલે નહીં.
કદીએ.

---

## ઝીંઝોટી.

બાહેર જનાજેકે દસ્તે સીકનદર,
નથા કુચભી અનદર ન હાથોંકે ઉપર. બાહેર.
ખાલી હાથે દુન્યાંસે ગએ હંએં,
ડરથા ખુદાકા, ન કીસકા ખતર. બાહેર.
કાસમ કહત હએ દીલમે બીચારો,
કરની તેરી જેસી એસા હી ભર. બાહેર.

---

## મીઆંકી મલાર.

રૂમ ઝુમ રૂમ ઝુમ મેહાબરસે નીતરજ.

હોવે નહીં ફાએદા તો નુકસાં નહી ડરના,
મરદુમ અઝારી કરતે હકસે તુ કરના. હોવે.
સકતી નહી ગર ફાએદા કરનકો,
ડર દીલમેં તુ નુકસાન ભરન કો ;
નહીં કોઇ આવે સાથ વકતે મરન કો,
નીચ ખસલ્ત નહીં દીલમે સંઘરના. હોવે.
દુખ દુનીયાંમેં જો તુ કીસકો દેવે,
વહાં અપની નઇયા ફીર કએસે ખેવે ;
ધ્યાં જએસા દેવે વહાં વએસા લેવે,
સુન બાત કાસમકી આખર હએ મરના. હોવે.

---

## જોગીયા.

જતન બીન મીરગોને ખેત નીતરજ.

ગર હો તુમ આકીલ તો એહી બીચારો,
ભાગત હતીયાર તરફ અપને ડારો. ભા૦

અપને દુશમનકો હથીયાર નહીં દેના,
મેરી નસીહતકો દીલમે બીચારો;
વોહી હતીયારોસે વો તુમકો મારે,
તુમકો નાહક અઝાબોંમે ડારો. ભાગત.

જબ દેખા તુમ હાર હુએ અપની,
તરફ અપને ચીઝોંકો ડારો;
જબતક દેખો હુએ જીત અપની,
દે જાન અપની દુશમનકો મારો. ભાગત.

કાસમ કહત હુએ સુનો સબ ભાઇઓ,
સોચ કરકે કામકો સવારો;
જ્ઞાની અજ્ઞાનીકો ખુબ દીલમેં તોલો,
અપને હોં અપને હથીયારોં. ભાગત.

---

## પીલુ.

ભટકત ક્યોન ફીરે નીતરજ.

સાખસીને સાખપર વીચાર કરો, કરોરે ભાઇઓ,
ખુબ હઇડે ખ્યાલ ધરો, ધરોરે ભાઇયો. સાખ.

કરો બેવીચારે જરૂર તે મારે,
આંધલા થઇ ખાડમાં પડો, પડોરે ભાઇયો. સાખ.

આખરી ભરતાં દીલથી ડરતાં,
જ્ઞાની નીકલસે ખરો, ખરોરે ભાઇયો. સાખ.
ખોલો આંખો જ્યારે કરો સાખો,
દુષ્ટનાં સંગાતે ન એમાં મરો, મરોરે ભાઇયો. સાખ.
એ બેઉ ચીજ કરતાં કાસમ દીલથી ડરતાં,
સચ્ચાઇ ના દમ તમમાં ભરો, ભરોરે ભાઇયો. સાખ.

## પીલુ.

દારૂપે કોન ચડે રે સાધુ નીતરજ.

જમાન્ત હએગી બુરી, બુરીરે ભાઇયો,
લાગત અછી પાછે બુરી, બુરીરે ભાઇયો. જમાન્ત.
જમાન્ત દેવે દુખકો બેવે,
પુરી કરતકો મીસલે છુરી, છુરીરે ભાઇયો. જમાન્ત.
જમાન્તકા દેના મઓતકા લેના,
પાછે કઠન જૈસે તુરી, તુરીરે ભાઇયો. જમાન્ત.
જમાન્ત નહીં દેના સોચ કર લેના,
દીયે પીછે કરના પુરી, પુરીરે ભાઇયો. જમાન્ત.
નસીહતકા લેના કાસમકા કહેના,
લાગે જબ અસ્પકી ખુરી, ખુરીરે ભાઇયો. જમાન્ત.

## બનજારા.

નહીં મોટું પેટ કુટુંબે રાખે,
નહીં સુખની મઝાને ચાખે. નહીં.
કુટુમ કદી નઈ ચાલે, કુડે પડયા સઉ જે પાંલેરે,
કુટુમ જેરી મધ માંખે. નહીં.

હડખુડ સઉથી એથાએ, પોતાનાં પોતાને ખાએરે,
બોલ બધાના સાંમે. નહીં.
રડવું પીટવું રાત દીન જારી, કુટુમ કરે મારામારીરે,
આબરૂ ઇઝઝત સઉ ખાકે. નહીં.
કાસમ કહે સુણ અએ ભાઇ, મોટા દીલની સઉમા વધાઇરે.
સમજીસ બેલ જ્યારે થાકે. નહીં

---

## બનજારા.

ચુગલ ખોરકા મું હોવે કાલા, ઉસે રબને આઝાગોમેં ડાલા. ટેક
ઓ નઈ હએગા પેટકા ભારી, ઉસે રાત દીન નીન્દા જારીરે.
શએતાનકા લીયા હએ હવાલા. ઉસેરબને
હરશએકો સીલગાના ધરમ હએ, હરબાતોંમે લડના કરમ હએરે,
ઉસકા રબસે નઈ હએ પાલા. ઉસેરબને
એઇ ધન્દા ઉસને નીકાલા, ચુગલ ખોર સબ્સે નીરાલારે,
કાસમ અએસેકો દેતુ નીકાલાં. ઉસેરબને

---

## પીલુ.

ભટકત કૌન ફીરે નીતરજ.

હલાલ હરામકા પએછાન, પએછાન રે પ્યારે. ટેક.
•હલાલ લાવે બરકતો રોઝી,
હરામ કરત હએ તાનાતાન, તાનરે પ્યારે. હલાલ.
હરામ ભગાવે સારી બરકતકો,
ઇસ શૈકો મરદુદ જાન, જાનરે પ્યારે. હલાલ.
રબને કીયા હે દોનોંકો પએદા,
કરને તેરી પએછાન, પએછાનરે પ્યારે. હલાલ.

હલાલકે ડેરે જન્નતમેં ખડે હૈં,
હરામકે હુએં દોઝખ મકાન, મકાનરે પ્યારે. હલાલ.
કાસમ કહત હે સોંચકર ચલના,
ખબર દાર હો તુ નાદાન નાદાનરે પ્યારે. હલાલ.

---

## સીંધી લાવની.

કાલી ઘટા કોયલ નીતરજ.

નાખજે તોરાજુસ્સાને દાબી,
કાચા કાન્થીછે સઉની ખરાબી. ટેક.
કાચા કાનથી ઘર નહીં ચાલે, મુરખ એને નઈ ભાલે,
દુખ આપે જરૂર કોઈ કાલે.
કાચાછે કાન, ખરો નાદાન, નહીં સુધ સાન,
તરત ફુટે કાંચની રકાબી. કાચા
સગા વાલામાં વેરયે કરાવે, કચ્ચાકાન ને સઉ કોઈ ભરાવે,
નહીં કોઈના ઘરને વસાવે.
મુરખ રાખે, મઝા ચાખે, કાસમ ભાખે,
નઈ એમાં શકછે જરાબી. કાચા.

---

## બનજારા.

ગરમાંગે તેરા બુરાકરનેકો, સર અદાલત જા ઘરનેકો. ટેક.
કીતાબ ધારેકે ખડે હેં, એકસે એક એક બડે હૈં રે,
તુ પડ ચાહાતા મરનેકો. સર અદાલત.
પએસે સબકે ચડત હુંએં, એકસે એક એક બડત હૈં રે,
તબ તયારહોં લડનેકો. સર અદાલત.

હરામકે હંએ ખાનેવાલે, એકસે એક એક નીરાલે રે,
રહે બાકીના પેટ ભરનેકો. સર અદાલત.
જબ કફન બીના ઝા હોવે, શીર સરપે હાથદે રોવેરે,
બાજી બની પએસે ઝડનેકો. સરૂ અદાલત.
યે કાસમ બનજારા ગાવે, નખોદ સબી કુછ જાવે રે,
યે રસ્તા હએ દાર ચડનેકો. સર અદાલત

## મલાર.

ભએ આજ મએકો મોહીયુદીન દરશન નીતરજ.
બૈઠી હુઈ ડાર અપનીકો નહીં કટના,
ઈન બાતોંસે દાનીશ પીછુ હટના. બૈઠી.
જો ઉસકો કાટો નીચે પડોગે,
યે સમજો તુમ જાનકા હએ બટના. બૈઠી.
જો તુમ કરોગે તુમ્હી ફસોગે,
કાસમ અચ્છા નઈ ઝંમીકા ફટના. બૈઠી.

## ધનાસરી.

યે બીચાંર કરત હૈ ખાના ખરાબ, જબ લગે જબ મેરા સરાબ.
યે બીચાર
ધુતારે અકડે યેહી સમજકે, સમજેન હો જીસમે કુટુંબકા આબ.
યે બીચાર.
ધુતકે લુટ ફુટ જાંવાંસે ચલાવે, હઝારો ગરીબોંકો દીયા હૈ દાબ.
યે બીચાર.
કાસમ અગર તુ બીચાર યે કરેગા, સમજ તેરે લીયે હેગા યે ખાબ.
યે બીચાર.

## ધનાસરી.

બહાદુર રનમેં તલવાર ગાજ વીઝ,
મુશ્કીલી કરતી સુરેકો આજીઝ. બહાદુર.
ધડ ઔર બદન સારા નામ પે ગમાયા,
આજ ક્યું છુપાવત સબસે વો સીસ. બહાદુર.
પરવા નહીં જાનકી જાન તક વો દેવે,
આજ ક્યું બાંદત હએ માનત તાવીઝ. બહાદુર.
કાસમ કહત હએ નસીબકી યે બાતેં,
કલથા તવંગર આજ બના દુરવીશ. બહાદુર.

---

## ધનાસરી.

બડોંકો બડી હૈ ઔર છોટોંકો છોટી,
કોઇ ખાવે બકરા ઔર કોઇ ખાવે બોટી. બડોંકો.
જીતના તાલાવ હૈ ઉતના ગહેરા પાની,
જીતની પ્યાસ ઉતની સંગ લોટી. બડોંકો.
જીતના પલંગ હૈ ઉતના બીછોના,
યે બાત કીસને કહી હૈ ખોટી. બડોંકો.
દુરવેશ બનતા નઈ રખતા ફીકરકો,
કાસમ એકસે કામ હૈ ન ખરી ખોટી. બડોંકો.

---

## લાવની.

રાસ્તી છે ખુદાને પેયારી, ગત એની સઉ છે નેયારી. રાસ્તી
રાસ્તી જો કોઈ બોલે, ખુદાઇ પોતા પર ખોલે,
હીરા અનમુલ મુખેથી તોલે.
રાસ્ત ગોફ્તાર, ખુદાનો પેયાર, કરજે તું ઇયાર,
જીંદગીની એ છે યારી. રાસ્તી.

રાસ્તી કામ સઉ જે કરવું, નહીં તેમા કોઇથી દરવું,
રાસ્ત નહીં દીલથી હરવું.
દુનીયાનો ઇતબાર, ખાયે નહીં હાર, ઉતમ એ કાર,
કાસમ લેજે દીલમાં ધારી. રાસ્તી.

---

મેરા તો કયા માન નીતરજ.

બીરાદરી કો ખુબ પયછાન, એ શય હય રખનાં જી સમાન.
બીરાદરી.
દોસત હોવે જાન તક ઓ દેવે, છાંડ નહી અઇસેકોં નાદાન.
બીરાદરી.
બીરાદરા કરલે દીલમે ધરલે, એહી દુનીયાંમે માન પાન.
બીરાદરી.
કાસુમ કહેવે અગર ઇસિકો જાને, પાવંગા હર જાકો ઠીકાન.
બીરાદરી.

---

બંનજારા.

અદબ અંદાજ રખના દીલમેં, સબસે બડા યે ઇલિમે. અદબ.
અદબ અંદાજકો તુ રખના, બે અદબોસે તં ડરના રે,
ઉડ જાવે હીંયાસે એક તીલમેં. સબસે.
અદબ અંદજા ખુદાકો પ્યારા, ઉસકા ગુન હયે સબસે ન્યારારે,
તેરી ચાલ દેખે હર દીલમે. સબસે.
આદીલ કો ખુદા બોહત ચાવે, કુરાનમે આયત ફરમાવેરે,
કાસમ કુલફ કર તેરે દીલમે. સબસે.

---

## બંનજારા.

એ હયગી ખુદાકી ઝાતે, આદીલ હોના હર બાતે. ટેક.
આદીલ ખુદાકા ઘર હય, જીસકે દીલમે ખુદાકા ડર હયરે;
રાસ્તીકા ચરખા કાંતે. આદીલ.
આદીલકો ખુદા ફરમાયા, મકાન જનતમે પાયારે;
રૈતાં નહી ઉસકે સંગાતે. આદીલ.
કાસમ નહીં અદલકો ખોના, આદીલ હર શયેમે હોનારે;
આદીલ કો સબ કોઈ ચાતે. આદીલ.

---

## બંનજારા.

રતબા બુઝુરગીકા રખના, યે ઔર મઝાકા હએ ચખના. રતબા.
બુઝુરગી સબોંકી રખના, નહી એલ ફેલ મુસે બકનારે,
નહી છોટે બડેકા તકના. યે ઔર.
સબકો ઇઝતસે લેના, કીસકો નહીં કુછ કહેનારે,
યે કરતે નહીં તુ થકના. યે ઔર.
કાસમ ઇઝત કો પાવે, રબ દીલસે તુજે ચાહાવેરે,
જનતમે રહે સર મકના. યે ઔર.

---

## પીલું.

સખાવત સબસે પુરી, પુરીરે માનો. ટેક.
સખાવત કરત હય સીસકો ધરત હય,
યે કામ હયગા નુરી, નુરીરે માનો. સખા.
ખુદાસે ડરત હય ઓહી કરત હયે,
સુમકે મનસે છુરી, છુરી રે માનો. સખા.

દેના રાહે ઇલાહી હો હલાલ કમાઈ,
મીલે જન્નતકી હુરી, હુરી રે માનો. સખા.
સખકા હય કહેમા સખાવતકા દેના,
કાસમ ઈઝત પાવે દુરી, દુરી રે માનો. સખા.

---

## હોલી.

કલંનદર પેઆરેકે દરબાર નીતરજ.

ખુશ હાલ રહેના હરબાર, હરબારરરી.
ઇઝતકો રાખે વો ઇયાર. ખુશ.
ખુશ હાલ રહેના દુખ નાહીં સેના,
એહી હય ઇનસાંકા કાર, કારરી. ખુશ.
ખુશ હાલ રહેવે દાનેશ એયું કહેવે,
ખુશ હાલ હય ઓઈ સરકાર, સરકારરરી. ખુશ.
શજર દુખકા બોના યે ગમગી હોના,
એહી હય ગુલાબો મેં ખાર, ખારરી. ખુશ.
કાસમ કહત હય એહી સહવત હય,
ઉમર હયગી બાકી દીન ચાર, ચારરી. ખુશ.

---

## હોલી.

ન્યામત સમજ હર હાલ, હાલરી,
એહી હય સબુરીકા તાલ, તાલરી. ન્યામત.
દુનીયાંકી રમઝે ન્યામતકો સમજે,
મરદુદ શયકો દેના તુ દાલ, દાલરી. ન્યામત.
રબને દીયા હય ઔર તુને લીયા હય,
કોન જાને હો કઇસી કાલ, કાલરી. ન્યામત.

કાસમ એ કહેવે કેઉ દુખકો લેવે,
ન્યામત ભરી આલો આલ, આલરી. ન્યામત.

---

## ધનાસરી.

સખાવત લાવે બરકત સંગાતે,
બરકત સખાવત એ દો બડી જ તે. સખાવત.
સખાવત કરેગા બરકત ભરેગા,
નાહી પીછે ફર અપને હાથે. સખાવત.
બરકત સંગ હયે સખાવત ઉમગ હયે,
ઓ દોનુ હયગી પાપકો કાંતે. સખાવત.
હાતમ ઓ નામ હય સખાવતકો કામ હય,
કાસમ છોડ દુનીયાકે નાતે. સખાવત.

---

## ધનાસરીં.

એકબાલકે હય સારે કામે,
એક બાલસે દોલત ઉસ્સેહી નામે. એકબાલ.
પાપ તોરે સંગ હય એકબાલસે જંગ હય,
એકબાલસે હય સબ અનજામે. એકબાલ.
નેક બદ અકાલે એ સંગ તેરે ચાલે,
બુરાઇસે ઉજડે હય ગામે. એકબાલ.
કાસમ રહેપત એકબાલકી બરકત,
ધુપ ઓર છાંઇ સુબુ શામે. એકબાલ.

---

## પદ.

નાથ કઇસે ગજ કે બંધ છુડાયો નીતરજ.

બડી શય ઇનસાંમેં હય દીલદારી, એ કરના બહોત હયગા ભારી.
બડી શય.

દીલકા દેના ઉસે સંગ લેના, ઔર કરે સબસે યારી,
સબસે ન હોવે દીલદારી કરના, કાંહાંસે હોવે બ્રરમ ચારી.
બડી શય,

દીલદારી કરના ખુદાસે તું ડરના, હયગી ખુદાકો એ પ્યારી,
ખરાબ ગુનોકો જો દીલસે ટાલે, એ બાત હય સબસે ન્યારી.
બડી શય.

બડા દીલકા કરના દંમ નહીં ભરના, ભરી હય ખુદાઈ સબ સારી,
કાસમ કહત હય એ શચ્ચકો કરના, સબસે કરના યે તુ જારી.
બડી શય.

---

## ધનાસરી.

રબને કુરાંમે એહી ફરમાયા,
આંફરીં હય જીસને ખયરાત સજાયા. રબને.
સબ રાતોંમે એ બડી રાતુ હયગી,
નાજી હય વો જો ખયરાત સંગ લાયા. રબને.
ખંયરાતકો જન્નત અગર હયં વો ફાસક,
યે દલીલકો હમને કુંરાસે હય પાયા. રબને.
કાસમ એ શયકો હાથસે ન છોડો,
કરે જીસકે દીલકો હય રબને બસાયા. રબને.

---

## ધનાસરી.

હમ એ બાતોકો ખુબ દીલસે માને,
ગુન અવગુનકો રખહી પયછાને. હમ.
ગુનીજન હોવે જો ગુનકો કરત હયે,
અવગુન કરે ઉસકો શૈતાન જાને. હમ.
ધરમી અધરમી જઇસે કહેલાવે,
સો સભી હય ઇનસાંકે દીલકે બાહાને. હમ
કાસમ કહત હય ગુનકો મધરના,
અવગુન કે નહીં હય જન્નતમેં મકાન. હમ.

---

## મલાર.

મે દરશનકી પેયાસી નીતરજ.

જનાબ યે હય મુજપે ભારી, નાહક દેહકો અતબોમે ડારીરે.
જનાબ.
કાહેકો મરત હય અઝાબે કરત હય, ભુલી સનસાર સારીરે.
નાહક.
અઝાબોં કા કરના દુખકો સગરના, મૌત પીછે જખમ કારીરે.
નાહક.
કાસમ તુ ડરના એબાતે નહીં કરના, ક્યામત મે હય જવાબદારીરે.
નાહક

---

## પીલુ.

બુરી હય હાથકી તંગી, તગીરે માનો ટેક.
હાથ જીસકા તંગ હય નહી પઇસા સંગ હય,
સબ ચીઝેં લાગે મ્હંગી, મ્હંગીરે માનો. બુરી.

પૈસા જબ આવે ગાંગબાઈ કહેલાવે,
તંગીમે કહે સબ ગંગી, ગંગીરે માનો. બુરી.
કીસમત કા જંગ હય હાથ જીસકા તંગ હય,
કાસમ એ તલવાર હય નંગી, નંગીરે માનો. બુરી.

---

## પાલુ.

લાલુચ હય સબસે બુરી, બુરીરે જાનો. ટેક.
લાલુચ લેવે ઈનસાફ નહીં દેવે,
રાસત કો એ હયગી છુરી, છુરીરે જાનોં. લાલુચ.
જીસકા ઓ લેવે ઉસકા ઓ કહેવે,
રંગત કર દેવે ભુરી, ભુરીરે જાનો. લા ૦ ૦
લેના હરામ હય સબ ખાસો આમ હય,
ભરે નહીં નીયત પુરી, પુરીરે જાનો. લાલચ.
કાસમકા કહેના ઈસકો ન લેના,
દાગ લાગે જીસમે નુરી, નુરીરે જાનો. લાલુચ.

---

## આસાવરી તોડી.

ખાજા દરબાર મોરી ગુદડીયા ધોદે નીનરજ.

વાખ.વાખીને વખાણુ હાથે કદી નહી લેવીરે.
વાખ.

વાખ વાખી કરાવવી, વખાણુ ને ધરાવવી, એછે પાપ દેવીરે.
વાખ.

ગુપત ધરમ કરંવા, ગુણ દીલે નહી ધરવા, કદી ન પુછો એ કેવીરે.
વાખ.

હાથે નહી કરવી, દીલે નહી જડવી, દરીયોં તેવી નાવ ખેવીરે.
વાખ.

કાસમનુ કેહેવું, હાથે નહી લેવું, માથે પડે તે સેહેવીરે. વાખ.

---

## અસાવરી તોડી.

માથે નલે દુનીયાના જન્જાલ, કાલેં તારે તો મરવું. માથે.
કેટલી હયાતી, આરખછે માટી, કહ્યું આએ દીલમા ધરવુ રે. માથે.
કેટલું છે રેહેવું, કેટલુ છે ખેવું, સાહેબ કહે તે કરવુરે. માથેં.
સેહેવું તે હાથે, પડીયું જે માથે, દમ નહી તેમા ભરવુરે. માથે.
જન્જાલનું ભરવુ, કાસમ નહીં કરવું, મુસીબતે નહીં ડરવુરે. માથે.

---

## કાનડી.

ઘુગટકો પટ ખોલરી નીતરજ.

મત કર દીલસે અભેમાનરી, તોયે રામ મીલેગે. મત.
અભેમાન કરેગા પાપકો ભરેગા, જાવે સબ સુધ શાનરી. તોંયે.
સજા ઓ પાયા હય અભેમાન છાયા હય, બુરી ઇસકો પયછાનરી.
તોયે.
નાદાનકા કરમ હય કાસમ નહીં ધરમ હય, સમજ રબકો હરઆનરી.
તોયે.

---

## બંનઝારા.

નાહી રાસ્તીકો સરમાના, જાય હાથસે નહી પસતાના. ટેક.
ઘભરાકે નહી તુ ખોના, હોની હો સોહી હય હોનારે,
યે સબી હય રબકા બાહાના. જાય.
ઘભરાયેસે કેયા હોવે, હાથ હોવે ઓબી તુ ખોવેરે,
સમજે તુ અગર હય દાના. જાય.

પસતાનેસે કીયા પાવે, આને વાલા ઓ તો આવેરે,
અકલમંદ ઇસકો માના. જાય.
બુરે કામોકો દીલસે ડરના, નેકીકા દમ તુ ભરનારે,
નહી હોગા કાસમ ગમખાના. જાય.

---

## બંનજારા.

લોભ લાલચ એ દીલકો બુરી હય, કુરોધ મોહકી ઉસપે છુરી હય.
લોભ.
લોભ લાલચ કંજુસકા કરમ હય, કુરોધ મોહ એ ઉસકા ધરમ હયરે,
ઘોડે કી જમીપે ખુરી હય. કુરોધ.
લોભ લાલચમે જો કોઇ પુરા હય, કુરોધ મોહોમે સબસે સુરા હયરે,
લઝતમે એ સબ તુરી હય. કુરોધ.
કાસમ એ બંનજારા ગાવે, ઇસ ચીઝકો દુર ઓ ભગાવેરે,
સમુજે જો ગુરૂકી પુરી હય. કુરોધ.

---

## દેસ.

અબકે તુ કયના મેરા માન નીતરજ.

દીલકો રખના કરાર, હર શયમે નહીં કરે તકરાર. દીલકો.
કરાર સબુરી દીલમે સંઘરના, હોવે બેડા તેરા પાર. દીલકો.
કરાર લાવે સબ સુખ સાથ, ખાવે કદી નહીં હાર. દીલકો.
કાસમકા કહેના દીલમે બીચારો, જનતકી હો દરકાર. દીલકો.

---

## દેસ.

અબકે તુ કયના નીતરજ.

નહોના દીલમે પશેમાન, આજ નહી તો ફીર કલજાન. નહોના.
પસેમાન હોના બુરે કામોસે, કેઉ તુ ભયા અનજાન. નહોના.

પશેમાન હોનેસે હાથ નહીં આવે, દીલકો લાગે એ બાન. નહોના.
કાસમ કહત હય એ તુમ બીચારો, રખો કુછ સુધ શાન. નહોના.

---

### બેહાગ.

હેરી મા નફસ અગારા ને મારા, દીન રૈનમેં ભરત હું નારા.
હેરી મા.
સોતાથા આરામસે સંગ મેરે આયા, મુજે અજાબ મે ડારા.
દીન રૈન.
દીલકો મૈંને મેરે બોહત સમજાયા સમજાવત મે તો હારા.
દીન રૈન.
કાસમ કહત હય ત્યાગો એ દીલસે, એ દીલકા હયગા ચારા.
દીન રૈન.

---

### કાનડો.

એરી લછન મોરે છલકે, મે કાયલ હુ ઓ અકલ કે. ટેક.
અછે બુરેકા બોહત ફરક હય ખબર નહીં મોહે કલકે. એરી.
અછે લછન એ સદગુની કહેલાવે કાયલ હું દીલકે બલકે. એરી.
બુરે લછનસે દુરગુની કહેલાવે, થુકત હય સારી ખલકે. એરી.
દુનીયાં સુનાવત હયગાએ કાસમ, સબસે બયઠે હાથ મલકે. એરી.

---

### ગઝલ.

કયુ એ શોલેર જાયા નકીજે નીતરજ.

દેખો દુનીયાકી બુલન્દી પસતી,
કયુ હય મેંગી કયુ હય સસતી. દેખો.
સાબીત કદમ ખુદા ઉસમે રખે તો,
મેરી ચાલોકે તબ દુનીયા હય કસતી. દેખો.

તરે તરેકે હીંયા અફસાને દેખો,
કોઇ ઉજડ કોઈ આબાદ બસતી. દેખો.
કભી કુછ કભી કુછ હયગા એ ગુલશન,
એ બાતેં તુજકો નહી કાસમ હય સજતી. દેખો.

## ગઝલ.

દીલ મેરા ચાહાતા હએ સએરે બીયાબાં ચલના નીતરજ.
સખતીસે કયું તું નહીં ડરના,
દીલમે જપત કર નારા નહીં ભરના.
દુનીયાંકી ચાલ શબો રોઝ મુદામ,
આજ ઓ રહેગી કલ ઉસકા મરના.
મુંમે રખ ખામોશી દીલકો હોવે સબર,
કદી મરદુદ શયકો દીલસે નહીં કરના.
કાસમ દુનીયાંકો જાનલે ઔર ઉસકી ચલનકો,
દુનીયા એ સરેદાર હય ઉસપે નહી ચડના.

## ગઝલ.

દીલ મેરા ચાહાતા હએ સએરે બીયાબાં ચલના નીતરજ.
અપની તાકત પે નહોના કદી મુશતાક,
હજારો કુવતમંદ હોગયે હયેં ખાક.
સકતી વાલોંકી તુને કયા સુની ખરાબકી,
મુસલમાંકી બને માટી હીંદુકી હોવે રાખ.
ખુદાને પયદા કીયા એકસે એક બેહેતર,
એકસે એક આલા હય રહયો ન તું બેતાક.
કાસમ ઉસકા ભરોસા કયા જો સય નહી કાયમ,
ના પાયાદર દુનીયાંકા થમતા નહીં હય ચાક.

## ગઝલ.

ખજરે અબરૂકા જબ તુમને ઈશારા કરદીયા નીતરજ

દીલમે મુરવતકા શજર પયદા હોના.
એ ગોયા હય જન્નતમેં ઝાડકા બોના.
શરમ આબરૂ ઈઝતસે દુનીયા મે ચલના.
મુરવત આંખસે છુટે નહીં ચાહે સો હોના.
અગર છુટે મુરવત તુજસે દુખકો પાવે,
મુરદેકી કબરપે જાકે કયા રોના.
કાસમ સાબીત કદમ રહે નહીં પૈરકા હલના,
માતમકા ઘરહય પાપકા બીછોના.

---

## ગઝલ.

ખજરે અબરૂકા જબ તુમને ઈશારા કરદીયા નીતરજ.

ચેરા રહે નમકીન ઔર દીલ નરમાસ,
ઓહી પુરૂશકો જાનીયે જન્નતકી હય આસ.
દુનીયાકો છોડદે આકબતકી કર ઉમેદ,
નરમાસ છોડ કેઉ આકબત કરત હય નાસ.
ગર નહી ઔર કુછ તો દીલમે રખ નરમાસ,
ઈસકા જવાબ દેવ કયા જબ જાવે રબકે પાસ.
જો દેખે હયં હમને એ દુનીયાકે રંગ બોતેરે,
દેખ કારે દુનીયા કાસમકો ચડત હય સાંસ.

---

## જીંજોટી.

આવો મોહીયુદીન પ્યારે નીતરજ.

અહેમક નહીં કુછ બીચારે,
નાદાન હયંગે એ ઈઆરે. અહેમક.

હરગીજ નહી દોસ્તી ઈનકી તુ કરના,
પાછલ ભુધીયા હોકે ઓ મારે. અહેમક.
એ કમ હોસલોંસે મોહબત ન કરના,
દોસ્તી કરકે આઝાઓ મેં ડારે. અહેમક.
કાસમ નહીં હરગીઝ દમ ઉસકા મરના,
અહેમકસે હયગે હમ હારે. અહેમક.

## જીંજોટી.

આવો મોહીયુદીન પ્યારે નીતરજ.

હરામ ખાવે ઓ જન્નતમેં જાવે,
ગુસા હયગા હરામ હમ બતાવે. હરામ
રગે સબ દીલકી ઉસકી હય ધ્રુજે,
જબ એ શયતાં આંખોમે આવે. હરામ
બાડ હયગી ઈનસાંમે સબસે એ બાતીલ.
રબકા હરગીઝ નહી ભાવે. હરામ
ઝપત કરના દીલમે ઈસીકા હય અછા.
કાસુમ એ આગ સબકા નચાવે, હરામ.

## જીંજોટી.

આવો મોહીયુદીન પ્યારે નીતરજ.

રીઝાલે હોતે હયે અકલકે કમતી,
નહીં અછી બાત કોઈ ઉનકો ગમતી. રીઝાલે
કમ અકલ હય ઓ કરતે ખરાબી,
નહી અકલ ઉનકે છાતીપે જમતી. રીઝાલે.

યે તરાજુ હયગી અકલકે બાહેર,
નહી હોતી ઉંચી ન નમતી. રીઝાલે.
કાસમ કહત હએ ઈયારી ન કરનાં,
કમ દીનોમે ઉનકી મોહબત દમતી. રીઝાલે.

---

## ઠુમરી.

જમનાપે બાંજી બાંસરીયા નીતરજ.

મરતબા રબને આલા જીસકો દીયા,
એ દેન હય જીસકી ઉસકો દીયા. મરતબા.
ઈઝત આબરૂ ઉસકો હમબી દેવે,
રબને દીયા ઓર ઉસને લીયા. મરતબા.
મરતબે બુઝરગી તુ દીલ રખના,
ભીલા જીસકો ઓહી દુનીયાંમે જીયા. મરતબા.
રૂતબેકો હરદમ તુ ઈઝત દીજીયે,
કાસમ એ શયકો રબને આલા કીયા. મરતબા.

---

## જોગીયાનો જીલો.

પતીતુએં સુરત વીસારી હમારી નીતરજ.

અસીલકી બાતે હય સબસે ન્યારી,
અસીલતા હયગી રબકો પીયારી. અસીલકી.
જાહનમકી રાહકો ઓહી પાવે,
અસીલતા દીલસે બીસારી.
હોવે ખાંનદાં તાં પર અસીલે,
સમજો સબમે એ ભારી. અસીલકી.

અસીલકો સબ કોઈ દીલસે ચાવે,
અસીલકો હએ ઈઝત દારી.
કાસમ કહત હયં અસીલ બનલે,
ઈયા કરો અસીલસે ઈયારી. અસીલકી.

---

## જોગીયાનો ઝીલો.

હુનરમંદકી હયગી સબમે સરદારી,
સીખો હુનરકો ઇલમ હયગા ભારી. હુનરમંદકી.
નહીં હુનરમંદકો ભુખોસે મરના, નહી દેકો અજાબો મે ડારી,
હાથમે હુનર હએ પેટ ભરનકો, બડી હયગી એ સરકારી.
હુનરમંદકી.
હુનર સીખેસે રોઝી બડેગી, હુનરકી બાતેં હએ ન્યારી,
કાસમ કહત હએ એહી હાથ કરલે, અગર ઈઝત હો તુજકો પ્યારી.
હુનરમંદકી.

---

## ધનાસરી.

સંગત બુરેકી બુરા ફલ પાવે,
સંગત અછેકી ધરકો બસાવે. સંગત.
સોચ બીચારે સંગતકો કરના,
નાહક કેઉ તુ જગકો હસાવે. સંગત.
સંગત અછેસે આબરૂ ઈઝત હએ,
સંગત બુરેસે નાહક ફસાવે. સંગત.
કાસમ કહત હએ સમજકે કરના,
નેક પાર કરે ઓર બુરા તો ડુબાવે. સંગત.

---

## ભેરવી.

બેસો ગમછે ચરવારે નીતરજ.

તારા ફૂલ છે કડવારે, ઓ ઝુલમ ઓ ઝુલમ,
ફલ છે કડવા, આવે કરડવા, પાપથી ભરેલા એ ભરપુર છે.
જાણ જાણ જાણ કાસમ કેછે નકી જાણ,
ખરાબ છે ઝુલમ, સાહુ મારે એની ધુમ. તારા ફૂલ

---

## જેજવંતી.

નહીં કયું હલાક તું કીસીકો કરના,
ખલકત હૂએ ખુદાકી ઉસસે તુ ડરના નહીં
હલાક તુ કરેગા, હમ કીતને મરેગા,
આખર હયગા તુજકો મરના. નહીં.
અદ હુવા દેવ, નાવ કયસી ખેવે,
નાહી એ પાપકા હરગીઝ સંઘરના. નહીં
કાસમ કહત હૂએ ખુદાકી ખલકત હૂએ.
એ શય કરનેકા હમ નાહી મરના. નહીં.

---

## જેજવંતી.

અગર તુ કરેગા કોઈ શયમે શીતાબી,
પાવેગા નહીં કુછ ફકત ખરાબી. અગર.
ધીરજ કો છાંડે ઓર પકડે શીતાબી,
આતશી એક હૂએ દુસરા હૂએ આબી. અગર.
શીતાબી કો છાંડો ધીરજ કો પકડો,
તોલકર દીલમે અગર હૂએ હીસાબી. અગર.

કાસમ કહત હએ ધીરજ કો પકડો,
શેતાન શેતાબી ઓર ખાના ખરાબી.                    અગર.

---

## ગઝલ.

ઘુંગટ કો ચટ પલટદે નીતરૂજ.

ભલા બુરા ફરમાયા, ઇનિસાનકો બનાયા,
કુરાંમે સબ સમજાયારે.                    ભલા બુરા.
ભલાઈ ભલાઈ કરેગા, બુરા બુરા ધરેગા,
અશરફી ખલકત કો બનાયા.
એક ઓ કરત હએ, દુસરા દુસરી ધરત હએ,
નફા ભલાઈ પાયારે.                    ભલા બુરા
બુરા ના હટેગા, નાલછનમે ઘટેગા,
નહી રબકે દીલકો ભાયા.
જાહાનમી ઓ હયગા, આકબનમે દુખ પાહેગા,
પય મબર એ ફરમાયારે.                    ભલા બુરા
ભલેકા ભલા હય, સીધા જનતમે ચલા હએ,
મકાન હુઆપે સજાયા.
કાસમ ભલાઈ કરના, નહીં કોઇસે હએ ડરના,
રાસ્તા રબને દીખાયારે.                    ભલા બુરા.

---

## બંજારા.

કેયા નહી એ બાતકુ તુ જાનત,
બુરે કસબ પર રબકી હએ લાનત;                    કેયા.
બુરે કસબ જો કોઈ કરત હય, નાહી દીલમે રબકો ડરત હએરે;
હરામ હલાલ નહી પયછાનત.                    બુરે.

બુરે કસબકા જો કુછ કરના, દીન દુનીયાંસે હય મરનારે;
હય નારી જો રબકા નહી માનત. બુરે.
નહી કસબમે દીલકો ફસાવો, કાસમ કરો જો રબકો ભાવોરે;
નહી જનત દોજખ કો જાનત. બુરે.

---

## બંજારા.

નહી કઠન ઔર કડવા બોલો,
દુશમનસે હાલ નહી ખોલો. નહી કઠન.
ન સમજો અપના ધરમ હએ, ન સમજો યે તુમારા કરમ હએરે,
એ બાતોંકો દીલમેં તોલો. નહી કઠન.
ઇનસાકો બુરા કુછ કહેના, એ ગોયા રબકો હએ ગાલી દેનારે,
બેદાર હો આખોકો ચોલો. નહી કઠન.
કુઠન કીસીકો ફરમાવો, નહી કદી તુમ રબકો ભાવોરે,
કાસમ દેખ તુ નુરકો શોલો. નહી કઠન.

---

## જીલા હોલીકા.

સહવાકો લે આવો નીતરજ.

જાવો જાવો ન હલાકી કરાવો, બનકે ઇનસા ખુદાકો ડરાવો.
જાવો.
હલાલકી કરના ખુદાસે ડરના, તુમ ઉસે કીઆફલ પાવે.
જાવો.
નસીહતયે ધરના તુજકો હએ મરના, ઝુલમગાર કાહે કહેલાવો.
જાવો.
કાસમ એ કરના પુનકો સંગરના, રબા મોરે દીલકો બસાવો.
જાવો.

## જીલા હોલીકા.

સઈયાકો લેઆવો નીતરજ.

આવો આવો આઝુરદા ન કરના, મોહોબતકા દંમ દીલહીમે ભરના.
આવો.

આઝુરદા બનાવો કેયા ફ્લ પાવો, કેયા તુજંકો નહીં મરના.
આવો.

મોહોબતમે ફસાયા એ હાલકો બનાયા, ખોફે ખુદાસે તુ ડરના.
આવો.

દીલમે જડી હએ મોહોબત ભરી હએ, આઝુરદગી નાહીં સંધરના.
આવો.

કાસમ બનાવે સબકો સુનાવે, આઝુરદગી દીલસે બીસરના.
આવો.

---

## મલાર.

મેગવા રૂમ જુમ નીતરજ.

ગફ્લત કરતે પંહેલે તુમ બીચારો,
હાથ પાછે આવે નહીં અગરચે હારો.
ગફ્લત કરનકો ધીયાન ધરનકો,
અવલસે સોંચ બીચારો. ગફ્લત.
કાસમ બીચારે ફીર નહી વારે,
ગફ્લત કરો નહી સરદારો. ગફ્લત.

---

## જીંજોટા.

દુખદી કાનોદી જાન બાલીયાં નીતરજ.

જરા ધીરે જરા ધીરે ધીરે આવો પેઆરે,
મોરી સુરત જોબન કુમલાયરે. જરા ધીરે.

સાજન ચલે પરદેસકો છોડ અકેલી જાન,
તુ જાવે પરદેસકો મય ભઈ જવાન. મોરી સુરત.
સાજન ચલે શીકારકો ઘર ઘોડેપર સાજ,
મે ભી અઈસી પુર જવાન દીવાની ભઈ આજ. મોરી સુરત.
સાજન ચલે ચાકરી ઘરે બંદુક અપને હાથ,
કા છોડો મુજે અકેલી લે ચલો તુમ સાથ. મોરી સુરત.

---

## પીલુ.

છાંય માધુ બનમેં નીતરજ.

આદત પડી કાહાં જાય અરે લાલાહો. ટેક
અચ્છી ઈયા બુરી હયગી સગ મોરે, કોઈ નહાલ કોઈ પસતાય.
આદત.
મરતે દમનક સગત ન છોડે, દીલકા કીડા દાલ કોઈ ખાય.
આદત.
બુરી આદતકો દીલસેં તુમ છોડો, અછી આદત દુનીયાકો ભાએ.
આદત.
કહેત હય કાસમ સુનો મેરે પેઆરે, સંભાલો ન આદત છલકાય.
આદત.

---

## જીંજોટી.

આવો મોહીયુદીન નીતરજ.

વડાઈ કદીએ કરવી નહી,
એ નેસ દીલમાં ધરવી નહી. વડાઈ.
ઈનસાંનને નહીં એસાજે ઈશવરને,
એ મગરુરી દીલમા ભરવી નહી. વડાઈ.

ફીકો હર ચીજનો દીલમા લાવે,
જોઈ એ જેવી કોઇએ કડવી નહી. વડાઈ.
ઈશવર સીવા જે કરે તે છે જુઠો,
ન હેડે કાસમ એને જડવી નહી. વડાઈ.

---

## દાદરા.

દીલ શાદ રખો ઉસપે જો હોવે ફરમાં બરદાર,
નજર કડવી નહી હરદમ રેહેવે દીલસે પીયાર. દીલ.
જો કોઈ દીલસે ફરમાન બજાવે,
મેહર દીલસે જરૂર હુઆં આવે.
લાયક હએ તુ દીલકો બસાવે,
રહેના ગરીબોકા સદા તુ ઈયાર. દીલ.
બાસતે પેટકે સબ કોઈ આવે,
પેટકે ખાતીર ફરમાન ઉઠાવે.
કાસમ પેટહી સબ કુછ કરાવે,
દેખો કીયા બને હએ રબકે દુવાર. દીલ.

---

## મલાર.

મેગવારૂમ જુમ નીતરજ.

બદબખતી તો બદ હએ નેકોકા હએ દરશન,
નેકી એ નામ હએ સબ કોઈ તરસન. બદબખતી.
બદબખત હોવે દ્રોઈ જાન રોવે,
નેકીકે નામપે રબ હોવે પરસન. બદબખતી.
નેક ઝાડ હોવે સબ કુછ બોહોવે,
દીનો દુનીયામે હએ ધન ધન. બદબખતી.

નેકીકો કરના કાસમ નહીં ડરના,
નેકોપે વારે સબ તન મન. બદબખતી.

---

## જોગીયો.

વાંચદો જુલઈ નો નીતરજ.

સેઠીયાં, સેઠીયા, સેઠીયારે, તમે સમજીને ચાલો મારા સેઠીયા.
સેઠીયા

નાણાની ગરમી, દીલે નહી નરમી, પેદા દુનીયામા વેઠીયારે.
તમે સમજી.

કોઈ નહી ઘેયાને, સમસેર નહી મેયાને, ગુસા જુસામા લેટીયારે
તમે સમજી

જીભે નહી ભરોસો, પત તમારી ખોસો, વાતોમા થાઓ તમે ખેટીયારે.
તમે સમજી.

કીધુ સઉ હાથે, દુખ લીધું માથે, હજુ તમે નહી ચેતીયારે.
તમે સમજી

ચકર નુ ફરવુ, કાસમ અનતે મરવું, 'એંટ મેલી થાઓ તમે ભેટીયારે
તમે સમજી

---

## ખમાચ ઠુમરી.

પીયુ તન મન સબ તુમપે નીતરજ.

પીયું દુશમનકા ભરોસા નહી કરના,
જેરી હયગા સાંપ બોહત ડરના. પીયુ.
દીલ અપના લેવે દુખકો ઓદેવે,
નાહી દમ ઉસકા કયું મરના. પીયુ.

જીભ હયગી ન્યારી ભીતર મે કટારી,
સલા લીયે હોવે મરના. પીયુ.
કાસમકા કહેના પડોસ નહી લેના,
દીલસે હરદમ ઉસે બીસરના. પીયું.

---

## ખમાચ ઠુમરી.

પીયું નહી જીસકે દીલકો હએ આરામ,
ગમ મે ગીરફતાર હએ સુબો શામ. પીયું.
સબર નહી આવે નાહી દીલકો બસાંત,
ઉસ:પે બેસબરોકા હયગા નામ. પીયું.
નહીં નીંદ આંખે રાત દીન વાંકે,
સુખી નહી ઓ આઠો ધામ. પીયું.
કાસમકા કહેના આરામકો લેના,
આવે એ અગર ગુસા જાને તામ. પીયું.

---

## જીલ્લાંની જંજોટી.

મુરશદ પેયારે નીતરજ.

નીરઆસકે જીમે ગમતો સમાએ,
પર આસ હોય સો કછુ ન કમાએ. નીર.
નીર આસ હોના સબ કુછ બોના,
પર આસને નહી કુછ જમાએ. નીર.
એં દોનું આસ હએ જીસકા પેયાસ હએ,
બુલંદીકો નીચા નમાએ. નીર.
કાસમકા કહેના ખુદાકા હએ દેના,
એ દીલ હએગા ખુદાને બસાએ. નીર.

---

## જીલાની જીંજોટી.

ના ઉમેદી કો નાહી દીલમે સમાના,
નાહી સમાના નાહી સમાના. ના ઉમેદી.
કભી કુછ કભી કુછ દુનીયા ગુલસ્તુન હય,
અઈસાહી બીતે જમાના. ના ઉમેદી.
ના ઉમદે હો કે નહી રંજકો ખીચો,
આજ ખાવો કલ હયગા જમાના. ના ઉમેદી.
આસહો ખુદાપે સબ ઉસ પરતાબે,
આયે દુનીયામે સવાબ કમાના. ના ઉમેદી.

---

## પીલુની ઠુમરી.

સીલોની સઈયાં નીતરજ.

માનો પેયારે હાથસે કરો રોજગાર,
નહી અચ્છા હય હોના બેકાર. માનો.
કરો રોજગારકો રીઝક પાવો,
રબ હોવે મદદગાર. માનો.
નેક રોજગાર મે બરકત પાવો,
ખુદા રહેવેગા ઈયાર. માનો.
કાસમકા કહેના હલાલકા લેના,
રોજગાર સે બેડા પાર. માનો.

---

## પીલુની ઠુમરી.

સીલોની સઈયાં નીતરજ.

સબી સહેલ હએ નીભા મુશકીલ,
નીભા ચાહાવે ઓ નેક દીલ. સબી.

સદા નીભાના દોગરંચે ભારી,
રહેના સબસે દીલ મીલ. સખી.
કાસમ કહત હમ નીભાવેસા ભારી,
એ મોમ નહી હયગા શીલ. સખી.

## પીલુની ઠુમરી.

ખીઝા હરદમ હએ નહી હએગી બાહાર,
એ મોસમ હએ કયુ કયુ ઈયાર. ખીઝા.
બાહારકે દીન હરદંમ નહીં આવે,
સદા ખીઝાકા હએ કાર. ખીઝા.
જો સય અછી હએ રહેવે થોડી,
બાહાર કા કાહતક સીંનગાર. ખીઝા.
થોડા સોહી અછા કાસમ કહત હએ,
બાહર દેવે સાહે ગુલફુઆર. ખીઝા.

## પીલુ.

ગુંમરાહકી પ્રીત બુરી, બુરીરે જાનો. ટેક.
રાહ ઉસકી ગુમ હએ, ઓ ઉલુંકી દુમ હએ,
અક્લ હય અધુરી, અધુરીરે જાનો. ગુમ.
બે સમજ નાદાન, નહી કુછ સુધ સાન,
ગધેકી પેરકી ખુરી, ખુરીરે જાનો. ગુમ.
અક્લ નહીં જમતી, બાંતે નહી ગમતી,
કાસમ એ હએ ઉલુકી કુરી, કુરીરે જાનો. ગુમ.

## જોગીયા.

કદી કરના નાહીં શીતાબી, સારે કામોકી હયગી ખરાબી, ટેક.
દાનેસ હોગા કયુ ના કરેગા, રાખે મુરખ દીલમે દાબી;
કરે સીતાબી ખરાબી કરદે, કોઈ આતસી કોઈ આબી. કદી.
શીતાબી કરના કામ હએ સેંતાકા, કરદે ખાના ખરાબી:
સોચ કરકે હર કામ કરના, કાસમ ઇસ હોના નકાબી. કદી.

---

## સારંગ.

દાદા હયાત કલંદર પાઈ નીતરજ

અછી ઇયા બદ એ દોનું હયગી કમાઈ,
અછી અછોમે બુરી બુરોમે સમાઈ. અછી.
હલાલ કમાઈ બરકત હએ સંગમે,
લાનત જીસને એ જુઠી જમાઈ. અછી
હલાલ કમાઈ મેહેર હએ ખુદાકી,
બુરી કમાઇને બરકત ગમાઈ. અછી.
કાસમ કહત હએ હલાલકો લેના,
જનતી હય જીસને તપતા થમાઈ. અછી.

---

## ભેરવી.

ઢોલીયા લે આવો નીતરજ.

નહીં દીલકો ઉદાસી તુ કરનારે, આહાકા નારા નહી ભરનારે.
નહીં.
ખુસી ઇયા ઉદાસી દેન હએ રબકી, આજ રહે કલ હય મરનારે.
નહીં.

બીઝા ઓર બહારકા યે ગુલસન હએ, મરદુદપે નાહી દીલ ધરનારે.
નહીં.

કાસમ કહેત હએ ચેહરે ખુસીકો, કોઈ બાંતોસે નહીં દરનારે.
નહીં.

---

કાહેરોસે બલમા મોરા નીતરજ.

તકવા હએ તરેમે કીતની,
ઉસકો તુ સંભાલ પેયારે ઉસકો તુ સંભાલ. તકવા.
ગધેલા હય જઇસા, પલંગ હોવે તઇસા
ટુકા ચલે કઇસા, બાતે કર તુ ઈતની. તકવા.
જોર કો તપાસો, ફીર દારો ફાંસો,
નાહી ટુટે આંસો, કુવત હએગી જીતની. તકવા.
કાસમ સોચ કરતુ, ફીર કદમ ધરતુ,
દુસમનસે બોહત દરતું, નાહીં હોવે પીટની. તકવા.

---

## ધનાસરી.

મરતબા સભલકે અદબ કરના,
ખુદાકા કોલ હએ દીલમે ધરના. મરતબા.
મરતબા બુઝરગ હએ ખુબ સોચ કરલો,
છોટાં બડાં કા દીલમે રખના. ખુદાકા.
તેરે બડોંકા તું જીતના સભાલે,
તેર છોટોંકો ઈતના હએ દરના. ખુદાકા.
રૂતબા ખુદાકો દીલસે હએ પેયારા,
લાયક હએ હર દીલમે ઉસકો તુ જડના. ખુદાકા.

કાસમ રખત હએ મરતએ દુનીયાકો,
સમજત દીલસે એક દીન હએ મરના.          ખુદાકા.

---

## ભેરવી.

દેખીયે નવાબસાબ નીતરજ.

રખો દીલકો તુમ અમનો અમાન,
બેખબર હોવે ઉસે સમજો નાદાન.          રખો.
ખુસ દીલ સદા રહેવે અમનો અમાનકા,
રહેના હએ ઉસકો ખુદાઇકા ધેયાન.          રખો.
સબર દીલકો હોવે દીલ સાથ રહેવે.
નુરાની ચેરા ઓર સુધ સાન.          રખો
કાસમ કહત હએ ઇસિ સયકો પકડો,
ગુસા સમસેર હએ એ હયગી મેયાન.          રખો

---

## ભેરવી.

નામ જીસકા અમર હએ ઉસકા ઉજાસ,
ગરીબકી રહેવે ઉસકને આસ.          નામ.
તેરે નામકી રોસની પીછે રહેગી,
જહાં બતી નહીં હુવા કાંહા ઉજાસ.          નામ.
સખી રહત હએ સદા ખુસીમે,
બખીલ રહેત હએ સદા ઉદાસ.          નામ.
તાલાવ ઘેરા હએ ઇતનાહી પાની,
કાસમ જીતના જીના ઉતની હી આસ.          નામ.

---

## માલકોસ.

નહો અઇસા દીલસે તુહોવે નીરાસ,
જાહાતક એ દંમ હએ રહત હએ આસ. નહો.
નીરાસી ગલાવે બદન કો સારે,
સબુરી કો રખના હરદમ તેર પાસ. નહો.
નીરાસ નહી હોના કોઈ દંમ તુ કાસમ,
ખુદાઇહિ કરના હરદમ તુ કેયાસ. નહો.

---

## ચતર મુગટ.

કંથ બીન રહી અકેલી મેરી જાન નીતરજ.

કરજકી સબસે બુરી પયછાન,
કરજ દારકી તાનો તાન. કરજ.
નહી સુખ ધરમે હોવે, નહીં બાહેરકો જાએ,
તાને સબ કોઇ ઉસકો દેવે, નહી ઇઝત નહી માન. કરજ.
કરજ કરના સબસે બુરા હએ, નહી ઓ સુખકો પાએ,
બાહેર ફીરનકો સબસે દરે ઓ, છપ જાવે ખાનદાન. કરજ.
નહી કોઇ સચ કરે ઇતની ખરાબી, એહી હએ સબકા મુળ,
સદા દુખ હએ ઇસકા સાથી, કાસમ તુ સુન નાદાન. કરજ.

---

મેરા સામ સુંદર બનસી વાલા નીતરજ.

મેરા હયગા ઓ રબ દેને વાલા, જીસને બરકત સબીમે હૈ દાલા.
મેરા.
આપી દેવે આપી લેવે, મેરા હયગા ઉસીકો હવાલા.
મેરા.

બરકત દેવે મુસે ન કેવે, શીર આપી ભયા હુએ નીરાલા.

મેરા.

રોઝી જો સબકી બરકત હુએ રબકી, કાસમ ઓ હૈ બરકતકા નાલા.

મેરા

---

## બેહાગ.

જોગી મેને દીલકી નીતરજ.

તવકલમે હુએ મયને સબ કુછ જો પાયા,
ખુદા હુએ ઓ માલક દીલમે બસાયા;
તવકલકા જમના દીલકા થમના. — તવકલ
એ દીલ રબકા હય ભાયા,
રબે તવકલ સબ સુખ પાવે;
માલાખુદને દીલકા સજાયા. — તવકલ
તવકલકી તારીફ ખુદાને કીયા હુએ,
ખુદકા ખાનસામા ફરમાયા;
તવકલ હોવે સબ સુખ પાવે,
તવકલસે દુનીયા બસાયા. — તવકલ.
કાસમ જો તુમકો એહી કહત હુએ,
તવકલમે સબ કુછ હય પાયા;
તવકલકી દોરી અગર છીરેગી,
તો સમજો માયાખુદને જમાયા. — તવકલ.

---

## જોગીયા અસાવરી.

મોહીયુદીન મારા નીતરજ.

લાલુચ રખના લાનત કા ચખના, સેતાં કા કરમ હય નાહી તુ કરના.

લાલુચ.

લાલુચ રખકે રૂસવત કો લેવે, મુ હોવે કાલા ખુદાસે તુ ડરના.

લાલુચ.

જનિસાશી રહેવે લાલુચ કો લેવે, કોઇકિ ફાયદા કોઇકિ હએ મરના.

લાલુચ.

કાસમ કહેવે લાનત ખુદાકી, લાનત હએ રૂસંવતસે પેટોકો ભરના.

લાલુચ.

## વનાસરી.

ફીકર દીલમે અગર તુ બસાવે,

એ કીડા હએ જો દીલકો ખાવે. ફીકર.

હકીમ નહી જાને દવાઈ કરના ઉસકી,

દરદો મે વો તુજકો ફસાવે.

ભુખા રેવે ખાના નહી સુજે,

કોઇ સચ દુનીયાકી તુજે નહી ભાવે. ફીકર.

નહી સુજે ચીંનનાસે હયગી એો દાકન,

દીલકે અંનદર સુરાખ હો જાવે.

કાસમ કહત હએ ફીકર નહી રખના.

મુરખ હય જો દીલસે નીભાવે. ફીકર.

## ચતર સુંગઠ.

કથબીન રહી અકેલી મેરી જાન નીતરજ.

અહેસાનકી જીગરસે કર પયછાન, અહેસાન દીલમે હરઆન.

અહેસાન.

અગર કોઈ અહેસાન કરેતો, દે દેના ઉસપે તુ જાન.

એહે સાનકા દરજ્જા સબમે બડા હએ, ખુદાઈ ઉસે તું માન.

અહેસાન.

અહેસાન કરના કામ ગનીકા, સબસે બડા યે દાન.
નાહી ઉસકો કોઈ હએ પોચે, નહી કરે નાદાન.

અહેસાન.

જીસકા અહેસાન સરપે હોવે, રખના હરદમ સુધ સાન.
કાસમ ફરામોંસ હોઈઓ ન દીલસે, દીલ હએ અહેસાનકા મકાન.

અહેસાન.

---

## ભેરવી દાદરો.

જીતની તોફીક તેરીરે, દુનીયા હપગી ફેરી રે.

જીતની.

તોફીક હોવે ઇતના કરના, નાવ છોટી નદીયા ઘેરી રે.

જીતની.

દમ ભરના ઇતના તાકત જીતની, છાંડ સબ તેરીમેરી રે.

જીતની.

કાસમ ઇયાદકર તું એહી કેવતકો, જઇસા આંખ અએસી ફેરીરે.

જીતની.

---

## જેજવંતી.

રબકો હએ પેયારી ઓ હએ વફાદારી,
સતકા કાંટા હએ ઓ સબમે ભારી. રબકો.
વફા બસ બડી હએ દીલસે જડી હએ,
છાંદે ઓ અકળ ગઇ મારી. રબકો.
નાહી છાંદે વફાકો સહેંગે જફાકો,
વફા હપગી સબસે ન્યારી. રબકો.

કાસમ ગર સફા હુએ વફાસે નફા હુએ,
દયા રબ મદદ તેહારી. રબકો.

---

## ધનાસરી.

સઉ કાંઈ ભણેયા પણ ગણાયા નહી,
એ રહા વાંજીઆ જણેયા નહી. સઉ.
રાઇના પારતો વલી રાતે ગીયાને,
સોનાના ડુંગર પાસેને ખણ્યા નહીં. સેઉ.
કમજોર હોયને રાખે ગુસાને,
ઘણું લોભ પાપનુ મુલ એ ભણ્યા નહી. સઉ.
હાથના કીધા ને વાગા તે હઇડે,
સાંચને આંચ સાની એ ગણાયા નહી. સઉ
લેવા ગઈ પુતને ખસમ ત્યાં ખોયો,
હોટ બારતે કોટ બાર એ દીલ ખંણેયા નહી. સઉ.
પેટનો હોય હલકો દુનીયાને અકારો,
વાડ તેવો વેલો પણ તણ્યા નહી. સઉ.
કાસમ કેછે એ સીખામણ સંભારો,
રેસો પાછલ જો એટલું ભણ્યા નહી. સઉ.

---

માલનીયા અયસી બની નીતરજ.

સોતનીયાં એઇસી આઈ જીને કરદી ખીઝાકી બહાર. ટેક.
સોતન મેરીકો બાગમાં ભેજા હુએ,
સંગ આયે હુએ ચારો કહાર. સોતની.
મેરી મદદકો કોઈ ન રહા હુએ,
ઉડ ગયે હય દોનું સરદાર. સોતની.

ડંડ ઇયા કરકા ચાહેસો લેવે,
બાગ ઉસકા એહી સબ કાર. સોતની.
કાસમ જબ તુ હીયાસે ગયા હુએ,
આજ નહી ગુલશન બાંકી હુએ ખાર. સોતની.

## ગઝલ.

કુછ નહી બચા જો હો સોહો નીતરજ.

આવ્યો જમ લેવા દંમ,
હવે તેનો સુ કરવો ગંમ. આવ્યો.
આગળ મને સુધ નહી હતી, થસે મારી આવી ગતી,
હવે મુજમાં નથી રતી, મુદત મારી થઇ છે કમ. આવ્યો.
આગળ ભુલીથી સુધ સાન, આખર જસે મારો આ જાન,
નસીહત ને બંધ હતા એકાન, હવે ગરદન થઈ છે ખમ. આવ્યો.
હતુ મારૂ પુર કીધુ, જેનું હતું તેને દીધું,
ખુસીયે તેણે લઈ લીધું, હવે થઇછે ચશ્મ નમ. આવ્યો.
કાસમ ફેરી ફરી ચુકો, ચાલો દુનીયા હવે મુકો,
આવ્યો તેવો જાવું સુકો, વાગી ચુકા મારા પડગંમ. આવ્યો.

## ભેરવી દાદરો.

અરે હાંરે હવે હુતો થાકી. ટેક.
ઉમર કમ, જાપ દમ, કરૂં ગંમ, ગરદન ખંમ,
રહું નહી બાકી. અરે હાંરે.
હુ નહી હોંઉ, ઉમર ખોંઉ, દેરો જોંઉ, આંખ રોંઉ,
બાકી છે હલાકી. અરે હાંરે.

કાસમ ધેયાન, મોત નીધાન, ધર તું ગ્નાન, કહ્યું માન,
પુડે નહી મધમાખી. અરે હાંરે.

---

## ભોપલી કહારવો.

કમ્મુલતરકો બાજીગર લેજાએ નીતરજ.

સીકારને પારાધી લઇ જાએ, પારાધી લઈ જાએ
સીકારને.

જાલ નાખે ખાંધે રાખે, કરેજે દીલને ભાએ. .
સીકારને.

જાલ બીછાવે માએ ફસાવે, કીંયા તે ઉડી જાએ.
સીકારને.

હાથ સઉ અમરમા જાલ કમરમાં, પોતાની મેલે ફગાએ.
સીકારને.

કાસમ સઉ હાલમાં છે એની જાલમા, ન હુકમથી બાહેર થાએ.
સીકારને

---

## રાગ ભોપાલી.

કમ્મુતરકો બાજીગર લેજાએ નીતરજ.

સાહેબજ્ઞાની લાગે મેહેર બરસાએ, મેહેર બરસાએ.
સાહે.

મેહેરોકો લાયે દીલકો બસાએ, દેર કર નાહી તરસાએ.
સાહે.

રેહેમ દીલ દાતા મોજુદ સબ આંતા, મુરીદોકે ઘર ઘર જાએ.
સાહે.

ક્ષાસાની દરબાર રેહેગી સરકાર, દેખતહી દીલ ભરજાએ.

સાહે.

કાદરીકે હો જાન કાસમકે નીશેબાન, નામસે,રાબ લરજાએ.

સાહે.

---

મેનો કરૂંગી હરી સંગ રાજ નીતરજ.

મેનો કરતહું ઓર સંગ પીયાર,

બેહનડી જોહો સાહો. મેનો.

બચપનમેં ખેલતી ખાંગા કરી, જુવાનીકો પ્યારમે નારીકરી,

બુઢપનકો મારે દાસી કરી બેહનડી.

પેયારેને દુનીયા સુજે બેજા, હુકમ નહી હેરનેં એક લેજા,

કાહારેકો કયા હએ સંગ કાડેજા. બેહનડી.

એ દેખી પીયાકા મયને પ્યાર, સગ મેરે હય ચારો કાહાર,

કાસમ જાય દરવાજે બાહાર. બેહનડી.

---

## ભેરવી.

ન બોલે મારૂં મારૂં નીતરજ.

ન બોલો મેરા મેરા, ન મેરા ન તેરા,

યે દુનીયા હય ફેરા, જબ મોત આકે ઘેરા. ન બોલો.

---

## દોહરા.

મલકુલ મોત આવે જબ, સુજે અલા આર કબર તબ,

મટી તલે જોવેંગે દબ, કોઈ રહે નહી જોવેંગે રાબ;

દુનીયા હય ફાની, ઓર બકા હય દેરા. ન બોલો.

---

## દોહરા.

કેયા રબકો મુ દીખાવેગે, જબ હુયાપે હમ જાવેંગે,
પુન ઓર પાપ દીલકો ખાવેગે, કીરામીન કાતબીન હીસાબ બતાવેગે;
હીયા રેવે ન કોઈ, રહે ગોરમે અંધેરા. ન બોલો.

---

## દોહરા.

કાસમ સોચ સમજ કે ચલ, નહી રબકે હઆ ચલેગા બલ,
કેયા કામ કરે તેરી અકલ, જહારી કરતા અપસે ફલ;
ફીર આખર પસતાયગા, ગર પાપ હય બાતેચ. ન બોલો.

---

## જોગીયો.

પેયારે ખોફ ખુદાસે તુ ડરના, નેક ઓર બદપે તુ એહેસાન કરના.
ટેક.

જો કોઈ ઈનસાન અગર બદ, ઉસકા પાપ ઉસકો હય ભરના:
તેરી કરનીકો તું નહી છોડે, સાસોકો તુને સંઘરના. નેક.
અગર કોઈ ઈનસાન નેક હો, હમ ઉસકા દીલમે તું ભરના:
હોવે જીતના તુ ઉસપે કરલે, નેકીકો કહી નહી હરના. નેક.
કહેતા હય કાસમ સુનો ભાઈ મોમીન, તુજકો એક દીન મરના:
મુ ઉજલા તેરા હુઆપે રેહેવે, જબ સાહેબકા સીડીકા ચડના. નેક.

---

## જીલા જીંજોટી.

સજીયા તોરે પઈયા લાગુ નીતરજ.

સઈયા કયું નહી કરૂ જાહેલસે તકરાર,
જાહેલ નહી હવે કોઇકા ઈયાર. સઈયા.
તકરાર કરત હું બોલ દાત હું,
ઓ રેહેત નહી કયું એક હાર.

જાનન નહી કાહું કુછ બોલે,
દીનો હય મુજકો અજતઓમે દાર. સઈયા.
કાસમ યે ગાવે તુમકો જતાવે,
ન જાઈયો કભુ તુમ ઉનકે દુવાર.
ઉનકો બોલનકી નહી સુધ સાન,
એહી સબમે બુરા હય કાર. સઈયા.

---

## મલાર.

મોહીયુદીન પેઆરે મેહેર તોરી બરસે નીતરજ.

પરાય એબોંકો દીલમે તુ ઢકના,
નહી અછા હય બાહેરકા બકના. પરાય.
એબ નહી છુપાવે દીલસે દુખ પાવે,
લાગા લહુકા દીલમે તેરે પકના. પરાય.
એબોંકો દબાવે એહી રબકો ભાવે,
જહાંસા દુલે સરપે હય મકના.' પરાય.
કાસમ કહેત હુએ સલા દેહત હુએ,
નહી હીયાપે અપના પરાય તકના. પરાય.

---

## રાગની ભોપાલી.

Land Land filled a flewing Bowl નીતરજ.

જો સજર નહી હુઓ કેયા માલી,
જો નગહત નહીં હુઆ કીયા લાલી.
જો ઇનસાં નહીં હુઆ કેયા સંનસાર,
જો જબાબ નહીં હુઆ કીયા ગુફતાર.
જો બોજ નહીં હુઆ કીયા હય ભાર,
એસબ હય ઉસકી રખવાલી. જો સજર.

જો ઇસક નહી હુઆ કેયા હય દુખ,
જો દુનીઆ હય હુઆ કાં હએ સુખ.
જો પૈસા નહી હુઆ કેયા હએ કરમ,
જો પેટ બડા નહી નહીરે ભરમ.
જો દરદ નહી હુઆ કેયા મરહમ,
નહી હોવે ઝાડ બીના દાલી. જો સજર.
જો મુરદા હુઆ તો કાં હએ જાન,
જો સરમ નહી તો કાં પીર માન.
જબ બલા નહી તો સબ સુખ હએ,
જબ દુનીયા નહી તો કીયા દુખ હય.
જબ પેટ ભરાતો કહા ભુખ હય,
કાસમ તુ સોર કરતા ખાલી. જો સજર.

---

### જંગોટી ગરબી.

માફ઼ૂ મન જતીરઉ જતી રઉ નીતરજ.

નામ છે નામ છે નામ છેરે,
મારા પ્રભુના અગણીત નામ છે. નામ છે.
સ્રષ્ટી એની, સંનસાર જેની,
માહા ભારત જેનુ આ કામ છેરે. મારા.
મુસલમાન અલા કહે, પારસીઓ ખુદાને,
હીંદુઓ કહે તેને રામ છેરે. મારા.
જેનું છે ભજવું સુમરન છે તેની,
મારૂં હઈડુ જેનું બનીયું ઠામ છેરે. મારા.
નવાજ છે દુનીયાના કાસમના સુરતાજ,
સુમરન જેની આઠો ધામ છેરે. મારા.

---

## કાલીંગડો લાવની.

ચલ બાત છોડ દે કાના નીતરજ.

અબ કીયા સોચ કરત હય દાના,
નહીં રબકે ભેદ કો જાના. અબ.

દુનીયા માયાકી જાલ; આલમ કો દીનો ડાલ,
કોઈ કાલી હય કોઈ લાલ, કોઈ ખાલી હએ કોઈ માલ;
એ સબી હયગા બાહાના. નહી રબકે.

તુ કહેતા મેરા મેરા, સચતો બતા કોન તેરા,
ગટ કીસકા હય એ ડેરા, એ દુનીયા હએગા ફેરા;
આખર હયે સબકો જાના. નહી રબકે.

ફીરાયા કેઉ તું શીર, નહી તેરે દીલકો ધીર,
કેઉ હુઆ હય બેપીર, નહી બના તુ બાવન વીર;
દીલમેં ગમકો સમાના. નહી રબકે.

કહે કારામ તુ જાન, આખર ફના કો માન,
કરના રહેના તું દાન, કોઈ બેકસ હો બેનાન;
ખોટા હય સારા જમાના. નહી રબકે.

---

## કાફી.

પીચકારન મારત હેરી દઈયા નીતરજ

નાહક કેઉ તુ સતાવત હેરી ભઈયા,
મોજ તુફાની જાન નહી મોરી નઈયા. નાહક.

મોજ હએ તુફાની નાવ એ હએ પુરાની,
અબ નહી ચાલત કાહું દઈયા. નાહક.

ર ... ચડત હએ મોજ બડત હએ,
મેતો દગરી દગરી જાત હું દઈયા. નાહાક.

---

## ખમાચ જીલો.

તુમ કોન હો મીયા નીતરજ.

તુમ કોનહો મુસારીર કાંહાકે,
જો તુમ હેર આય સારી જહાકે. તુમ.
જંહાસે હમ આએ હુઆકો હય જાના,
મટી પાની આગ હવાકે. તુમ.
નગરી હમારીકી રાહ કઠન હએ,
કોઈ પીછે ન આવે હમ હુઆકે. તુમ.
કહો કારામ કાહાકો તુમ જાવો,
કપડે સંવારે હો ખુબ નાહાકે. તુમ.

---

## પદ જીંજોટી જીલા ચાબકો.

જીવને સ્વારા તણી સગાઈ નીતરજ.

પ્રાણીયા ખોટો છે સનસાર, કાં સીર રાખી બેઠો ભાર. પ્રાણીયા.
માઈ બાપ સાસુ સસરા, ને વલી પતીવરતા નાર,
ભાઈ બેનો છોરા છોરૂં, પૈસે તાબેદાર. પ્રાણીયા.
નાના નાની મામા મામી, નેવલી સઉ પરીવાર,
કાકા કાકી ભાણેજ ભોજાઈ, પૈસાના છે ઈયાર. પ્રાણીયા.
ગુમાસતા મેતા મુરાદી ચાકર, પૈસે ચાલે વેપાર,
પૈસાના સઉ દોસ્ત બીરાદર, પૈસે બને સાહુકાર. પ્રાણીયા.
માન પા ા વલી ઈઝત આબરૂં, સરકાર ને દરબાર,
પૈસે ખીતાબ ને વલી ચાંદો, પૈસે ઈઝતદાર. પ્રાણીયા.

વેસીયાની પાસે નાણું હોયતો, કેશાએ દેરેદાર,
ગાંડ બડવા એથી સુખીયા, પૈસાનો છે પેયાર. પ્રાણીયા.
જ્ઞાની અકલમંદને નવ પુછે, બેપૈસા ના ખાર,
કે છે કાસમ સાંભલો આલમ, પૈસા નો શીંગાર. પ્રાણીયા

---

## જીંજોટી ગરબી.

નીર દઇસે પ્રીત કરો નહી નીતરજ.

અબ તેરી રાહપે દેખે ચલના, અપે મુસાફર બેપારી,
રાહ તેરી બોહત કઠન હુએ, સંગ તેરે બોજા હુએ ભારી.
અબ તેરી.

કાહાંસે બનજાર એ તુ લાયા, કાહસે ચીઝોકો હુએ દારી,
કોન હય તેરે બનજકે સંગમે, કોન ચીઝ હુએ જો હુએ ખારી.
અબ તેરી.

માલક મેરે ને મુજકો હુએ ભેજા, અરબાઅનાસરકો હુએ દારી,
કીરામીન કાતબીન હય સંગ મેરે, અનએહાદ મુજસંગ હુએ નારી.
અબ તેરી.

બંજાર તેરીકો કોન સજાવે, કોન કરત હુએ ઝખમ કારી,
હીસાબ ધનીકો તુ કબ દેવેગા, બરાત કાહેસે સીંગારી.
અબ તેરી.

બંજાર સજાવે પુન પાપ મેરે, મોતસે ગઈ હુ મે હારી,
કીયામતમે કાસમ હીસાબ દેવગા, કફન કાલબુદ મેરા ભારી.
અબ તેરી.

---

## ધનાસરી.

નફસ હય એક ઓર હઝારહા ખરાબી,
બીજાઝ હય દો આતસી ઓર આબી. નફસ.

એક એક નંતવ કરત કીતની ભુલ,
પુતલા હય અરબાઅનાસરકા મુલ. નકસ.
આસા ત્રીસનાકી નદીયા હએ ભારી,
માહાભારત દુએ હમ કોન બીચારી. નકસ.
લોભ લાલચકા કાલબુદ બનાયા,
માયા મમતા બના ઉસકો મનાયા. નકસ.
ગુની ઓર નીરગુનકા એક સંગ નીકાલા,
એક પંથસે એક પંથ હયગા નીરાલા. નકસ
પંથ પંથમે બેઠે સબ કાહાની સુને,
કાંહા હંડા બરફ હય કાં દીલસે ભુને. નકસ.
શીસક ઓ ઇસકકો શીર ઉસને મનાયા,
કારામ રબને કેઆ દુનીયા બનાયા. નકસ.

---

## ભેરવી.

દુલીઆ લેઆવો મોરારે નીતરજ.

બદબખતી કમબખતી હય બેહેના રે
અલામત ઉસીસે. હએ સેહનારે. બદબખતી.
અલામત સારીકો એહી સંગત હએ,
કામ જીસકા જીસમકો દુખ દેનારે. બદબખતી.
રહે નીરાલા સોચ કર ઇનસાન,
સંતાં કે બાપકા હએ દેનારે. બદબખતી.
બદ ઓર કમ બખ્ત કી ઇયારીસે,
નહી સરપે ઈસીકો લેનારે. બદબખતી.
સબુરી દીલકી ઈસકો હય મારે,
બેહી હએ કાસમકા કહેનારે. બદબખતી.

---

## ભેરવી.

ગેહે નરગીસકી આઈ બહાર. નીતરજ.

ફેલકો સમજો સબસે બુરા, કાલબુત ખુદાઈ દીસપે છુરા.

ફેલકો.

ફેલ ગીરાવે સાતો આસમાસે, પડે શીર હડી છે ચુરમ ચુરા.

ફેલકો.

નમ સાયમે હયગા એ સબસે બદતર, કરનહી રોકો ગુરૂકા પુરા

ફેલકો

---

## ઠુમરી.

રશીયાને મોરા મન ફેરલીયો નીતરજ

નદીયા ઘહેરીને મોહે ઘેર લીયો,

મોહ ઘેર લીયો મોહે ઘેર લીયો. નદીયા.

નદીયા તુફાની નાવ પુરાની,

નાવ અપની કો ફેર લીયો. નદીયા.

નદીયા કો માની ભઈઓ તુફાની,

જમાના સારા હમને હેર લીયો. નદીયા.

કાસમ ને માની કિસીને ન જાની,

તસદુક દીલસે કઈ બેર લીયો. નદીયા.

---

## રાસડો.

દાસ ધીરો રંગે રગમા નીતરજ.

સખુરી રમે સઉ રગમા, રમે દીલની સંગાતરે. સખુરી.

સખુરીનો જાડ છે સઉમા મોટો, ન આવે સહુને હાથરે,

ધીરાને હાથે ગમે તોડવા, એ છે સઉમા મોટી વાતરે. સખુરી.

દીલને કરાર એ થકી થાએ, સબુરી માતને તાતરે,
ફલ એવા રલીયામણા, ખાવા નહી એવા દાંતરે.  સબુરી.
ફલ એના જલદીથી ચાખવા, ન જોવી એની વાટરે,
હરઘડી ન કદી આવે હાથમાં, કારામ વીચારે એકાંતરે.  સબુરી.

---

## મરાઠી ધ્રુપદ.

અતા કોતી તરી કરૂં મન ધરની નીતરજ.

પામીસ તું જેવી હસે તારી કરની, કરની મરની ભરની
પામીસ.
દાનેસ ફરમાવે છે સઉ કોઈ એને, કરી ગીયાખાજા વેશકરની.
પામીસ.
તારા કુકમની પગલે તારે ચાલે, જેવી ચાલ તારા ઘરની.
પામીસ.
મારી જે માંગવી પાપને પુનોની, એ તો મરજી જેવી હરની.
પામીસ.
કાસમ કેછે પગને તપાસો, માથે ન લેવી પાપની બરની.
પામીસ.

---

## ધનાસરી.

દુનીયામાં નથી જે ચીઝના પાયા,
એછે કામ કરોધ ને વલી માયા.  દુનીયા.
કામ ખોવરાવે આબરૂ ઈઝતને,
દીલથી ઉદાસ ને વલી હરજાયા.  દુનીયા.
કારોધ ને સમજવો દીલનો કીડો,
મગજ ને ગાલે ને વલી ખાએ કાયા.  દુનીયા.

માયા એ કીધીછે દુનીયા ને ઘેલી,
બેપરવા સમજવા જે એનાથી નાયા. દુનીયા.
એ તન ચીઝોએ સનસાર ને લપેટી,
કાસમ મુકનારા ઇશારને ભાયા. દુનીયા.

---

## કાહરવા.

લાગા જુરમટકા બઝાર નીત ૭૪.

લાગા દુનીયાકા બઝાર, બઝાર મોરે પેયારે,
લાગા સંનસારી બઝાર. ટેક.
હસરે સંનસારમે કીયા કીયા ચસન હુએ,
પુન ઓર પાપકા અવતાર, અવતાર મોરે, પેયારે.
લાગા દુનીયાકા.
હસિરે દુનીયામે કેયા કેયા ભંલન હુએ,
ઇનસાન ઓર રબકા દુવાર, દુવાર મોરે પેયારે.
લાગા દુનીયાકા.
હસરે દુનીયામે કીયા કીયા બજન હુએ,
ઉસતાડ બંજાવે હર તાર, તાર મોરે પેયારે.
લાગા દુનીયાકા.
હસરે દુનીઆમે કીયા કીયા ગસત હુએ,
બધવા ઓર સરકાર, સરકાર મોરે પેયારે.
લાગા દુનીયાકા
રાહે ઇશકોપે કાસમ હસંત હુએ,
મનસુર ચડત હુએ દાર, દાર મોરે પેયારે.
લાગા દુનીયાકા.

## ઠુમરી.

### નેકી. ચલોના ગોરીરા નીતરજ.

મેંદી મલોના ગોરીરા, મેંદી મલોના,
મારી હએ જોબનકી જરા સંભલ ચુલોના. મેંદી.
ઠાઠ હય ભારી નઝાકત સંવારી,
ગોદમે લીયે બૈઠી છોટા લલોના. મેંદી.
મુરત હએગી પેયારી ઠાઠમેં હએ મતવારી,
પેયારીકા સઇયાં હયગા સલોના. મેંદી.

---

## ખમાચ ઠુમરી.

### કવન ગુન ગારી નીતરજ.

નાહક મોકુ ગારી દીનીરે, અવલ ગરવા લગાએ લીનીરે. ટેક.
સારી એ લુગતીયાં નાહકથી બતીયાં;
કહો કએસે પેયારે બીન જીનીરે. નાહક.
આઇ નહી પતીયાં કરૂં કેયા અબ ગતીયાં,
સઇયાને મોરી સુધનાહી લીનીરે. નાહક.

---

## જીલા કાફી.

આજ દુલહન તરસેરે, રૂત આઇ બારીસકી સદા રંગેલી.
બુંદન બરસેરે. આજ.
કડક કડક કર બીજલી ચમંકે, નની નની બુંદીયન પડે સબનમકે.
હાથકે કંગન મોરે કરસેરે. આજ.
ધડક ધડક કર બાદલ ગરજે, ઇત નાસા જીયા મોરા લરજે,
બીજ ગઇ તન સરસેરે. આજ.

---

## જીલાની ઠુમરી.

માધુ બન સામને ભુલાય ગયો નીતરજ.

આજ મોરે સામને ભુલાય દીયોરી મયકો. ટેક.
જો બનકી મે, ભઈ મતવારી,
ખાએ ગફલતમે સુલાએ ગયોરી મયકો. આજ.
ભર જોબનમે દરસન કી પીયારસી,
દીલકી તમાતાને ખાએ ગયોરી મયકો. આજ.
તોરી આસમે રહત હું ઉદાસી,
નાહક સઇયાને રૂલાએ ગયોરી મયકો આજ.
કારામકી બતીયા લાગત હએ મીઠી,
મીઠી બતીયોંસે ધુલાએ ગયોરી મયકો. આજ.

---

## સારંગ.

ઇસ બુતગરકા ભેદ ન પાયારે,
નવ માસ બીને એ સુરત બનાયારે. ઇસ.
માટીકે જમીનપે આગ લગાયા,
બુજને પાની ભડકાને હવા મતાયારે. ઇસ.
સડી હુઈ મુરત બારા જો મારે,
અન મોલ દો રતન જડાયારે. ઇસ.
કઇરી નકરી હએગી ઉસમે બનાયા,
નામ કાયા જીસકા નહીં પાયારે. ઇસ.
લગા વો સજર ઓર પતે બડાને,
અપનેહી ઘાટકો આપી ઘડાયારે. ઇસ.
આપકાહી પાની ઓર આપી પીલાવે,
કોઈ સજર નીચા કોઈ ઉપર ચડાયારે. ઇસં.

કહેતા હઐ કાસમ સુનો ભાઈ મોમીન,
જાહાંસે લાયા વાંહપે સડાયારે. ઈસ.

---

## ભજન.

તેં મને માયા લગાડી રે જંગલના જોગી નીતરજ.

નહી રે હયાતી કેરી આસરે, મામદશાહા બાવા. ટેક.
તુમતો મુરશદ મેરે મુજકો સંભાલો બાવાં,
મમદરેહેમાનકી હએ આસરે. મામદશાહા બાવા.
બાંઈ પકડ મેરી આરાન ઠેરાવો બાવા,
દેઓ દીલસે પાપકો નીકારારે. મામદશાહા બાવ.
મોત નહી છોડે દુનીયામે કીસીકો બાવા,
દેહકા કરેગા ઓ નાસરે. મ.મદશ.હા બાવા.
હરદમ ઇયાદમે તેરી રહત હું બાવા,
સુમરન જીતને આવે સાંરારે. મામદશાહા બાવા.
મુરીદ કાસમકે દીલકો બસાવો બાવા,
એહી ઉસકી અરદાસ રે. મામદશાહા બાવા.

---

## પદ જીલા જીંજોટી ચાબકો.

જીવને સ્વાસ તણી રાગાઇ નીતરજ.

પ્રાણીયાં ખોટો છે અવતાર, માથે જમ કેરોછે ભાર,
પ્રાણીયા.
દોલત દુનીયા માલ ખજાનો, ને વલી સઉ ઘરબાર,
માઈ બાપને કુટમ કબીલો, જીવતા ના સઉ ઈયાર.
પ્રાણીયા.

સુગા વ્હાલા દોસત બીરાદર, ને વલી સઉ સંનસાર,
જીવતા દમ તક હાથ ન મુકે, માયાનો સઉ પેયાર.

પ્રાણીયા.

પાંજર માંથી પોપટ છુટે, પાંજર કરે ઘર બાર,
મુવા લાસના નહી કોઈ સાથી, એ તલવાર ની ધાર.

પ્રાણીયા.

નાઈ ધોઈને ખુબ સજાવે, આવે ઉપાડવા ચાર,
એક લઈ ગાડકો આગળ દોડે, તરત પોચાડે પાર.

પ્રાણીયા.

મનમા ખુસી બહાર ઉદાસી, વલી રોએ ઝાર ઝાર,
દેખાવ એવો આલમ દેખાડે, કેવા હતા પરીવાર.

પ્રાણીયા.

કાસમ કેહેછે સનસાર ખોટું, ખોટો સઉ કારભાર,
પગલા તપાસી મારગે ચાલો, ત્રીજે કરે સઉ પાર.

પ્રાણીયા.

---

## ભજન કીરતન.

જેસલ મનમા વીચાર માથે જમ કેરોભાર નીતરજ.

આવોને મુરશદ મારા, કરૂં આખોના તારા. ટેક.
કાસમ સોચથી વીચાર, માથે મોત કેરો ભાર,
છે ખોટો સઉ સંનસાર, માથે પાપના ભારા. આવોને.
કાસમ વીચારીને ચાલ, માથે ભમે તારા કાળ,
કરસે તને તે બેહાલ, દીલથી કરૂંછું નારા. આવોને.
કાસમ સનસાર સમજ, એ છે ખુદાની રમજ,
નઈ ભરવો દમજ, કદમ ચુમું તમારા. આવોને.

કાસમ દુનીયાને જો, માયા દીલથી તુખો,
પછી જોઈયેં તેવીહો, પાપ કાપો હમારા. આવોને

---

## સારંગ.

અગર યે હએગા તું મરદે દાનારે,
નાહી માઈ બહેનાપે નજર ફીરાનારે.
નારી દુનીયામે જીતની બસત હએ,
માહીં બેહેના સમજે અગર તું સાનારે. નાહી.
નાર પોતેકી અઈસી હએ પરાઈ,
શીકલે જુદી એ રબકા બાહાનારે. નાહી.
તમાસબી નહી હોના કરકે એ બદતર,
એ સમજો હયગા નરક કા ખાનારે. નાહી.
કાસમ કહેત હએ એ દીલસે બીચારો.
એ કરકે સદાકા હએ પસતાનારે. નાહી.

---

## ગઝલ ધનાસરી.

પરાઈ નારીસે દીલકા લગાના,
બદનામ હોકે દવલત ગુમાના.
દુનીયા હએ દો દીન એક દીન ફાની,
નાહક કો અપના ઈમાં કીયું નમાના.
દીલકો ઈમાકો આખે સફા કર,
ઈનકો સફા રખ તો જનતમે જાના.
રંગ હય નીરાલા લઝત હએ એકી,
એસી ચીઝોપર ન બન તુ દીવાના.

જમીન દોલત નારી હએ દુસમન,
ઈનકી મોહોબત ન દીલમે સમાના.
અપની પરાઈકી તુ ધીયાન કરલે,
પરાઈકો હરગીઝ ન આંખોમે લાના.
દુનીયાંમે દુસમન તેરે તીન બડ હએ,
નસીહત યે કાસમ તુ સબકુ સુનાના.

---

## પીલુ.

કાયું દેતે દુસનામ, દુસનામ રે જાનો. ટેક.
નસીબ તેરેકો રબને કીયા હએ,
નહીએ પરાયા કામ, કામરે જાનો. કીયુ.
ઔરત બચોપે દુશનામ ચડાવે,
મનુર હએ સુબા પીછે શામ, શામરે જાનો. કીયુ.
નાગબત નહી પરાઈ નસીબસે તેરે,
ગુસકો કેયું ન કરે તામ, તામરે માનો. કીયુ.
કાસમ કહત હએ એ બાને છાંદો,
નસીબસેઈ હએ દુખ ઓર આરામ, આરામરે જાનો. કીયું.

---

## પદ જીસા જીંજોટી ચાબકો.

મોકાણીયા સેરોનો રોજગાર, નાણું ખોઈ થાએ ખુવાર.
મોકાણીયા.
મેનતે બાપે દોલત કમાવી તુએ તે કાધી પાર,
કાગળના કટકે નાણા ખરચી, ભરી પેટ ખાધી માર.
મોકાણીયા.
ભાવ તાલ સેરના સ્વપને સુજે, દીવસે સેર બજાર,
બાપની દોલત સઉએ ગુમાવી, લેવાના દેવાદાર.
મોકાણીયા.

વાડી બંગલા સઉ ધરણે મુકી, કીધો સેરનો વેપાર,
બાએડીના ધરેણા વાસણ વેચી, સઉના વગાડયા બાર.

મોકાણીય..

વ્આજની લાલચ મોટી દેખાડે, નફો ન દેખો ઇઆર,
લોભ લાલચમા ખુબ ફસાવી, છીનવી લીએ ઘરબાર.

મોકાણીયા

કાસમ કેછે સાભલો સઉ ભાઇ, પાણી વન ન પાકે જુવાર,
સેરનો સટો કદીએ ન કરવો, બેતર તેથી બેકાર.

મોકાણીયા

---

## ભજન.

રહેના હરદમ હએ સંગાતરે, મામદશાહા બાવા. ટેક.
સબકુ હરદમ આપ મુજકો મીલત હએ બાવા,
પડું જબકે ઇસમેં ઘાતરે. મામદશાહા બાવા.
કંદરી ધરાનેકા જામ દીએ હો બાવા,
રખેહો મેરે સરપે હાથરે. મામદશાહા બાવા
અલાહુંકા નારા યાહુકા વઝીફા બાવા,
ચાલન લાગે હર તાંતરે. મામદશાહા બાવા.
લાલુચ મોહો ક્રોધ લોભ દીલસે નીકાલે બાવા,
દુનીયાસે રહેના હએ એકાંતરે. મામદશાહા બાવા.
ગુલામ કાસમ હએ મુરીદે ખાંધમ બાવા,
ઉકબાકે માત ઓર તાતરે. મામદશાહા બાવા.

---

## ભજન.

તે મને માયા લગાડી રે જંગલના જોગી નીતકજ.

એતો વીચાર દીલમા કીધોરે, જુઓ હાજી. ટેક

ઓયે સનસારમા નીરખીને ચાલો હાજી,
સાહેબે અમરી કોને કીધો રે. જુઓ હાજી.

જેયા તમે ગીયાતા ત્યાંથી સું લાવ્યા હાજી,
એનો વીચાર કરવો સીધોરે. જુઓ હાજી

ગીયા તેવાં આવ્યા સાથે સુ લાવ્યા હાજી,
કાંઇ સાહેબે દરસન તમને દીધોરે. જુઓ હાજી.

નહીં એ રાહાને કદીયે તુ પોહોચે હાજી,
મુરસદ નો પ્યાલો નહીં પીધોરે. જુઓ હાજી.

મુલા કાજીથી એ કામ ન થાંએ હાજી
માથું ફોડવાનો બોધ તુએ લીધોરે. જુઓ હાજી

કાસમ પુકારે મામદસાહા બાવા હાજી,
રાહ તમો જલદી થી ચીંધોરે, જુઓ હાજી.

---

તે મને માયા લગાડીરે જંગલના જોગી નીતરજ.

નામને દાગ લગાડયોરે, દુનીયાના ભોગી. ટેક.

મોહોને કરોધથી લોભને લાલચે,
દેહેને નાહક બગાડેઓરે. દુનીયાના.

દુનીયાની જાલમાં આવી ફસાણો તું,
નાહક જુસાને જગાડયોરે. દુનીયાના.

પાપને કરતુક તારા હવે સઉ સુજે,
જારે મોતનો વાજો વગાડેયોરે. દુનીયાના.

કાસમ કેછે હવે કાંએ મુંજાવોરે,
આગળ નહીં લોભને ભગાડેયોરે. દુનીયાના.

---

## સતરંગ સારંગ.

નાહી પીયા સંગ, ચોથી ખેલી,
પીયાને છોડી અકેલીરે. નાહી
ઘરી નાહી આલે, સવતીયે જાલે,
નાહી સંગાતી માલા નેલીરે. નાહી.
ઘરે આંઈ અચોતા, પાપથી બચોતા,
પ્રીત કયણી નાએ સેલીરે. નાહી.
દર દીલ કરાર કરદમ, ઉરાકે હમરા ખુરદમ,
મજનું દર ઈસ્કે લયલીરે. નાહી.
કાંહે સીસ નમાવત, ડગર નહી આવત,
સર પર મોરે ધરી ગહેલીરે. નાહી.
વૉઈ દોનટ ઈઉ હીઅર માઈ ડારલીંગ ડીઅર,
લુકીંગ ફાર ઈઉ ડેલીરે. નાહી.
પીલા ગાડ યાડકી પોર્ત, મુસલ અવા એમ ચપત્વ,
નીયું એમ ચપતો અલએલી રે. નાહી.
આના ગુલ ઈયો મીદીન, હુવા ગુલ નસતઈન,
શીકુરાનીન લે આલીરે. નાહી.
કાંસમ ઘેરે આવો, દીલને વસાવો,
તારા ઈસકે કીધી ઘેલીરે. નાહી.

---

## ભજન.

જંગલના જોગી તેમને માયા લગાડીરે નીતરજ.
દીલમા ઈસ્કને જગાદેયોરે, મારફતના ભોગી. ટેક.
તરીકત હકીકતનો જોમો બીરાજે બાવા,
નહી દીલને દુનીયાથી લગાડયોરે મારફતના.

કોઈ ચીઝની રાખી નહી ત્રીસના બાવા,
મારી લાત કરોધને ભગાડયોરે. મારફતના.
લોહોની ધુનમા પ્રીતમની પ્રીતમાં બાંવા,
નાહીં આસન દાગથી બગાડેયોરે. મારફતના.
મુરીદ કાસમના હાથને પકડજો બાવા,
હુથી દીલના તાંતને વગાદેયોરે. મારફતના.

---

## કછી કાફી.

રામોરી છોડી શીદને મુસલમાન થઈ નીતરજ.

મુજી દીલડી દીવાની થઈ. મામદશાહા બાવા.
મછલીયુંજી પાણીમે તડફન, હેડી ગતી મુંજી થઈ.
મામદશાહા બાવા.
સુતેન વેડે મુકે ચેન ન અચેરે, કે મુજી હાલત હેડી કંઈ.
મામદશાહા બાવા.
મેહેર કરીને દરસન દેખાદેઓ, હી દીલ દુખ ગણાઆએ સંઈ.
મામદશાહા બાવા.
કાસમ વેઠો સંભારે મુરશદ કે, કુરો પસતાઇઆ દીલડી દઈ.
મામદશાહા બાવા.

---

## કછી કાફી.

જાગો મુંજા જાની નીતરજ.

મુંજી બેડી આએરે પુરાની. મામદશાહા બાવા.
પાણી અગીયાન વધણુ દે મુકે, દરીયા થેઓ આએ તુફાની.
મામદશાહા બાવા.
નાંખવા ખલાસી મીડે ચોન મુકે, હી દુનીયા આયે ફીસા કાની.
મામદશાહા બાવા

જીન સરીરકે મેનતે વેંઢારેઓ, અનતે થાયો ધુડધાણી.

માઅમદશાહા બાવા.

મુરીદ કાસમ સભારે,મુરશદકે, હીન જીવકે હીતરી હાંણી.

માઅમદશાહા બાવા.

---

## ભજન.

ઘડીયેરે મુજને વીસરે નહી કાનુડો નીતરજ.

ઘડીએ ન ઉતરે મુજપરથી પાપનો ભારો,
સંતો દુનીયા વીચારો. ઘડીએ.

લોભમા ભોલાણો ભરે ટરકટનેરે,
એ કગેલીયા તણોછે જારો. ઘડીએ.

માયામાં ફસાણો લાવે ક્રોધનેરે,
એ મમતા દીલમા કાડો. ઘડીએ.

ન લેવી કોઇની કદી હાએ માથેરે,
મરતા ને સુ મારો. ઘડીએ.

ચાર દીન જીંદગી મન છે લટકતોરે,
ફેરીઆ તમે નહીરે હારો ઘડીએ.

આયે ફેરીમાં દીલથી ન અકડવુંરે,
ગરૂરે કીધો સમુનદર ખારો. ઘડીએ.

કાસમ પુકારે મુરશદ પોતાનાને,
હાથ પકડી ભવસાગર તારો. ઘડીએ.

---

## કાફી.

રામોડી છોડી સીદને નીતરજ.

આયે દુનીયા તોફાની છે મામદશા બાવા. ટેક.

મોતનો નગારો માથે વાગસે, તો સઉ કીસા કાનીછે.
મામદશાહા બાવા.

અજલ આવી જારે ઘેરસે મુજને, આને હાંડની ખુલ ધાણીછે.
મામદશાહા બાવા.

ચોખા પીસાઇને આટોજ નીકલે, દીન રાત ફરતી ઘાણીછે.
મામદશાહા બાવા.

ખેલ એવો એ કીરતારે બનાવ્યો, સઉ માયામાં લુભાણીછે.
મામદશાહા બાવા.

લોભ લાલચમાં આવીને ફસાયા, ખરા ભેદથી અંનજાણીછે.
મામદશાહા બાવા.

મોહોને કુરોધમા બનાયાછે ફાંકડા, આખી બાજી ઉલટાણીછે.
મામદશાહા બાવા.

કાસમ પુકારે પોતાના ગુરૂને, તમ પરતાપે ઓલખાણીછે.
મામદશાહા બાવા.

---

## પંજાબી ઠુમરી.

ડેદર મારએ ઢોલીયા નીતરજ.

પીંજરેમે પોપટ પટાપટ બોલ, મેનાને ઢકના દીયા હએ ખોલ.
પીંજરેમે.

દાના પાની દોનો નહીતો, કેઉ ફરતી કલોલ.
પીંજરેમે.

મેના આઈ ટોંચ મારી, ગમાઈ દો હીરે અનમોલ.

પીંજરેમે.

પીંજરા અવલ સુજા નહી, અબ કરતી કેયું દીલ હોલ.

પીંજરેમે.

રચના એ કાસમ અઇસી બનાઇ, એ બનાવટ કો લીજે તોલ.

પીંજરેમે.

---

## ખેમટાની રાગણી.

ગેંદે હજારેકા ફુલ નીતરજ.

માલનીયા બાગોમે પડ ગઈ હય ભુલ. ટેક.

એ પાનીકે શજર હએ બનાઈ, જાંકા ખીલે નહી ફુલ.

માલનીયા.

બાગોમે તેરે જો ફુલ હએ ગુલાબી, ઉનકા બતાદે તુ મુલ.

માલનીયા.

કાસમ કીડે શજરકો હએ ખાવે, ઉપર સે ડાલે હય જુલ.

માલનીયા.

---

## પદ જીલા જીંજોટી ચાબકો.

મોકાણીયાં તારી ચાલને સંભાલ, તારે માથે ભમેછે કાલ.

મોકાણીયા.

જમડો આવી જાન તારૂ લેસે, કરસે તારા સેયા હાળ,

દુનીયાની માયા યાદ તને આવે, ધરનો છુટે જારે ભાલ.

મોકાણીયા.

કુડી છે કાયા ને જુઠીછે માયા, કોણે જોઇછે કાલ,
અચાનક આવી ઉભોરે સામએ, જાન લેસે તતકાલ.

મોકાણીયા.

ઘડી એકની ફુરસદ નહી આપે, તરત કરે બેહાલ,
લોગી સગાઓ રોવા' માંડે, અજબ કરે તીતાલ.

મોકાણીયા

મરવા તણી સઉ તારી વાટ જુએ, નાણાની બીછાવી જાલ.
મોડે તારે સઉ આંબરૂ આપે, પાછળ કહે ચનદાલ.

મોકાણીયા.

સગા વહાલા સઉછે જીવના સંગાતી, એને વીચારી ન્યાલ
કેછે કાસમ સાંભલ સંનસારી, રસતો તપાસી ચાલ.

મોકાણીયા.

---

## ભજન.

તારી માયા લાગી નીતરજ.

નીદરા માંથી જાગી તારી મોયની મુજને લાગી,
મારામુરશદ છે બેદાગી, મેતો દુનીયાનેછે ત્યાગી. નીદરા
આવો મારા આંખના તારા, બાવા મેદ છે તારા નેયારા,
મારાછો મુરશદ પ્યારા, દરસન નો હું વેરાગી. નીદરા.
આપો મારફતનો ઉપદેસ, લઉ ફકીરી કેરો વેસ,
જાઉ મુરશદ ને હું દેસ, માયાની કુંડી દીલમાં ભાંગી. નીદરા.
પાલું મુરશદ કેરો બોલ, તોડું નહી કદી હું કોલ,
સંભાલે મુરીદનો તોલ, છે કાસમ બંદો ખાકી. નીદરા.

---

## ભોપાલીની લેહરા.

ઇંગ્રેજી નીતરજ.

નાર નાર નાર, કરૂં કઇસા તુજપે પેયાર, સરપે મેરે ભાર,
જબ લાગે જબ આર,.નાહીં ઇતબાર. નાર.
નીકલે નહી સાર, ખોટા હયગા સંનસાર, મન કે લીયે માર,
રોતી ઝારો ઝાર, તુજસે ખાયા હાર. નાર.
કાસમ સોચ બીચાર, ખોટા હય સબ તારો તાર,' દીલસે દીનો ડાર,
ગુલેરાના કે ખાર, જુદા હએ ઘરબાર. નાર.

---

## ભોપાલી ગઝલ.

હોશે રૂબા સીતમગરાં નીતરજ.

કેરૂ ઉમરકો ખોત હએ, હોવનુ હાર હોત હએ,
દોસ દુસમન હીયા બોહત હએ, નાહક કેઉ તુ રોત હએ. કેઉ.
દીલકો દુનીયાસે મત લગા, માયાકો દીલસે તુ ભગા,
સોતા હએ દીલ ઉસે જગા, એ દીયા નહી પરજોત હએ. કેઉ.
હીયા કોઇ નહી તેરા, તુ કેતા હએ સબકો મેરા,
એ દેનીયામે તેરા ફેરા, રબકે હુઆં કેયા ખોટ હએ. કેઉ.
સગે સોદરે સબ તેરે, વખત મોતકે આ ઘેરે,
સબકે અનેક હએ ચેરે, માયા મે સારે લોટ હએ. કેઉ.
વખતકે સબ કોઇ સાથી, ખજાના મેહલ ઓર હાથી,
એ દુનીયા સબ માયા ચાહતી, બના લાલુચકા કોટ હએ. કેઉ.
કાસમ તું રખના સુધ સાન, દુનીયાકે રખ ચલન પે ધેયાન,
સબકી ઇજત રખના હરઆન, દુનીયા એ એતી ઘોત હએ. કેઉ.

---

## ભજન.

દુનીયામાં આવીને હમે માયામા લપટાણારે. ટેક.
ફરી ફરતા ફરી નવ જાણયું, દીલને પડયાં કાણારે ઓધા,
જાનવર થઈ દગમગ્ગ જોઈ, ચરવા લાગા દાણારે. દુનીયા.
ફાંદ મોહની જાલ બીછાવી, લાલચ લોભે ફસાણારે ઓધા,
મનસારની ગતી સઉ ન્યારી, એ લાગે જેવા પાણારે. દુનીયા.
સગા વ્હાલા સઉ જે મારા, પેહેલે નહી ઓલખાણારે ઓધા,
દવે થઈ દુસમન સાંમએ ઉભા, મોતના આવે ટાણારે. દુનીયા.
દોસતો સગા કોઈ નવ પુછે, માઠા હોએ ટાણારે ઓધા,
બધી વાતે મુકે હાથ કાને, સઉ વાતે માંગે નાણારે. દુનીયા.
કાસમ કેછે સાભલ સંનસારી, સમજો ભજનને સાણારે ઓધા,
નાણા નરે ભરપુર પાસે, સઉ એબતો ઢકાણારે. દુનીય

---

## ધનાસરી ગઝલ.

આસમાંસે પાની જમીનસે દાના,
જંગલસે લકડે રોઝીકા બાહાના. આસ.
બાદલ ભરત હએ ખારા મીઠા કરત હએ,
રહેના હીયા તક જબતક આબોદાના. આસ.
દેવે રોઝી હરહાલે હરહીલે બરકત દાલે,
રાઝકુલરીઝક હય મુરખ નહી જાના. આસ.
હલાલકે ઓ સંગ હએ હરામસે ઓ જંગ હએ,
દેનેહાર સમરથ કાહે ગમ ખાના. આસ.
આપી ઓજાર હએ, આપી સબ કાર હએ,
બનાયા આપી ખેલ હય આપીકા ધાના. આસ.

મટી પાની મીલાવે કેયા કેયા બહાવે,
હાલત કેયા કયેકી કઇસા હય ખાના. આસ.
નજીસી મીલા બોવે અનાજ અછા હોવે,
કાસમ સોંચ છોડદે એ અકલકા જાના. આસ

## ગઝલ ધનાસરી.

છોડી દુનીયાકો ઔર લીની ફકીરી,
જુવાની ગમાઈ ઔર લીની હએ પીરી.
કોઇ દીન હએ નોબત ઔર હાથીકી સવારી,
કોઈ દીન પૈર નંગે ઔર ચાલ હએગી ધારી.
કોઈ દીન પલંગ હય દુમાસકે હએ તકીયે,
કોઈ દીન ખાલી જમીન બીલગત હએ કીડી.
કોઈ દીન બીખારન દુવારે માંગન આવે,
કોઈ દીન બીખ માગનકો ઔરોંકી સીડી.
કોઈ દીન બીરીયાંની ઔર ઝરદેકા ખાના,
કોઈ દીન અપની કોઈ દીન પરાઈ અમીરી.
કોઈ દીન તખતપે ચલાવત હયે રાજે,
કોઇ દીન હએ ફાંકે ઔર ભુખસે અધીરી.
કાસમ હીમત ના છોડોં ધ્યાસારો ન હરનામ,
કોઈ દીન રફતાર જલદી ઔર કોઈ દીન હય ધીરી.

## પદ જીલા જીંજોટી ચાબકો.

સેતાનીયા સરલે બેઠા બાર, નાહી સોચા તું રબ દરબાર,
માયામે લાકે અપસ ફસાયા, મીઠા કીયા ઘરબાર;
જોરૂ બચ્ચે માંઈ બાપો, સબકા બના તુ યાર. સેતા.

પૈસા ટકા માલ ખજીના, સારા કુટમ પરીવાર,
સાગે સોદરે સારે તેરે, સબ પૈસેકા પેયાર. સેતા.
મોત આકે દરસન દીખાવે, સબકો કરના પુકાર,
જવાબ કોઈ તુજે નહી દેવે, નહી કોઈ જવાબદાર. સેતા.
રતી તેરી તુજસે જાવે, તુરત કરે સેહેર બાર,
પુન ઓર પાપ સંગતેરે ચાલે, અછે બુરે સબ કાર. સેતા.
જંનત મે હએ બાગ બગીચે, દોજખ મે હએ નાર,
હુઆકા હાકમ આદીલ હયગા, જનતી કરે યા ફીનાર. સેતા.
હુઆંકે દરબારકી હપ હએ નેયારી, રેહેમી આદીલ સરકાર,
કોઇતો હએગા ખુસીમે બેઠા, કોઇતો રોવે જાર. સેતા.
કાસમ કેવે સુનો ભાઈ મોમીન, અવલસે સોચ બીચાર,
પુલસીરાતકી રાહ કઠન હએ, નહો મજબુર લાચાર. સેતા.

---

## રાગ ભોપાલી.

કબુતર કા બાજીગર લેજાય નીતરજ.

ચીનતા દીલને કરડી ખાએ, દીલને કરડી ખાય. ટેક.
ચતુરાઈ એ થકી ગટી જાય, શરીર ને ઈજ્ત થાય.
ચીનતા.
શરીર ને ગાલી પાંજર બનાવે, દુખ ગુસી અંદર જાય.
ચીનતા
પાપથી જેમ લછમી ઘટેતેમ, ચીંતાથી ગટેછે કાય.
ચીનતા.
કાસમ કેહેછે દીલે નહી ધરવી, એછે સોયો બોકાય.
ચીનતા.

---

## ગરબો.

### રઘુપતી રામ રૂદેમા રેજોરે નીતરજ.

એપ હારયા રે નહીં જનમને હારયા,
એમ કઇ દાનેસોએ જીવને હારેયારે. એપ.
મરજી ઇશવરની હોય તેમ થાએ,
નહી કોઈ વાતે જીવને બાલયા રે. એપ.
લખશણુની બાજી વલી દોશ નસીબને,
કરની ના ફલ નહી આંખે ભાલ્યા રે. એપ.
સુભ કામ કરીને નહી નામને દીપાવીઊ,
જેવા આવ્યા તેવા હીયાથી ચાલ્યા રે. એપ.
કાસમ કહે છે વખતને કદી નવ હારો,
સુખી થસો એ વચનો ને પાલ્યા રે. એપ.

---

### પદ જીલા જીંજોટી ચાબંકા.

પ્રાણીયા પૈસાના સઉ છીયાર, પૈસા પૈસાં કરે પુકાર.
પ્રાણીયા.
ગણુતરી પૈસાની હીસાબ પૈસાનો, પૈસાજ તણો વીચાર,
પૈસા હોય તો આમ તેમ કરૂં હું, મગજને કરેછે ખુવાર.
પ્રાણીયા.
પૈસે નાણાવટી હુતો કહેવાઉ, પૈસે કરૂં રોજગાર,
પૈસા હોય તો વાહણુ ચલાઉ, પૈસે બનું સાહુકાર.
પ્રાણીયા.
માઈ બાપ તો વીલો ન મુકે, નારી કરેછે પેયાર,
બચા બાલાઓ પીછો ન મુકે, સઉ પૈસાના છયાર.
પ્રાણીયા.

સગા વ્હાલાઓની ફેરી છે જારી, સઉ કોઇ ઉમેદવાર,
કાકા કાકી ને ભાણેજ બોનાઈ, એ નાણાના તાબેદાર.

પ્રાણીયા.

દોસત બીરાદર ઇઝત સઉ આપે, બને ગલાના હાર,
ખુસામત વખાણુથી ઉપર ચડાવે, દીલને પૈસે કરાર.

પ્રાણીયા.

નોકર ચાકરને મેતા ગુમાસ્તા, માથે દફતર નો ભાર,
દફતર ચોપડાને મોટા બનાવે, ઉગારણીનો નહિ પાર.

પ્રાણીયા.

સાઈ ખપાવી કાને કલમ ચડાલે, રકમ જમે ઉધાર,
દીવાલીની વઈ પુજા કરાવે, ચોઘડી આનો કારભાર.

પ્રાણીયા.

કલમ અગર જરા વાંકી ચલાવે, તરત ધકાડે બાર,
પગાર તણી સઉ સનાન સુતક છે, પૈસા તણા છે યાર.

પ્રાણીયા.

વખાણ કેરી સઉ જીભ એવી ચાલે, જાણે તલવારની ધાર,
નાણાની ગરમી એજ સુંજાવે, જાણે હું સાહુકાર.

પ્રાણીયા.

પૈસાની સઉ બાંજી મડાણી ખુસહાલ જોયા નરનાર,
પૈસાની માયામાં એવા લપટાણા, દરકાર નહી ઘરબાર.

પ્રાણીયા.

રસતા ના સીપાઈ સુપડા ઇઝત આપે, સલામ કરે હવલદાર,
નાણું જોઈ અંજોએ આખો, નાણાનો ઇતબાર.

પ્રાણીયાં.

કાસમ કેછે સાંભલો સંસારી, નાણુનોંછે અંકાર,
પૈસાવગરના એજ સમજવા, જેવા ગુલાબના ખાર.

પ્રાણીયા.

---

## ચતર મુંગટ.

ઠથ બીન રહી અકેલી મોરી જાન નીતરજ.

દુનીયાંકો ખુબ સમજ નાદાન,
માયાકી એ જાલ બીછી હય, ભુલા સબ સુધ શાન. દુનીયાં.
અરબા એનાસરકા પુતલા બનાયા, ઈનસાંકા સારા મુલ,
ક્રોધ મોહ લોભ લાલુચ દાલા, ઉસમે ગઈએ ભુલ. દુનીયાં.
અવકાદ તેરીકો તુ નહી જાને, હો ક્યસે રબ પયછાન,
માહી જાકે ફસી જાલમે, માછીસે તાના તાન. દુનીયાં.
રબને ભેજા કાંહે હીંયા તુજકો, ઉસકો સોચ બીચાર,
ઉસકી ઈયાદ કો દીલસે ભુલાહય, કાહે હોવે ફીનાર. દુનીયાં.
જીતની માયા તુજકો હય દીની, અપનેકો ઉસ્સે સંભાલ,
સાબીત કદમ તુ રખ જમીપે, ભુલ ન અપના હાલ. દુનીયાં.
દોરંગી દુનીયા હુએગી અઇસી, નહીં કોઈ કાયમ,
કોઈકો ઐશ આરામ હય દીનો, કોઈકો હુએ રન્જેગમ. દુનીયાં.
શીકારી તાંકે સીકારકો અપને, બંદુકસે કરે બેદંમ,
જાન પરાયા ખુસીસે લેહેવે, માંનીદે સંગ નહી નરમ. દુનીયાં.
અપની છોડે પરાઈ તાંકે, એહી હય ઉસકા કરમ,
દયાસીલ સંતોશ મીલે નહીં, રખે નહી દીલમે ધરમ. દુનીયાં.
અપની અપની છોડ દેવે, પરાઈ પકડને જાએ,
હલાલ રોજી દીલસે છાંડે, હરામકો જા લપટાએ. દુનીયાં.

બાંજે જબ કુચકા નકારા, સુનજે સબ અપના હાલ,
નેકી નહી હયે સંગમે ઉસકે, બદી કરે પામાલ. દુનીયાં.
કરામીન કાતબીન હીસાબ લીખત હએ, કાસમ ધરતું ધેયાન,
મોત હય તેરે સરપે હાઝર, ઉસકો સમજ હરઆન. દુનીયાં.

---

## કછી કાફી.

સેણુ સંજોદીં સંભારધા નીતરંજ.

મોત સજોદીં સંભરધો,
જદે અચી જીવ મુંજો જલધોં અલા. મોત.
જીવકે જલી મુકે ખણીજ વેંધો,
મુંજો ભેડો કુરો હલધો અલા. મોત.
કરામીન કાતબીન પાપ વતાઈંધા,
જેડો હીતે કેયો તેડો હુતે ભરધો અલા. મોત.
ગાલ આઉં ચાંતો હુનકે વીચારો,
હકડેદીં ઇનસાન જરૂર મરધો અલા. મોત.
સવાબ કયો દીલસે કાસમ ચએતો,
ગુના હુંધો દોજખ સાણુ નડંધો અલા. મોત.

---

## રાગ મૌલુદકા.

દરૂદ કલસા હમ પડતે ચલે, સલલાહુ અલે,
રસુલા આ ખડે, હમ કુરઓનકો પડે, હો ઉમ્મતકે ભલે.
સલલાહું.
તુ રહેમતકા કુવા, શુટકા ઉમતકા હુવા, નબી મેરાજકો ચલે.
સલલાહું.

આગે જનત ખીલા; જાતું હકસે મીલા, દીન હએ તુજસે ફલે.

સલ્લલાહુ.

નહી સુધ શાન, ન માને ફસમાન, અબવા હાથકો મલે.

સલ્લલાહુ.

દીનસેં ફીરે, જહનમ મેગીરે, ઉનકે દારપે ગલે.

સલ્લલાહુ

દીન દાર હએ કાસમ, નહી મેહસરકા ગમ, તેરે ઝનડેતલે.

સલ્લલાહુ.

---

## કછી રાગ મોલુદ.

પેદા થેઓ, પેદા થેઓ, પેદા થેઓ ભલે,
પડન મીડે જેતે સલ્લલાહુઅલે. સલ્લ.
લવલાખલીમા હક ફરમાંઇ જેંલાએ,
આયે પાં બેડો ઉભડો હલે. સલ્લ.
માયાબુદ મુજો આએ ઉગારીધો મુકે,
પાપ દીલથી કદી સવાબ કે જલે. સલ્લ.
આએ દીલ વીચ મુજે સંભારે મુકે,
ઉનજોન રેહેઠાણ કદી હુઆથી ઠલે. સલ્લ.
અરજી આયે કાસમજી બખસીઓ આઇ ઉનકે,
આસીસ દેઓ ઉનકે ધરબારકે ફલે. સલ્લ.

---

## કાહરવા.

નીસાબાજ અલબેલારે લોકો નીતરજ.

નીસાબાજ નાદાન રે જાનો રખંદા નહી પએ૦.ન. ટેક.
અરીમી કહે મૈને અરીમ નહી ખાઇ,
હર ઘડી ઘડી આતી હએ મુજકો જમાઇ;

પઇસે દો પઇસેકી મગાંદો સીરની મીઠાઈ.
પદકે પીનકમે મૈને ઇઝત ગમાઈ,
જબ નસા નહી પૈરેકી તાંનાતાનરે જાનો. નીસા.

ભંગી કહે મેને ભંગ નહી ખાયા,
આજ ભંગ પીને નહી કૈસા પાયા;
પડાથા ગટરમે ઉઠકે નાયા.
ચાલચલન નહી કીસકો ભાયા,
જબ આંવે નીસા સીકમ બને હેવાનરે જાનો. નીસા

સરાબી કહે નહી સરાબ કો પીયા,
નહી મગજ મે મેરે આજ નશાકો કીયા;
ગયાથા કલાલ નહી સરાબકો દીયા.
જીસ દીન નઈ પીયા ઉસ દીન નાહી જીયા,
ખાડે પડે નાહી આબરૂ ઇઝત માનરે જાનો. નીસા.

ગંજેડી કહે નાહી આજ ગાંજેકો ફુકા,
નીસા નહી મગજકો રહાહુ સુકા;
નીસામે આયાતો ફીર રાસ્તા ચુકા.
નીંસા નહીતો હુ ખાનેસે ભુખા,
ચડે નીસા ફીર નહી કુછ ભાનરે જાનો. નીસા.

કહે કાસમ સુનો સારે મોમીન ભાઈ,
ન ઇસ ચીજોંકી રખના દીલસે લગાઇ;
બરકત નહી આવે ખાવે સારી કમાઇ.
નહી નસે બાજોને દોલતકુ જમાઈ,
કરો ઓકાર જો રબ હોવે મેહેરબાન રે જાનો. નીસા.

---

## જીંજાટીનો જીલો પદ આબંકો.

મોકાણીયા તારી સમજજે ઘાત, જો ફરયો નાણાવાળા સંગાત.
મોકાણીયા.

મોટી માછલી નાનલીને ખાએ, શીખામણની એછે વાત,
મોટાની દોસ્તી કદીયે ન કરવી, તેથી રેવું એકાંત.
મોકાણીયા.

ગલુ કાપતા દયા ન આણે, કસાઈ બને ખરેખાત,
મોટા કેવાએ નાનલાને મારે, પલમા ઘડે તારો ઘાટ.
મોકાણીયા.

ઈજ્જત આબરૂએ સાથે ફરાવે, ખાણા પીણા. ભાત ભાત,
રાજસની છરીને ભેટમાં સંતાડે, કેવો રાખયોછે ઠાઠ.
મોકાણીયા.

જાલ બીછાવી માછલાને મારે, વલી જીવ કરે ઉચાટ,
ગાડી ઘોડા બાગ બગીચા, દીલમાં તરકટની ગાંઠ.
મોકાણીયા.

હલે મલેને પેયાર દેખાડે, અંદર વજાડે દાંત,
અદરં ખાનેથી કપટી દુસમન, દેખાવ આપે જાણે તાત.
મોકાણીયા.

ગરીબોને મારવાની જાલ રચીછે, બહુ કરે ઉધપાત,
પોતાંની ગરજે ગુલામ કેહેવાએ, ગરજ સરી મારે લાત.
મોકાણીયા.

રાતના ખુબ ગાડી ઘોડા દોડાવે, ઘોડે બેસે પરભાત,
દેખાવે દયાના ઝરા કેવાએ, ભીતરે કસાઈની જાત.
મોકાણીયા.

કાસમ કેછે સાભલો સઉ ઇચારો, કાડો તરકટનો ખાટ,
દયા સતોસની બાજી રચાવો, હોય જોઇયે તે નાત.

મોકાણીયા.

---

## જીંજોટી ગૅરબી.

દુનીયા જગતની રચના ભારી નીતરજ.

દુનીયા જગતતો બનીછે ગાંડી, તરકટની બાજી માંડીરે. દુનીયા.
ખાનદાનીને ઘર નહી મળેરે, ન દીવો બાલવા કાડીરે,
કુકુટબને બંગલા વજીફા, ગાસલાઇટ જુમર હાંડીરે. દુનીયા.
ખાંનદાનીને વસતર નહીરે, હોએ દગલી એકાદીરે,
કુકુટમને ખીનખાબ સાટીન, વલી જરની પેરવા સાડીરે. દુનીયા.
દુરાચરણીઓ સુખીયા બનેયાછે, સદાચરણીની વેચાઈ વાડીરે,
ચાકર હતા તે સેઠીયા બનાયાછે, બેઠા ઘોડે ગાડીરે. દુનીયા.
ખાનદાંનીને ભોજન નહીરે, કવચીત રોટલી જીણી જાડીરે,
કુકુતમને બરાનડીન ચંમપીન, ચાકર પીયે ખાસી તાડીરે. દુનીયા.
ઇસવર ભકતી દીલથી ત્યાગી, નાણા ભજે અનાડીરે,
કુંલીન કુટમને ચાકરી ના વાંખા, નીચ ખાયે સઉની ચાડીરે. દુનીયા.
કાસમ કેછે સમો વીચારો, નહી નાખો આબ ફાડીરે,
ચડતી પડતી સઉ પર રેસે, દુનીઆ સવપનાની ઝાડીરે. દુનીયા.

---

## જીંજોટી જીલા પદ ચાબકો.

મોકાણીયા જુગારીનો અવતાર, રંડીબાજી દારૂ કરે તને ખુવાર.

મોકાણીયા.

નાણું વેપારમાં બાપે મલાવીયું, પાસાનો તારો રોજગાર,
ઇઝત આબરૂ નહી સુધ સાને, ગલી ગલી ખાએ તું માર.
મોકાણીયા.

બાપ દાદા તારા તો આબરૂ કમાવે, તું તો રાંડોને દુવાર,
હરામખોરોની દોસતી કમાવી, દુનીયા મને તું ખાર.
મોકાણીયા.

બાપ દાદા તારા તો આબીદ ગણાએ, તારે આંખે દારૂની ખુમાર,
પોતાનો પારકો નહી તને સુજે, ગટરમાં થાય હડમાર.
મોકાણીયા.

રાખે આબરૂ સઉ તારા કુંટમની, તુ ચીલમ ફુકવે તઇયાર,
ગાંજો ચડાવી મોટી ફુક મારે, નીસામાં કરે તકરાર.
મોકાણીયા.

ભાંગની લોટી સાંજે ચડાવે, એકના દેખાએ દસબાર,
તારા સરીરની નહી સુધ તુજે, કચરાના ઢગલે ભાર.
મોકાણીયા.

હરવખતે અફીણની તેડી ચડાવે, તારે સુજે કારભાર,
પીનકમાં ખાડો ઇયાતો ગટરને, તારો સીજદો છે ઇઆર.
મોકાણીયા.

કાસસ કેછે નીસા ન કરવી, કરે આજીઝ લાચાર,
ગ્નાની અગ્નાનીનો તોલ કરાવે, કેફ કરે હદ બાર.
મોકાણીયા.

---

## જીંજોટી જીલાનો પદ ચાબકો.

અંનજાણીયા ન્યાયનુ કામ ભારી, સીડી ચડજે તું વીચારી.
અંનજાણીયા.

કજીયાછે નાનલાને દફતર મોટા, બને બહુ તકરારી,
એકનો કજીઓ પાંચ ખરચને, જો જો ન્યાયદારી.

અંનજાણીયા.

લાલ કાળા જભા ખાંધે ચડાવે, હાથમાં દફતર ભારી,
તેબલે કોથલો કલમછે મોટી, બેસે કાલજા ઠારી.

અંનજાણીયા.

એક ખાએ બારીસ્ટર તણુ ઘણુ વકીલને, વાલી ખાએં કારભારી.
નાણાની કોથલી દીયે દબાવી, મરીજાએ સનસારી.

અનજાણીયા.

કારભારી કલારકો સીપાઈ સુપદા, દીમાગ નાખે મારી,
જીતો તોએ આપો હારો તોએ આપો, સુતક સું જાવો હારી.

અંનજાણીયા.

એકપાને એક બીજે વલી બીજું, કાએદાની એ બારી,
પોતપોતામા તકારાર ચલાવે, દેખાદે હુશીયારી.

અંનજાણીયા.

સોટાછે હાથમા વલી સીપાઈ ઉભા, બીવદાવે પુકારી,
ચુપ ચુપ ચુપ ચુપના અવાજ ખોટા, દેખાદે સરદારી.

અંનજાણીયા.

ઈમારત મોટી દરસન મોટુ, મરી જોએ વેપારી,
રૂપીયાનો ચલન તો ચાલેજ નઇને, ગીનીનો ચલન જારી.

અંનજાણીયા.

લડનારો તો સઉ ખોઈજ બેસે, પોક કરે જારી,
બારીસતર વકીલના તર થાએ ગજવા, લાબ્યા નસીબદારી.

અંનજાણીયા.

છટકાની જાલછે ખુબ બીછાવી, રમાડવા નરનારી,
દામમા આવ્યા ગરદન કાપી, બનયાછે સીકારી.

અનંજાણીયા.

કાસમ કેછે સોચ એનો કરજો, લેજો મને ધારી,
કોરટનું કામતો ઘણું કઠણછે, બેઠા સઉ વેસધારી.

અનંજાણીયા.

---

## ચતર સુંગટ.

કંથબીન રહી અકેલી મેરી જાન. નીતરજ.

નફટકી સબસે બુરી પયછાન,
હએગા બે શરમ નાદાન. નફટકી.
નાહી મરહમ નાહી સરમ ઉસકો, સબસે હએ બદતર,
ગાલી ધુતકારકો નાહી સમજે, ખડા મીસલે પથર. નફટકી.
ચાહે ઉતના કહેલો ઉસકો, હએ મીસાલે બરફ,
સબી બાતેં હજમ કર લેવે, બોલે નાહી હરફ. નફટકી.
ટક ટક કરે હર બાતોમે આકે, સમજે નહી કુછ ચાલ,
હાથોસે અપની ઇઝત ગમાવે. આબરૂ કરે પામાલ. નફટકી.
જા ખાના પીના મીલે મફતકા, તરત હુઆપે ઘુસ જાય,
બાત નસીહત અગર શુનાવો, હુઆપે રૂસ ઓ જાએ. નફટકી.
કાસમ કેહવે શુન અયે પેયારે, રખ અપની સુધ શાન,
આંના રહે કલ હએ જાના, કાહતક જીવે નાદાન. નફટકી.

---

## ધનાસરી.

કોઇબીા ધલાયને કોઇને મારે,
કોઇના માથામાં તો કોઇની ઉતારે. કોઇ.

સરવીયું કાડે નફો નહી પાએ,
મુરખ ખેચે પોતાપર નાહક ભારે. કોઈ.

કરે સઉ શેખી દેખાડવા પોતાની,
હેમક આગલથી નહી કદીએ વીચારે. કોઈ.

બીછાવી જાલ તરકટની કરે છે સઉ કામો,
પોતાની જાએ બીજાની જડ કાડે. કોઈ.

કોઈનો છે લેવા તો કોઈના છે દેવા,
લેવાને ઉતાવળ દેવાને વીસારો. કોઈ.

કાસમ કેછે એ નીસટાને વીસારો,
નહી એવાને સાહેબ કદીયે ઉગારે. કોઈ.

---

## પદ જીલા જીંજોટી ચાબકો.

પ્રાણીયા કરજે સોંચ વીચાર, એકલો સમજી મનને માર.
પ્રાણીયા.

દોસત છે થોડા દુસમન ઘણાને, ઢોંગ સોંગનો અવતાર,
પગલેને દગલે તપાસી ચાલો, રસતે બીછાવ્યા ખાર.
પ્રાણીયા.

સુખના સંગાતી દુખે નહી સાથી, એવા ઘણા દોસદાર,
દેખાવે એક છે ભીતરે બીજા, જાહેરના બના છે ઈયાર.
પ્રાણીયા.

ભીતરે દુસમન જાહેરના સંગાંતી, નાણાના તાબેદાર,
એક દીન તમથી જરા દુઃખ થાએ, કરે ગલી ગલી પુકાર.
પ્રાણીયા.

જાન લેવાના તઇયાર ઓજારો, કસાઈ તણા હથીયાર,
આખો તીખશણુ એવી બનાવે, બેલ ભોકવાની આર.
પ્રાણીયા.

તારા છે દુસમન માયાના સંગાતી, એ છે દુનીયાદાર,
ક્રોધ મોહો લોભ છે દીલની સંગાતે, એ મોટી તલવાર.
પ્રાણીયા.

એ ત્રણ દુસ્ટોએ દુનીયા બગાડી, બગાડયોસઉ સંનસાર,
એની લાલચમાં સહું એ ફસાણા, માથે પાપનો ભાર.
પ્રાણીયા.

ભવ સાગરને તરી નવ જાણયો, ઉતરયા નઈ પેલે પાર,
ગ્નાની સંનતો ને વલી સુરવીરો, પડયા એને આધાર.
પ્રાણીયા.

કાસમ કેછે સુણો સનંસારી, ભુલવો નહી ઉપકાર,
તનમન થી જે ભલું ઇછિ તેને બદલો નહી અપકાર.
પ્રાણીયા.

---

## ચતર મુંગટ.

કંથ બીન રહી અકેલી મોરી જાન નીતરજ.

મદરસયે ઇશકકો પેછાન,
હુમ સમજાવે તુજે નાદાન. મદર.
મન તેરા ચંગા કરલે,
દમ મારન કાંહા જાએ.
રેહેમત ખુદાકી તુજપે હોવે,
હુબત નહી તુ ખાએ. મદર.

આહા પાપસે તુ છુટ જાવે,
નહી ફીર કયું પસતાએ.
દરદ નહી જબ હોવે દીલમે,
નહી મઝાકો પાએ. મદર.
દરાયના હએ ઇશકોકા જંગલ,
મસત સદા હુઆ જાએ.
સમજે જો મુરશદકી રાહાકો,
તકરે કયું નહીં ખાએ. મદર.

---

## ભેરવી.

જાકે કહો મેરે તરફસે શાહે સરવર પર સલામ,
બાદ ઉનકે હેંજોવો આલે અતહર પર સલામ.
જાકે કહો.

હેંગે જો દુનીયાંમેં ઉનકે નામવર અસહાબ ચાર,
ઓ અબાબકરો ઉમર ઉસમાનો હેદર પર સલામ.
જાકે કહો.

પનજતનકી ઝાતમેં હકને બનાયા પાંચ તન,
બર અલીઓ ફાતીમા શપપીરો શપપર પર સલામ.
જાકે કહો.

જો નબી મેરે મોહમમદ શાફીએ રોઝે કીયામ,
અહેલેબેતે પાક ઉનકે જાનો દીલબરપર સલામ.
જાકે કહો.

તખતે રબ્બુલ આલમીં ઔર નુર પાકે હકકે તઈ,
લોહ કલમ ઔર અરશો, કુરસી, નુરે અકબર પર સલામ.
જાકે કહો.

જબ્બરઇલ હકકેઅમીં ઓર પાક મીકાઇલ પર,
શાહ ઇસરાફીલ પર ઓર ઇઝરાઇલ પર સલામ.

જોકે કહો.

અંબીયા, ઓર અવલીયા ઉમ્મત રસુલીલ્લાહકી,
કાસમે નાચીઝકાહૈ હકકે સરવર પર સલામ.

જોકે કહો.

સમાપ્ત.

BOMBAY :—PRINTED AT THE "TATVA-VIVECHAKA" PRESS.